

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΑΤΡΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΥΠΟΔΟΜΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΩΝ

ΚΟΥΓΚΟΥΛΗ ΕΛΕΝΗ
ΝΙΩΤΗ ΕΛΕΝΗ

ΕΠΟΠΤΕΥΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΖΩΤΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ

Πάτρα, Απρίλιος 2008

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	1
1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	4
1.1 Αναγκαιότητα θέσπισης νομοθετικού πλαισίου επί των κατασκευών δημοσίων έργων.	4
1.2 Συνοπτική περιγραφή διαδικασίας επικύρωσης του νομοθετικού πλαισίου.	5
1.2.1. Νόμος (με την τυπική έννοια).	5
1.2.2. Προεδρικό διάταγμα.	6
1.2.3. Υπουργική απόφαση.	6
2. ΝΟΜΟΣ 1418/1984, ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ 609/1985 ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΕΠΙ ΑΥΤΩΝ ΕΩΣ ΣΗΜΕΡΑ	7
2.1. Σκοπιμότητα του Ν. 1418/1984 (όπως προκύπτει από την αιτιολογική έκθεση του σχεδίου νόμου).	7
2.2. Κύρια στοιχεία του αρχικού νόμου (1984).	9
2.3. Κυριότερες τροποποιήσεις επί του αρχικού νόμου μέχρι σήμερα (2005).	25
2.4. Προεδρικό διάταγμα 609/1985 και τροποποιήσεις επί αυτού με πρόσθετα προεδρικά διατάγματα.	36
2.4.1. Π.Δ. 609/1985 όπως εκδόθηκε αρχικά.	36
2.4.2. Οι κυριότερες τροποποιήσεις του Π.Δ.609/1985 μέχρι σήμερα (2005).	53
3. ΝΟΜΟΣ 2576/1998 (ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ).	60
3.1. Σκοπιμότητα του Ν. 2576/1998.	60
3.2. Κύρια στοιχεία του Ν. 2576/1998.	61
3.3. Περιγραφή της διαδικασίας ανάδειξης αναδόχου με τις διατάξεις του Ν. 2576/1998.	67

4. ΝΟΜΟΣ 2940/2001.	73
4.1. Σκοπιμότητα του Ν. 2940/2001 (όπως προκύπτει από την αιτιολογική έκθεση του σχεδίου νόμου).	73
4.2. Κύρια στοιχεία του Ν. 2940/2001.	77
5. ΝΟΜΟΣ 3263/2004	97
5.1. Σκοπιμότητα του Ν. 3263/2004 (όπως προκύπτει από την αιτιολογική έκθεση του σχεδίου νόμου).	97
5.2. Κύρια στοιχεία του Ν.3263/2004.	99
5.3.Θέσεις-προτάσεις του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος (Τ.Ε.Ε.) και εργοληπτικών φορέων επί του Ν.3263/2004.	107
5.3.1. Οι θέσεις και οι προτάσεις της Π.Ε.Δ.Μ.Ε.Δ.Ε.	107
5.3.2. Οι θέσεις και οι προτάσεις της Π.Ε.Δ.Μ.Η.Ε.Δ.Ε.	109
5.3.3. Οι θέσεις και οι προτάσεις της Π.Ε.Σ.Ε.Δ.Ε.	110
5.3.4. Οι θέσεις και οι προτάσεις του Σ.Α.Τ.Ε.	112
5.3.5. Οι θέσεις και οι προτάσεις του Σ.Τ.Ε.Α.Τ.	115
5.3.6. Οι θέσεις και οι προτάσεις της Π.Ο. Ε.Μ.Δ.Υ.Δ.Α.Σ.	116
5.3.7. Οι θέσεις και οι προτάσεις του Σ.Π.Μ.Ε.	117
5.3.8. Οι θέσεις και οι προτάσεις του Τ.Ε.Ε.	118
6. ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ (Ε.Ε.) ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ	123
6.1. Νομικές πράξεις-όργανα-νομοθετικές διαδικασίες της Ε.Ε.	123
6.1.1. Νομικές πράξεις της Ε.Ε.	123
6.1.2. Όργανα της Ε.Ε.	124
6.1.3. Νομοθετικές διαδικασίες της Ε.Ε..	125
6.2. Οριοθέτηση του κοινοτικού δικαίου σε σχέση με το εθνικό.	125
6.3. Νομοθεσία Ε.Ε. σχετικά με τις δημόσιες συμβάσεις έργων.	127
6.3.1. Οδηγία 93/37 ΕΟΚ για τις συμβάσεις δημοσίων έργων.	128
6.3.2. Δικαστική προστασία των συμβάσεων.	145

6.3.3. Σύστημα ελέγχου δημοσίων συμβάσεων με κοινοτική χρηματοδότηση.	150
7. ΣΧΟΛΙΑ-ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ-ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	153
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	158

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Στο 1° κεφάλαιο γίνεται μια γενική αναφορά στη σημασία του θεσμικού πλαισίου κατασκευής δημόσιων έργων στον αναπτυξιακό και κοινωνικό ρόλο τους. Στη συνέχεια περιγράφεται συνοπτικά η διαδικασία επικύρωσης του νομοθετικού πλαισίου.

Στο 2° κεφάλαιο παρουσιάζεται ο Νόμος 1418/1984 και το Προεδρικό Διάταγμα 609/1985. Η αιτιολογική έκθεση του σχεδίου νόμου αναλύει τη μέχρι τότε διαμορφωθείσα κατάσταση και προσδιορίζει τους βασικούς άξονες του νόμου, ο οποίος διαμόρφωσε ένα ενιαίο νομικό πλαίσιο για την κατασκευή δημοσίων έργων. Έπειτα, γίνεται κατά άρθρο ανάλυση του νόμου στην οποία τονίζονται τα κυριότερα στοιχεία του και οι σημαντικότερες τροποποιήσεις του μέχρι σήμερα. Παρόμοια ανάλυση γίνεται και για το προεδρικό διάταγμα 609/1985 που καθορίζει την εφαρμογή του νόμου στην πράξη.

Το 3° κεφάλαιο περιέχει τον Νόμο 2576/1998 ο οποίος άλλαξε τον τρόπο ανάδειξης αναδόχου (από μειοδοτικό διαγωνισμό στον «μαθηματικό τύπο» που εξαιρεί από τη διαδικασία τις υπερβολικά υψηλές και χαμηλές εκπτώσεις). Και εδώ γίνεται κατά άρθρο ανάλυση και βήμα προς βήμα περιγραφή της διαδικασίας ανάδειξης αναδόχου.

Στο 4° κεφάλαιο περιγράφεται ο Νόμος 2940/2001. Στην αιτιολογική έκθεση του σχεδίου νόμου γίνεται φανερή η πρόθεση για ριζική αναδιάρθρωση του κλάδου των εργοληπτικών επιχειρήσεων. Στην κατά άρθρο ανάλυση παρουσιάζεται συνοπτικά η διαδικασία επανάκρισης και εγγραφής των εργοληπτικών επιχειρήσεων στο Μητρώο Εργοληπτικών Επιχειρήσεων, και προσδιορίζονται οι όροι για τη σύναψη σύμβασης υπεργολαβίας και σύστασης κατασκευαστικής κοινοπραξίας.

Το 5° κεφάλαιο αναφέρεται στο Νόμο 3263/2004 με τον οποίο επαναφέρεται ο μειοδοτικός διαγωνισμός για την ανάδειξη αναδόχου με σημαντικές τροποποιήσεις στο καθεστώς των εγγυήσεων και της έκπτωσης αναδόχου. Η αιτιολογική έκθεση του σχεδίου νόμου προσδιορίζει τη σκοπιμότητα του νόμου και ακολουθεί και εδώ κατά άρθρο ανάλυση. Στο τέλος του κεφαλαίου παρατίθενται οι απόψεις και προτάσεις των εργοληπτικών φορέων και του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας.

Στο 6° κεφάλαιο παρουσιάζεται η νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την κατασκευή δημόσιων έργων με συνοπτική αναφορά στις νομικές πράξεις, τα όργανα, τις νομοθετικές διαδικασίες της, καθώς και στην οριοθέτηση του κοινοτικού δικαίου σε σχέση με το εθνικό. Επίσης περιγράφεται συνοπτικά η κοινοτική οδηγία 93/37/ΕΟΚ.

Τέλος στο 7° κεφάλαιο, παρατίθενται τα σχόλια και τα συμπεράσματα της συγγραφικής ομάδας.

The 1st chapter refers in general to the importance of legislation of public works' structure in their progressive and social function. In addition it includes a brief description of the legislation's confirmation procedure.

The 2nd chapter presents Act 1418/1984 and Presidential Decree 609/1985. The preamble examines the situation formed at that time and defines the act's basic keystones, which created unified bounds in public works' structure. As we proceed, an analysis of each article of the act takes place, pointing out its main parts and most important amendments until 2005. A similar analysis takes place regarding the Presidential Decree 609/1985, which determines the Act's enforcement.

The 3rd chapter includes Act 2576/1998, which changed the entrustment's procedure (from allocation to the lowest tender to the use of a mathematical model, which excludes too high and too low tenders). Similar to the previous one, another Act analysis takes place with a step by step description of the entrustment's procedure.

The 4th chapter describes Act 2940/2001. Its preamble makes obvious the intention of radical restructuring of the contractors' companies' section. The contractors' prejudgment's and registration's procedure is briefly presented in the Act's article to article analysis. Moreover the terms for subcontracting and structural joint venture are defined.

The 5th chapter refers to Act 3263/2004 by which the allocation to the lowest tender is brought back into force, with important modifications to the good-performance guarantees' and contractor's forfeiture's regime. The preamble defines the Act's advisability and it's followed by an article to article analysis. In the end of the chapter, the views and proposals of the contractors' associations and of the Technical Chamber are indicated.

The 6 chapter presents the European legislation regarding public works' structure, including a brief mention to the legal actions, legislative organs and procedures as well as to the limit setting between European and national legislation. In addition, a summary description of community briefing 93/3 7/EU is done.

In the 7 chapter the writing group's comments and conclusions are indicated.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η αλματώδης τεχνολογική εξέλιξη που παρατηρείται τα τελευταία χρόνια έχει προσδώσει στα δημόσια έργα έναν ουσιώδη αναπτυξιακό ρόλο, χωρίς να παραβλέπεται η κοινωνική τους διάσταση. Αυτό γίνεται φανερό από το γεγονός ότι η κατασκευαστική δραστηριότητα αντιπροσωπεύει ένα σχετικά μεγάλο ποσοστό του ακαθάριστου εθνικού προϊόντος (Α.Ε.Π.) κάθε χώρας, ιδιαίτερα των ανεπτυγμένων χωρών, καθώς και από το ότι δημιουργεί προοπτικές για αύξηση της απασχόλησης, ζήτημα το οποίο είναι έντονο σχεδόν σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μεταξύ αυτών και η Ελλάδα.

Συνεπώς, η ανάγκη θέσπισης εξειδικευμένου θεσμικού πλαισίου μελέτης και κατασκευής δημοσίων έργων είναι επιτακτική, ώστε να διαμορφωθούν οι συνθήκες που θα καθιστούν τα έργα λειτουργικά και αποδοτικά ως προς τη χρήση τους από το κοινωνικό σύνολο.

Αντικείμενο της εργασίας είναι η παρουσίαση των κυριότερων κανόνων δικαίου (νόμοι, προεδρικά διατάγματα, κλπ) που αφορούν στην κατασκευή δημοσίων έργων στην Ελλάδα. Συγκεκριμένα, γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στο Ν. 1418/1984, στο Π.Δ. 609/1985, στο Ν. 2576/1998 (μαθηματικός τύπος), στο Ν. 2940/2001 (αλλαγές στο Μ.Ε.Ε.Π.), στο Ν.3264/2004, στην κοινοτική νομοθεσία, καθώς και στις τροποποιήσεις που έχουν υποστεί.

1.1. Αναγκαιότητα θέσπισης νομοθετικού πλαισίου επί των κατασκευών δημοσίων έργων.

Όπως αναφέρθηκε συνοπτικά παραπάνω, ο ορισμός καθώς και η ανανέωση του θεσμικού πλαισίου κατασκευής δημοσίων έργων πρέπει να διαμορφώνει τους όρους και τις συνθήκες που θα εξασφαλίσουν:

- τη σωστή σχεδίαση και εκτέλεση των δημοσίων έργων, ώστε να καθίστανται λειτουργικά, ασφαλή και να εξυπηρετούν το κοινωνικό σύνολο.
- την ποιότητα σχεδιασμού και κατασκευής των έργων.

- τον ομαλό και υγιή ανταγωνισμό μεταξύ των εργοληπτικών επιχειρήσεων.
- την οικονομική βιωσιμότητα του δημοσίου τομέα, σε μακροχρόνια κλίμακα, δεδομένου ότι μεγάλα χρηματικά ποσά δαπανώνται για την κατασκευή σύγχρονων και αποδοτικών έργων.
- τη συμβολή των δημοσίων έργων στην αναπτυξιακή πορεία της χώρας και στην αύξηση των θέσεων απασχόλησης.
- την όσο το δυνατόν συντομότερη περάτωση των έργων ώστε να χρησιμοποιηθούν από το κοινωνικό σύνολο.
- επιτάχυνση των διαδικασιών σχετιζομένων με γραφειοκρατικά και δικαστικά θέματα που προκαλούν καθυστερήσεις, χωρίς να θίγονται τα συμβαλλόμενα μέρη (επιχειρήσεις, δημόσιοι φορείς).

Έτσι, κρίνεται απαραίτητο ένα θεσμικό πλαίσιο που θα λειτουργήσει σαν εργαλείο για την εξυγίανση της διαδικασίας παραγωγής έργων, την ουσιαστική αναβάθμιση της ποιότητας του παραγόμενου προϊόντος των κατασκευών και την υλοποίηση των αναπτυξιακών στόχων που το ίδιο θέτει.

1.2. Συνοπτική περιγραφή διαδικασίας επικύρωσης του νομοθετικού πλαισίου.

[1]

1.2.1. Νόμος (με την τυπική έννοια).

Ο νόμος καταρτίζεται με τη σύμπραξη δύο οργάνων, της Βουλής και του Προέδρου της Δημοκρατίας. Η Βουλή ψηφίζει τους νόμους μετά από πρόταση δική της ή της κυβέρνησης, που συνοδεύεται από αιτιολογική έκθεση και από έκθεση του γενικού Λογιστηρίου του Κράτους όταν συνεπάγεται επιβάρυνση για τον προϋπολογισμό. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας κυρώνει, εκδίδει και δημοσιεύει τους νόμους στην εφημερίδα της κυβερνήσεως μέσα σε ένα μήνα από την ψήφιση τους. Ο νόμος πριν ψηφιστεί φέρεται στη Βουλή προς συζήτηση και επικύρωση ως σχέδιο νόμου από την κυβέρνηση.

1.2.2. Προεδρικό διάταγμα.

Είναι κρατική πράξη που εκδίδεται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και προσυπογράφεται από τον αρμόδιο Υπουργό ή σε ορισμένες περιπτώσεις από το Υπουργικό Συμβούλιο. Το προεδρικό διάταγμα είναι κατά βάση πράξη με περιεχόμενο διοικητικής φύσης. Τα Π.Δ εκδίδονται για τα θέματα που ορίζει ο νόμος. Ουσιαστικά καθορίζει την εφαρμογή του νόμου στην πράξη, δηλαδή κατανέμει και οριοθετεί αρμοδιότητες ανάμεσα στους φορείς και διαμορφώνει το πλαίσιο για την εκτέλεση των επιταγών του νόμου από το θεωρητικό επίπεδο στο πρακτικό.

1.2.3. Υπουργική απόφαση.

Είναι η κανονιστική πράξη που εκδίδεται από τον εκάστοτε αρμόδιο υπουργό. Υπουργικές αποφάσεις που αφορούν τα δημόσια έργα εκδίδονται από τον Υπουργό ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ..

2. ΝΟΜΟΣ 1418/1984, ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ 609/1985 ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΕΠΙ ΑΥΤΩΝ ΈΩΣ ΣΗΜΕΡΑ

2.1. Σκοπιμότητα του Ν. 1418/1984 (όπως προκύπτει από την αιτιολογική έκθεση του σχεδίου νόμου). [2]

Στην αιτιολογική έκθεση του Ν. 1418/1984 αναφέρονται ο αναπτυξιακός και κοινωνικός ρόλος των δημοσίων έργων και η διαμορφωμένη ως τότε κατάσταση στον τομέα αυτό. Στη συνέχεια αναπτύσσονται οι βασικοί άξονες του νόμου. Συγκεκριμένα:

- Παρατίθενται στατιστικά στοιχεία για τη συμμετοχή του κατασκευαστικού τομέα στο σύνολο των επενδύσεων παγίου κεφαλαίου (57-66%) και στη διαμόρφωση του Α.Ε.Π. (15,2-18,2%). Επίσης, τονίζεται η συμβολή του στην απασχόληση (8,3% της συνολικής απασχόλησης). Ακόμη, επισημαίνεται η ανάγκη υλοποίησης ενός συγκεκριμένου προγραμματισμού δημοσίων επενδύσεων για την κάλυψη στοιχειωδών και χρόνιων απαιτήσεων και την επιτάχυνση του ρυθμού ανάπτυξης, δεδομένων των ελλείψεων σε έργα υποδομής στη χώρα.
- Γίνεται απολογισμός της διαμορφωθείσας κατάστασης στον τομέα των δημοσίων έργων. Ως κυριότερες αρνητικές επιπτώσεις αναφέρονται:
 - ∅ Η υποβάθμιση ή και έλλειψη σχεδιασμού και αναπτυξιακού προγραμματισμού με την ταυτόχρονη παραμέληση κοινωνικών και επιστημονικών φορέων με αποτέλεσμα την επιλογή έργων και αυθαίρετα και ευκαιριακά κριτήρια.
 - ∅ Η μη αντικειμενική εκτίμηση των δυνατοτήτων των εργοληπτών με βάση το επιστημονικό δυναμικό του, το μηχανικό εξοπλισμό, την οικονομική και τεχνική δυνατότητα εκτέλεσης και την ποιότητα των ήδη εκτελεσθέντων έργων με σοβαρές οικονομικές επιπτώσεις.
 - ∅ Η στρεβλή ανάπτυξη των εργοληπτικών επιχειρήσεων με αποτέλεσμα την εμφάνιση φαινομένων αθέμιτου ή και ανύπαρκτου ανταγωνισμού και ταυτόχρονα ζημίωση του δημοσίου.

- ∅ Παρεκκλίσεις της κατασκευής ως προς την αρχική μελέτη με αποτέλεσμα τη χαμηλή ποιότητα του προϊόντος.
- ∅ Η υπερσυγκέντρωση αρμοδιοτήτων και δυναμικού στην κεντρική δημόσια διοίκηση, η οποία προκάλεσε έντονα φαινόμενα γραφειοκρατικών διαδικασιών, ενώ παράλληλα επιβράδυνε την περιφερειακή ανάπτυξη.
- Προτείνονται λύσεις των ανωτέρω προβλημάτων και παρουσιάζονται οι βασικοί άξονες του νόμου:
 - ✓ Ο επαναπροσδιορισμός του όρου και του ρόλου των δημοσίων έργων από τεχνική και οικονομική άποψη και κυρίως από άποψη κοινωνικής και αναπτυξιακής σπουδαιότητας.
 - ✓ Η επέκταση και ενιαιοποίηση της εφαρμογής του νόμου σε όλο το φάσμα του δημόσιου τομέα και των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.), αλλά και όλου του τομέα με ευρύτερο κοινωνικό ενδιαφέρον.
 - ✓ Η θεσμοθέτηση του κοινωνικού ελέγχου από τη δημοπράτηση και ανάθεση του έργου μέχρι την παρακολούθηση της κατασκευής και την οριστική παραλαβή.
 - ✓ Η καθιέρωση ανώτατου ορίου στην υπέρβαση του συμβατικού προϋπολογισμού των έργων.
 - ✓ Ο συσχετισμός της ροής των πληρωμών με το χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης. Η ρύθμιση αυτή αποβλέπει στη διευκόλυνση του προγραμματισμού από πλευράς δημοσίου και εργολήπτη, στην εξασφάλιση ρευστότητας και στην τροχοπέδηση τυχόν προθέσεων κερδοσκοπίας μέσω της αναθεώρησης τιμών.
 - ✓ Η ουσιαστικοποίηση της διοίκησης του έργου από το δημόσιο φορέα ευθύνης ή τον κύριο του έργου. Αναβαθμίζεται ο ρόλος της διοίκησης, παρέχεται ευχέρεια για την ουσιαστική και με επιτόπου κλιμάκια άσκηση της επίβλεψης και καθιερώνεται η υποχρεωτική σύμπραξη του μελετητή στην παρακολούθηση εφαρμογής της μελέτης του.
 - ✓ Η αναμόρφωση στον τομέα των εργοληπτικών φορέων, με προσπάθεια εξυγίανσης και εκσυγχρονισμού τους προς όφελος τόσο της ποιότητας των έργων όσο και των ίδιων των ασχολουμένων με την κατασκευή. Ενθαρρύνεται ο ιδιωτικός επιχειρηματικός κατασκευαστικός τομέας να ξεπεράσει τις στρεβλώσεις και τον παρασιτισμό που προκάλεσαν φαινόμενα αθέμιτου

ανταγωνισμού (εμπορία πτυχίων, εργολήπτες που αναλαμβάνουν αλλά δεν εκτελούν οι ίδιοι τα έργα, κλπ). Δίνεται ιδιαίτερη σημασία στην **τεχνική ιδιότητα** και την **τεχνική ικανότητα** των εργοληπτικών επιχειρήσεων.

- ✓ Θέσπιση νέων μορφών οργάνωσης με την κοινωνική συμμετοχή στα αναπτυξιακά έργα (εταιρίες ευρείας λαϊκής βάσης, συνεταιρισμοί, δημοτικές ή κοινωνικές επιχειρήσεις).
- ✓ Η καθιέρωση του εποπτικού ρόλου του Υπουργείου Δημοσίων Έργων (Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.) και ο θεσμός των επιθεωρητών ώστε να συμβάλλει στη βελτίωση της ποιότητας των έργων και στην αποφυγή των αυθαιρεσιών.
- ✓ Η δημιουργία Ινστιτούτου Οικονομίας των Κατασκευών (Ι.Ο.Κ.) που έχει στόχο τη μελέτη όλων των θεμάτων παραγωγής και παραγωγικότητας του κατασκευαστικού κλάδου.
- ✓ Η καθιέρωση των ενιαίων προδιαγραφών των εργασιών και υλικών και η εποπτεία για την εφαρμογή τους.
- ✓ Η σύνδεση της παραγωγικής διαδικασίας με την εκπαιδευτική και την ερευνητική διαδικασία.

2.2. Κύρια στοιχεία του αρχικού νόμου (1984). [2]

Ο νόμος αποτελείται από πέντε κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο περιλαμβάνονται γενικές αρχές και εννοιολογικοί προσδιορισμοί. Το δεύτερο κεφάλαιο περιέχει τις ρυθμίσεις που είθισται να λέγονται «νομοθεσία περί εκτέλεσης των δημοσίων έργων» (διατάξεις για την αναθεώρηση, για της προκαταβολές κλπ). Το τρίτο κεφάλαιο αναφέρεται στις εργοληπτικές επιχειρήσεις που θα μπορούν να αναλαμβάνουν την κατασκευή των έργων και που η τεχνική και οικονομική ικανότητα τους θα παρακολουθείται από τα σχετικά μητρώα που καθιερώνονται. Το τέταρτο κεφάλαιο περιλαμβάνει τις εξουσιοδοτήσεις για την κάλυψη των ιδιαιτεροτήτων των διαφόρων φορέων εκτέλεσης έργων. Το πέμπτο κεφάλαιο περιέχει τις μεταβατικές και τελικές ρυθμίσεις του νόμου.

Παρακάτω ακολουθεί συνοπτική ανάλυση κατά κεφάλαιο και άρθρο.

- ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α' (γενικές αρχές)

- Ø Άρθρο 1: Το άρθρο αυτό προσδιορίζει την έννοια του δημοσίου έργου, τόσο από αυστηρά τεχνική (παράγραφος 3) όσο και από κοινωνική-αναπτυξιακή άποψη (παράγραφοι 1,2) και περιλαμβάνει το γενικό περίγραμμα των αρχών του νόμου (παράγραφος 4).
- Ø Άρθρο 2: Το άρθρο αυτό καθορίζει το πεδίο εφαρμογής του νόμου. Προσδιορίζει έτσι την εφαρμογή του νόμου σε όλους τους φορείς του δημόσιου τομέα (παρ. 1) χωρίς καμία εξαίρεση και δίνει τη δυνατότητα για μερική εφαρμογή και στα έργα μερικών φορέων που δεν ανήκουν τυπικά στο δημόσιο τομέα (συνεταιρισμοί, κλπ), αλλά στην πραγματικότητα το έργο τους είναι στενά συνδεδεμένο με την οικονομική δραστηριότητα ή την κοινωνική ωφέλεια του συνόλου (παρ. 2). Η εφαρμογή αυτή καθορίζεται με Π.Δ.. οι φορείς αυτοί μπορεί να είναι τα Ν.Π.Δ.Δ., οι Ο.Τ.Α., οι κρατικές ή δημόσιες επιχειρήσεις στις οποίες περιλαμβάνονται και η Δ.Ε.Η., οι οργανισμοί και επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας, τα ασφαλιστικά ταμεία και οργανισμοί, οι τράπεζες και τα νοσηλευτικά ιδρύματα του δημόσιου τομέα.
- Ø Άρθρο 3: Προσδιορίζονται μερικές ειδικές έννοιες και ορισμοί που χρησιμεύουν για την εφαρμογή του νόμου:
 - i. «Εργοδότης» ή «κύριος του έργου» είναι το Δημόσιο ή άλλο νομικό πρόσωπο του δημόσιου τομέα για λογαριασμό του οποίου καταρτίζεται η σύμβαση ή κατασκευάζεται το έργο.
 - ii. «Φορέας κατασκευής του έργου» είναι η αρμόδια αρχή ή η υπηρεσία που έχει την ευθύνη παραγωγής του έργου.
 - iii. «Ανάδοχος εργολήπτης» ή «Ανάδοχος» είναι η εργοληπτική επιχείρηση στην οποία έχει ανατεθεί με σύμβαση η κατασκευή του έργου.
 - iv. «Σύμβαση» είναι η γραπτή συμφωνία μεταξύ του εργοδότη ή του φορέα κατασκευής του έργου και του αναδόχου για την κατασκευή του έργου, καθώς και όλα τα σχετικά τεύχη, σχέδια και προδιαγραφές.

- v. «Διευθύνουσα υπηρεσία» ή «Επιβλέπουσα υπηρεσία» είναι τεχνική υπηρεσία του φορέα κατασκευής του έργου που είναι αρμόδια για την παρακολούθηση, έλεγχο και διοίκηση της κατασκευής του έργου.
- vi. «Προϊσταμένη αρχή» ή «Εποπτεύουσα αρχή» είναι η αρχή ή υπηρεσία ή όργανο του φορέα κατασκευής του έργου που εποπτεύει την κατασκευή του και ιδίως αποφασίζει για κάθε τροποποίηση των όρων της σύμβασης όπου αυτό ορίζεται από το νόμο αυτό και τα Π.Δ. που εκδίδονται με εξουσιοδότηση του.
- vii. «Τεχνικό συμβούλιο» είναι το συλλογικό όργανο του φορέα κατασκευής του έργου το οποίο γνωμοδοτεί στα θέματα που ορίζει ο νόμος αυτός και τα Π.Δ. που εκδίδονται με εξουσιοδότηση του.

- ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β' (κατασκευή δημοσίων έργων)

Ø Άρθρο 4: Το άρθρο αυτό περιλαμβάνει τη γενική διάκριση του τρόπου κατασκευής των έργων σε «εργολαβικές κατασκευές» και «απολογιστικές κατασκευές» με αυτεπιστασία της ίδιας της υπηρεσίας (παρ. 1) και στη συνέχεια τις βασικές διατάξεις από τις οποίες διέπεται η δημοπρασία και γίνεται η επιλογή της αναδόχου επιχείρησης (παρ. 2). Συγκεκριμένα, προσδιορίζονται οι διάφοροι τρόποι διεξαγωγής δημοπράτησης, για την ανάδειξη της εργοληπτικής επιχείρησης η οποία θα κατασκευάσει το έργο:

- i. Η ανοιχτή δημοπρασία, στην οποία λαμβάνουν μέρος και υποβάλουν προσφορές όλοι όσοι έχουν τα νόμιμα προσόντα τα οποία μπορεί να προβλέπονται στη διακήρυξη. Αυτή είναι η κύρια διαδικασία επιλογής.
- ii. Η δημοπρασία με προεπιλογή. Η δημοπρασία αυτή διεξάγεται ως εξής: αρχικά εκδηλώνουν ενδιαφέρον συμμετοχής όλοι όσοι θεωρούν ότι διαθέτουν τα προσόντα που προδιαγράφονται στη διακήρυξη. Ακολουθεί υποβολή των δικαιολογητικών των προσόντων αυτών για προεπιλογή και πρόσκληση για συμμετοχή στην κυρίως δημοπρασία και επίδοση προσφοράς εκείνων που έχουν προεπιλεγεί. Η διαδικασία αυτή εφαρμόζεται κυρίως σε έργα μεγάλης σπουδαιότητας ή εξειδικευμένα.

- iii. Η απευθείας ανάθεση ή διαγωνισμός μεταξύ περιορισμένου αριθμού προσκαλούμενων εργοληπτικών επιχειρήσεων. Ο τρόπος αυτός εφαρμόζεται σε ειδικές περιπτώσεις, όπως σε περίπτωση θεομηνίας, σοβαρού επικείμενου κινδύνου, μοναδικότητας του κατασκευαστή, συνέχισης εργασιών ύστερα από έκπτωση του αναδόχου ή διάλυσης της εργολαβικής σύμβασης, όταν πρόκειται για ερευνητικές εργασίες ή εργασίες δοκιμαστικής εφαρμογής νέων τεχνολογιών ή για έργα ειδικής φύσης εφόσον χαρακτηριστούν έτσι με απόφαση του φορέα κατασκευής του έργου που εκδίδεται ύστερα από σύμφωνη γνώμη του Τεχνικού Συμβουλίου ή όταν πρόκειται για την κατασκευή έργων Ο.Τ.Α. από κατασκευαστικές επιχειρήσεις των Ο.Τ.Α. εγγεγραμμένες στο μητρώο του άρθρου 16 ή για μικρά έργα και εργασίες συντήρησης, εφόσον στην τελευταία περίπτωση η προϋπολογιζόμενη δαπάνη τους δεν υπερβαίνει ορισμένα ποσά που καθορίζονται γενικά ή κατά φορείς ή κατηγορίες έργων με απόφαση του Υπουργού Δημοσίων Έργων (Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.). Η απευθείας ανάθεση σε κατασκευαστικές επιχειρήσεις των Ο.Τ.Α. και γενικά η κατασκευή έργων από τις επιχειρήσεις αυτές γίνεται με τις προϋποθέσεις και τους όρους που ορίζονται με Π.Δ.. Στην παράγραφο 4 προσδιορίζονται τα συστήματα υποβολής προσφορών κατά τη δημοπράτηση τα οποία κάθε φορά καθορίζονται από τη διακήρυξη δημοπράτησης:
- i. Η προσφορά ενιαίου ποσοστού έκπτωσης πάνω σε συμπληρωμένο τιμολόγιο της Υπηρεσίας.
 - ii. Η προσφορά επιμέρους ποσοστών έκπτωσης κατά ομάδες τιμών σε συμπληρωμένο τιμολόγιο ομαδοποιημένων τιμών της Υπηρεσίας, με έλεγχο ομαλότητας των επιμέρους ποσοστών έκπτωσης.
 - iii. Η συμπλήρωση από το μειοδότη ανοιχτού τιμολογίου με έλεγχο ομαλότητας των τιμών σε σχέση με αντίστοιχο τιμολόγιο που περιέχει τιμές της Υπηρεσίας.
 - iv. Η ελεύθερη συμπλήρωση ανοιχτού τιμολογίου που μπορεί να περιλαμβάνει αναλυτικές τιμές ή και κατ' αποκοπή τιμή (για ολόκληρο το έργο ή τμήμα του).

- v. Η προσφορά που περιλαμβάνει μελέτη και κατασκευή με κατ' αποκοπή εργολαβικό αντάλλαγμα για το έργο ολόκληρο ή κατά τμήματα. Στο σύστημα αυτό αξιολογείται πρώτα η ποιότητα της προσφοράς (μελέτη) και στη συνέχεια εξετάζεται η οικονομική προσφορά και ο μειοδότης προκύπτει από εφαρμογή σχετικού μαθηματικού τύπου (ανοιγμένη προσφορά),
- vi. Η μειοδοσία μόνο πάνω στο ποσοστό οφέλους για εκτέλεση απολογιστικών εργασιών.
- vii. Η προσφορά για την αξιοποίηση ακινήτων του εργοδότη με το σύστημα αντιπαροχής ποσοστών εξ' αδιαίρετου και αντίστοιχων διηρημένων ιδιοκτησιών.
- viii. Η προσφορά που περιλαμβάνει άλλα τυχόν ανταλλάγματα έναντι της κατασκευής έργων.

Τα συστήματα αυτά μπορεί να εφαρμοστούν και σε συνδυασμό μεταξύ τους στη δημοπρασία του ίδιου έργου.

Στην παράγραφο 5 καθορίζονται τα δύο στάδια της διαδικασίας δημοπράτησης: κατάθεση των προσφορών στην Επιτροπή Διαγωνισμού και εξέταση των προσφορών από την Επιτροπή Εισηγήσης για Ανάθεση (Ε.Ε.Α.), η θεσμοθέτηση της οποίας επισημαίνεται σαν σημαντική καινοτομία. Η Ε.Ε.Α. γνωμοδοτεί και κατακυρώνει το έργο με βάση τα κριτήρια της παραγράφου 6.

Ο θεσμός αυτός μπορεί να συντελέσει ώστε να γίνεται ουσιαστική κρίση της προσφοράς και έτσι δε θα λαμβάνεται ως μοναδικό κριτήριο η μικρότερη προσφορά.

Ø Άρθρο 5: στο άρθρο αυτό έχουν συγκεντρωθεί όλες οι ρυθμίσεις που αναφέρονται στις συμβάσεις των έργων και καθιερώνουν ή ειδικούς κανόνες ή κανόνες που παρουσιάζουν αποκλίσεις από τους κοινούς κανόνες από τους οποίους διέπεται η «σύμβαση έργου». Παρακάτω αναφέρονται οι κυριότερες από αυτές τις ρυθμίσεις:

- i. Με τις προθεσμίες για την κατασκευή του έργου συνδυάζεται πάντοτε και το χρονοδιάγραμμα. Έτσι όχι μόνο θα είναι δυνατή, μέσα σε λογικά και συμβατικά πλαίσια η παρακολούθηση της προόδου της κατασκευής, αλλά θα μπορεί η Υπηρεσία να προγραμματίσει τον όγκο πληρωμών που θα πρέπει να

έχει στη διάθεση της για κάθε χρονική περίοδο. Επίσης, καθιερώνεται η δυνατότητα να προβλέπεται από τη διακήρυξη καταβολή προμ για τη γρηγορότερη κατασκευή ενός έργου όταν αυτή είναι επιθυμητή (τελευταίο εδάφιο της παρ. 4 και παρ. 7).

- ii. Διατηρείται η απαγόρευση της υποκατάστασης των εργολάβων χωρίς έγκριση με αλληλέγγυα πάντα ευθύνη, όπως διατηρείται και η δυνατότητα να εγκριθεί η απαλλαγή του αρχικού αναδόχου από την αλληλέγγυα αυτή ευθύνη, όταν αυτό θα αποβεί προς το συμφέρον του έργου (παρ. 6).
- iii. Για λόγους ενιαίας πολιτικής για όλους τους φορείς του δημόσιου τομέα εφαρμόζεται, για τις οφειλές από την εκτέλεση των έργων, το ποσοστό του τόκου που ισχύει γενικά για τις οφειλές του Δημοσίου (τελευταίο εδάφιο της παρ. 8).
- iv. Αλλάζει το καθεστώς των προκαταβολών στον ανάδοχο του έργου. Η προκαταβολή μπορεί να προβλέπεται στη διακήρυξη, ανάλογα με τις συνθήκες που επικρατούν κάθε φορά, αλλά αν προβλέπεται πρέπει να χορηγείται (εφόσον ο ανάδοχος το ζητήσει και φέρει τη σχετική εγγυητική επιστολή κλπ). Το ποσοστό της προκαταβολής θα καθορίζεται από τη διακήρυξη μέχρι 15% και θα προσδιορίζονται οι τυχόν όροι και δεσμεύσεις για την χρησιμοποίησή της. Η προκαταβολή προβλέπεται έντοκη (παρ. 9).

Ακόμη, στην παράγραφο 3 προβλέπεται η παροχή εγγυήσεων για την ανάληψη της κατασκευής του έργου. Η αρχική εγγύηση συμπληρώνεται με παρακράτηση από τις τμηματικές πληρωμές προς τον ανάδοχο. Η κατάπτωση των εγγυήσεων γίνεται πάντοτε υπέρ του κυρίου του έργου.

Με την παράγραφο 5 ορίζονται και ποινικές ρήτρες για την υπαίτια από το μέρος του αναδόχου υπέρβαση της συνολικής προθεσμίας κατασκευής του έργου. Η κατάπτωση των ποινικών ρητρών γίνεται πάντοτε υπέρ του κυρίου του έργου. Με Π.Δ. καθορίζονται τα όρια των ποινικών ρητρών γενικά ή κατά περιπτώσεις έργων και τα θέματα που αναφέρονται στις ποινικές ρήτρες για υπέρβαση τμηματικών προθεσμιών.

- Ø Άρθρο 6: στο άρθρο αυτό καθορίζονται ζητήματα επίβλεψης, διοίκησης και παρακολούθησης του έργου. Η τεχνική υπηρεσία του φορέα του έργου

διευθύνει και διοικεί το έργο, έχει όλα τα δικαιώματα, αλλά αναλαμβάνει και όλη την ευθύνη για να εκπληρωθούν από την πλευρά του κυρίου του έργου όλες οι υποχρεώσεις που αναλαμβάνει αυτός με τη σύμβαση (έγκαιρη απόκτηση εδαφών ή της χρήσης εδαφών, έγκαιρη μέριμνα για πιστώσεις, έγκαιρη επίλυση των προβλημάτων κατασκευής, κλπ.)· Ακόμη:

- i. Εξειδικεύεται ο ρόλος και οι ευθύνες της επίβλεψης οι οποίες διακρίνονται στις δύο περιπτώσεις «κατασκευής με ανάδοχο» (παρ. 2) και «κατασκευής με αυτεπιστάσια» (παρ. 3). Συγκεκριμένα, στην πρώτη περίπτωση η επίβλεψη αποσκοπεί στην πιστή εκπλήρωση από τον ανάδοχο των όρων της σύμβασης και στην κατασκευή του έργου σύμφωνα με προκαθορισμένες προδιαγραφές (που καθορίζονται από τη μελέτη και τα συμβατικά τεύχη), ώστε να ανταποκρίνεται στον προορισμό του. Στη δεύτερη περίπτωση η επίβλεψη (που ασκείται από την υπηρεσία) οργανώνει και διευθύνει τα μέσα που έχει στη διάθεση της κατά τον οικονομοτεχνικά προσφορότερο τρόπο για να επιτύχει την κατασκευή του έργου σύμφωνα με όρους και τεχνικές προδιαγραφές, καθοριζόμενες από τη μελέτη και τη σύμβαση, ώστε να ανταποκρίνεται στον προορισμό του.
- ii. Εισάγεται ο θεσμός της Επιτροπής Παρακολούθησης του έργου που, χωρίς να μειώνει τις ευθύνες και τις αρμοδιότητες των υπηρεσιακών οργάνων, αποτελεί το όργανο για την άσκηση του κοινωνικού ελέγχου κατά την πορεία της κατασκευής (ή και της μελέτης) και για τη διατύπωση της γνώμης του φορέα ή της υπηρεσίας που θα χρησιμοποιήσει το έργο. Η Επιτροπή συγκροτείται σε περιπτώσεις κατασκευής σημαντικών έργων και παρακολουθεί την εφαρμογή της μελέτης ή την αιτιολογημένη αποδοχή προτεινόμενων τροποποιήσεων αυτής, την τήρηση του χρονοδιαγράμματος κατασκευής, τη διαμόρφωση του κόστους, την τήρηση κανόνων ασφαλείας και υγιεινής του χώρου εργασίας, την τήρηση των μέτρων προστασίας του περιβάλλοντος και γενικά την πορεία του έργου. Αποτελείται από όργανα της υπηρεσίας, εκπροσώπους των Ο.Τ.Α., των φορέων που θα χρησιμοποιήσουν τα έργα ή και τυχόν άλλων κοινωνικών φορέων (παρ. 4).

- iii. Προσδιορίζεται η ευθύνη του αναδόχου για τη διεύθυνση του έργου με κατάλληλους υπεύθυνους τεχνικούς (παρ. 6).
 - iv. Δημιουργούνται οι προϋποθέσεις για τη σύμπραξη του μελετητή του έργου (δημόσιας υπηρεσίας ή ιδιωτικού φορέα) κατά το στάδιο της κατασκευής ώστε να αποφεύγεται η τροποποίηση των μελετών (παρ. 7).
- Ø Άρθρο 7: στο άρθρο αυτό περιλαμβάνονται διατάξεις για τις υποχρεώσεις των συμβαλλομένων, τις υπερημερίες, τα ελαττώματα στο έργο (κακοτεχνίες), την ανάληψη από τον κύριο του έργου της ευθύνης για ανώτερα βία κλπ.

Στην παράγραφο 1 τονίζεται η υποχρέωση του αναδόχου να κατασκευάσει το έργο κατά τους όρους της σύμβασης και τις σύμφωνες προς αυτή και το νόμο έγγραφες εντολές του φορέα κατασκευής του έργου. Ο ανάδοχος που δεν εκπληρώνει τις υποχρεώσεις του μπορεί να κηρυχθεί έκπτωτος.

Στην παράγραφο 2 ορίζεται αποζημίωση του αναδόχου μόνο για τις θετικές του ζημίες σε περίπτωση υπερημερίας ως προς την εκπλήρωση των συμβατικών υποχρεώσεων του κυρίου του έργου, μετά την επίδοση σχετικής έγγραφης όχλησης του πρώτου. Σε περίπτωση υπερημερίας από καθυστέρηση πληρωμής οι θετικές ζημίες οφείλονται κατά το μέτρο που υπερβαίνουν τον τόκο υπερημερίας.

Στην παράγραφο 3 ανατίθεται στον ανάδοχο η υποχρέωση να διορθώσει μέσα σε οριζόμενη από το φορέα κατασκευής εύλογη προθεσμία τα ελαττώματα του έργου, που θα διαπιστωθούν κατά τη διάρκεια της κατασκευής και μέχρι την οριστική παραλαβή. Αν η προθεσμία αυτή περάσει άπρακτη, ο φορέας κατασκευής του έργου μπορεί να εκτελέσει τη διόρθωση σε βάρος του αναδόχου με οποιονδήποτε τρόπο, με την επιφύλαξη πάντα του δικαιώματος του να κηρύξει τον ανάδοχο έκπτωτο.

Στην παράγραφο 4 αναφέρεται πως αν το ελάττωμα δεν είναι ουσιώδες και η διόρθωση του απαιτεί δυσανάλογες δαπάνες, γίνεται σχετική μείωση του εργολαβικού ανταλλάγματος.

Η παράγραφος 5 ορίζει πως μετά την οριστική παραλαβή του έργου ο ανάδοχος ευθύνεται κατά τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα. Σε περιπτώσεις

ειδικών έργων με τη σύμβαση μπορεί να ορίζονται πρόσθετες ευθύνες ή υποχρεώσεις του αναδόχου και μετά την οριστική παραλαβή.

Στην παράγραφο 6 προσδιορίζονται οι ευθύνες του αναδόχου μέχρι την οριστική παραλαβή. Ο ανάδοχος είναι υπεύθυνος για βλάβες από οποιαδήποτε αιτία, εκτός αν αυτές οφείλονται σε υπαιτιότητα του φορέα κατασκευής του έργου ή αν προβλέπεται διαφορετικά στη σύμβαση. Αν το έργο παραδοθεί για χρήση πριν από την παραλαβή, οι βλάβες από τη χρήση, εφόσον δεν οφείλονται σε κακή ποιότητα του έργου, βαρύνουν τον κύριο αυτού.

Τέλος, σύμφωνα με την παράγραφο 7 καθορίζονται με Π.Δ. οι διαδικασίες για τη διαπίστωση ελαττωμάτων ή ζημιών, για την έκπτωση του αναδόχου, τον προσδιορισμό των αποζημιώσεων που προβλέπονται στο άρθρο αυτό, την επέμβαση του φορέα κατασκευής του έργου για τη διόρθωση ελαττωμάτων, τη συνέχιση των εργασιών μετά την έκπτωση και κάθε λεπτομέρεια για την εφαρμογή του άρθρου αυτού.

- Ø Άρθρο 8: σε αυτό το άρθρο καθορίζεται το καθεστώς για την αύξηση στις ποσότητες των εργασιών ή εκτέλεση των εργασιών που δεν προβλέπονται στη σύμβαση.

Σύμφωνα με την παράγραφο 1 αν αυτές επιβάλλονται από την απαίτηση αρτιότητας και λειτουργικότητας του έργου, ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να εκτελέσει τις πρόσθετες αυτές εργασίες με τις συμβατικές τιμές ή με νόμιμα καθοριζόμενες τιμές μονάδας νέων εργασιών, αντίστοιχα, μέχρι δαπάνης 50% πλέον του συνολικού συμβατικού ποσού. Αύξηση του συνολικού συμβατικού ποσού πέραν του 50% απαγορεύεται.

Στην παράγραφο 2 προβλέπεται, για αύξηση μεγαλύτερη του 50% της συμβατικής δαπάνης κάθε ομάδας ομοειδών εργασιών, όπως οι ομάδες αυτές προσδιορίζονται με τη σύμβαση, δυνατότητα άρνησης εκτέλεσης των επιπλέον ποσοτήτων από τον ανάδοχο. Στην περίπτωση αυτή οι επιπλέον εργασίες μπορεί να εκτελεστούν ή με τον ίδιο ανάδοχο (κατόπιν ιδιαίτερης με αυτόν συμφωνία για τις τιμές τους) ή με άλλον ανάδοχο ή απολογιστικά με αυτεπιστασία ή με υπεργολαβίες υποχρεωτικές για τον ανάδοχο.

Η παράγραφος 3 ορίζει την επιτρεπόμενη μείωση των εργασιών της εργολαβίας, χωρίς καμία αποζημίωση του αναδόχου, στο 25% του συνολικού συμβατικού ποσού. Σε περίπτωση μεγαλύτερης μείωσης των εργασιών εφαρμόζονται οι διατάξεις των παραγράφων 1 και 3 του άρθρου 9.

Στην παράγραφο 4 τονίζεται πως όλα τα όρια και ποσοστά του άρθρου αυτού αναφέρονται στα αρχικά ποσά και τιμές της σύμβασης μαζί με τα απρόβλεπτα και δεν περιλαμβάνεται σε αυτά αναθεώρηση τιμών, μεταγενέστερη τροποποίηση τους ή οποιαδήποτε αποζημίωση.

Τέλος, σύμφωνα με την παράγραφο 5 ρυθμίζονται με Π.Δ. τα θέματα που αναφέρονται στις τροποποιήσεις του προϋπολογισμού, στον κανονισμό και την έγκριση τιμών μονάδας νέων εργασιών, στη συμφωνία με τον ανάδοχο ή στις υπεργολαβίες για την εκτέλεση εργασιών στις περιπτώσεις της παραγράφου 2 και κάθε σχετική λεπτομέρεια.

Ø Άρθρο 9: στο άρθρο αυτό περιλαμβάνονται οι διατάξεις για τη διάλυση της σύμβασης με υπαιτιότητα του φορέα κατασκευής.

Η παράγραφος 1 για την περίπτωση αυτή προβλέπει αποζημίωση στον ανάδοχο μόνο αν έχουν εκτελεστεί εργασίες αξίας μικρότερης του 75% του αρχικού συνολικού συμβατικού ποσού.

Στην παράγραφο 2 καθορίζονται οι περιπτώσεις στις οποίες μπορεί να ζητήσει διάλυση της σύμβασης ο ανάδοχος:

- Αν μετά την υπογραφή της σύμβασης καθυστερήσει η έναρξη των εργασιών περισσότερο από τρεις μήνες με υπαιτιότητα του φορέα κατασκευής ή του κυρίου του έργου, εκτός αν στη σύμβαση ορίζεται διαφορετικά σχετικά με την έναρξη των εργασιών.
- Αν οι εργασίες ύστερα από την έναρξη τους διακοπούν είτε με διαταγή είτε από υπαιτιότητα του φορέα κατασκευής ή του κυρίου του έργου για διάστημα μεγαλύτερο των τριών μηνών από την κοινοποίηση της διαταγής διακοπής στην πρώτη περίπτωση ή από την επίδοση ειδικής δήλωσης του αναδόχου στη δεύτερη.
- Αν η καθυστέρηση των εργασιών χωρίς υπαιτιότητα του αναδόχου υπερβεί την οριακή προθεσμία του τρίτου εδαφίου της παραγράφου 4 του άρθρου 5.

Η παράγραφος 3 προσδιορίζει την αποζημίωση στις περιπτώσεις που προβλέπεται αυτή σύμφωνα με τις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου αυτού. Η αποζημίωση για το τεκμαιρόμενο όφελος δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερο του 5% του αρχικού συνολικού συμβατικού ποσού.

Τέλος, στην παράγραφο 4 προβλέπεται ματαίωση της διάλυσης, σε περίπτωση που ο ανάδοχος συμφωνεί, αφού αποζημιωθεί για τις θετικές του μόνο ζημίες που προκλήθηκαν από την καθυστέρηση της έναρξης ή τη διακοπή των εργασιών.

- Ø Άρθρο 10: το άρθρο αυτό περιλαμβάνει τις διατάξεις που σχετίζονται με την αναθεώρηση τιμών. Εισάγονται σημαντικές βελτιώσεις και τροποποιήσεις σε σχέση με την επικρατούσα ως τότε νομοθεσία: i. Καθιερώνεται ως χρόνος εκκίνησης όχι το ημερολογιακό εξάμηνο της δημοπρασίας αλλά το επόμενο (παρ. 4). Έτσι ορίζεται μια χρονική περίοδος κατά την οποία η προσφορά του αναδόχου ισχύει αμετάβλητη ως προς τις τιμές (παρ. 1). ii. Ορίζεται σαν αναθεωρητική περίοδος το εξάμηνο αντί του τριμήνου που είναι πολύ βραχεία περίοδος για να σταθμίζονται και να αποδίδονται τιμαριθμικές μεταβολές. iii. Ορίζεται στάθμιση της μεταβολής στην αρχή της κάθε αναθεωρητικής περιόδου και όχι στο μέσο της, όπως προβλεπόταν από τις παλιές διατάξεις, iv. Διευρύνεται παλαιότερη διάταξη η οποία προέβλεπε το σταμάτημα της αναθεώρησης στην τελευταία χρονική περίοδο, που χωρίς υπαιτιότητα του κυρίου του έργου ή των οργάνων του, έπρεπε να εκτελεστούν οι εργασίες και ευθυγραμμίζεται η σχετική ρύθμιση με το θεσμό του χρονοδιαγράμματος (παρ. 2 και 3). v. Η σταθερά σ (μη αναθεωρούμενο ποσοστό της αξίας) δεν ορίζεται ίδια για όλα τα είδη εργασιών ή άσχετα από τη διάρκεια της σύμβασης (παρ. 5). vi. Η ωφέλεια που αποκομίζει ο εργολάβος από τη λήψη προκαταβολής δεν επηρεάζει πλέον την αναθεώρηση, γιατί η προκαταβολή καθιερώνεται από το νόμο έντοκη.

- vii. Τα ποσά της αναθεώρησης πληρώνονται με πιστοποιήσεις και δεν είναι ανάγκη να περιλαμβάνονται σε Συγκριτικούς Πίνακες (Σ. Π.) και να εγκρίνονται αυτοί πριν γίνει η πληρωμή (παρ.9).
- Ø Άρθρο 11: το άρθρο αυτό περιλαμβάνει τις διατάξεις για την παραλαβή. Μετά τη βεβαίωση περάτωσης των εργασιών, το έργο παραλαμβάνεται προσωρινά και οριστικά. Με την προσωρινή παραλαβή ελέγχονται οι εργασίες ποσοτικά και ποιοτικά. Κατά την οριστική παραλαβή ελέγχεται πάλι η καλή εκτέλεση των εργασιών. Οι παραλαβές, προσωρινή και οριστική, θεωρούνται ότι συντελέστηκαν αυτοδίκαια αν περάσουν άπρακτες οι προθεσμίες που καθορίζονται με Π.Δ.. Επισημαίνεται η συμμετοχή στις επιτροπές παραλαβής προσώπων των φορέων που θα χρησιμοποιήσουν το έργο (παρ. 1). Επίσης προβλέπεται διοικητική παράδοση αν το έργο ή τμήματα του δοθούν σε χρήση πριν από τη διενέργεια της παραλαβής (παρ.5).
- Ø Άρθρο 12: το άρθρο αυτό περιλαμβάνει τις διατάξεις για την ένσταση και την αίτηση θεραπείας. Σαν σημαντική καινοτομία επισημαίνεται η διαφοροποίηση για την έκδοση εκπρόθεσμης απόφασης του Υπουργού σε αίτηση θεραπείας (παρ.9). Η απόφαση αυτή με τις νέες διατάξεις:
- i. Συγχωρείται μόνο αν έχει ασκηθεί εμπρόθεσμη προσφυγή (ή υπάρχει ακόμα προθεσμία για την άσκηση της) ενώ με τις παλαιότερες διατάξεις μπορούσε να εκδοθεί κι αν δεν είχε ασκηθεί προσφυγή, ii. Εκτελείται μόνο αν καταργηθεί η δίκη, ενώ με τις παλαιότερες διατάξεις μπορούσε να συνεχιστεί και απλά θα κατίσχυε τελικά η δικαστική απόφαση. Στην παράγραφο 1 επισημαίνεται ότι ο Υπουργός έχει την δυνατότητα να ασκήσει έλεγχο νομιμότητας αυτεπάγγελτα για τις πράξεις των οργάνων της τοπικής αυτοδιοίκησης.
- Ø Άρθρο 13: το άρθρο αυτό περιέχει τις διατάξεις για τη δικαστική επίλυση των διαφορών. Διατηρείται η εφετική διαδικασία με τη διαφορά ότι εισάγεται και η δυνατότητα άσκησης αναίρεσης από οποιονδήποτε διάδικο (παρ. 2και 3). Της προσφυγής στο Εφετείο προηγείται υποχρεωτικά αίτηση θεραπείας, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 12, διαφορετικά η προσφυγή κηρύσσεται απαράδεκτη (παρ. 4).

Ø Άρθρο 14: το άρθρο αυτό διατηρεί τη δυνατότητα για συνομολόγηση διαιτησίας στις συμβάσεις δημοσίων έργων (παρ. 1). Οι όροι της διαιτησίας καθορίζονται με απόφαση των Υπουργών Δημοσίων Έργων, Οικονομικών και του αρμόδιου για κάθε Υπουργού (παρ.2).

- ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ' (εργοληπτικές επιχειρήσεις-μητρώα)

Το τρίτο κεφάλαιο συγκεντρώνει τις διατάξεις τις σχετικές με τις επιχειρήσεις που μπορούν να αναλάβουν την κατασκευή των δημοσίων έργων και προβλέπει την τήρηση δύο μητρώων, του Μητρώου Εργοληπτικών Επιχειρήσεων (Μ.Ε.ΕΠ.) για την παρακολούθηση της τεχνικής και οικονομικής ικανότητας των επιχειρήσεων και του Μητρώου Εμπειρίας Κατασκευαστών (Μ.Ε.Κ.) για την παρακολούθηση της κατασκευαστικής εμπειρίας των προσώπων που στελεχώνουν τις επιχειρήσεις αυτές.

Ø Άρθρο 15: στο άρθρο αυτό περιέχονται οι γενικές διατάξεις του νέου θεσμού και καθιερώνεται η αρμοδιότητα του Υπουργείου Δημοσίων Έργων (Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.) για την τήρηση των Μητρώων και για την άσκηση ιδιαίτερου ελέγχου στον τρόπο με τον οποίο οι επιχειρήσεις εκτελούν τις συμβάσεις των δημοσίων έργων για τη γενικότερη προστασία από βλάβες στο περιβάλλον, τα κοινόχρηστα πράγματα κλπ. (παρ. 5).

Ø Άρθρο 16: το άρθρο αυτό περιλαμβάνει τις διατάξεις για την τήρηση του Μ.Ε.ΕΠ.. Οι διατάξεις αυτές:

ι. Προσδιορίζουν τα κριτήρια ένταξης των επιχειρήσεων (παρ.1), τα οποία ισχύουν και για κάθε αναθεώρηση ένταξης (παρ.2):

- Η οργάνωση της επιχείρησης.
- Η στελέχωση της από τεχνικούς εγγεγραμμένους στο Μ.Ε.Κ..
- Η στελέχωση της από άλλο επιστημονικό ή τεχνικό και βοηθητικό προσωπικό.
- Η εμπειρία σε έργα που έχουν εκτελεστεί από την επιχείρηση ή τα στελέχη της.
- Ο εξοπλισμός που η επιχείρηση διαθέτει η ίδια ή αποδεδειγμένα έχει διαχειριστεί με επιτυχία στο παρελθόν.

- Η οικονομική δυνατότητα, η πίστη, η διαχειριστική ικανότητα και άλλα παρόμοια στοιχεία, ii. Ορίζουν ότι η έγκριση που γίνεται για τη συγκεκριμένη επιχείρηση ισχύει για 1 τριετία μετά την οποία γίνεται υποχρεωτικά αναθεώρηση (παρ.2). iii. Προβλέπουν σαν κύριο στοιχείο για την εγγραφή, ανανέωση, ανακατάταξη κλπ. τα πιστοποιητικά που εκδίδονται για κάθε έργο (παρ.3 σε συνδυασμό με την παρ.4 του άρθρου 17). iv. Καθορίζουν τις γενικές αρχές για τη σύνθεση της Επιτροπής που θα είναι αρμόδια και υπεύθυνη για τις εγγραφές στο μητρώο (παρ.4). v. Προσδιορίζουν τις κατηγορίες των έργων (οδοποιία, υδραυλικά, οικοδομικά, λιμενικά, ηλεκτρομηχανολογικά) αλλά και παρέχουν τη δυνατότητα να μεταβληθούν με Π.Δ. οι κατηγορίες αυτές ανάλογα με τυχόν τεχνικοοικονομικές μεταβολές στις κατασκευαστικές συνθήκες της χώρας (παρ.5). vi. Ορίζουν ότι σε κάθε κατηγορία θα υπάρχουν επτά τάξεις και ότι τα διάφορα όρια (ανώτατο και κατώτατο) στον προϋπολογισμό των έργων που μπορεί να αναλάβει κάθε τάξη καθορίζονται με απόφαση Υπουργού (παρ. 5). vii. Προβλέπουν τη δυνατότητα μητρώου υποκατηγοριών έργων και ειδικών νομαρχιακών μητρώων για τους εμπειροτέχνες και τους πτυχιούχους εργοδηγούς (παρ. 6 σε συνδυασμό με την παρ. 1). viii. Οριοθετούν το ανεκτέλεστο μέρος εργολαβιών δημοσίων έργων που μπορεί να έχει μια επιχείρηση μέσα σε όλη τη χώρα, σε κάθε δεδομένη στιγμή, στο τριπλάσιο του ανώτατου ορίου της τάξης στην οποία ανήκει (παρ. 7). ix. Η παράγραφος 8 περιλαμβάνει εξουσιοδότηση για να είναι δυνατή η σύνδεση των επιχειρήσεων των χαμηλότερων τάξεων (για τα μικρά έργα) του Μ.Ε.ΕΠ. προς τους τεχνικούς του Μ.Ε.Κ με ιδιοκτησιακή σχέση (αποκλειστική συμμετοχή τεχνικών Μ.Ε.Κ. για τις ατομικές επιχειρήσεις).
- ∅ Άρθρο 17: το άρθρο αυτό περιλαμβάνει τις διατάξεις για το Μ.Ε.Κ. που στοχεύει στη διαρκή συγκέντρωση στοιχείων και εκτίμησης της κατασκευαστικής εμπειρίας που με την πάροδο του χρόνου αποκτούν στην παραγωγή των έργων οι διάφοροι τεχνικοί που στελεχώνουν τις εργοληπτικές

επιχειρήσεις. Στο Μητρώο αυτό γράφονται μόνο φυσικά πρόσωπα και η εγγραφή, εξέλιξη κλπ. γίνεται με ανάλογες διαδικασίες όπως του Μ.Ε.ΕΠ.. Οι τάξεις εμπειρίας ορίζονται τέσσερις (Α, Β, Γ, Δ) και οι εργολήπτες δημοσίων έργων κατατάσσονται αυτοδίκαια στις αντίστοιχες τάξεις του Μ.Ε.Κ.

- ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ' (έκδοση διαταγμάτων - ειδικές διατάξεις)

Το κεφάλαιο αυτό περιλαμβάνει διάφορες συμπληρωματικές οργανωτικές κλπ. ρυθμίσεις.

- Ø Άρθρο 18: περιλαμβάνει τις συμπληρωματικές εξουσιοδοτήσεις για την εφαρμογή του νόμου (έκδοση Π.Δ. για τα σημαντικότερα θέματα και αποφάσεων για αναλύσεις τιμών και πρότυπα συμβατικά τεύχη).
- Ø Άρθρο 19: το άρθρο αυτό καθορίζει το πλαίσιο για τη λειτουργία φορέων κατασκευής έργων που δεν υπάγονται άμεσα στις υπηρεσίες του Υπουργείου Δημοσίων Έργων (Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε), που αφορά στην κατασκευή έργων.
- Ø Άρθρο 20: το άρθρο αυτό περιλαμβάνει διατάξεις που στοχεύουν στην κινητοποίηση λαϊκής συμμετοχής (συνεταιρισμοί, εταιρίες ευρείας λαϊκής βάσης) καθώς και τη δυνατότητα συνεργασίας δημόσιου και ιδιωτικού τομέα για την εκτέλεση έργων κλπ.. Ιδιαίτερα, προβλέπεται η δυνατότητα κρατικής επιχορήγησης ή δανεισμού ή παραχώρηση της εκμετάλλευσης του έργου όταν αναλαμβάνουν να το κατασκευάσουν εταιρίες ευρείας λαϊκής βάσης ή συνεταιρισμοί και επιπλέον η δυνατότητα συμμετοχής του δημόσιου τομέα σε εταιρίες μικτής οικονομίας (παρ. 1)
- Ø Άρθρο 21: το άρθρο αυτό παρέχει την εξουσιοδότηση για την έκδοση κανονισμών και προδιαγραφών του τρόπου κατασκευής των έργων και των ιδιοτήτων κλπ των υλικών που χρησιμοποιούνται στα έργα. Οι Κανονισμοί και οι προδιαγραφές αυτές θα χρησιμοποιούνται στα δημόσια και στα ιδιωτικά έργα.
- Ø Άρθρο 22: προβλέπει τη σύσταση ειδικού Σώματος Επιθεωρητών που θα λειτουργεί με τις εξής βασικές αρχές που προβλέπουν οι διατάξεις του άρθρου αυτού:

- i. Στο Σώμα θα τοποθετούνται με πενταετή θητεία οι υπάλληλοι όλων των φορέων του δημόσιου τομέα ή Μηχανικοί αξιωματικοί, χωρίς να αποκλείεται ανανέωση της θητείας. Πρόωρη λήξη της θητείας θα είναι δυνατή μόνο για σπουδαίο λόγο, ύστερα από αιτιολογημένη γνώμη του υπηρεσιακού συμβουλίου.
 - ii. Στο Σώμα θα τοποθετούνται μέχρι 35 επιθεωρητές.
 - iii. Το Σώμα θα υπάγεται απευθείας στον Υπουργό και θα εποπτεύεται από Εποπτικό Συμβούλιο από τον Γενικό Γραμματέα και δύο από τα μέλη του Σώματος.
 - iv. Αυτοί που τοποθετούνται στο Σώμα θα είναι οι μόνοι που θα δικαιούνται να χρησιμοποιούν τον τίτλο «Επιθεωρητής Δημοσίων Έργων» και θα επιθεωρούν τα έργα του δημόσιου τομέα.
- Ø Άρθρο 23: το άρθρο αυτό περιέχει μερικές οργανωτικές ρυθμίσεις σχετικές με την εκτέλεση των έργων, όπως τη δυνατότητα σύστασης ειδικών υπηρεσιών για την εκτέλεση σημαντικών έργων καθώς και την επέκταση αυτής στα νομαρχιακού επιπέδου έργα, τη σύνδεση των στελεχών παραγωγής με τα εκπαιδευτικά ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, κλπ..
- Ø Άρθρο 24: το άρθρο αυτό προβλέπει την ίδρυση Ινστιτούτου για τη διερεύνηση και μελέτη όλων των παραγόντων που σχετίζονται με την κατασκευή (δημόσιου και ιδιωτικού τομέα) ώστε να είναι δυνατή η λήψη μέτρων για αύξηση της παραγωγικότητας.
- Ø Άρθρο 25: το άρθρο αυτό συγκεντρώνει μερικές ρυθμίσεις, συμπληρωματικές προς τις άλλες ισχύουσες διατάξεις, για τις οδούς, τα μηχανήματα έργων κλπ..
- Ø Άρθρο 26: το άρθρο αυτό περιέχει σχετικές προς την εκτέλεση των έργων και τις εργοληπτικές επιχειρήσεις διατάξεις για το Ειδικό Ταμείο Μηχανημάτων Αιμενικών Έργων (Ε.Τ.Μ.Α.Ε.), το Ταμείο Πρόνοιας Εργοληπτών Δημοσίων Έργων (Τ.Π.Ε.Δ.Ε.) και το Ταμείο Εθνικής Οικονομίας (Τ.Ε.Ο.).

- ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε' (μεταβατικές και τελικές διατάξεις)

- Ø Άρθρο 27: περιλαμβάνει τις μεταβατικές διατάξεις για την ουσιαστική ισχύ του νόμου με γενικές ρυθμίσεις όπως εφαρμογή των διατάξεων για την εκτέλεση των έργων (κεφάλαιο Β') μόνο στις συμβάσεις έργων που θα καταρτιστούν μετά την έκδοση των σχετικών Π.Δ., ταυτόχρονη λειτουργία των παλαιών εργοληπτών κατόχων εργοληπτικών πτυχίων Δ.Ε. (που αυτοδίκαια έχουν ενταχτεί στο Μ.Ε.ΕΠ.) και των επιχειρήσεων που έχουν εγγραφεί κανονικά στο Μ.Ε.ΕΠ. όταν αυτό οργανωθεί και αρχίσει να λειτουργεί, κατά τη μεταβατική περίοδο που ορίζει η παράγραφος 8 του άρθρου 16, κλπ..
- Ø Άρθρο 28: περιλαμβάνει την καταργητική ρήτρα των παλαιών διατάξεων με μια ενδεικτική απαρίθμηση των πιο σημαντικών από αυτές (παρ. 1) και στην παράγραφο 2 γίνεται ρητή μνεία ορισμένων διατάξεων που αναφέρονται σε έργα και διατηρούνται σε ισχύ.
- Ø Άρθρο 29: το άρθρο αυτό, τέλος, περιλαμβάνει τη ρήτρα για την τυπική ισχύ του νόμου (δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως).

2.3. Κυριότερες τροποποιήσεις επί του αρχικού νόμου μέχρι σήμερα (2005). [3]

Ο Ν. 1418/1984 αποτέλεσε και αποτελεί μέχρι και σήμερα τη βάση του νομοθετικού πλαισίου για τα δημόσια έργα. Στο κεφάλαιο αυτό αναφέρονται οι κυριότερες τροποποιήσεις του, μέχρι να λάβει τη σημερινή του μορφή, οι οποίες έγιναν μέσω άλλων νόμων. Οι τροποποιήσεις αυτές παρουσιάζονται παρακάτω. Επισημαίνεται ότι δεν θα γίνει αναφορά σε τροποποιήσεις που αφορούν σε αμιγώς διοικητικά ή νομικά θέματα.

- ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α':

- ο Στην παράγραφο 3 του άρθρου 1 στον ορισμό της έννοιας του δημοσίου έργου προστίθεται ο όρος «οικονομικά ή τεχνικά αυτοτελής λειτουργία».

- Στην παράγραφο 1 του άρθρου 2 ορίζεται η εφαρμογή του νόμου σε όλα τα έργα που προγραμματίζονται και εκτελούνται από τους φορείς του δημόσιου τομέα. Προστέθηκε το εδάφιο, το οποίο οριοθετεί εκ νέου την εφαρμογή του νόμου: «Με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων (ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.) και του εκάστοτε αρμόδιου υπουργού, είναι δυνατόν έργα που προγραμματίζονται και εκτελούνται από νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου των ανωτέρω φορέων να εξαιρούνται διατάξεων του παρόντος».

- ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β':

- ✓ Στην παράγραφο 2 του άρθρου 4 (περίπτωση δημοπρασίας με προεπιλογή) προστέθηκε η απαίτηση αιτιολογημένης γνώμης του οικείου τεχνικού συμβουλίου της αρμόδιας Προϊσταμένης Αρχής.
- ✓ Στην παράγραφο 3 του ίδιου άρθρου προστέθηκαν διατάξεις οι οποίες καθορίζουν τον τρόπο κατάρτισης του προϋπολογισμού της Υπηρεσίας με τον οποίο δημοπρατείται το έργο, με βάση εγκεκριμένες Αναλύσεις Τιμών. Ο τρόπος εφαρμογής της διάταξης αυτής και η διαδικασία αναπροσαρμογής των τιμών μονάδας των Αναλύσεων Τιμών δημοσίων έργων καθορίζονται με απόφαση που εκδίδεται από τον Υπουργό ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε..
- ✓ Στην παράγραφο 4 του ίδιου άρθρου αντικαταστάθηκε η περίπτωση (η). Εισάγεται το σύστημα υποβολής προσφοράς με μερική ή ολική αυτοχρηματοδότηση, με αντάλλαγμα την λειτουργία ή εκμετάλλευση του έργου ή άλλα τυχόν ανταλλάγματα έναντι της κατασκευής του έργου. Επίσης καταργήθηκε η περίπτωση (γ) που προέβλεπε σύστημα υποβολής προσφοράς με συμπλήρωση από το μειοδότη ανοικτού τιμολογίου.
- ✓ Οι παράγραφοι 5 και 6 του ίδιου άρθρου τροποποιήθηκαν κατά καιρούς αλλά τελικά καταργήθηκαν.
- ✓ Καταργήθηκε το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 7 του ίδιου άρθρου, το οποίο προέβλεπε ότι οι συμμετέχοντες σε δημοπρασία, της οποίας το αποτέλεσμα δεν

εγκρίθηκε, δεν έχουν δικαίωμα αποζημίωσης για οποιοδήποτε λόγο (εκτός αν προβλέπεται διαφορετικά στη διακήρυξη).

- ✓ Στην παράγραφο 8 του ίδιου άρθρου προστέθηκε το τελευταίο εδάφιο, το οποίο επεκτείνει την ισχύ αυτής και για το τεύχος παρατηρήσεων που υποβάλλεται με την εκδήλωση ενδιαφέροντος συμμετοχής στη δημοπρασία με προεπιλογή, εφόσον ζητηθεί με την πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος.
- ✓ Στο ίδιο άρθρο προστέθηκαν οι εξής διατάξεις:
 - Προβλέπεται η υποχρέωση από κάθε προσφέρουσα εργοληπτική επιχείρηση η υποχρέωση υποβολής των βεβαιώσεων των υπηρεσιών για την εξόφληση των ασφαλιστικών εισφορών και τη φορολογική ενημερότητα για τα δημόσια έργα που εκτελεί μόνη της ή σε κοινοπραξία. Σε αντίθετη περίπτωση η επιχείρηση αποκλείεται από το διαγωνισμό (παρ. 9).
 - Ορίζεται η διαδικασία που απαιτείται για την τροποποίηση της μελέτης με απόφαση της προϊσταμένης αρχής, κατόπιν γνωμοδότησης του αρμόδιου τεχνικού συμβουλίου (παρ 10).
 - Υποχρεούται ο μελετητής και ο ανάδοχος κατασκευής του έργου να ασφαλίζουν αντίστοιχα τη μελέτη και την κατασκευή του έργου, για την εξασφάλιση της ποιότητας σχεδιασμού και εκτέλεσης (παρ. 11).
 - Προβλέπεται η κατάπτωση της εγγύησης συμμετοχής στη δημοπρασία υπέρ του κυρίου του έργου, αν η προσφορά που υποβάλλεται δεν τηρεί τους βασικούς όρους της διακήρυξης και των τευχών δημοπράτησης από μέρος της εργοληπτικής επιχείρησης (παρ. 12).
 - Τέλος, κατά το στάδιο υπογραφής της σύμβασης κατασκευής έργου προβλέπεται ο επανυπολογισμός σε συνδυασμό με την έκπτωση, των προβλεπόμενων δαπανών για το φόρο προστιθέμενης αξίας (Φ.Π.Α.), την αναθεώρηση και γενικά οτιδήποτε προβλέπεται πέραν της δαπάνης κατασκευής του έργου.
- ✓ Στην παράγραφο 1 του άρθρου 5 το τελευταίο εδάφιο αντικαταστάθηκε. Το νέο εδάφιο προβλέπει ότι: «Η σύμβαση, αν δεν ορίζεται διαφορετικά στην εγκριτική απόφαση, υπογράφεται από τον προϊστάμενο της διευθύνουσας

υπηρεσίας και αναφέρει τον κύριο του έργου για λογαριασμό του οποίου συνάπτεται».

- ✓ Στην παράγραφο 3 του ίδιου άρθρου προστέθηκε το εδάφιο που ορίζει λεπτομερώς το ύψος των εγγυητικών επιστολών.
- ✓ Η παράγραφος 4 του ίδιου άρθρου αντικαταστάθηκε και πλέον προβλέπει τη διαδικασία σύνταξης και υποβολής του χρονοδιαγράμματος και τις κυρώσεις που επιβάλλονται στον ανάδοχο, αν με υπαιτιότητα του γίνει υπέρβαση των προθεσμιών.
- ✓ Στην παράγραφο 5 του ίδιου άρθρου προστέθηκε η διάταξη που ορίζει τους όρους πρόσθετης καταβολής (πριμ) σε περίπτωση ταχύτερης περάτωσης του έργου (μόνο αν αυτό προβλέπεται στη σύμβαση).
- ✓ Στην παράγραφο 6 του ίδιου άρθρου προστέθηκε το εδάφιο που προβλέπει την έκπτωση του αναδόχου σε περίπτωση διαπίστωσης άμεσης ή έμμεσης υποκατάστασης του από άλλη εργοληπτική επιχείρηση.
- ✓ Στο ίδιο άρθρο προστέθηκαν οι παράγραφοι 7 και 8:
 - Οι νέες διατάξεις της παραγράφου 7 καθορίζουν το καθεστώς σύστασης κοινοπραξιών μεταξύ εργοληπτικών επιχειρήσεων. Συγκεκριμένα επιτρέπεται η σύσταση κοινοπραξίας εάν:
 - i. Όλα τα μέλη της κατασκευαστικής κοινοπραξίας ανήκουν στις καλούμενες από τη διακήρυξη τάξεις και κατηγορίες του Μ.Ε.ΕΠ..
 - ii. Το συμφωνητικό σύστασης της κοινοπραξίας γνωστοποιείται στον κύριο του έργου ή τον φορέα κατασκευής.Ακόμη προβλέπεται η δυνατότητα στον κύριο του έργου ή το φορέα κατασκευής να μην εγκρίνει την κοινοπραξία.
 - Η παράγραφος 8 καθορίζει νέο καθεστώς για τη σύναψη σύμβασης μίσθωσης έργου μεταξύ του αναδόχου δημοσίου έργου και εργοληπτικής επιχείρησης (υπεργολαβία). Ο υπεργολάβος θεωρείται «εγκεκριμένος» όταν συντρέχουν οι εξής προϋποθέσεις:
 - i. Έχει τα αντίστοιχα προσόντα για την εκτέλεση του έργου που αναλαμβάνει και ανήκει σε τάξη και κατηγορία έργου αντίστοιχη με το ποσό της σύμβασης υπεργολαβίας.

- ii. Ο ανάδοχος, πριν από την εγκατάσταση του υπεργολάβου στο έργο, έχει γνωστοποιήσει στον κύριο του έργου ή στον φορέα κατασκευής τη σύμβαση υπεργολαβίας. Ο ανάδοχος του έργου πρέπει να διατηρεί ποσοστό τουλάχιστον 70% του ποσού της σύμβασης του με τον κύριο του έργου ή του φορέα κατασκευής, αφού ληφθούν υπόψη όλες οι συμβάσεις υπεργολαβιών που έχουν εγκριθεί (παρ. 1, εδάφιο α' του άρθρου 7 του Ν. 3263/2004).

Η έγκριση της υπεργολαβίας έχει τις εξής συνέπειες:

- i. Το ποσό της σύμβασης της υπεργολαβίας λαμβάνεται υπόψη για τον υπολογισμό της εμπειρίας και του ορίου του ανεκτέλεστου μέρους εργολαβιών δημοσίων έργων του υπεργολάβου.
 - ii. Το ποσό της σύμβασης της υπεργολαβίας αφαιρείται από το ανεκτέλεστο του αναδόχου, ο οποίος δεν δικαιούται πιστοποιητικό εμπειρίας για το σύνολο του έργου (η διάταξη αυτή προκύπτει από την παρ. 1, εδάφιο β' του άρθρου 7 του Ν. 3263/2004).
- ✓ Οι παράγραφοι 7, 8, 9, 10 και 11 του ίδιου άρθρου, του νόμου με την αρχική του μορφή, «μετονομάστηκαν» σε 9, 10, 11, 12 και 13 αντίστοιχα. Οι τροποποιήσεις που υπέστησαν μέχρι σήμερα είναι οι εξής:
 - ✓ Στην παράγραφο 10 το τελευταίο εδάφιο αντικαταστάθηκε και ορίζει το ύψος του τόκου υπερημερίας (85% του τόκου των εξαμηνιαίων εντόκων γραμματίων του Δημοσίου) σε περίπτωση καθυστέρησης των πληρωμών πέρα από ένα μήνα από τη λήξη της προηγούμενης προθεσμίας, χωρίς υπαιτιότητα του αναδόχου ή του μελετητή.
 - ✓ Στην παράγραφο 11 περιορίζεται η αρμοδιότητα καθορισμού του ποσοστού επιτοκίου προκαταβολής από το Υπουργικό Συμβούλιο στους Υπουργούς Εθνικής Οικονομίας και Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων. Ακόμη, ορίζεται η απαίτηση εγκατάστασης εργοταξίου από τον ανάδοχο για τη χορήγηση οποιασδήποτε προκαταβολής.
 - ✓ Στην παράγραφο 1 του άρθρου 6 προστέθηκαν εδάφια, τα οποία προβλέπουν ότι η παραλαβή και ο έλεγχος της ποιότητας των υλικών που χρησιμοποιούνται στην κατασκευή του έργου ή ενσωματώνονται σε αυτό, καθώς και ο

χαρακτηρισμός των εδαφών, που κατασκευάζεται το έργο ανατίθενται σε δύο ή περισσότερους τεχνικούς υπαλλήλους, που ορίζονται από τη διευθύνουσα υπηρεσία.

- ✓ Στην παράγραφο 5 του ίδιου άρθρου προστέθηκε το εδάφιο, το οποίο ορίζει την ανάθεση καθηκόντων τεχνικού συμβούλου που προβλέπεται στην παρ. 5 του αρθρ. 6 του Ν. 1418/1984 να γίνεται ύστερα από γνώμη του τεχνικού συμβουλίου των κεντρικών υπηρεσιών των υπουργείων για όλα τα έργα που εκτελούν οι υπηρεσίες τους και οι φορείς του δημόσιου τομέα που εποπτεύονται από τα υπουργεία αυτά.
- ✓ Στην παράγραφο 6 του ίδιου άρθρου προστέθηκε διάταξη που προβλέπει την υποχρεωτική παρουσία τεχνικού στελέχους ή τεχνικού υπαλλήλου της εργοληπτικής επιχείρησης. Για έργα προϋπολογισμού άνω του ενός δισεκατομμυρίου δραχμών απαιτείται η παρουσία τουλάχιστον τριών τεχνικών ανάλογων προσόντων και πείρας. Η παράβαση των διατάξεων της παραγράφου αυτής αποτελεί πειθαρχικό αδίκημα για την εργοληπτική επιχείρηση, τα στελέχη και τους υπαλλήλους της, καθώς και για τους υπαλλήλους της διευθύνουσας υπηρεσίας.
- ✓ Στην παράγραφο 7 του ίδιου άρθρου προστέθηκε εδάφιο το οποίο προβλέπει παρακράτηση ποσοστού 20%, ως πρόσθετης εγγύησης πληρότητας και αρτιότητας της μελέτης, μετά την έγκριση της. Το ανωτέρω ποσοστό δεν παρακρατείται εφόσον ο μελετητής προσκομίσει συμβόλαιο ασφάλισης της αρτιότητας και πληρότητας της μελέτης.
- ✓ Στο ίδιο άρθρο προστέθηκε η παράγραφος 8 η οποία επιτρέπει την ανάθεση καθηκόντων συμβούλου οποιασδήποτε ειδικότητας για να παράσχουν τις υπηρεσίες τους που απαιτούνται για την υλοποίηση και εκτέλεση έργων άνω των δέκα δισ. δραχμών, και καθορίζει τη διαδικασία ανάθεσης των υποχρεώσεων του.
- ✓ Τέλος στο άρθρο 6 προστέθηκε η παράγραφος 9 ορίζει ως πειθαρχικό αδίκημα την παράλειψη οφειλόμενης ενέργειας από όργανα του φορέα κατασκευής του έργου.
- ✓ Η παρ.1 του άρθρου 8 αντικαταστάθηκε και πλέον προβλέπει την εκτέλεση συμπληρωματικών εργασιών, οι οποίες δεν περιέχονται στην αρχικώς συναφθείσα σύμβαση, και είναι αναγκαίες κατά την εκτέλεση του έργου λόγω απρόβλεπτων περιστάσεων. Η εκτέλεση των συμπληρωματικών εργασιών είναι υποχρεωτική για τον ανάδοχο του έργου και, προκειμένου να υπογραφεί η

σύμβαση ανάθεσης των συμπληρωματικών εργασιών, απαιτείται γνώμη του οικείου τεχνικού συμβουλίου. Το συνολικό ποσό των συμβάσεων αυτών δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%) του ποσού της αρχικής σύμβασης. Στο ως άνω ποσοστό του πενήντα τοις εκατό (50%) συμπεριλαμβάνεται και η αμοιβή συντάξεως τυχόν μελετών για τις συμπληρωματικές εργασίες του έργου. Οι συμπληρωματικές εργασίες παραλαμβάνονται μαζί με τις εργασίες της αρχικής σύμβασης.

- ✓ Η παράγραφος 2 του ίδιου άρθρου αντικαταστάθηκε. Η νέα παράγραφος ορίζει την κάλυψη των δαπανών που προκύπτουν από εφαρμογή νέων κανονισμών ή κανόνων που καθιερώθηκαν ως υποχρεωτικοί μετά την ανάθεση του έργου καθώς και από προφανείς παραλείψεις ή σφάλματα της προμέτρησης της μελέτης και όχι από τροποποίηση των σχεδίων και της μορφής του έργου με τα ποσά των απρόβλεπτων δαπανών (απρόβλεπτα), που περιλαμβάνονται στην αρχική σύμβαση. Ακόμη, επισημαίνεται ότι ο όρος «συγκριτικός πίνακας» αντικαθίσταται με τον όρο «ανακεφαλαιωτικός πίνακας εργασιών».
- ✓ Στην παράγραφο 3 του ίδιου άρθρου προστέθηκε το τελευταίο εδάφιο σύμφωνα με το οποίο αν κατά την εκτέλεση εργασιών εργολαβίας προκύπτει μείωση των συμβατικών ποσοτήτων των εργασιών αυτών ή ορισμένων από αυτές, η δαπάνη που εξοικονομείται από τη μείωση αυτή μπορεί να διατεθεί για την εκτέλεση άλλων εργασιών του ίδιου έργου που είναι αναγκαίες για την αρτιότητα ή λειτουργικότητα του ή για την κάλυψη της δαπάνης αναθεώρησης.
- ✓ Η παράγραφος 6 προστέθηκε στο άρθρο αυτό και επιτρέπει τη σύνταξη συγκριτικών πινάκων που δεν μπορεί να υπερβούν το είκοσι τοις εκατό (20%) της συνολικής συμβατικής δαπάνης.
- ✓ Το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 10 αντικαταστάθηκε. Οι συμβατικές τιμές αναθεωρούνται, πλέον, κατά ημερολογιακό τρίμηνο. Επίσης

θεσπίζεται συγκεκριμένη μέρα, με βάση τα στοιχεία και δεδομένα της οποίας λαμβάνει χώρα η αναθεώρηση των συμβατικών τιμών (η εικοστή ημέρα του πρώτου μήνα της αναθεωρητικής περιόδου).

- ✓ Η παράγραφος 2 του ίδιου άρθρου αντικαταστάθηκε και προβλέπει ότι εργασίες που, για οποιονδήποτε λόγο (όχι μόνο από υπαιτιότητα του αναδόχου, όπως ίσχυε πριν), εκτελέστηκαν σε αναθεωρητική περίοδο μεταγενέστερη της προβλεπόμενης από το χρονοδιάγραμμα, θεωρούνται για τον υπολογισμό της αναθεώρησης ότι εκτελέστηκαν στην αναθεωρητική περίοδο κατά την οποία έπρεπε να εκτελεστούν. Ακόμη, σε περίπτωση υπέρβασης της αρχικής συμβατικής προθεσμίας με υπαιτιότητα του αναδόχου, η αναθεώρηση γίνεται με βάση τους συντελεστές της τελευταίας αναθεωρητικής περιόδου, με τις προβλεπόμενες διοικητικές και παρεπόμενες χρηματικές κυρώσεις.
- ✓ Η παράγραφος 4 του ίδιου άρθρου αντικαταστάθηκε. Ως χρόνος εκκίνησης για τον υπολογισμό της αναθεώρησης κάθε εργολαβικής σύμβασης ορίζεται το ημερολογιακό τρίμηνο μέσα στο οποίο υποβλήθηκε η προσφορά, αν πρόκειται για σύμβαση, που καταρτίσθηκε ύστερα από δημοπρασία ή εκδόθηκε η σχετική εγκριτική απόφαση, αν πρόκειται για σύμβαση που καταρτίσθηκε χωρίς δημοπρασία, εφόσον η εγκριτική αυτή απόφαση δεν ορίζει άλλο χρόνο.
- ✓ Στην παράγραφο 5 του ίδιου άρθρου τροποποιείται το κάτω όριο του σ (σταθερός συντελεστής που αντιπροσωπεύει το μη αναθεωρούμενο μέρος της τιμής) από 0,10 σε 0,07.
- ✓ Η παράγραφος 2 του άρθρου 11 αντικαταστάθηκε και πλέον προβλέπει ότι οι παραλαβές, προσωρινή και οριστική, γίνονται υποχρεωτικά μέσα στις προβλεπόμενες προθεσμίες. Ακόμη επισημαίνεται ότι στις επιτροπές παραλαβής των έργων τουλάχιστον ο πρόεδρος δεν ορίζεται από υπαλλήλους της διευθύνουσας υπηρεσίας.
- ✓ Στην παράγραφο 8 του άρθρου 12 προστέθηκε το εδάφιο που προβλέπει την επιβολή πειθαρχικών ποινών σε περίπτωση που τα αρμόδια υπηρεσιακά όργανα δεν προσκομίσουν μέχρι το δεύτερο δεκάημερο του τρίτου μήνα το σχέδιο απόφασης επί της αιτήσεως θεραπείας στον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων ή το αρμόδιο όργανο των άλλων φορέων

που εκτελούν δημόσια έργα, αν έχει αρχικά απορριφθεί η σχετική αίτηση θεραπείας από τον Υπουργό.

- ✓ Η παράγραφος 2 του άρθρου 13 αντικαταστάθηκε. Επεκτείνεται η αρμοδιότητα εκδίκασης διαφορών και σε διοικητικά και πολιτικά εφετεία. Αν το έργο εκτείνεται στην περιφέρεια δύο ή περισσότερων εφετείων, αρμόδιο καθίσταται εκείνο που ορίζει ο πρόεδρος του Συμβουλίου της Επικρατείας ή του Αρείου Πάγου, και όχι μόνο του δεύτερου, ύστερα από αίτηση αυτού που ενδιαφέρεται να ασκήσει την προσφυγή.
- ✓ Στο ίδιο άρθρο, οι παράγραφοι 3 και 4 αντιμετωπίστηκαν. Στη «νέα» παράγραφο 4 αντικαταστάθηκαν διατάξεις και οι νέες προβλέπουν, μεταξύ άλλων, ότι λαμβάνονται υπόψη από το δικαστήριο και αποδεικτικά μέσα που δεν πληρούν τους όρους του νόμου.
- ✓ Η παράγραφος 5 του ίδιου άρθρου αντικαταστάθηκε και πλέον ορίζει χρονικές προθεσμίες κατά τη δικαστική επίλυση διαφορών.
- ✓ Στο ίδιο άρθρο προστέθηκαν οι παράγραφοι 6,7 και 8:
 - Η παράγραφος 6 καθορίζει την διαδικασία κατόπιν αιτήσεως αναίρεσης από έναν από τους διαδίκους.
 - Η παράγραφος 7 επιτρέπει τον συμβιβασμό σε περίπτωση άσκησης αναίρεσης από τον κύριο του έργου ή το φορέα κατασκευής, με αίτηση του αναδόχου.
 - Η παράγραφος 8 αναφέρεται στην περίπτωση που ο ανάδοχος του έργου είναι κοινοπραξία. Η προσφυγή ασκείται είτε από όλα τα μέλη της είτε από την ίδια.

- ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

- > Στην παράγραφο 1 του άρθρου 15 προστίθεται η διάταξη που προβλέπει τη δυνατότητα κατασκευής δημοσίων έργων, εκτός από τις ημεδαπές επιχειρήσεις που είναι εγγεγραμμένες στο Μ.Ε.ΕΠ. και στην αντίστοιχη με το έργο κατηγορία και τάξη εγγραφής, και στις εργοληπτικές επιχειρήσεις κρατών-

μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις.

- > Στην παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου ο όρος «αλλοδαπές κατασκευαστικές επιχειρήσεις» αντικαθίσταται από τον όρο «κατασκευαστικές επιχειρήσεις χωρών εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης».
- > Στην παράγραφο 5 του ίδιου άρθρου μεταβάλλεται το ποσό του προστίμου για παραβάσεις στην εκπλήρωση των υποχρεώσεων των εργοληπτικών επιχειρήσεων από 3.000.000 δρχ. σε 25.000.000 δρχ., ή και μεγαλύτερο, με απόφαση του Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε..
- > Στο ίδιο άρθρο προστέθηκε η παράγραφος 6, η οποία προβλέπει την άσκηση πειθαρχικού ελέγχου στις εργοληπτικές επιχειρήσεις για κάθε υπαίτια αθέτηση των αναλαμβανόμενων υποχρεώσεων έναντι του κυρίου ή του φορέα κατασκευής του έργου. Επίσης ορίζονται συγκεκριμένες διοικητικές και παρεπόμενες χρηματικές κυρώσεις.
- > Το άρθρο 16 (Μητρώο Εργοληπτικών Επιχειρήσεων) έχει υποστεί πολλές και σημαντικές τροποποιήσεις. Ως κυριότερες αναφέρονται η επαναξιολόγηση των εγγεγραμμένων στο Μ.Ε.ΕΠ. εργοληπτικών επιχειρήσεων και, με βάση αυτήν, η κατάταξη τους στις νέες τάξεις του μητρώου. Εκτενής ανάλυση θα γίνει στο κεφάλαιο για τον Ν.2940/2001.
- > Στο άρθρο 17, η παράγραφος 12 καταργήθηκε (στην αρχική μορφή του νόμου δεν υπήρχε).
- > Στο ίδιο άρθρο προστέθηκε η παράγραφος 13 η οποία θέτει χρονικούς περιορισμούς για τη στελέχωση των εργοληπτικών επιχειρήσεων από τεχνικούς υπαλλήλους ή υπαλλήλους με άυλες ειδικότητες που συνταξιοδοτούνται από τον ευρύτερο δημόσιο τομέα. Παράβαση των περιορισμών αυτών επιφέρει αυτοδίκαιη διαγραφή της επιχείρησης από το Μ.Ε.ΕΠ. και του υπαλλήλου από το Μ.Ε.Κ..
- > Στο ίδιο άρθρο προστέθηκε και η παράγραφος 14 η οποία παρέχει δυνατότητα ίδρυσης, με προεδρικό διάταγμα, οργανισμού με μορφή Ν.Π.Ι.Δ. και αρμοδιότητες που αναφέρονται σε θέματα εγγραφής, αναθεώρησης εγγραφής και τήρησης των Μ.Ε.Κ. και Μ.Ε.ΕΠ.. Ακόμη, προβλέπεται ότι μπορεί με

απόφαση του Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. να επιβάλλεται εισφορά στους ενδιαφερόμενους για την εγγραφή, κατάταξη και αναθεώρηση εγγραφής στα μητρώα Μ.Ε.Κ. και Μ.Ε.ΕΠ. και στο Μητρώο Μελετητών, το ύψος της οποίας θα εξαρτάται από την τάξη, την κατηγορία και τη βαθμίδα στην οποία εγγράφεται ή κατατάσσεται ο αιτών.

- ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'

- Στο άρθρο 21, στην παράγραφο 3 προβλέπεται υψηλότερη διοικητική ποινή για παράβαση των προδιαγραφών και κανονισμών που αναφέρονται στον τρόπο κατασκευής των έργων και στην ποιότητα, στον τρόπο σύνθεσης και επεξεργασίας, στη χρήση και στον έλεγχο των υλικών κατασκευής των έργων (από 3.000.000 δρχ. σε 25.000.000 δρχ. ή και υψηλότερο κατόπιν υπουργικής απόφασης).
- Στο άρθρο 22 έχουν προστεθεί διατάξεις που θέτουν εκ νέου περιορισμούς για τη στελέχωση του Σώματος Επιθεωρητών Δημοσίων Έργων (Σ.Ε.Δ.Ε.), κυρίως από συνταξιούχους του ευρύτερου δημόσιου τομέα. Επίσης αντικαταστάθηκαν οι παράγραφοι 9, 10 και 11 με νέες που καθορίζουν το καθεστώς συνεργασίας των αρχών με τους επιθεωρητές, τα ζητήματα σχετικά με τις αποδοχές τους και τη δυνατότητα σύστασης γραφείων επιθεώρησης στις έδρες των περιφερειών του κράτους με απόφαση του Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., αντίστοιχα.
- Στην παράγραφο 1 του άρθρου 24 αναφέρεται η ίδρυση του Ινστιτούτου Οικονομίας των Κατασκευών (Ι.Ο.Κ.) ως νομικού προσώπου ιδιωτικού δικαίου και όχι ως νομικού προσώπου δημόσιου δικαίου, που ήταν αρχικά. Επίσης προστέθηκε εδάφιο που προβλέπει την διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια του Ινστιτούτου και την εξαίρεση του από τις διατάξεις που αφορούν στο δημόσιο τομέα.
- Στην παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου αυξάνονται οι αρμοδιότητες του Ι.Ο.Κ.. Συγκεκριμένα προστέθηκαν τα εξής:
 - Η καταγραφή, συμπλήρωση και επικαιροποίηση του αναλυτικού τιμολογίου του Δημοσίου και η υποβολή του ως πρόταση στον Υπουργό ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε..

- Η παροχή συμβουλών προς τα υπουργεία και τα νομικά πρόσωπα του ευρύτερου δημόσιου τομέα στα θέματα της αρμοδιότητας του Ινστιτούτου.
 - Η παροχή συναφών υπηρεσιών στον ιδιωτικό τομέα.
 - Η εισήγηση στον Υπουργό ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. για θέματα που αφορούν στην εγγραφή εργοληπτικών επιχειρήσεων στο Μ.Ε.ΕΠ.
 - Η στήριξη προς τις εργοληπτικές ενώσεις και τα μέλη τους για τη συγκρότηση, εμπέδωση και λειτουργία ενός «Κώδικα Δεοντολογίας» με στόχο τη διευκόλυνση και την αναβάθμιση όχι μόνο των μεταξύ των μελών τους σχέσεων αλλά και όλων των φορέων που συνιστούν το κύκλωμα των δημόσιων έργων.
- Στην παράγραφο 4 του ίδιου άρθρου προστέθηκε διάταξη που προβλέπει την οικονομική επιχορήγηση του Ι.Ο.Κ. από τα υπουργεία, τον ευρύτερο δημόσιο τομέα και τους οργανισμούς της νομαρχιακής και τοπικής αυτοδιοίκησης για την παροχή υπηρεσιών του Ι.Ο.Κ. προς αυτούς. Επισημαίνεται η «σύμπτυξη» της παραγράφου 5 του νόμου με την αρχική του μορφή με την περίπτωση (α) της παραγράφου 4.
 - Οι «νέες» παράγραφοι 5, 6, 7, 8 και 9 του ίδιου άρθρου επανακαθορίζουν τις λεπτομέρειες για τη σύσταση, τα καθήκοντα των στελεχών και τη λειτουργία του Ι.Ο.Κ.

2.4. Προεδρικό διάταγμα 609/1985 και τροποποιήσεις επί αυτού με πρόσθετα προεδρικά διατάγματα.

2.4.1. Π.Δ. 609/1985 όπως εκδόθηκε αρχικά. Γ21

Όπως προαναφέρθηκε στην εισαγωγή (ενότητα 1.2.2, σελ. 2) τα προεδρικά διατάγματα εκδίδονται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και περιέχουν τις απαραίτητες διατάξεις για την εφαρμογή του νόμου.

Το Π.Δ. 609/1985 αποτελείται από πέντε κεφάλαια. Συγκεκριμένα το κεφάλαιο Α' (άρθρα 1 έως 2) περιλαμβάνει γενικές διατάξεις. Στο κεφάλαιο Β' (άρθρα 3 έως 25)

περιλαμβάνονται οι διατάξεις για τις δημοπρασίες. Το κεφάλαιο Γ' (άρθρα 26 έως 57) περιλαμβάνει τις διατάξεις που διέπουν την εργολαβική σύμβαση και την εξέλιξη της από την υπογραφή μέχρι την ολοκλήρωση της με την παραλαβή του έργου, καθώς και τις ρυθμίσεις σε περίπτωση μη ομαλών εξελίξεων και την επίλυση των διαφωνιών. Το κεφάλαιο Δ' (άρθρο 58) περιλαμβάνει τις ρυθμίσεις που αφορούν στην εκτέλεση έργου με αυτεπιστασία. Τέλος, στο κεφάλαιο Ε' (άρθρα 59 έως 61) περιλαμβάνονται τελικές και μεταβατικές διατάξεις.

Παρακάτω ακολουθεί ανάλυση κατά άρθρο:

- ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α' (γενικές διατάξεις)

- Ø Άρθρο 1 (επιλογή τρόπου κατασκευής): προβλέπεται ότι μέσα στα πλαίσια των εγκεκριμένων προγραμμάτων και των επί μέρους πιστώσεων επιλέγεται ο τρόπος κατασκευής του έργου από την αρμόδια Αρχή ή την υπηρεσία που έχει την ευθύνη κατασκευής του έργου, σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 4 του Ν. 1418/1984 (εκτέλεση του έργου από εργοληπτική επιχείρηση ή από το φορέα κατασκευής του έργου με αυτεπιστασία).

- Ø Άρθρο 2 (επιχειρήσεις κατασκευής των έργων): γίνονται δεκτές στις δημοπρασίες κατασκευής έργων οι εγγεγραμμένες στο Μ.Ε.ΕΠ. ή τα Νομαρχιακά Μητρώα επιχειρήσεις κατά κατηγορίες ή εξειδικευμένες επιχειρήσεις (παρ. 1). Όταν το έργο ανήκει σε μια αποκλειστική κατηγορία του Μ.Ε.ΕΠ. καλούνται οι επιχειρήσεις της κατηγορίας αυτής. Αν το έργο περιλαμβάνει εργασίες διαφόρων κατηγοριών καλούνται επιχειρήσεις που είναι εγγεγραμμένες για όλες τις κατηγορίες του έργου ή κοινοπραξίες επιχειρήσεων που να καλύπτουν τις καλούμενες κατηγορίες (παρ. 2).

- ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β' (διατάξεις για τις δημοπρασίες)

- Ø Άρθρο 3 (δημοπρασίες): το άρθρο αναφέρεται γενικά στις δημοπρασίες, οι οποίες αποτελούν τον κύριο τρόπο επιλογής της εργοληπτικής επιχείρησης. Ο νόμος προβλέπει ως πολύ ειδική διαδικασία την απευθείας ανάθεση (χωρίς

διαγωνισμό) ή το διαγωνισμό μεταξύ περιορισμένου αριθμού εργοληπτικών επιχειρήσεων.

- Ø Άρθρο 4 (δημοπρασία-διακήρυξη): αναφέρεται στη διακήρυξη, στα στοιχεία τα οποία πρέπει οπωσδήποτε να περιλαμβάνει ανάλογα με την περίπτωση, στις υποχρεώσεις που πρέπει να αναλάβει για τη δημοσιότητα ανάλογα με το σύστημα υποβολής προσφορών κλπ. Επισημαίνονται:
 - i. Η διακήρυξη αποτελεί ανεξάρτητη διοικητική πράξη αποσχετισμένη από τη μελέτη του έργου. Η αρμόδια αρχή προσδιορίζει το σύστημα υποβολής προσφοράς, ii. Η ανάγκη δημοπράτησης των έργων με επικαιροποιημένο προϋπολογισμό για την αποφυγή αναντιστοιχίας μεταξύ συμβατικών και νέων τιμών, iii. Σε ειδικές περιπτώσεις, η κατάθεση εγγυήσεων, που μπορεί να γίνει κατά το στάδιο υποβολής εκδήλωσης ενδιαφέροντος για προεπιλογή.
- Ø Άρθρο 5 (συμβατικά τεύχη): προβλέπεται ότι κατά την διακήρυξη της δημοπρασίας μνημονεύονται τα συμβατικά τεύχη και σχέδια που μαζί με τη διακήρυξη αποτελούν τη βάση για την κατάρτιση της εργολαβικής σύμβασης. Τα τεχνικά συμβατικά τεύχη είναι σχέδια και κείμενα που δίνουν την εικόνα του έργου που πρόκειται να κατασκευαστεί και των υποχρεώσεων που αναλαμβάνει ο ανάδοχος με τη σύμβαση (τεχνική περιγραφή, συγγραφές υποχρεώσεων κλπ.).
- Ø Άρθρα 6 έως 13 (συστήματα υποβολής προσφορών): αναπτύσσονται τα συστήματα υποβολής προσφορών που ορίστηκαν με την παράγραφο 4 του άρθρου 4 του Ν. 1418/1984. Ιδιαίτερα επισημαίνονται: i. Η Προϊσταμένη Αρχή έχει την ευχέρεια επιλογής του καταλληλότερου κατά τη γνώμη της συστήματος ανάλογα με το έργο και τις συνθήκες που επικρατούν σε συνδυασμό με τις δυνατότητες της υπηρεσίας, χωρίς να διαστρεβλώνονται οι όροι της σύμβασης, ii. Οι μεταβολές στα όρια ομαλότητας τιμών (0.90 έως 1.10). iii. Στην περίπτωση συστήματος μελέτης-κατασκευής πρέπει να δοθεί προσοχή στο θεσπιζόμενο κάθε φορά τύπο ανοιγμένης προσφοράς.

iv. Στην περίπτωση απολογιστικής εκτέλεσης το ποσοστό οφέλους που υπόκειται σε μειοδοσία καθορίζεται 18%. Οι ασφαλιστικές εισφορές και κρατήσεις υπέρ τρίτων θεωρούνται απολογιστικές δαπάνες και υπολογίζεται σ' αυτές ποσοστό γενικών εξόδων και οφέλους αναδόχου.

- Ø Άρθρο 14 (εναλλακτικές προσφορές): όταν εφαρμόζεται ένα από τα συστήματα «μελέτη-κατασκευή» ή «αξιοποίηση με αντιπαροχή» ή «με άλλα ανταλλάγματα» είναι δυνατή η υποβολή από τους ενδιαφερόμενους, εκτός από την κύρια προσφορά τους, και εναλλακτικών προσφορών, που να στηρίζονται σε διαφορετικές τεχνικές λύσεις που προτείνονται από τον προσφέροντα, εκτός αν αυτό αποκλείεται από τη διακήρυξη.
- Ø Άρθρο 15 (τεύχος παρατηρήσεων): η υποβολή του τεύχους παρατηρήσεων, όταν ζητείται από τη διακήρυξη πριν ή κατά την υποβολή της προσφοράς αποτελεί προϋπόθεση για την αποδοχή της κύριας προσφοράς. Στο τεύχος παρατηρήσεων σχολιάζεται η ορθότητα της κατασκευαστικής λύσης, το εφικτό της κατασκευής, επισημαίνονται τυχόν σφάλματα στο τεχνικοοικονομικό ή στο συμβατικό μέρος κλπ.
- Ø Άρθρο 16 (βραβείο αξιολογότερων μελετών): στην περίπτωση εφαρμογής του συστήματος προσφορών που περιλαμβάνει μελέτη και κατασκευή μπορεί στη διακήρυξη να ορίζεται η καταβολή χρηματικού ποσού ως βραβείου σε αριθμό μελετών που θα επιτύχουν την ανώτερη βαθμολογία στην αξιολόγηση.
- Ø Άρθρο 17 (διαδικασία κατάθεσης προσφορών): επισημαίνονται τα κυριότερα στοιχεία του άρθρου: i. Ταυτόχρονη παραλαβή προσφορών σε περισσότερες από μία έδρες υπηρεσιών μπορεί να προβλέπεται από τη διακήρυξη για έργα μεγαλύτερα από τη δυναμικότητα της Β' τάξης, ii. Όταν υπάρχει ειδική επιτροπή εισήγησης για ανάθεση (Ε.Ε.Α.) η επιτροπή διαγωνισμού περιορίζεται στη βεβαίωση των στοιχείων και στο άνοιγμα των προσφορών, iii. Όταν η επιτροπή διαγωνισμού λειτουργεί και ως Ε.Ε.Α., μετά την απόφαση στις ενστάσεις που τυχόν υποβλήθηκαν, συνεχίζει τη διαδικασία για την εισήγηση.

iv. Για να γίνουν δεκτοί οι διαγωνιζόμενοι στη δημοπρασία πρέπει να επιδείξουν τα απαραίτητα έγγραφα (αποδεικτικά εξόφλησης των υποχρεώσεων τους προς την εφορία και τα ασφαλιστικά ταμεία, βεβαίωση εγγραφής και κατάταξης της επιχείρησης στο Μ.Ε.ΕΠ).

- Ø Άρθρο 18 (διαδικασία εξέτασης προσφορών και εισήγησης για ανάθεση): προβλέπεται η εξέταση των προσφορών από την Ε.Ε.Α. σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παράγραφο 6 του άρθρου 4 του Ν. 1418/1984 και η αιτιολογημένη γνωμοδότηση αυτής για το αποτέλεσμα της δημοπρασίας. Σκοπός η έγκαιρη, άρτια και οικονομική εκτέλεση του έργου.
- Ø Άρθρο 19 (διαδικασία προεπιλογής): το άρθρο αυτό περιλαμβάνει για πρώτη φορά τις σχετικές διαδικασίες για την προεπιλογή. Η αρμόδια υπηρεσία αφού συγκεντρώσει τις αιτήσεις για την εκδήλωση ενδιαφέροντος για προεπιλογή, τις διαβιβάζει μαζί με τα απαραίτητα δικαιολογητικά στην επιτροπή προεπιλογής, η οποία τις εξετάζει.
- Ø Άρθρο 20 (αντιρρήσεις κατά τις διαδικασίες δημοπρασιών): οι διατάξεις του άρθρου αυτού προβλέπουν ότι αντιρρήσεις κατά του κύρους των δημοπρασιών μπορεί να υποβληθούν μόνο από επιχειρήσεις που συμμετέχουν στο διαγωνισμό ή αποκλείστηκαν από αυτόν σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας του. Οι αντιρρήσεις μπορεί να υποβληθούν μόνο για τα στάδια προεπιλογής, κατάθεσης προσφορών και αξιολόγησης.
- Ø Άρθρο 21 (επιτροπές διαγωνισμού): οι επιτροπές αυτές ορίζονται ειδικά για κάθε δημοπρασία, δίνεται όμως η δυνατότητα να συγκροτούνται και για περισσότερες δημοπρασίες.
- Ø Άρθρο 22 (επιτροπές εισήγησης για ανάθεση): οι επιτροπές εισήγησης για ανάθεση αποτελούνται από τέσσερις υπαλλήλους φορέων του δημόσιου τομέα, έναν εκπρόσωπο των Ο.Τ.Α., έναν εκπρόσωπο του Τεχνικού Επιμελητηρίου της Ελλάδας (Τ.Ε.Ε.) και έναν εκπρόσωπο των εργοληπτικών οργανώσεων. Σκοπός των επιτροπών αυτών είναι να φέρουν σε πέρας το έργο τους σύντομα, ώστε η Αρμόδια Αρχή να μπορεί μέσα στην προθεσμία ισχύος των προσφορών να εκδίδει και κοινοποιεί τη σχετική απόφαση της.

- Ø Άρθρο 23 (εγγύηση συμμετοχής-χρόνος ισχύος προσφορών): το άρθρο προβλέπει κατάθεση εγγύησης για τη συμμετοχή σε δημοπρασία και την υποβολή οικονομικής προσφοράς. Το ύψος της εγγύησης ορίζεται πάντοτε στην διακήρυξη, σταθερό για όλους τους ενδιαφερόμενους, και προσδιορίζεται στο 2% της προϋπολογιζόμενης αξίας του έργου, με ανάλογη στρογγύλευση. Ακόμη, επισημαίνεται ότι κάθε υποβαλλόμενη προσφορά δεσμεύει αυτόν που την υποβάλλει για διάστημα εξήντα ημερών, μέσα στο οποίο θα πρέπει να του κοινοποιηθεί η απόφαση για κατακύρωση ή μη σε αυτόν της δημοπρασίας.
- Ø Άρθρο 24 (έγκριση αποτελέσματος δημοπρασίας): το άρθρο αυτό οριοθετεί την ολοκλήρωση της δημοπρασίας με την έγκριση του αποτελέσματος της από την προϊσταμένη Αρχή. Το αποτέλεσμα αυτό ακυρώνεται για παράτυπη διεξαγωγή εφόσον από την παρατυπία επηρεάζεται το αποτέλεσμα της δημοπρασίας, αν το αποτέλεσμα της δημοπρασίας κρίνεται αιτιολογημένα όχι ικανοποιητικό για τον κύριο του έργου και αν κατά την κρίση της προϊσταμένης αρχής ο συναγωνισμός υπήρξε ανεπαρκής ή αν υπάρχουν σοβαρές ενδείξεις ότι έγινε συνεννόηση των συναγωνιζόμενων προς αποφυγή πραγματικού συναγωνισμού. Αν διαπιστωθούν λάθη ή παραλείψεις σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας μπορεί να ακυρωθεί μερικά η διαδικασία της δημοπρασίας και, ή να αναμορφωθεί ανάλογα το αποτέλεσμα της δημοπρασίας από την αρμόδια για την έγκριση αρχή ή να διαταχτεί η επανάληψη της δημοπρασίας από το σημείο που έγινε το λάθος ή η παράλειψη. Ακύρωση της δημοπρασίας επέρχεται αν παρέλθει άπρακτη η προθεσμία ισχύος των προσφορών.
- Ø Άρθρο 25 (πρόχειρος διαγωνισμός-προφορική δημοπρασία): το άρθρο αυτό επιτρέπει μέχρι ενός ορίου (για μικρές εργασίες) τη διενέργεια προφορικής δημοπρασίας η οποία διεξάγεται ως εξής: διατυπώνονται προφορικά οι προσφορές ποσοστού έκπτωσης ενώπιον της επιτροπής διεξαγωγής και αυτή καταγράφει τα στοιχεία του κάθε συναγωνιζόμενου και την έκπτωση που δηλώνει. Προβλέπεται η δυνατότητα, μετά την εκφώνηση και καταγραφή από άλλο συμμετέχοντα ευνοϊκότερης προσφοράς για τον κύριο του έργου, προσφοράς μεγαλύτερου ποσοστού έκπτωσης. Σ' αυτές τις περιπτώσεις

εφαρμόζεται το σύστημα προσφοράς ενιαίου ποσοστού έκπτωσης για όλες τις τιμές του τιμολογίου της υπηρεσίας σε ακέραιες μονάδες επί τοις εκατό.

- ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ' (εργολαβική σύμβαση)

- Ø Άρθρο 26 (σύμβαση κατασκευής έργου): το άρθρο αυτό αποδίδει αποδεικτικό και όχι συστατικό χαρακτήρα στο έγγραφο της σύμβασης όταν αυτή καταρτίζεται κατόπιν δημοπρασίας. Αν ο ανάδοχος δεν προσέλθει για την υπογραφή της σύμβασης ή δεν προσκομίσει τις απαιτούμενες εγγυήσεις για την καλή εκτέλεση της σύμβασης κηρύσσεται έκπτωτος, με τη δυνατότητα υποβολής ένστασης από τον ενδιαφερόμενο σε ανατρεπτική προθεσμία δέκα ημερών από την κοινοποίηση της απόφασης.
- Ø Άρθρο 27 (εγγυήσεις καλής εκτέλεσης): το άρθρο αυτό προσδιορίζει το ύψος της εγγύησης καλής εκτέλεσης που καταβάλλει ο ανάδοχος στο 5% του συνολικού συμβατικού ποσού. Επίσης προβλέπεται καταβολή συμπληρωματικής εγγύησης σε περίπτωση μεταγενέστερης επαύξησης του ποσού αυτού. Αν δεν κατατεθούν σχετικές εγγυητικές επιστολές γίνεται παρακράτηση των αντίστοιχων ποσών μέχρι την κατάθεση των εγγυητικών επιστολών. Οι εγγυητικές επιστολές παρέχονται από τράπεζες που λειτουργούν νόμιμα στην Ελλάδα ή από το Ταμείο Συντάξεων Μηχανικών Εργοληπτών Δημοσίων Έργων (Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε.).
- Ø Άρθρο 28 (διοίκηση του έργου-επίβλεψη): οι έννοιες διοίκηση, παρακολούθηση ελέγχου και επίβλεψη έργων καθορίστηκαν στο Ν. 1418/1984 (άρ. 6, παρ. 1,2 και 3). Οι επιβλέποντες ορίζονται από την Διευθύνουσα Υπηρεσία. Σε περιπτώσεις μεγάλων ή ειδικών ή σημαντικών έργων η επίβλεψη μπορεί να γίνει με κλιμάκιο της Διευθύνουσας Υπηρεσίας στελεχωμένο κατάλληλα από τεχνικό και διοικητικό προσωπικό.
- Ø Άρθρο 29 (κοινοποιήσεις στον ανάδοχο-εκπροσώπηση): η κοινοποίηση εγγράφων της υπηρεσίας προς τον ανάδοχο ή τον αντίκλητο του γίνεται με όργανο της υπηρεσίας ή με οποιοδήποτε άλλο δημόσιο όργανο ή με δικαστικό επιμελητή.

- Ø Άρθρο 30 (σύμπραξη στην κατασκευή του μελετητή): το άρθρο ορίζει για την περίπτωση που τη μελέτη του έργου έχει εκπονήσει ιδιωτικό μελετητικό γραφείο τις εξής υποχρεώσεις: να παρακολουθεί την κατασκευή του έργου, να επιλύει τα προβλήματα κατασκευής που τυχόν παρουσιάζει η μελέτη του, να συμπληρώνει ή να μεταβάλλει τη μελέτη αν κρίνεται απαραίτητο και να συντάσσει συμπληρωματικές μελέτες που τυχόν του ανατίθενται (σ' αυτήν την περίπτωση προβλέπεται και σχετική αμοιβή).
- Ø Άρθρο 31 (επιτροπή παρακολούθησης του έργου): το άρθρο καθορίζει το πλαίσιο σύνθεσης και λειτουργίας της επιτροπής (στελέχωση, ιεραρχία, αρμοδιότητες κλπ.).
- Ø Άρθρο 32 (χρονοδιάγραμμα κατασκευής): με τις ρυθμίσεις του άρθρου αυτού καθορίζεται η δέσμευση του αναδόχου και των υπηρεσιών σε συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα που προσδιορίζει τις ενέργειες και την πρόοδο του εκτελούμενου έργου. Ακόμη, επισημαίνονται ο τρόπος σύνταξης του χρονοδιαγράμματος (μορφή τετραγωνικού πίνακα) και η έγκριση ή και τροποποίηση από τη Διευθύνουσα Υπηρεσία. Αναπροσαρμογή του χρονοδιαγράμματος εγκρίνεται όταν μεταβληθούν οι ποσότητες των εργασιών ή στις περιπτώσεις που προβλέπεται στην παράγραφο 4 του άρθρου 5 του Ν. 1418/1984 (μεταβολές στις προθεσμίες ή στο αντικείμενο του έργου).
- Ø Άρθρο 33 (ημερολόγιο του έργου): το άρθρο ορίζει πως για κάθε εργολαβία τηρείται ημερολόγιο σε βιβλιοδετημένα διπλότυπα αριθμημένα φύλλα. Το ημερολόγιο συμπληρώνεται καθημερινά και περιέχει στοιχεία για τις καιρικές συνθήκες που επικρατούν, αριθμητικά στοιχεία και το απασχολούμενο προσωπικό κατά κατηγορίες, τα χρησιμοποιούμενα μηχανήματα, τα προσκομιζόμενα υλικά κλπ.. Το ημερολόγιο υπογράφεται από εντεταλμένο όργανο της επίβλεψης και από τον εκπρόσωπο του αναδόχου.
- Ø Άρθρα 34 και 35 (γενικές υποχρεώσεις του αναδόχου ή των μελών της αναδόχου κοινοπραξίας): σύμφωνα με το άρθρο 34 οι υποχρεώσεις του αναδόχου κατά τη διάρκεια εκτέλεσης του έργου είναι: i. Να διαθέτει το αναγκαίο προσωπικό και τα αναγκαία μηχανήματα.

ii. Να διατηρεί τους όρους της σύμβασης και τις σύμφωνες προς αυτή και το νόμο έγγραφες εντολές του φορέα κατασκευής του έργου, iii. Να τηρεί με ακρίβεια τη διάταξη και τις διαστάσεις των διάφορων μερών του έργου όπως προκύπτουν από το εγκεκριμένο σχέδιο, iv. Να καταβάλει όλες τις απαιτούμενες δαπάνες και να τηρεί την εργατική νομοθεσία. v. Να εντοπίζει και να προμηθεύεται τα απαραίτητα υλικά.

Σύμφωνα με το άρθρο 35 οι υποχρεώσεις των μελών της αναδόχου κοινοπραξίας είναι: i. Η καταβολή των εγγυήσεων εκτέλεσης του έργου γίνεται από κοινού από όλα τα μέλη της κοινοπραξίας, ii. Η ευθύνη του κάθε μέλους για ολόκληρο το έργο. iii. Ο ορισμός από όλους κοινού εκπροσώπου της κοινοπραξίας απέναντι στον κύριο του έργου και τις υπηρεσίες, iv. Σε περίπτωση πτώχευσης ενός ή μερικών από τα μέλη της κοινοπραξίας δεν επέρχεται διάλυση της σύμβασης. Τα υπόλοιπα μέλη αναλαμβάνουν απέναντι στον κύριο του έργου όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του μέλους ή των μελών που πτώχευσαν και που απορρέουν από την εργολαβική σύμβαση.

Ø Άρθρο 36 (προθεσμίες-ποινικές ρήτρες): στο άρθρο αυτό ορίζονται οι έννοιες «συνολική προθεσμία» (για την περάτωση του συνόλου του έργου) και «τμηματικές προθεσμίες» (για τη συμπλήρωση ορισμένων τμημάτων του έργου). Όλες οι προθεσμίες αρχίζουν από την υπογραφή της σύμβασης, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά από αυτήν. Παράταση της συνολικής ή των τμηματικών προθεσμιών εγκρίνεται είτε «με αναθεώρηση», όταν η καθυστέρηση του συνόλου των εργασιών του έργου ή του αντίστοιχου τμήματος δεν οφείλεται σε αποκλειστική υπαιτιότητα του αναδόχου ή προκύπτει από αύξηση του αρχικού συμβατικού αντικειμένου, είτε «χωρίς αναθεώρηση», όταν η παράταση κρίνεται σκόπιμη για το συμφέρον του έργου, έστω και αν η καθυστέρηση οφείλεται σε αποκλειστική υπαιτιότητα του αναδόχου. Στη δεύτερη περίπτωση προβλέπεται επιβολή σχετικών ποινικών ρητρών, άσχετα προς την έγκριση της παράτασης αυτής. Η ποινική ρήτρα που

επιβάλλεται στον ανάδοχο για κάθε μέρα υπαίτιας από μέρους του υπέρβασης της συνολικής προθεσμίας ορίζεται σε 10% της μέσης ημερήσιας αξίας του έργου και επιβάλλεται για αριθμό ημερών ίσο με το 20% της προβλεπόμενης από τη σύμβαση συνολικής προθεσμίας. Οι ποινικές ρήτρες για υπέρβαση των τμηματικών προθεσμιών ορίζονται από τη σύμβαση και δεν μπορεί συνολικά να υπερβαίνουν το 2% του ποσού της σύμβασης.

- Ø Άρθρο 37(ρήτρα πρόσθετης καταβολής (πριμ)): το άρθρο προβλέπει τη δυνατότητα καταβολής πριμ σε περίπτωση γρηγορότερης παράδοσης του έργου. Το συνολικό ύψος της πρόσθετης καταβολής δεν μπορεί να υπερβαίνει το 5% της προϋπολογιζόμενης δαπάνης του έργου.
- Ø Άρθρο 38 (επιμετρήσεις): το άρθρο αυτό περιέχει διατάξεις για τις επιμετρήσεις, οι οποίες αποτελούν τη βάση των πληρωμών για το έργο. Οι επιμετρήσεις περιλαμβάνουν για κάθε εργασία συνοπτική περιγραφή της με ένδειξη του αντίστοιχου άρθρου του τιμολογίου ή των πρωτοκόλλων κανονισμού τιμών μονάδας νέων εργασιών, τους αναλυτικούς υπολογισμούς για τον προσδιορισμό της ποσότητας των εργασιών που εκτελέστηκαν και τα αναγκαία για αυτό επιμετρητικά σχέδια και διαγράμματα. Ο ανάδοχος υποχρεούται να υποβάλει στη Διευθύνουσα υπηρεσία τυχόν επιμέρους επιμετρήσεις που λείπουν και την «τελική επιμέτρηση», δηλαδή τελικό συνοπτικό πίνακα που ανακεφαλαιώνει τις ποσότητες όλων των τμηματικών επιμετρήσεων.
- Ø Άρθρο 39 (προκαταβολές): στο Ν. 1418/1984 (άρ. 5, παρ. 9) ορίζεται ότι η προκαταβολή που προβλέπεται από τη σύμβαση αποδίδεται στον ανάδοχο έντοκα. Σύμφωνα με το άρθρο, για τη λήψη της προκαταβολής ή μέρους της πρέπει να κατατεθεί εγγυητική επιστολή από τον ανάδοχο που να καλύπτει το ποσό της προκαταβολής. Σε περίπτωση διάλυσης της σύμβασης με υπαιτιότητα του αναδόχου το τυχόν αναπόσβεστο μέρος της προκαταβολής πρέπει να επιστραφεί το αργότερο σε τρεις μήνες από τη διάλυση της σύμβασης, ενώ σε περίπτωση διάλυσης της σύμβασης με υπαιτιότητα του εργοδότη επιστρέφεται μέσα σε έξι μήνες από τη διάλυση.

- Ø Άρθρο 40 (λογαριασμοί-πιστοποιήσεις): το άρθρο προβλέπει την καταβολή των πληρωμών με βάση τους λογαριασμούς και τις πιστοποιήσεις. Οι λογαριασμοί συντάσσονται από τον ανάδοχο για τις εκτελεσμένες και καταμετρημένες εργασίες, οι οποίες έχουν εκτελεστεί μέσα στα όρια του χρονοδιαγράμματος. Ακόμη, περιλαμβάνουν την αναθεώρηση τιμών, αποζημιώσεις, αντίτιμο απολογιστικών εργασιών και κάθε άλλη εγκεκριμένη δαπάνη που καταβάλλεται στον ανάδοχο. Μετά τη διενέργεια της προσωρινής παραλαβής ο ανάδοχος συντάσσει και υποβάλλει «προτελικό λογαριασμό», ενώ μετά την οριστική παραλαβή συντάσσει και υποβάλλει «τελικό λογαριασμό».
- Ø Άρθρο 41 (συμπληρωματικές διατάξεις για την αναθεώρηση τιμών): το άρθρο αυτό έχει συμπληρωματικές διατάξεις προς το άρθρο 10 του Ν. 1418/1984. Επισημαίνεται ότι τα περιλαμβανόμενα στις πιστοποιήσεις υλικά θεωρούνται ως μερική εκτέλεση των εργασιών για τις οποίες προορίζονται και η αναθεώρηση της πιστοποιημένης αξίας τους γίνεται, όταν πιστοποιούνται, με τους συντελεστές των κονδυλίων στα οποία προβλέπεται να χρησιμοποιηθούν. Ακόμη, η αξία των υλικών που χορηγούνται από το φορέα κατασκευής του έργου δεν υπόκειται σε καμία αναθεώρηση. Ακόμη, η αναθεώρηση δεν εφαρμόζεται στα ποσά αποζημιώσεων που αναγνωρίζονται διοικητικά ή δικαστικά, εκτός αν τα ποσά αυτά είναι συνάρτηση τιμών για τις οποίες προβλέπεται αναθεώρηση. Στις πιστοποιήσεις εμφανίζονται συνολικά τα ποσά αναθεώρησης κάθε αναθεωρητικής περιόδου. Οι ποσότητες εργασιών που έχουν εκτελεστεί ή έπρεπε να εκτελεστούν μέσα σε κάθε αναθεωρητική περίοδο προκύπτουν από σχετικούς πίνακες κατανομής των εργασιών, που απαιτούνται για τον υπολογισμό της αναθεώρησης.
- Ø Άρθρο 42 (απολογιστικές εργασίες): το άρθρο αυτό δεν αναφέρεται στις εργασίες με αυτεπιστάσια, αλλά περιλαμβάνει τις διατάξεις που ισχύουν σε περίπτωση εργολαβίας απολογιστικών εργασιών (εργοδοτικές επιβαρύνσεις, αποζημιώσεις προσωπικού των απολογιστικών εργασιών, εργατικά ατυχήματα κλπ.) ή όταν σε δημοπρασία που έχει διεξαχθεί με άλλο σύστημα παρουσιάζεται η ανάγκη να γίνουν και κάποιες εργασίες με το απολογιστικό σύστημα. Συγκεκριμένα επισημαίνονται τα εξής:

- i. Για τις απολογιστικές εργασίες συντάσσεται από τον ανάδοχο επιμέτρηση και απολογισμός της δαπάνης και για την παραλαβή τους εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις των άρθρων 53 και 55 (προσωρινή και οριστική παραλαβή), ο χρόνος υποχρεωτικής συντήρησης και οι υποχρεώσεις του αναδόχου κατά το χρόνο αυτό ορίζονται από τη σύμβαση.
- ii. Στις περιπτώσεις που προβλέπεται εκτέλεση εργασιών με υπεργολαβία, δεν εφαρμόζονται για αυτές οι διατάξεις του άρθρου αυτού, αλλά ό,τι καθορίζεται από τη σύμβαση.
- iii. Σε κάθε περίπτωση απολογιστικής εκτέλεσης εργασιών τηρείται ειδικό ημερολόγιο, στο οποίο καταγράφονται καθημερινά το απασχολούμενο προσωπικό κατά ειδικότητα, τα μηχανήματα ή άλλα μέσα, τα εισκομιζόμενα υλικά και καύσιμα, οι εκτελούμενες εργασίες περιγραφικά και κατά θέση του έργου και κάθε άλλο στοιχείο για την τεκμηρίωση της ορθολογιστικής διαχείρισης των μέσων, των υλικών και της αξιοποίησης του ανθρώπινου δυναμικού.
- Ø Άρθρο 43 (αυξομειώσεις εργασιών-νέες εργασίες): οι διατάξεις του άρθρου αυτού υλοποιούν και συμπληρώνουν τις διατάξεις του άρθρου 8 του Ν. 1418/1984. Για την πραγματοποίηση των μεταβολών, για τις οποίες δικαίωμα έχει ο φορέας κατασκευής του έργου, συντάσσεται συγκριτικός πίνακας που περιλαμβάνει τις ενδείξεις των εργασιών (και των νέων), τις τιμές μονάδας, τα μεγέθη των ποσοτήτων και της δαπάνης του αρχικού προϋπολογισμού και τις διαφορές δαπάνης που προκύπτουν από τη σύγκριση των κονδυλίων του προϋπολογισμού που ίσχυε και του προτεινόμενου. Στις περιπτώσεις που οι αυξομειώσεις των ποσοτήτων των συμβατικών εργασιών και η ανάγκη ορισμού νέων τιμών δεν προκύπτει από τροποποίηση των σχεδίων και της μορφής του έργου, αλλά από προφανείς παραλείψεις ή σφάλματα της προμέτρησης της μελέτης και για την εκτέλεση των εργασιών αυτών δεν απαιτείται αύξηση της εγκεκριμένης για την εργολαβία πίστωσης, ο συγκριτικός πίνακας και τα τυχόν σχετικά πρωτόκολλα εγκρίνονται από τη Διευθύνουσα υπηρεσία και ανακοινώνονται στην Προϊσταμένη Αρχή.

- Ø Άρθρο 44 (υπερσυμβατικές εργασίες-ειδικές τιμές): σύμφωνα με το άρθρο αυτό η Προϊσταμένη Αρχή αποφασίζει για τον τρόπο εκτέλεσης των υπερσυμβατικών εργασιών και αν προκρίνει την εκτέλεση τους με τον ανάδοχο, εγκρίνει τις ειδικές νέες τιμές, ύστερα από διαπραγμάτευση με αυτόν. Αν αποφασιστεί η εκτέλεση των υπερσυμβατικών εργασιών με υπεργολαβία, γίνεται πρόχειρος διαγωνισμός.
- Ø Άρθρο 45 (βλάβες στα έργα-αναγνώριση αποζημιώσεων): το άρθρο ορίζει ότι ο ανάδοχος δεν δικαιούται καμία αποζημίωση από τον κύριο του έργου για οποιαδήποτε βλάβη επέρχεται στα έργα, για οποιαδήποτε φθορά ή απώλεια υλικών και γενικά οποιαδήποτε ζημία του που οφείλεται σε αμέλεια, απρονοησία ή ανεπιτηδειότητα αυτού ή του προσωπικού του. Ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να αποκαταστήσει τις βλάβες που τον βαρύνουν με δικές του δαπάνες. Η εκτέλεση των εργασιών για την αποκατάσταση των βλαβών μπορεί να δικαιολογήσει παράταση των προθεσμιών εκτέλεσης των εργασιών για εύλογο χρονικό διάστημα.
- Ø Άρθρο 46 (ακαταλληλότητα υλικών-ελαττώματα-παράλειψη συντήρησης): το άρθρο προβλέπει ότι αν κατά την κατασκευή των έργων η επίβλεψη θεωρεί ότι τα προς χρησιμοποίηση υλικά δεν πληρούν τις απαιτήσεις των προδιαγραφών ή γενικά είναι ακατάλληλα διατάσσεται από τη Διευθύνουσα υπηρεσία η μη χρησιμοποίηση των υλικών. Ακόμη, αν κατά τη διάρκεια της κατασκευής των έργων μέχρι την οριστική παραλαβή οποιαδήποτε εργασία παρουσιάσει ελαττώματα που δεν αποκαθίστανται από τον ανάδοχο κοινοποιείται σε αυτόν ειδική διαταγή που προσδιορίζει τα ελαττώματα και ορίζει προθεσμία για την αποκατάσταση τους.
- Ø Άρθρο 47 (έκπτωση του αναδόχου): το άρθρο περιλαμβάνει τις διατάξεις που καθορίζουν τις περιπτώσεις έκπτωσης του αναδόχου. Ο ανάδοχος κηρύσσεται έκπτωτος αν δεν εκπληρώνει τις συμβατικές του υποχρεώσεις ή δεν συμμορφώνεται με τις γραπτές εντολές της υπηρεσίας που του δίνονται σύμφωνα με τη σύμβαση ή το νόμο. Συγκεκριμένα:
 - i. Αν καθυστερήσει την έναρξη των εργασιών,
 - ii. Αν καθυστερήσει την υποβολή του χρονοδιαγράμματος.

- iii. Αν καθυστερήσει την πρόοδο των εργασιών ώστε να είναι αδύνατη η εμπρόθεσμη εκτέλεση του έργου.
- iv. Αν οι εργασίες του είναι κακότεχνες.
- v. Αν τα υλικά που χρησιμοποιεί δεν ανταποκρίνονται στις προδιαγραφές.
- vi. Αν δεν εφαρμόζει τα εγκεκριμένα σχέδια.
- vii. Αν συστηματικά παραλείπει την τήρηση των κανόνων ασφαλείας των εργαζομένων ή προστασίας του περιβάλλοντος, viii. Αν έχει λήξει η ολική προθεσμία του έργου χωρίς αυτό να έχει αποπερατωθεί. Πριν από την έκπτωση κοινοποιείται στον ανάδοχο ειδική πρόσκληση της Διευθύνουσας υπηρεσίας, από τον Προϊστάμενο της οποίας λαμβάνεται η απόφαση για την κήρυξη της έκπτωσης μετά την εκπνοή της προθεσμίας που ορίζεται στην πρόσκληση αυτή (εφόσον ο ανάδοχος δεν συμμορφώθηκε με όσα διατάχθηκαν προς αυτόν). Η έκπτωση γίνεται οριστική (επικύρωση της έκπτωσης) αν δεν ασκηθεί εμπρόθεσμα ένσταση ή αν απορριφθεί η ένσταση. Από την έκδοση της απόφασης έκπτωσης μέχρι τον καθορισμό από την προϊσταμένη αρχή του τρόπου εκτέλεσης των υπολειπόμενων εργασιών, η Διεύθυνουσα υπηρεσία μπορεί να επέμβει προς αποτροπή κινδύνων και να εκτελέσει τα απαιτούμενα έργα με οποιονδήποτε τρόπο σε βάρος και για λογαριασμό του εργολάβου. Σε περίπτωση που έχει υποβληθεί ένσταση από τον εργολήπτη αυτός είναι υποχρεωμένος να συνεχίσει και να εντείνει τις εργασίες.

Κατά του οριστικά έκπτωτου αναδόχου επέρχονται οι εξής συνέπειες:

- Απαιτείται άμεσα επιστροφή του αναπόσβεστου μέρους της προκαταβολής.
 - Καταπίπτει υπέρ του κυρίου του έργου ως ειδική ποινική ρήτρα μέρος της κατατιθέμενης εγγυήσεως για την καλή εκτέλεση του έργου.
 - Καταπίπτουν υπέρ του κυρίου του έργου το σύνολο των ποινικών ρητρών που προβλέπονται για την υπέρβαση της συνολικής προθεσμίας για την αποπεράτωση του έργου.
- ∅ Άρθρο 48 (διακοπή εργασιών-διάλυση της σύμβασης): σύμφωνα με το άρθρο αυτό, η σύμβαση θεωρείται ότι έχει διαλυθεί από την κοινοποίηση στον ανάδοχο της διαταγής του φορέα κατασκευής του έργου για οριστική διακοπή των εργασιών. Αν υπάρχει υπαιτιότητα του φορέα κατασκευής ή του κυρίου

του έργου για διακοπή των εργασιών, ο ανάδοχος υποβάλλει την ειδική δήλωση διακοπής των έργων στον Προϊστάμενο της Διευθύνουσας Υπηρεσίας.

- Ø Άρθρο 49 (ματαίωση διάλυσης): το άρθρο περιέχει τις διατάξεις που αφορούν στη διαδικασία για τη ματαίωση της διάλυσης της σύμβασης. Συνοπτικά αναφέρεται ότι ο ανάδοχος υποβάλλει σχετική αίτηση με στοιχεία υπολογισμού της αποζημίωσης που αξιώνει, η οποία καταλήγει στην αρμόδια επιτροπή (η οποία συγκροτείται από την Προϊσταμένη Αρχή) που εξετάζει το βάσιμο των απαιτήσεων του αναδόχου. Με απόφαση της Προϊσταμένης Αρχής εγκρίνονται η ματαίωση διάλυσης της σύμβασης και η σχετική αποζημίωση.
- Ø Άρθρο 50 (αποζημίωση αναδόχου λόγω διάλυσης της σύμβασης): όπως προβλέπει το άρθρο 9 του Ν. 1418/1984, σε περίπτωση διάλυσης της σύμβασης με υπαιτιότητα του φορέα κατασκευής ή του κυρίου του έργου καταβάλλεται αποζημίωση στον ανάδοχο εκτός από την αξία των εργασιών που έχουν εκτελεστεί και την αξία των υλικών που έχουν προσκομισθεί ή βρίσκονται στο στάδιο παραγωγής ή προμήθειας.
- Ø Άρθρο 51 (υποκατάσταση, πτώχευση, θάνατος): το άρθρο προβλέπει ότι για να εγκριθεί η υποκατάσταση πρέπει η εργοληπτική επιχείρηση που θα υποκαταστήσει τον ανάδοχο να έχει τα ίδια προσόντα που απαιτήθηκαν για την ανάληψη του έργου από αυτόν και να παρέχει τα απαραίτητα εγγύγια για την κατασκευή του έργου κατά την κρίση της Προϊσταμένης Αρχής, η οποία λαμβάνει υπόψη της τα σχετικά στοιχεία του Μ.Ε.ΕΠ.. Σε περίπτωση αναδόχου κοινοπραξίας που την υποκατάσταση ζητεί μέλος της, απαιτείται η συναίνεση όλων των μελών της κοινοπραξίας. Σε περίπτωση κήρυξης πτώχευσης του αναδόχου η σύμβαση διαλύεται αυτοδίκαια. Τέλος, αν ο ανάδοχος είναι προσωπική επιχείρηση και αποβιώσει αυτός που τη διοικεί η σύμβαση διαλύεται αυτοδίκαια.
- Ø Άρθρο 52 (βεβαίωση περάτωσης εργασιών): το άρθρο προβλέπει την έκδοση βεβαίωσης για το χρόνο περάτωσης των εργασιών (βεβαίωση περάτωσης των εργασιών, από τον προϊστάμενο της Διευθύνουσας υπηρεσίας). Η βεβαίωση αυτή δεν ολοκληρώνει την παραλαβή των έργων, η οποία διενεργείται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 55 του παρόντος διατάγματος. Σε

περίπτωση που διαπιστωθούν επουσιώδεις μόνο ελλείψεις που δεν επηρεάζουν τη λειτουργικότητα του έργου η βεβαίωση περάτωσης εκδίδεται μετά την εμπρόθεσμη αποκατάσταση των ελλείψεων. Τέλος, αν οι εργασίες δεν έχουν περατωθεί ή οι ελλείψεις που διαπιστώθηκαν δεν είναι επουσιώδεις, εφαρμόζονται κατά περίπτωση οι διατάξεις των άρθρων 46 και 47 του παρόντος διατάγματος.

- Ø Άρθρο 53 (προσωρινή παραλαβή): σύμφωνα με το άρθρο για τη διενέργεια της προσωρινής παραλαβής ορίζεται από την Προϊσταμένη Αρχή η επιτροπή παραλαβής, η οποία παραλαμβάνει το έργο ποσοτικά και ποιοτικά, ελέγχει κατά το δυνατό την επιμέτρηση με γενικές ή σποραδικές καταμετρήσεις, αιτιολογεί τις τυχόν τροποποιήσεις στις ποσότητες και αναγράφει τις παρατηρήσεις της για εργασίες που τυχόν έχουν εκτελεστεί με υπέρβαση των εγκεκριμένων ποσοτήτων ή κατά τροποποίηση των εγκεκριμένων σχεδίων.
- Ø Άρθρο 54 (χρόνος υποχρεωτικής συντήρησης των έργων): το άρθρο ορίζει το χρόνο εγγύησης, κατά τον οποίο ο ανάδοχος φέρει τον κίνδυνο του έργου και υποχρεούται στη συντήρηση του (σύμφωνα με το άρ. 7, παρ. 6 και αρ. 11, παρ. 1 του Ν. 1418/1984) και μετά την πάροδο του οποίου διενεργείται η οριστική παραλαβή, σε 15 μήνες γενικά. Σε εντελώς ειδικές περιπτώσεις μπορεί με τη σύμβαση να ορίζεται μεγαλύτερος χρόνος εγγύησης ενδεχόμενα και με ιδιαίτερο αντάλλαγμα, όχι όμως μεγαλύτερος από τρία χρόνια. Ο χρόνος εγγύησης αρχίζει από τη βεβαιωμένη περάτωση των εργασιών. Κατά το χρόνο εγγύησης και υποχρεωτικής συντήρησης ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να επιθεωρεί τακτικά τα έργα, να τα διατηρεί σε ικανοποιητική κατάσταση και να αποκαθιστά κάθε βλάβη τους. Αν ο ανάδοχος παραλείπει τις υποχρεώσεις του για τη συντήρηση των έργων κατά το χρόνο εγγύησης οι απαραίτητες εργασίες μπορεί να εκτελεστούν από την υπηρεσία με οποιοδήποτε τρόπο σε βάρος και για λογαριασμό του υπόχρεου αναδόχου.
- Ø Άρθρο 55 (οριστική παραλαβή): το άρθρο αυτό οριοθετεί τη διενέργεια της οριστικής παραλαβής μέσα σε δύο μήνες από τη λήξη του χρόνου εγγύησης. Αν η οριστική παραλαβή δεν διενεργηθεί μέσα σε αυτή την προθεσμία θεωρείται ότι έχει συντελεστεί αυτοδίκαια 30 μέρες μετά την παραλαβή από τον ανάδοχο

σχετικής όχλησης για τη διενέργεια της. Αν η προσωρινή παραλαβή δεν έχει διενεργηθεί μέχρι την οριστική παραλαβή διενεργούνται ταυτόχρονα και οι δύο.

- Ø Άρθρο 56 (διοικητική παραλαβή για χρήση): σύμφωνα με το άρθρο αυτό για να παραδοθεί σε χρήση το έργο ή αυτοτελή του τμήματα απαιτείται η διενέργεια διοικητικής παραλαβής για χρήση. Η διοικητική παραλαβή γίνεται με πρωτόκολλο μεταξύ του προϊστάμενου της Διευθύνουσας υπηρεσίας, του επιβλέποντα και του αναδόχου αμέσως μετά την περάτωση των εργασιών του έργου ή αυτοτελών τμημάτων του, αν αυτό προβλέπεται από τη σύμβαση. Τέλος, η διοικητική παραλαβή για χρήση δεν αναπληρώνει τη διενέργεια της προσωρινής και οριστικής παραλαβής του έργου.
- Ø Άρθρο 57 (αίτηση θεραπείας): στο άρθρο αυτό επισημαίνεται ότι δεν είναι απαραίτητο η αίτηση θεραπείας να έχει συνταχτεί με ορισμένο τύπο, πρέπει όμως να περιλαμβάνει μνεία της πράξης ή της παράλειψης κατά της οποίας στρέφεται, σύντομο ιστορικό της σύμβασης και της διαφωνίας, τους λόγους στους οποίους στηρίζει τις απόψεις του αυτός που υποβάλλει την αίτηση και τέλος συγκεκριμένα και με σαφήνεια τα αιτήματα που στηρίζονται σε αυτή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ' (εκτέλεση εργασιών με αυτεπιστασία)

- Ø Άρθρο 58 (εκτέλεση εργασιών με αυτεπιστασία): σύμφωνα με το άρθρο αυτό η εκτέλεση των εργασιών με αυτεπιστασία όταν συντρέχουν οι σχετικές προϋποθέσεις της περίπτωσης ii του άρ. 4 του Ν. 1418/1984 αποφασίζεται από την Προϊσταμένη Αρχή μετά από εισήγηση της Διευθύνουσας υπηρεσίας. Για την απόφαση αυτή λαμβάνονται υπόψη η φύση των εργασιών, η διάρθρωση των υπηρεσιών, το υπάρχον εργατοτεχνικό προσωπικό, ο διαθέσιμος μηχανικός εξοπλισμός και γενικά η οικονομία της κατασκευής. Από τη Διευθύνουσα υπηρεσία ρυθμίζονται όλα τα σχετικά ζητήματα με την εκτέλεση του έργου (επίβλεψη, σύνταξη χρονοδιαγράμματος, προμετρήσεις, προγραμματισμός απασχόλησης του εργατοτεχνικού προσωπικού και μηχανικού εξοπλισμού κλπ).

- ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε' (τελικές και μεταβατικές διατάξεις)

- ∅ Άρθρο 59 (τελικές διατάξεις): το άρθρο καθορίζει την εκάστοτε διευθύνουσα υπηρεσία και προϊσταμένη αρχή για κάθε επίπεδο διοικητικής αρμοδιότητας των έργων (νομαρχιακό, διανομαρχιακό και εθνικό). Σε κάθε περίπτωση επιφυλάσσονται οι διατάξεις για τις Ειδικές Υπηρεσίες Δημοσίων Έργων (Ε.Υ.Δ.Ε.), την αποκατάσταση σεισμοπλήκτων και τη διοικητική αποκέντρωση. Όταν παρίσταται ανάγκη διαπίστωσης πραγματικών περιστατικών και αν δεν ορίζεται διαφορετικά στο νόμο ή στο διάταγμα αυτό η αρμόδια υπηρεσία μπορεί να προβαίνει σε αυτοψία που ενεργείται από κατάλληλο τεχνικό υπάλληλο ή επιτροπή από τεχνικούς υπαλλήλους που συντάσσουν σχετική έκθεση.
- ∅ Άρθρο 60 (τροποποίηση του Π.Δ. 472/1985): το άρθρο αυτό επιφέρει τροποποιήσεις στο Π.Δ. 472/1985 ως προς την εγγραφή στο Μ.Ε.Κ. και στα θέματα των νομαρχιακών μητρώων.
- ∅ Άρθρο 61 (έναρξη εφαρμογής διατάξεων του Ν. 1418/1984 και του διατάγματος): το άρθρο περιέχει τις απαραίτητες διατάξεις για τη εφαρμογή των διατάξεων του Ν. 1418/1984 και του παρόντος διατάγματος.

2.4.2. Οι κυριότερες τροποποιήσεις του Π.Δ.609/1985 μέχρι σήμερα (2005). [3]

Στην ενότητα αυτή παρατίθενται οι κυριότερες τροποποιήσεις του Π.Δ. 609/1985 που έχουν γίνει μέχρι σήμερα με Π.Δ. και νόμους, με τελευταίο το Ν. 3263/2004. Επισημαίνεται και εδώ ότι δε θα γίνει αναφορά σε τροποποιήσεις που αφορούν σε ζητήματα αμιγώς διοικητικά ή νομικά.

- ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

- ✓ Στην παράγραφο 6 του άρθρου 2 επισημαίνεται ότι, για τον προσδιορισμό της τάξης από τον προϋπολογισμό της υπηρεσίας με τον οποίο δημοπρατείται το

έργο, αν στη δημοπρασία καλούνται εργοληπτικές επιχειρήσεις μίας κατηγορίας, τα ποσοστά των απρόβλεπτων δαπανών (απρόβλεπτα) λαμβάνονται υποχρεωτικά υπόψη όπως αυτά καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. (σε αντίθεση με το αρχικό Π.Δ. που δε λαμβάνονταν υπόψη τα απρόβλεπτα πέραν του 20%). >· Η παράγραφος 7 του ίδιου άρθρου που προβλέπει τη συμμετοχή κοινοπραξιών στις δημοπρασίες (αν δεν το αποκλείει η διακήρυξη) αντικαταστάθηκε. Πλέον, οι εργοληπτικές επιχειρήσεις που κοινοπρακτούν πρέπει να είναι της αυτής κατηγορίας και να ανήκουν όλες στην ίδια με την καλούμενη στη δημοπρασία τάξη ή και στην αμέσως μεγαλύτερη τάξη. Επίσης μειώθηκε το ελάχιστο ποσοστό συμμετοχής στην κοινοπραξία, επί του προϋπολογισμού της υπηρεσίας του δημοπρατούμενου έργου, από 75% σε 25% για κάθε εργοληπτική επιχείρηση.

- ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

- ✓ Η παράγραφος 2 του άρθρου 3 προβλέπει τη δυνατότητα διεξαγωγής πρόχειρου διαγωνισμού ή προφορικής δημοπρασίας, αν πρόκειται για έργο που ο προϋπολογισμός του είναι μεγαλύτερος από το όριο που γίνεται απευθείας ανάθεση.
- ✓ Στην παράγραφο 5 του άρθρου 4 προστέθηκαν εδάφια που καθορίζουν πρόσθετους όρους δημοσιότητας για νομαρχιακού επιπέδου έργα. Έτσι μπορεί με την έγκριση της διακήρυξης να προβλεφθεί η δημοσίευση της περίληψης και σε μία εβδομαδιαία εφημερίδα του νομού όπου θα εκτελεστούν τα έργα, αν εκδίδεται στο νομό εβδομαδιαία εφημερίδα.
- ✓ Στην παράγραφο 1 του άρθρου 6 επισημαίνεται ότι το σύστημα προσφοράς με ενιαίο ποσοστό έκπτωσης εφαρμόζεται πλέον μόνο σε έργα που η προμέτρηση των εργασιών είναι δύσκολη ή αδύνατη, όπως είναι τα έργα συντηρήσεων, βελτιώσεων και ανακαινίσεων, και ο προϋπολογισμός υπηρεσίας δεν υπερβαίνει το ανώτατο όριο μέχρι του οποίου γίνονται δεκτές εργοληπτικές επιχειρήσεις Γ' τάξης.

- ✓ Το άρθρο 8 (σύστημα προσφοράς με συμπλήρωση τιμολογίου και έλεγχο ομαλότητας) θεωρείται καταργημένο αφού με το άρθρο 2, παρ.1, του Ν. 2940/2001 καταργήθηκε αυτό το σύστημα υποβολής προσφορών.
- ✓ Στην παράγραφο 1 του άρθρου 10 προστέθηκε εδάφιο που απαιτεί, για την επιλογή του συστήματος προσφοράς που περιλαμβάνει μελέτη και κατασκευή, αιτιολογημένη γνώμη του οικείου Τεχνικού Συμβουλίου της αρμόδιας Προϊσταμένης Αρχής με τη συμμετοχή στη σύνθεση του και εκπροσώπου των εργοληπτικών οργανώσεων. Ακόμη, επεκτείνεται το πεδίο εφαρμογής του συστήματος αυτού σε έργα με ιδιομορφίες ως προς τον τρόπο και τις φάσεις κατασκευής τους. Τέλος, προστίθεται ρύθμιση σύμφωνα με την οποία μπορεί, κατά την εφαρμογή του συστήματος αυτού, με τη διακήρυξη να ζητείται από τους συναγωνιζόμενους εκτός από την οικονομική τους προσφορά η συμπλήρωση ή σύνταξη μελετών, ο προσδιορισμός τεχνολογικών χαρακτηριστικών κλπ σε συνδυασμό με τα λειτουργικά έξοδα και την αποδοτικότητα της επένδυσης.
- ✓ Στο ίδιο άρθρο προστέθηκε «νέα» παράγραφος 2 (η αρχική παράγραφος 2 μετονομάστηκε σε 3), η οποία ορίζει ως απαραίτητη προϋπόθεση για την επιλογή του συστήματος προσφοράς που περιλαμβάνει μελέτη και κατασκευή την ύπαρξη εγκεκριμένης προμελέτης και οικονομοτεχνικής μελέτης της υπηρεσίας για τον καθορισμό του προϋπολογισμού υπηρεσίας. Μετά την έγκριση της προκαταρκτικής μελέτης της υπηρεσίας και πρώτης έγκρισης της προμελέτης προηγείται η εκπόνηση όλων των αναγκαίων καλούμενων «υποστηρικτικών μελετών», όπως π.χ. είναι οι μελέτες των συνθηκών του έργου. Οι μελετητές όλων των διαγωνιζομένων πρέπει να έχουν τα κατάλληλα προσόντα σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία για τα πτυχία μελετητών και γραφείων μελετών ή ισοδύναμη εμπειρία προκειμένου για ευρωπαϊκά γραφεία μελετών με έδρα εκτός Ελλάδας.
- ✓ Η «νέα» παράγραφος 3 του άρθρου 10 (σύστημα μελέτης-κατασκευής) προβλέπει ότι με τη διακήρυξη μπορεί να ζητείται και συμπλήρωση τιμολογίου από το διαγωνιζόμενο προκειμένου να διαπιστωθεί ο βαθμός προετοιμασίας

της οικονομικής προσφοράς ή να αποτιμηθούν τυχόν διαφοροποιήσεις που ενδεχόμενα προκύψουν από την υπηρεσία ή από απρόβλεπτες περιπτώσεις.

- ✓ Η «νέα» παράγραφος 4 του ίδιου άρθρου ορίζει εκ νέου τη διαδικασία για την ανάδειξη του αναδόχου στο σύστημα μελέτης-κατασκευής. Η Ε.Ε.Α. κατ' αρχήν ελέγχει τις τεχνικές προσφορές κατά πόσο τηρούν τις τεχνικές προδιαγραφές που καθορίζονται με τα συμβατικά τεύχη και ανακοινώνει το αποτέλεσμα με πρακτικό στο οποίο αποφασίζει ποιες προσφορές γίνονται δεκτές και ποιες απορρίπτονται. Μετά την εκδίκαση τυχόν ενστάσεων προχωρεί η διαδικασία της κρίσης και αξιολόγησης των τεχνικών προσφορών από την Ε.Ε.Α. και συντάσσεται νέο πρακτικό που ανακοινώνεται στους ενδιαφερόμενους πριν ανοιχτούν οι οικονομικές προσφορές. Κατά του πρακτικού αυτού χωρούν επίσης ενστάσεις εντός 5 ημερών από την ανακοίνωση του στους διαγωνιζόμενους. Τα κριτήρια της αξιολόγησης και ο βαθμός επιρροής τους στην επιδιωκόμενη βέλτιστη ποιότητα ορίζονται πάντα στη διακήρυξη. Οι εγκρινόμενες μελέτες βαθμολογούνται πάντα με εκατονταβάθμια βαθμολογία και καθορίζεται η ελάχιστη επιτρεπόμενη αποδεκτή βαθμολογία (70). Θέσπιση κριτηρίου ή υποκριτηρίου για την εμπειρία τόσο του μελετητή του διαγωνιζόμενου όσο και του ίδιου του διαγωνιζόμενου σε περίπτωση διαγωνισμού ανοιχτής δημοπρασίας απαγορεύεται.
- ✓ Στο ίδιο άρθρο προστέθηκε η παράγραφος 5 (σύστημα μελέτης-κατασκευής), η οποία ορίζει σε κάθε υποβαλλόμενη προσφορά την αντίστοιχη ανηγμένη προσφορά της που προκύπτει ως συνάρτηση της οικονομικής προσφοράς και της συνολικής βαθμολογίας. Προσωρινή μειοδότηρα ή βέλτιστη προσφορά είναι η ελάχιστη από τις ανηγμένες προσφορές. Παρατίθενται συγκεκριμένες μαθηματικές σχέσεις.
- ✓ Στο άρθρο 10 (σύστημα μελέτης-κατασκευής) προστέθηκε η παράγραφος 6 που θέτει όρια ομαλότητας της συνολικής προσφοράς σε σχέση με τον προϋπολογισμό υπηρεσίας που αντιστοιχούν σε άλλα συστήματα προσφοράς, όταν το σύστημα προσφοράς μελέτης-κατασκευής συνδυάζεται με άλλο ή άλλα

συστήματα προσφοράς και του αντιστοιχεί τμήμα που υπερβαίνει το ήμισυ του προϋπολογισμού υπηρεσίας.

- ✓ Στο ίδιο άρθρο προστέθηκε η παράγραφος 7 που θέτει όρια ομαλότητας, όπως και η παρ. 6, με τη διαφορά ότι αναφέρεται σε τμήμα που αντιστοιχεί στο σύστημα μελέτης-κατασκευής υπολειπόμενο του ημίσεως του προϋπολογισμού υπηρεσίας.
- ✓ Τέλος, στο ίδιο άρθρο προστέθηκε η παράγραφος 8 που προβλέπει το σφράγισμα περισσότερων του ενός φακέλων των αντίστοιχων μερικών οικονομικών προσφορών, όταν εφαρμόζονται περισσότερα από ένα συστήματα προσφοράς.
- ✓ Στην παράγραφο 4 του άρθρου 17 προστέθηκε εδάφιο που προβλέπει την υποβολή, με το φάκελο προσφοράς, και βεβαίωσης τράπεζας που λειτουργεί νόμιμα στην Ελλάδα για την πιστοληπτική ικανότητα της εργοληπτικής επιχείρησης, εφόσον δημοπρατείται ή ανατίθεται έργο προϋπολογισμού μεγαλύτερου από το ανώτατο όριο της ΣΤ' τάξης.
- ✓ Η παράγραφος 7 του ίδιου άρθρου καταργήθηκε.
- ✓ Το άρθρο 18 (διαδικασία εξέτασης προσφορών και εισήγησης για ανάθεση) καταργήθηκε με το άρθρο 3 του Ν. 3263/2004.
- ✓ Στην παράγραφο 2 του άρθρου 23 προστέθηκε εδάφιο το οποίο προβλέπει τη δυνατότητα να ορίζεται με τη διακήρυξη χρόνος ισχύος προσφορών μέχρι δώδεκα μήνες, για τα έργα των οποίων η σύμβαση υπόκειται πριν την υπογραφή της σε έλεγχο νομιμότητας από το Ελεγκτικό Συμβούλιο.
- ✓ Το άρθρο 24 (έγκριση αποτελέσματος δημοπρασίας) καταργήθηκε με το άρθρο 2 του Ν. 3263/2004.

• ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

- ✓ Η παράγραφος 1 του άρθρου 27 (εγγυήσεις καλής εκτέλεσης) έχει υποστεί τροποποιήσεις (ποσοστά επί του προϋπολογισμού της υπηρεσίας και όχι επί της σύμβασης). Ωστόσο υπερισχύει το άρθρο 4 του Ν. 3263/2004 που περιέχει πρόσθετες διατάξεις.

- ✓ Στην παράγραφο 6 του ίδιου άρθρου προστέθηκε εδάφιο που προβλέπει την παροχή εγγυητικών επιστολών και από τράπεζες που λειτουργούν νόμιμα στην Ελλάδα ή οποιοδήποτε άλλο κράτος της Ε.Ε. και του Ε.Ο.Χ. συνοδευόμενες από επίσημη μετάφραση τους στην ελληνική.
- ✓ Στην παράγραφο 1 του άρθρου 32 προστέθηκε εδάφιο που υποχρεώνει τον ανάδοχο κατασκευής του έργου να συντάξει και να υποβάλλει οργανόγραμμα του εργοταξίου στο οποίο θα περιγράφονται λεπτομερώς τα πλήρη στοιχεία στελεχών, εξοπλισμού και μηχανημάτων που θα περιλαμβάνει η εργοταξιακή ανάπτυξη για την εκτέλεση του έργου.
- ✓ Οι παράγραφοι 9, 10, 11 και 12 του άρθρου 36 (προθεσμίες-ποινικές ρήτρες) καταργήθηκαν με το άρθρο 5 του Ν. 3263/2004.
- ✓ Στην παράγραφο 1 του άρθρου 41 ο σταθερός συντελεστής «σ» στον τύπο της αναθεώρησης ορίζεται από τη σχέση $\sigma = \sigma_1 + 0,01 \nu$, όπου σ είναι συντελεστής που καθορίζεται ενιαία για όλες τις κατηγορίες ή και χωριστά για κάθε μία από τις κατηγορίες των δημοσίων έργων και προσδιορίζεται με απόφαση του Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. και ν είναι ακέραιος αριθμός ίσος με τη μονάδα για την πρώτη αναθεωρητική περίοδο που υπολογίζεται αναθεώρηση για τη συγκεκριμένη για κάθε περίπτωση εργολαβία και που αυξάνεται κατά μία μονάδα για κάθε μία από τις επόμενες αναθεωρητικές περιόδους της συγκεκριμένης εργολαβίας. Ο ν παύει να αυξάνεται όταν το σ γίνει 0,20.
- ✓ Η παράγραφος 2 του άρθρου 43 αντικαταστάθηκε. Προβλέπεται ότι κάθε σύμβαση επόμενη της αρχικής συνοδεύεται από «ανακεφαλαιωτικό πίνακα εργασιών» που ιδίως περιλαμβάνει τις ενδείξεις των εργασιών, τις τιμές μονάδας εργασιών, τα μεγέθη των ποσοτήτων, τις δαπάνες του προϋπολογισμού του αρχικά ανατιθέμενου έργου, του προϋπολογισμού της αμέσως προηγούμενης σύμβασης και του προϋπολογισμού της προς κατάρτιση καινούργιας σύμβασης καθώς και τις δαπάνες των απροβλέπτων και την προβλεπόμενη δαπάνη για αναθεώρηση και το Φ.Π.Α.. Αν χρειαστεί να μειωθούν συμβατικές ποσότητες εργασιών που η εκτέλεση τους ολοκληρώθηκε και για τις οποίες έχει εγκριθεί η επιμέτρηση τους, τα ποσά που προκύπτουν από την μείωση αυτή δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την κάλυψη

οποιασδήποτε άλλης δαπάνης εργασιών ή να προστεθούν στα απρόβλεπτα, παρά μόνο να διατεθούν αποκλειστικά για τη συμπλήρωση δαπανών αναθεώρησης ή Φ.Π.Α..

- ✓ Η παράγραφος 4 του ίδιου άρθρου αντικαταστάθηκε. Η τιμή μονάδας νέας εργασίας ανάγεται στο επίπεδο των τιμών της προσφοράς πολλαπλασιαζόμενο με σταθερό συντελεστή που αφορά στη συμβατική μονάδα ομοειδών εργασιών στην οποία εντάσσεται η υπόψη νέα εργασία. Για το συντελεστή αυτό παρατίθεται συγκεκριμένη μαθηματική σχέση.
- ✓ Οι παράγραφοι 6 και 7 του ίδιου άρθρου έχουν καταργηθεί.
- ✓ Το άρθρο 44 (υπερσυμβατικές εργασίες-ειδικές τιμές) αντικαταστάθηκε. Ο τίτλος του πλέον είναι «επείγουσες πρόσθετες εργασίες». Προβλέπει την εκτέλεση επειγουσών πρόσθετων εργασιών, αν υπάρχει ανάγκη να εκτελεστούν αυτές, κατόπιν έγκρισης από την Προϊσταμένη Αρχή και πριν από τη σύνταξη συγκριτικού πίνακα. Για την έγκριση αυτή η διευθύνουσα υπηρεσία συντάσσει τεχνική περιγραφή των εργασιών με αιτιολόγηση του επείγοντος και εκτίμηση της δαπάνης με βάση τις συμβατικές τιμές μονάδας ή ενδεικτικές τιμές για τυχόν νέες εργασίες.
- ✓ Το άρθρο 47 καταργήθηκε. Οι διατάξεις για την έκπτωση του αναδόχου περιέχονται στο άρθρο 6 του Ν. 3263/2004.

3. ΝΟΜΟΣ 2576/1998 (ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ)

Το 1998 συντάχθηκε και ψηφίστηκε από τη Βουλή ο Ν.2576/1998, ο οποίος επέφερε σημαντικές αλλαγές στο θεσμικό πλαίσιο κατασκευής των δημοσίων έργων, κυρίως ως προς τον τρόπο και τη διαδικασία ανάδειξης αναδόχου. Τα κυριότερα στοιχεία του νόμου αυτού παρουσιάζονται σε αυτό το κεφάλαιο.

3.1. Σκοπιμότητα του Ν. 2576/1998.

Για τον Ν. 2576/1998 δεν συντάχθηκε αιτιολογική έκθεση του σχεδίου νόμου. Παρ' όλα αυτά η φιλοσοφία και η σκοπιμότητα του νόμου προκύπτουν από τα πρώτα κίολας άρθρα του. Γίνεται λόγος για διασφάλιση υγιούς ανταγωνισμού στις δημοπρασίες, διασφάλιση αντικειμενικότητας στη διαδικασία ανάθεσης έργου κλπ.

Με το μειοδοτικό σύστημα ανάθεσης είχαν δημιουργηθεί προβλήματα από τις υπερβολικά χαμηλές προσφορές (πολύ υψηλές εκπτώσεις) κυρίως ως προς την ποιότητα κατασκευής των έργων, τον ανταγωνισμό μεταξύ των εργοληπτικών επιχειρήσεων, την ολοκλήρωση των έργων και τους προϋπολογισμούς τους, αφού δημιουργούνταν συχνά η ανάγκη υπογραφής συμπληρωματικών συμβάσεων, γεγονός το οποίο αφενός ζημίωσε το δημόσιο και αφετέρου οδήγησε σε φαινόμενα διαφθοράς των διοικητικών οργάνων. Ακόμη, νομικά κενά κατά τη διαδικασία διεξαγωγής των δημοπρατήσεων επέτρεπαν αυθαιρεσίες, τόσο από την πλευρά των υπηρεσιών των φορέων κατασκευής των έργων, όσο και από την πλευρά των εργοληπτικών επιχειρήσεων.

Για την αντιμετώπιση των φαινόμενων αυτών θεσπίστηκε το 1994 διάταξη η οποία προέβλεπε την αιτιολόγηση από τον ανάδοχο των προσφορών αυτών, διάταξη η οποία χαρακτηρίστηκε υποκειμενική, αφού οδήγησε σε φαινόμενα συναλλαγής μεταξύ των εργοληπτών και των διοικητικών οργάνων.

Με τον Ν. 2576/1998 η ανάδειξη αναδόχου γινόταν μέσω μιας πολύπλοκης διαδικασίας η οποία εξαιρούσε τις υπερβολικά υψηλές και χαμηλές προσφορές, με διαδοχικά βήματα, μέχρι την τελική επιλογή της πιο συμφέρουσας προσφοράς.

12 Κύρια στοιχεία του Ν. 2576/1998. *

Ο Ν.2576/1998 αποτελείται από 17 άρθρα. Στο παράρτημα του περιέχονται επεξηγήσεις των όρων και συμβόλων και παραδείγματα εφαρμογής της διαδικασίας ανάδειξης αναδόχου. Ακολουθεί ανάλυση κατά άρθρο των κυριότερων διατάξεων του νόμου.

- Ø Άρθρο 1 (διασφάλιση υγιούς ανταγωνισμού κατά τις δημοπρασίες): σύμφωνα με το άρθρο αυτό, με τη δημοπρασία ενός έργου επιδιώκεται η ανάδειξη αναδόχου ικανού για την έγκαιρη, άρτια και οικονομική κατασκευή του, σύμφωνα με την πλέον συμφέρουσα προσφορά για τον κύριο του έργου. Επισημαίνεται ότι, για την ανάδειξη αναδόχου, η χαμηλότερη προσφορά αποτελεί βασικό, αλλά όχι το μοναδικό κριτήριο. Η πιο συμφέρουσα για το Δημόσιο προσφορά είναι συνάρτηση και άλλων κριτηρίων και παραμέτρων, όπως προσδιορίζονται στις διατάξεις του παρόντος νόμου.
- Ø Άρθρο 2 (διασφάλιση αντικειμενικότητας στη διαδικασία ανάθεσης έργου): το άρθρο αυτό αποτελεί το κυριότερο μέρος του νόμου, αφού σε αυτό προσδιορίζονται οι βασικότερες μεταβολές στη διαδικασία ανάδειξης αναδόχου του έργου. Συγκεκριμένα:
 - Στην παράγραφο 1 προβλέπεται αιτιολόγηση από μέρους της εργοληπτικής επιχείρησης, σε περίπτωση υποβολής υπερβολικά χαμηλής προσφοράς. Αν τα προσκομισθέντα στοιχεία κριθούν ανεπαρκή ή ανακριβή κατά τη διαδικασία εξακρίβωσης, η επιχείρηση που υπέβαλε την προσφορά αυτή αποκλείεται από το διαγωνισμό.
 - Σύμφωνα με την παράγραφο 2 ο προσδιορισμός των ορίων των υπερβολικά χαμηλών προσφορών (υ.χ.π.) γίνεται για όλους τους διαγωνισμούς με ενιαίο τρόπο και η διαδικασία που εφαρμόζεται συνδέεται αποκλειστικά με τα στοιχεία των προσφορών που υποβάλλονται στον κάθε διαγωνισμό. Με απόφαση του Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε καθορίζεται η ανωτέρω διαδικασία με την οποία προσδιορίζονται:

ΦΕΚ 25 (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι)

- i. Οι τυχόν υποβαλλόμενες υψηλές προσφορές (υ.π.).
- ii. Οι τυχόν υποβαλλόμενες τελικά υ.χ.π. για τις οποίες ζητείται αιτιολόγηση, iii. Ο τρόπος της αιτιολόγησης από την καλούμενη εργοληπτική επιχείρηση ή κοινοπραξία εργοληπτικών επιχειρήσεων, iv. Η αξιολόγηση της υποβαλλόμενης αιτιολόγησης από την Ε.Ε.Α.

- Σύμφωνα με την παράγραφο 3, με την ίδια απόφαση του Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. καθορίζονται ειδικότερα: i. Η αρχική σειρά των εκπτώσεων των προσφορών και ο αριθμητικός μέσος όρος «μ» αυτών, ii. Οι τυχόν υπάρχουσες, στην αρχική σειρά εκπτώσεων, υψηλές προσφορές που είναι μικρότερες από το μισό του αριθμητικού μέσου όρου μ οι οποίες και εξαιρούνται από τη σειρά αυτή ως ασύμφορες, iii. Ο αριθμητικός μέσος όρος «μ_κ» της αρχικής σειράς των εκπτώσεων μετά την αφαίρεση των τυχόν υψηλών προσφορών, iv. Η ένταξη του μ_κ σε μία από τις τρεις κατηγορίες I, II και III ανάλογα με το μέγεθος του σε ποσοστό επί τοις εκατό. Στην κατηγορία I εντάσσεται ο μ_κ που είναι μικρότερος ή ίσος του 44%, στην κατηγορία II εντάσσεται ο μ^κ που βρίσκεται μεταξύ 44% και 56% και στην κατηγορία III εντάσσεται ο μ_κ που είναι ίσος ή μεγαλύτερος από 56%. v. Ο καταρχήν προσδιορισμός των εκπτώσεων των υ.χ.π. που περιλαμβάνονται στην αρχική σειρά εκπτώσεων και η προσωρινή εξαίρεση τους από τη σειρά αυτή. Ως «καταρχήν υ.χ.π.» θεωρούνται εκείνες των οποίων οι εκπτώσεις είναι μεγαλύτερες από το γινόμενο:

- 1) 1,35.μ_κ για την κατηγορία I του μ^κ
- 2) 1,15.μ_κ για την κατηγορία II του μ_κ
- 3) 0,96.μ^κ για την κατηγορία III του μ*

Οι παραπάνω συντελεστές είναι σταθεροί και αμετάβλητοι, vi. Η πρώτη απομένουσα σειρά εκπτώσεων και για τις τρεις κατηγορίες του μ_κ η οποία προκύπτει αφού εξαιρεθούν από την αρχική σειρά των εκπτώσεων, οι εκπτώσεις των τυχόν υψηλών προσφορών και οι εκπτώσεις των καταρχήν υ.χ.π..

vii. Ο αριθμητικό μέσος όρος «μ₁» της πρώτης απομένουσας σειράς εκπτώσεων και το μέγεθος «ψ₁», που ισούται με το γινόμενο ρ.μ₁. Ο συντελεστής ρ προκύπτει για κάθε κατηγορία από συγκεκριμένο τύπο, ως συνάρτηση του μ₁₅ όπως περιγράφεται στις εξισώσεις του παραρτήματος του νόμου. Ο συντελεστής ρ δεν μπορεί να είναι μικρότερο του 0,85 που αντιστοιχεί σε μ₁ ίσο με εκατό και μεγαλύτερος του 1,30 που αντιστοιχεί σε μ₁ ίσο με μηδέν, ανάλογα με την κατηγορία, το είδος και τη φύση του κατασκευαζόμενου έργου,

viii. Η δεύτερη απομένουσα σειρά εκπτώσεων, για τις κατηγορίες I και II του μ*, η οποία προκύπτει από την πρώτη απομένουσα σειρά εκπτώσεων και περιλαμβάνει τις εκπτώσεις που τυχόν είναι μεγαλύτερες από ψ₁.

ix. Ο αριθμητικός μέσος όρος «μ₂» της δεύτερης απομένουσας σειράς εκπτώσεων και το μέγεθος «ψ₂» που ισούται με το γινόμενο ρ.μ₂, όπου ρ είναι μεταβλητός συντελεστής που υπολογίζεται κατά τα ανωτέρω, ως συνάρτηση του μ₂. χ. Οι «αρχικά υ.χ.π.» της αρχικής σειράς εκπτώσεων, που είναι για την κατηγορία III του μ* οι προσφορές με εκπτώσεις μεγαλύτερες από το ψ₁ και για τις κατηγορίες I και II του μ* οι προσφορές με εκπτώσεις μεγαλύτερες από το ψ₂.

xi. Η έκπτωση «λ» επί τοις εκατό που αντιστοιχεί σε προσφορά του οριακού κόστους των εργασιών. Η έκπτωση λ ισούται με το γινόμενο του μέσου όρου των εκπτώσεων των χαμηλών προσφορών (μ_(χ.π.)) και σταθερού συντελεστή σ, δηλαδή λ=σ.μ_(χ.π.).

Ο συντελεστής σ είναι σταθερός και ισούται με 1,15 για τις κατηγορίες I και II του μ^κ και με 1,10 για την κατηγορία III του μ_κ. Ο μ_(χ.π.) υπολογίζεται ως εξής:

Για την κατηγορία III του μ_κ: $\mu_{(\chi\pi)} = 1/2(\mu' + \psi_1)$, όπου $\mu' = 1/2(0,5\mu_{\kappa} + \psi_2)$.

Για τις κατηγορίες I και II του μ*: $\mu_{(\chi\pi)} = 1/2(\mu' + \psi_2)$, όπου $\mu' = 1/2(0,5\mu_{\kappa} + \psi_2)$.

xii. Οι προκύπτουσες «τελικά υ.χ.π.» της αρχικής σειράς εκπτώσεων που είναι:

Για την κατηγορία III του $\mu\kappa$ οι προσφορές με εκπτώσεις που είναι μεγαλύτερες από την έκπτωση «κ», όπου κ είναι το μικρότερο από τα μεγέθη λ και ψι. Για τις κατηγορίες I και II του μ^\wedge οι προσφορές με εκπτώσεις που είναι μεγαλύτερες από την έκπτωση «κ», όπου κ είναι το μικρότερο από τα μεγέθη λ και ψ_2 .

xiii. Ο τρόπος της διάκρισης των προσφορών της αρχικής σειράς εκπτώσεων σε υψηλές προσφορές (υ.π.), σε κανονικές προσφορές (κ.π.), σε χαμηλές προσφορές (χ.π.) και σε υπερβολικά χαμηλές προσφορές (υ.χ.π.), όπως οριοθετούνται από τα μεγέθη 0,5.μκ, μ'' , κ, όπου μ'' ίσο με το μισό του αθροίσματος των μ' και μ^\wedge .

xiv. Ο προσδιορισμός της προσωρινής μειοδότησης προσφοράς (π.μ.π.) στις περιπτώσεις αρχικών σειρών εκπτώσεων στις οποίες δεν υπάρχουν τελικά υπερβολικά χαμηλές προσφορές.

xv. Οι περιπτώσεις αρχικών σειρών εκπτώσεων που χαρακτηρίζονται ως ειδικές. Τέτοιες περιπτώσεις είναι εκείνες που περιλαμβάνουν μόνο υπερβολικά χαμηλές προσφορές ή μόνο υψηλές προσφορές και υπερβολικά χαμηλές προσφορές ή πλεονάζουσες εκπτώσεις στο διάστημα μεταξύ δύο διαδοχικών ακεραίων εκπτώσεων και οι οποίες αντιμετωπίζονται με την εφαρμογή της ίδιας διαδικασίας, xvi. Κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια για την ορθότερη εφαρμογή της όλης διαδικασίας.

- Η παράγραφος 4 του ίδιου άρθρου προβλέπει διαφορετικό τρόπο προσδιορισμού του συντελεστή ρ για τις διάφορες κατηγορίες έργων (οδοποιίας, οικοδομικών, υδραυλικών, λιμενικών, ηλεκτρομηχανολογικών και βιομηχανικών και ενεργειακών) ή για έργα της ίδιας κατηγορίας, με τη δέσμευση ότι η μικρότερη και μεγαλύτερη τιμή του ρ είναι αντίστοιχα 0,85 και 1,30.

- Η παράγραφος 5 προβλέπει την εφαρμογή της ίδιας διαδικασίας και σε έργα ειδικής φύσεως, εφόσον χαρακτηριστούν ως τέτοια.
 - Η παράγραφος 6 ορίζει την υποχρεωτική εφαρμογή της διαδικασίας των παρ. 2 και 3 στις δημοπρασίες έργων όλων των φορέων του ευρύτερου δημόσιου τομέα. Για έργα που δημοπρατούνται με τα συστήματα προσφοράς που περιλαμβάνει μελέτη και κατασκευή, προσφοράς για την αξιοποίηση ακινήτων με αντιπαροχή και προσφοράς που περιλαμβάνει άλλα ανταλλάγματα εφαρμόζονται οι σχετικές διατάξεις του Ν. 1418/84 και των εκτελεστικών του Π.Δ..
 - Η παράγραφος 7 προβλέπει την απόρριψη των υπερβολικά χαμηλών προσφορών, χωρίς προηγούμενη αιτιολόγηση τους σε περίπτωση δημοπρασίας έργου του οποίου η προϋπολογιζόμενη αξία δεν υπερβαίνει το εκάστοτε οριζόμενο όριο για την εφαρμογή των κοινοτικών οδηγιών στις συμβάσεις δημοσίων έργων.
- ∅ Άρθρο 3 (δήλωση περιουσιακής κατάστασης): σύμφωνα με το άρθρο αυτό, διάφορα εμπλεκόμενα φυσικά πρόσωπα, τόσο από πλευράς επιχειρήσεων όσο και από την πλευρά των φορέων κατασκευής των έργων του ευρύτερου δημοσίου τομέα, υποχρεούνται να δηλώνουν την περιουσιακή τους κατάσταση στον αντεισαγγελέα του Αρείου Πάγου. Τα πρόσωπα αυτά είναι μεταξύ άλλων πρόεδροι, διευθύνοντες σύμβουλοι, γενικοί διευθυντές κλπ των νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου, εφόσον αυτά είναι φορείς ανάθεσης και εκτέλεσης δημοσίων έργων ή ανάθεσης και εκπόνησης μελετών δημοσίων έργων, προϊστάμενοι διευθύνσεων και τεχνικών υπηρεσιών υπαγομένων στο μέλη των Ε.Ε.Α..
- ∅ Άρθρο 4 (προϋποθέσεις για δημοπράτηση με τα συστήματα προεπιλογής και μελέτης-κατασκευής): με το άρθρο αυτό προστέθηκε εδάφιο στο Ν. 1418/84 (βλ. κεφ. 2.3., άρ. 4 παρ. 2) που προβλέπει για τα συστήματα υποβολής προσφοράς με προεπιλογή και μελέτης-κατασκευής απαίτηση αιτιολογημένη γνώμη του οικείου τεχνικού συμβουλίου της αρμόδιας Προϊσταμένης Αρχής.
- ∅ Άρθρο 5 (ρύθμιση βασικών θεμάτων που αφορούν τα όρια των κοινοπραξιών εργοληπτικών επιχειρήσεων): η παράγραφος 1 του άρθρου αυτού προβλέπει

ότι. σε περίπτωση που εργοληπτική επιχείρηση κοινοπρακτεί με άλλη εργοληπτική επιχείρηση της αμέσως ανώτερης τάξης της ίδιας κατηγορίας τηρούνται οι σχετικές διατάξεις για κατώτατα όρια ανάληψης δημόσιου έργου που ισχύουν κάθε φορά για τις εργοληπτικές επιχειρήσεις της ανώτερης τάξης.

- Ø Άρθρο 6 (σύσταση Ινστιτούτου Οικονομίας Κατασκευών (Ι.Ο.Κ.)): στο άρθρο αυτό καθορίζονται οι αρμοδιότητες, τα καθήκοντα και το καθεστώς σύστασης και λειτουργίας του Ι.Ο.Κ.. Οι διατάξεις αυτές παρουσιάστηκαν στο κεφ. 2.3. (άρθρο 24).
- Ø Άρθρο 7 (συμπλήρωση διατάξεων για τις ανώνυμες εταιρίες που αναλαμβάνουν δημόσια έργα): οι διατάξεις του άρθρου αυτού ρυθμίζουν διαδικαστικά ζητήματα σχετικά με απαλλοτριώσεις, έγκριση κτηματολογικών πινάκων και αποζημιώσεων κλπ.
- Ø Άρθρο 8 (ρυθμίσεις για τον έλεγχο και την επίβλεψη των ρυθμών και της ποιότητας των έργων): το άρθρο αυτό περιέχει συμπληρωματικές ρυθμίσεις προς άλλους νόμους. Στην παράγραφο 4 επισημαίνεται διάταξη που προβλέπει έκπτωση του αναδόχου με απόφαση του Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. σε περίπτωση που διαπιστωθεί εμπορία των εξορυσσομένων για την εκτέλεση του έργου αδρανών υλικών από τον ανάδοχο.
- Ø Άρθρο 9 (αρμοδιότητες άλλων φορέων στα έργα της Ε.ΥΔ.Α.Π.): το άρθρο αυτό μεταβιβάζει αρμοδιότητες για την εκτέλεση έργων της Ε.ΥΔ.Α.Π. στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.).
- Ø Άρθρο 10 (αποκατάσταση ζημιών από πλημμύρες και κατολισθήσεις): σύμφωνα με το άρθρο αυτό θέματα που σχετίζονται με την οριοθέτηση της πληγείσας περιοχής, τη διαπίστωση της έκτασης των ζημιών, τη χορήγηση σχετικών δανείων κλπ ρυθμίζονται με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων.
- Ø Άρθρο 11 (διατάξεις για το Ι.Τ.Σ.Α.Κ., Τ.Ε.Ε. και Ε.Κ.Ε.Τ.Ε.): στην πρώτη παράγραφο του άρθρου αυτού προβλέπεται η δυνατότητα εκπόνησης από το Ινστιτούτο Τεχνικής Σεισμολογίας και Αντισεισμικών Κατασκευών, είτε αυτοτελώς είτε σε συνεργασία με μέλη Δ.Ε.Π. και λοιπού προσωπικού των

Α.Ε.Ι, και Τ.Ε.Ι. και άλλων ερευνητικών κέντρων, ερευνητικών και τεχνολογικών προγραμμάτων και κάθε είδους επιστημονικών και επιμορφωτικών δραστηριοτήτων. Στη δεύτερη παράγραφο προβλέπεται η δυνατότητα σύστασης ανώνυμης εταιρίας από το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας (Τ.Ε.Ε.) η οποία θα αποτελεί Ν.Π.Ι.Δ. με σκοπό την προώθηση της επιστημονικής, τεχνικής, επαγγελματικής και επιχειρηματικής δραστηριότητας των μελών του Τ.Ε.Ε. των μελετητικών και εργοληπτικών εταιριών, των εταιριών παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών στις χώρες των Βαλκανίων και της ανατολικής Ευρώπης, καθώς και τη συνδρομή στην προώθηση των αναπτυξιακών έργων στις χώρες αυτές. Στην τρίτη παράγραφο αναφέρεται ότι η ανώνυμη εταιρία με την επωνυμία Ελληνική Κρατική Εταιρία Τεχνικών Έργων (Ε.Κ.Ε.Τ.Ε.) διαλύεται και το υπόλοιπο που μένει μετά την εκκαθάριση περιέρχεται στο δημόσιο, το οποίο υποκαθιστά την Ε.Κ.Ε.Τ.Ε..

- Ø Άρθρο 12 (καταργούμενες διατάξεις): το άρθρο αυτό καταργεί διατάξεις παλαιότερων νόμων και κάθε γενική ή ειδική διάταξη που αντίκειται στις διατάξεις του νόμου αυτού.
- Ø Άρθρα 13,14,15,16: τα άρθρα αυτά περιέχουν εξειδικευμένες διατάξεις για εργασίες συγκεκριμένων έργων της περιφέρειας και για διοικητικά θέματα.
- Ø Άρθρο 17: το άρθρο αυτό ορίζει την έναρξη ισχύος του Ν. 2576/1998 από τη δημοσίευση του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

3.3. Περιγραφή της διαδικασίας ανάδειξης αναδόχου με τις διατάξεις του Ν. 2576/1998.²

Επεξήγηση όρων και συμβόλων της διαδικασίας (όπως περιγράφονται στο άρθρο 2 του νόμου):

- προσφορά : π
- έκπτωση επί τοις εκατό της προσφοράς : ε%

² ΦΕΚ 25 (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι)

αρχική ή πρώτη σειρά των ε% : 1 .Σ
αριθμητικός μέσος όρος : α.μ.ο. «μ» υψηλές
προσφορές : υ.π.
α.μ.ο. της 1.Σ μετά την εξαίρεση των υ.π. : «μ_κ» καταρχήν
«υπερβολικά χαμηλές προσφορές» : κ.υχπ «πρώτη
απομένουσα σειρά» των ε% : 1 .ΑΣ α.μ.ο. των ε% της 1.ΑΣ :
«μ_ι» «δεύτερη απομένουσα σειρά» των ε% της 1.Σ : 2.ΑΣ
α.μ.ο. των ε% της 2.ΑΣ : «μ₂» αρχικά «υπερβολικά χαμηλές
προσφορές» : α. Υχπ προσφορά «οριακού κόστους
εργασιών» : π.οκε ε% της π.οκε : «λ»
α.μ.ο. των χαμηλών προσφορών : μ.(χπ) τελικά «υπερβολικά
χαμηλές προσφορές» : τ. Υχπ όριο πέραν του οποίου
υπάρχουν τ. υχπ : κ προσωρινή μειοδότη προσφορά :
π.μ.π. όριο που πρέπει να υπερβαίνει η ε% κάθε π.μ.π. : μ"
διάκριση των π ως προς το μέγεθος τους: i. υψηλές
προσφορές : υ.π. ii. κανονικές προσφορές : κ.π iii. χαμηλές
προσφορές : χ.π ,iv. τελικά υπερβολικά χαμηλές προσφορές
: τ.υ.χ.π.

Ανάλυση της διαδικασίας:

Η αξιολόγηση των προσφορών και ανάδειξη προσωρινού μειοδότη στηρίζεται σε διαδικασία που έχει αποκλειστική σχέση με τις προσφορές του διαγωνισμού, ο οποίος διενεργείται με καθεστώς ελεύθερου ανταγωνισμού. Η διαδικασία αυτή δεν επηρεάζεται από τα στοιχεία άλλων διαγωνισμών δημόσιων έργων με τα «βήματα» που πρέπει να ακολουθηθούν.

1° βήμα:

καταρτίζεται η 1 .Σ των εκπνώσεων
εξαιρούνται από αυτή οι τυχόν υ.π
προσδιορίζεται ο α.μ.ο. «μ*» της σειράς αυτής
εντάσσεται ο «μ*» σε μία από τις τρεις κατηγορίες

2° βήμα:

προσδιορίζονται οι τυχόν «καταρχήν υ.χ.π.» της 1 .Σ

3° βήμα:

καταρτίζεται η 1 .ΑΣ που προκύπτει μετά την εξαίρεση των τυχόν υ.π και κ.υχπ
από την 1 .Σ

υπολογίζεται ο α.μ.ο. «μ₁» της 1.ΑΣ

υπολογίζεται το $\psi = \rho \cdot \mu_1$ όπου:

- i. $\rho = 1,30 - 0,0045 \cdot \mu_1$ για την κατηγορία I του μ^*
- ii. $\rho = 1,102 - (\mu_1 - 44) \cdot 0,01183$ για την κατηγορία II του μ^*
- iii. $\rho = 1,10 - 0,0025 \cdot \mu_1$ για την κατηγορία III του μ^*

4° βήμα:

καταρτίζεται η 2.ΑΣ που υπάρχει μόνο για τις κατηγορίες I και II του μ^* και
περιλαμβάνει τις εκπνώσεις της 1.ΑΣ που είναι μεγαλύτερες από το ψ_1
υπολογίζεται ο α.μ.ο. «μ₂» της 2.ΑΣ
υπολογίζεται το $\psi_2 = P \cdot \mu_2$ (ρ όπως ανωτέρω όπου αντί μ_1 το μ_2) Οι τυχόν α.
υχπ έχουν εκπνώσεις που είναι μεγαλύτερες από το ψ_2 .

5° βήμα:

προσδιορίζεται ο μ . (χπ)

προσδιορίζεται η έκπτωση $\lambda\%$ της προσφοράς που αντιστοιχεί στο ο.κ.ε. /

προσδιορίζεται το «κ» ως το ελάχιστο μεταξύ λ και ψ_2 για τις κατηγορίες I και II του μ_k (ή το ελάχιστο μεταξύ λ και ψ_1 για την κατηγορία III του μ^*)

Οι τυχόν τ. υχπ έχουν εκπτώσεις που είναι μεγαλύτερες από το κ. καθορίζεται η π.μ.π. στις περιπτώσεις που οι 1 .Σ δεν περιλαμβάνουν τ. Υχπ καθορίζεται η π.μ.π.

στις περιπτώσεις που οι 1 .Σ περιλαμβάνουν τ. υχπ αλλά

αντιστοιχούν σε έργα προϋπολογιζόμενης αξίας μικρότερης από 5.000.000

ECU (χωρίς Φ.Π.Α.)

Η $\epsilon\%$ κάθε π.μ.π. δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερη από τη μ ".

Παράδειγμα εφαρμογής

Έργο: Αυτοκινητόδρομος Εγνατία, τμήμα Γρεβενά Κοζάνη, 1° υποτμήμα:
Χ.Θ.(0+000)+Χ.Θ.(6+000)

Προϋπολογισμός Υπηρεσίας: 4.000.000.000 δρχ.>5.000.000 ECU

Εκπτώσεις της 1.Σ: 31,07-31,38-33,49-34,25-35,15-35,28-36,64-37,76-38,78-
38,98-39,47-40,99-44,24-45,06 ($v=14$)

1° βήμα: Προσδιορισμός του μ^*

$$\mu = 522,41/14 = 37,315 \text{ και } 0,5 \cdot \mu = 18,66 < \epsilon_1 = 31,07. \text{ Δεν}$$

υπάρχουν υ.π., άρα $\mu_k = 37,315 < 44$ (κατηγορία I)

2° βήμα: κ. υχπ

$$\alpha = 1,35 \text{ άρα } 1,35 \cdot \mu_k = 50,37 > \epsilon_v = 45,06. \text{ Δεν}$$

υπάρχουν κ. υχπ.

3° βήμα: 1.ΑΣ

Αφού δεν υπάρχουν υ.π. και κ. υχπ η 1 .ΑΣ ταυτίζεται με την 1 .Σ.

Άρα $\mu_i = \mu_k = 37,315$ (κατηγορία Ι) $\psi_i = (1,30 - 0,0045 \cdot \mu_i) \cdot \mu_i = 42,24$

4° βήμα: 2.ΑΣ

Περιλαμβάνει τις ε% της 1 .ΑΣ για τις οποίες ισχύει:

$$\varepsilon > \psi_i = 42,24$$

Είναι οι 44,24 και 45,06.

$$\mu_2 = 89,30/2 = 44,65 > 44 \text{ (κατηγορία Π)}$$

$$\psi_2 = [1,102 - (44,65 - 44) \cdot 0,01183] \cdot 44,65 = 48,86 > \varepsilon_v - 45,06$$

Δηλαδή δεν υπάρχουν α. υχπ

5° βήμα: Προσφορά ο.κ.ε.- τ. υχπ.

$$\mu' = (0,5 \cdot \mu_k + \psi_2)/2 = (18,66 + 48,86)/2 = 33,76$$

$$\mu_{(\chi\pi)} = (\mu' + \psi_2)/2 = (33,76 + 48,86)/2 = 41,31, \sigma = 1,15$$

$$\lambda = \sigma \cdot \mu_{(\chi\pi)} = 1,15 \cdot 41,31 = 47,51 < \psi_2 = 48,86$$

$$\kappa = \eta \cdot \lambda \cdot \psi_2 = 1,15 \cdot 47,51 \cdot 48,86 > \varepsilon^\wedge = 45,06 \text{ Δηλαδή}$$

δεν υπάρχουν τ. υχπ. π.μ.π.: $> \varepsilon = 45,06\%$

(πρώτος μειοδότης)

Παρατήρηση: από την περιγραφή της ανωτέρω διαδικασίας γίνεται φανερό ότι σε περίπτωση συνεννοήσεως μεταξύ εργοληπτικών επιχειρήσεων αυτές μπορούν να δώσουν πολύ «κοντινές» προσφορές (συγκέντρωση μεγάλου αριθμού προσφορών εντός μίας μονάδας έκπτωσης), σχηματίζοντας τις λεγόμενες «ομάδες» προκειμένου να κατευθύνουν το αποτέλεσμα της δημοπρασίας. Για την αποτροπή αυτού του φαινομένου εκδόθηκε η Εγκύκλιος Δ 17α/03/71/ΦΝ402/27/98, η οποία παρέχει οδηγίες για συμπληρωματικές ρυθμίσεις που αφορούν στη σωστή εφαρμογή της διαδικασίας ανάδειξης αναδόχου. Πιο συγκεκριμένα, στην παράγραφο 5 παρατίθεται

Έγκυκλιος Δ 17α/03/71/ΦΝ402/27/98 (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Π)

εγκεκριμένη διαδικασία που εξαιρεί τις προσφορές αυτές και τις αντικαθιστά με μία νέα «υποθετική» προσφορά που προκύπτει από εφαρμογή μαθηματικού τύπου (βλ. παράρτημα Π).

4. ΝΟΜΟΣ 2940/2001

Όπως έχει αναφερθεί παραπάνω, το άρθρο 16 του Ν. 1418/1984 έχει υποστεί πολλές αλλαγές με τον παρόντα νόμο. Ο νόμος αυτός ανασυγκροτεί το Μ.Ε.ΕΠ. από βάση του. Ακολουθεί παρουσίαση των λόγων που οδήγησαν στην ψήφιση του (όπως προκύπτουν από την εισηγητική έκθεση του σχεδίου νόμου) και ανάλυση του νόμου κατά άρθρο.

4.1. Σκοπιμότητα του Ν. 2940/2001 (όπως προκύπτει από την αιτιολογική έκθεση του σχεδίου νόμου). [4]

Στην αιτιολογική έκθεση του Ν. 2940/2001 γίνεται λόγος για τον υψηλό ρυθμό ανάπτυξης του κατασκευαστικού κλάδου, που είναι υψηλότερος από πολλούς άλλους κλάδους ή τομείς της ελληνικής οικονομίας. Με τη συνεχή είσοδο αρκετών εταιρειών στο Χ.Α.Α. και τη συνεχή άντληση σημαντικών σε μέγεθος κονδυλίων (Α', Β', Γ' Κ.Π.Σ.), καθώς και με τον εξαιρετικά μεγάλο αριθμό δημόσιων έργων που έχουν αναληφθεί και εκτελούνται προσδίδεται στον κατασκευαστικό κλάδο πρωταγωνιστικός ρόλος. Η πίεση που θα ασκηθεί για τη έγκαιρη παράδοση των έργων υποδομής, η χρησιμοποίηση της συγχρηματοδότησης και της αυτοχρηματοδότησης στην κατασκευή των έργων, οι αυξημένες ποιοτικές απαιτήσεις υλοποίησης σε συνδυασμό με τη δυναμική ανάπτυξη της αγοράς ακινήτων ως εναλλακτικής δραστηριότητας και η εμπλοκή των τραπεζών σε χρηματοδοτήσεις, συνθέτουν το «επιχειρηματικό περιβάλλον» στο οποίο θα κινηθεί ο κλάδος τα επόμενα χρόνια, στο οποίο πρέπει να ανταποκριθούν τόσο οι επιχειρήσεις, όσο και η πολιτεία. Για την επίτευξη του στόχου απαιτείται:

- Η συνειδητοποίηση από τους εμπλεκόμενους στο σύστημα παραγωγής έργων ότι ο εκσυγχρονισμός και η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας τους, απαιτούν συντονισμένες στρατηγικές κινήσεις και ριζικές διαφοροποιήσεις στη δομή και τη λειτουργία τους.

- Η συνεχής ανανέωση-εκσυγχρονισμός του εξοπλισμού των τεχνικών επιχειρήσεων και την εφαρμογή νέων τεχνολογιών στα έργα, με στόχο τη μείωση του κόστους και τη βελτίωση της ποιότητας.
- Η δημιουργία σύγχρονων, ευέλικτων αλλά και αποτελεσματικών επιχειρησιακών δομών, τόσο σε επίπεδο διοικητικής υποστήριξης όσο και σε επίπεδο κατασκευής και παράδοσης των έργων.
- Η συνεχής ενίσχυση της κεφαλαιουχικής διάρθρωσης των τεχνικών επιχειρήσεων, πέραν της χρηματοδότησης τους από το Χ.Α.Α..
- Η διαρκής αύξηση του «άριστου μεγέθους λειτουργίας» των τεχνικών επιχειρήσεων, μέσω της χρήσης των ευεργετικών διατάξεων του θεσμικού πλαισίου αναδιάρθρωσης του κλάδου.
- Η συστηματική οργάνωση της εξόδου των τεχνικών εταιριών σε ξένες αγορές.
 Η ανάλυση της περιόδου του Α' Κ.Π.Σ. απεικονίζει όλες τις στρεβλώσεις και αδυναμίες του κατασκευαστικού κλάδου στη χώρα. Τα πιο βασικά προβλήματα που διαπιστώθηκαν ήταν:
 - > Υψηλές εκπτώσεις στις δημοπρατήσεις έργων.
 - > Καθυστερήσεις στην έγκαιρη παράδοση των έργων.
 - > Ελλείψεις των μελετών.
 - > Ελλείψεις σύγχρονων προδιαγραφών και οργάνωσης.
 - > Έλλειψη επαρκούς και καταρτισμένου ανθρώπινου δυναμικού. Επισημαίνεται ότι από το 1994 μέχρι το 2001 (χρονιά που ψηφίστηκε ο νόμος) γίνανε βήματα προς την κατεύθυνση εκσυγχρονισμού και εξυγίανσης του θεσμικού πλαισίου για τα δημόσια έργα, αλλά με τα νέα δεδομένα που διαμορφώθηκαν δημιουργήθηκε η ανάγκη για ριζικές παρεμβάσεις με ουσιαστικές καινοτομίες για την ανασυγκρότηση και την προοπτική του κλάδου. Αναλυτικότερα, η αναγκαιότητα της άμεσης παρέμβασης αιτιολογείται από:
 - Τον αναμενόμενο έντονο διεθνή ανταγωνισμό.
 - Την απαίτηση δυναμικότερης ανταπόκρισης των επιχειρήσεων στα συγχρηματοδοτούμενα έργα διαμέσου της συνεχούς βελτίωσης των χρηματοοικονομικών τους δυνατοτήτων.

Το μικρό μέγεθος και την έλλειψη οργάνωσης των περισσότερων επιχειρήσεων και κατά συνέπεια την όξυνση του ανταγωνισμού σαν επίπτωση του κατακερματισμού των μεριδίων αγοράς.

- Την καθιέρωση κανόνων ποιότητας στην υλοποίηση των έργων και ελέγχου των ανεκτέλεστων που συμπιέζει τη δυνατότητα ανάληψης έργων από μικρές επιχειρήσεις.
- Την ανάγκη δυναμικότερης ανταπόκρισης στην εξωστρέφεια.

Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση, το κράτος έχει την ευθύνη της κατασκευής πολλών ταυτόχρονα και ποιοτικά επαρκών υποδομών και για να το επιτύχει αυτό θα πρέπει να γίνει αυστηρός κριτής των τεχνικών επιχειρήσεων. Στο πλαίσιο αυτό τονίζεται σαν ιδιαίτερα σημαντικό πρόβλημα ο κατακερματισμός του κλάδου σε πολλές και συνήθως μικρού μεγέθους παραγωγικές μονάδες οι οποίες δεν μπορούν να δημιουργήσουν οικονομίες κλίμακας, να εξορθολογήσουν την επιχειρηματική τους δράση και να σταθούν δυναμικά στο επιχειρηματικό περιβάλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το νέο θεσμικό πλαίσιο επιχειρησιακής αναδιάρθρωσης του κατασκευαστικού κλάδου προσανατολίζεται στο να δώσει τη δυνατότητα στις μεγάλες τεχνικές εταιρείες της χώρας να κατευθυνθούν σε συγχωνεύσεις δημιουργώντας ανταγωνιστικούς κατασκευαστικούς φορείς ικανούς να ανταποκριθούν στην πρόκληση των έργων του Γ' Κ.Π.Σ. και παράλληλα να εκσυγχρονίσει και ανασυντάξει τις μικρές και μεσαίες εργοληπτικές επιχειρήσεις διαμέσου σύναψης συμμαχιών και καινοτόμων θεσμικών παρεμβάσεων (θεσμοθέτηση υπεργολαβίας κ.α.).

Συγκεκριμένα στο Ν. 2940/2001 παρέχονται κίνητρα φορολογικά, αναπτυξιακά και θεσμικά που θα ωθήσουν τις επιχειρήσεις σε συγχωνεύσεις. Ταυτόχρονα θεσμοθετείται ολοκληρωμένο πλαίσιο επανάκρισης και αξιολόγησης όλων των κατασκευαστικών επιχειρήσεων με κατοχύρωση αντικειμενικών και διαφανών κριτηρίων. Το πλαίσιο αυτό χαρακτηρίζεται ως:

- ✓ Διαφανές και αντικειμενικό στην αξιολόγηση των επιχειρήσεων μέσα από την καθιέρωση αδιαμφισβήτητων κανόνων αλλά και αδιάβλητων διαδικασιών για την επανάκριση και κατάταξη τους χωρίς εξαιρέσεις.

- ✓ Δίκαιο, παρέχοντας σταθερά κίνητρα και ευκαιρίες σε όλες τις επιχειρήσεις όλων των τάξεων του κλάδου.
- ✓ Ανοιχτό και δυναμικό, επιτρέποντας την εξέλιξη και αναβάθμιση όλων χωρίς καμιά διάκριση και κανένα αποκλεισμό.
- ✓ Επαρκές στην παροχή χρονικού περιθωρίου για την προσαρμογή των επιχειρήσεων στα νέα δεδομένα.
- ✓ Προσαρμοσμένο στις απαιτήσεις κατασκευής και χρηματοδότησης των έργων και αντίστοιχο με τα διεθνή δεδομένα επιτρέποντας στον κλάδο να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά το διεθνή ανταγωνισμό και να αναπτύξει εξωστρεφή δυναμική.
- ✓ Ικανό, ώστε να εξασφαλίσει εκείνες τις προϋποθέσεις για τη λειτουργία του κλάδου με συνθήκες υγιούς ανταγωνισμού αποτρέποντας τη δημιουργία ολιγοπωλιακών καταστάσεων.

Οι βασικοί άξονες του νέου πλαισίου είναι:

- Η αντικειμενική και διαφανής αξιολόγηση των θεμελιωδών μεγεθών κάθε επιχείρησης, ώστε να διασφαλίζεται η με ίσους όρους και δίκαιο τρόπο κατάταξη τους μέσα από τύπο μέτρησης των μεγεθών της.
- Ο ανοιχτός χαρακτήρας του συστήματος που επιτρέπει τη διαρκή δυναμική προσαρμογή των επιχειρήσεων στα νέα δεδομένα και δυνατότητα ανέλιξης των εταιρειών.
- Η ενθάρρυνση των συγχωνεύσεων όχι μόνο ανάμεσα στις επιχειρήσεις της ίδιας τάξης, αλλά και με επιχειρήσεις χαμηλότερων τάξεων.
- Η πριμοδότηση των συγχωνεύσεων μέσα από την καθιέρωση ειδικού συντελεστή κατάταξης που θα ενισχύει τα σχήματα συνένωσης δύο ή και περισσότερων εταιρειών.
- Η διασφάλιση σε κάθε νέο σχήμα που θα προκύψει από συγχώνευση της δυνατότητας να αναβαθμίσει τη θέση του σε νέα κατάταξη με αύξηση το ορίου προϋπολογισμών έργων που μπορεί να αναλάβει.
- Η καθιέρωση νέας διαβάθμισης κατάταξης με επτά τάξεις αντί των οκτώ που ίσχυαν μέχρι τότε, ώστε να διασφαλισθεί η ουσιαστική αναδιάρθρωση του κλάδου και όχι μια τυπική αναπροσαρμογή μέσα από την καθιέρωση νέας τάξης που θα διέυρνε τις αποστάσεις μεταξύ των επιχειρήσεων.

Η καθιέρωση αυξημένων απαιτήσεων για κατάταξη στην ανώτερη έβδομη τάξη 7^{ου} να απαιτεί συγχωνεύσεις εταιρειών και να διασφαλίζει την ύπαρξη νέων ομίλων με ενιαία μορφή, ισχυρή οντότητα, οικονομική και διοικητική, και με μεγάλη αξιοπιστία και φερεγγυότητα, που θα διασφαλίζει και αυξάνει την πιστοληπτική τους ικανότητα.

- Η καθιέρωση νομικής μορφής εταιρειών Α.Ε. για όλες τις τάξεις πάνω από την δεύτερη έτσι ώστε κάθε επιχείρηση να έχει αξιόπιστη συγκρότηση, διαφανή οργάνωση και δυνατότητα ανέλιξης.

4.2. Κύρια στοιχεία του Ν. 2940/2001.⁴

Άρθρο 1 (κατασκευαστική κοινοπραξία και υπεργολαβία): το πρώτο άρθρο αποτελείται από δύο παραγράφους, οι οποίες προστίθενται στο Ν. 1418/1984 και ειδικότερα στο άρθρο 5, ως «νέες» παράγραφοι 7 και 8. Αναλυτικότερα:

Στην 1^η παράγραφο προσδιορίζονται οι προϋποθέσεις σύστασης κοινοπραξιών μεταξύ εργοληπτικών επιχειρήσεων εγγεγραμμένων στο Μ.Ε.ΕΠ., για κατασκευή έργου το οποίο έχει αναλάβει μια ή περισσότερες εξ' αυτών.

Η νέα μορφή κοινοπραξίας ονομάζεται «κατασκευαστική κοινοπραξία», καθορίζεται ο αριθμός των συμμετεχόντων με βάση το αρχικά ανάδοχο σχήμα, το ελάχιστο ποσοστό συμμετοχής του αρχικού αναδόχου και των λοιπών συμμετεχόντων, η εις ολοκλήρου ευθύνη των συμμετεχόντων, η κατανομή της εμπειρίας και ο υπολογισμός του ανεκτέλεστου και οι προϋποθέσεις αποδοχής της από τον κύριου του έργου ή τον φορέα κατασκευής. Με απόφαση του Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. καθορίζονται το περιεχόμενο των κοινοπρακτικών συμφωνητικών, η διαδικασία έγκρισης της σύστασης της και κάθε άλλο θέμα.

Στη 2^η παράγραφο θεσμοθετείται η «εγκεκριμένη υπεργολαβία», με την οποία αντιμετωπίζεται το καθεστώς των υπεργολαβιών και ρυθμίζονται με σαφήνεια τα δικαιώματα, οι υποχρεώσεις αναδόχων και υπεργολάβων καθώς και η προστασία των

⁴ ΦΕΚ 180 (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ)

συμφερόντων του δημοσίου. Σκοπός της παραγράφου είναι η ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ των επιχειρήσεων του Μ.Ε.ΕΠ..

Προσδιορίζεται η έννοια του αναγνωρισμένου υπεργολάβου και οι απαραίτητες προϋποθέσεις που πρέπει να πληροί, δηλαδή τα αντίστοιχα προσόντα, η τάξη και η κατηγορία έργων στις οποίες επιτρέπεται να συμμετέχει και η διαδικασία γνωστοποίησης και έγκριση της υπεργολαβίας αυτής. Προσδιορίζεται το καθεστώς κατανομής της εμπειρίας στον ανάδοχο και στον υπεργολάβο και ο υπολογισμός των ανεκτέλεστων συμβάσεων έργων. Με απόφαση του Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. καθορίζονται τα ελάχιστα στοιχεία που πρέπει να περιλαμβάνονται στο υπεργολαβικό συμφωνητικό, η διαδικασία έγκρισης της από τον κύριο του έργου ή το φορέα κατασκευής και κάθε σχετικό θέμα.

Άρθρο 2 (κατάργηση συστήματος υποβολής προσφοράς-αυξομειώσεις ποσοτήτων εργασιών-αναθεώρηση συμβατικής αξίας ασφαλικών): σύμφωνα με το άρθρο αυτό καταργείται το σύστημα υποβολής προσφορών με συμπλήρωση από το μειοδότη ανοιχτού τιμολογίου με έλεγχο ομαλότητας τιμών, σε σχέση με αντίστοιχο τιμολόγιο που περιέχει τιμές της υπηρεσίας, ενώ παράλληλα καθορίζεται η περίπτωση της μείωσης των συμβατικών ποσοτήτων εργασιών και η διάθεση της εξοικονομηθείσας δαπάνης για εκτέλεση του ιδίου έργου, σε άλλες δαπάνες αυτού.

Επίσης, αντιμετωπίζεται το θέμα των συνεχών διακυμάνσεων της τιμής της ασφάλτου, σε σχέση με την καταβαλλόμενη στους αναδόχους δημοσίων έργων αποζημίωση. Συγκεκριμένα αλλάζει ο τρόπος πληρωμής των ασφαλικών εργασιών και ο μηχανισμός της αναθεώρησης των τιμών.

Άρθρο 3 (επίλυση διαφορών): στο άρθρο αυτό επαναλαμβάνεται η διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 12 του Ν. 1418/1984, με την προσθήκη ότι επιτρέπεται ένσταση και κατά των παραλείψεων της διευθύνουσας υπηρεσίας, μέσα σε ανατρεπτική προθεσμία 15 ημερών, από την απόρριψη των αιτημάτων του αναδόχου. Ακόμη, προστίθενται εδάφια στο τέλος της παραγράφου 3 του άρθρου 12 του Ν. 1418/1984, με τα οποία ορίζεται ότι δεν απαιτείται να προηγηθεί ένσταση, επί των παραλείψεων της Προϊσταμένης Αρχής ή του κυρίου του έργου, αλλά ασκείται απευθείας αίτηση θεραπείας, μέσα στην προθεσμία που ορίζεται στη διάταξη αυτή. Επίσης, αντικαθίσταται το άρθρο 13 του Ν. 1418/1984, που αφορά τη δικαστική

επίλυση των διαφορών που ανακύπτουν, μόνο. από δημόσια έργα (βλ. Κεφ.2.3 ή παράρτημα). Τέλος, καθορίζεται η εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου και σε εκκρεμείς διαφορές συμβάσεων κατασκευής έργων.

Άρθρο 4 (μητρώο εργοληπτικών επιχειρήσεων (Μ.Ε.ΕΠ.) και επανάκριση εργοληπτικών επιχειρήσεων): το άρθρο αυτό αντικαθιστά το άρθρο 16 του Ν. 1418/1984 και αναφέρεται στο Μητρώο Εργοληπτικών Επιχειρήσεων (Μ.Ε.ΕΠ.) και στη διαδικασία της επανάκρισης, της τακτικής και της έκτακτης αναθεώρησης των εργοληπτικών επιχειρήσεων Μ.Ε.ΕΠ..

Στην 1^η παράγραφο προσδιορίζονται τα βασικά κριτήρια με τα οποία θα γίνεται η κατάταξη, η τακτική και η έκτακτη αναθεώρηση της εγγραφής των επιχειρήσεων Μ.Ε.ΕΠ.. Με προεδρικό διάταγμα καθορίζονται ο τρόπος αξιολόγησης, ο συνδυασμός των ανωτέρω κριτηρίων, καθώς και οι ελάχιστες προϋποθέσεις κατάταξης στο Μ.Ε.ΕΠ..

Στην 2^η, 3^η και 4^η παράγραφο καθορίζονται τα στοιχεία που υποχρεούνται να υποβάλλουν οι εργοληπτικές επιχειρήσεις Μ.Ε.ΕΠ. στην υπηρεσία τήρησης του Μ.Ε.ΕΠ., από τον έλεγχο της ακρίβειας των οποίων θα καθορίζεται η εγγραφή και η αναθεώρηση τους. Καθορίζονται οι βασικές προϋποθέσεις στελέχωσης των επιχειρήσεων και η συνεχής παρακολούθηση της από την αρμόδια υπηρεσία τήρησης του Μ.Ε.ΕΠ., με βάση το Μητρώο Εμπειρίας Κατασκευαστών (Μ.Ε.Κ.), σε ότι αφορά τις ελάχιστες προϋποθέσεις στελέχωσης τους ανά κατηγορία έργων και τον έλεγχο των τυχόν μεταβολών που συντελούνται κατά τη διάρκεια της λειτουργίας τους.

Με απόφαση του Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. καθορίζεται ο τύπος και τα απαραίτητα στοιχεία που θα πρέπει να περιέχουν τα πιστοποιητικά Μ.Ε.ΕΠ., που εκδίδει ο κύριος του έργου ή ο φορέας κατασκευής, τα χρονικά διαστήματα και ο τρόπος υποβολής τους, καθώς και κάθε σχετικό θέμα που αφορά τις υποχρεώσεις των εργοληπτικών επιχειρήσεων Μ.Ε.ΕΠ. προς την υπηρεσία τήρησης του Μ.Ε.ΕΠ., για την κατάθεση των σχετικών στοιχείων απόδειξης της εμπειρίας τους. Η παράλειψη υποβολής των στοιχείων αυτών με ευθύνη της εργοληπτικής επιχείρησης συνεπάγεται την απώλεια του δικαιώματος να τα επικαλεστεί κατά την υποβολή αίτησης τακτικής ή έκτακτης αναθεώρησης.

Στην 5^η, 6^η και 7^η παράγραφο καθορίζεται η υποχρέωση των εργοληπτικών επιχειρήσεων Μ.Ε.ΕΠ. που λειτουργούν με τη μορφή ανώνυμης εταιρείας να υποβάλλουν, σε ετήσια βάση, τις οικονομικές τους καταστάσεις και έκθεση δραστηριότητας. Επίσης, καθορίζεται και η σε ετήσια βάση πιστοποίηση του κύκλου εργασιών των εργοληπτικών επιχειρήσεων Μ.Ε.ΕΠ. από ιδιωτικά έργα. Με αποφάσεις του Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. θα καθοριστούν οι διαδικασίες εφαρμογής των ανωτέρω και κάθε σχετικό θέμα. Επισημαίνεται η ισχύς της παραγράφου 4 του άρθρου 17 του Ν. 1418/84, η οποία αφορά τα πιστοποιητικά Μ.Ε.ΕΠ..

Στην 8^η, 9^η, 10^η, 11^η και 12^η παράγραφο καθορίζονται οι βασικές αρχές για την κατάταξη των επιχειρήσεων ΜΕΕΠ, η διάρκεια της ισχύος των πτυχίων και η αναθεώρηση τους, οι κυρώσεις που θα υφίστανται σε περιπτώσεις παράλειψης υποβολής αίτησης τακτικής αναθεώρησης και το δικαίωμα της υπηρεσίας τήρησης του Μ.Ε.ΕΠ. να τις καλέσει σε έκτακτη αναθεώρηση, σε περιπτώσεις διακρίβωσης δυσμενών στοιχείων τα οποία επηρεάζουν την ομαλή και αξιόπιστη λειτουργία τους. Στις παραγράφους αυτές δίνεται, σε περιπτώσεις συγχώνευσης, η δυνατότητα επανάκρισης των εργοληπτικών επιχειρήσεων σε έξι χρόνια, ενώ σε περιπτώσεις αυτοτελούς κατάταξης ισχύει η τριετία. Δίνεται, όμως, το δικαίωμα σε όλες τις εργοληπτικές επιχειρήσεις να ζητήσουν τακτική αναθεώρηση, με αίτηση τους, σε μια διετία από την επανάκρισή τους.

Στην 13^η, 14^η, 15^η και 16^η παράγραφο καθορίζεται ο τρόπος λειτουργίας της Επιτροπής Μ.Ε.ΕΠ. σε ότι αφορά την εγγραφή, κατάταξη και αναθεώρηση των πτυχίων των εργοληπτικών επιχειρήσεων Μ.Ε.ΕΠ. και οι υποχρεώσεις αυτής, για την παροχή στοιχείων και αναλυτικών εκθέσεων στην υπηρεσία τήρησης του Μ.Ε.ΕΠ. και στον Υπουργό ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.. Με απόφαση του Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., ορίζεται ο αριθμός των μελών, η διάρκεια της θητείας και ο γίνεται ο διορισμός της Επιτροπής Μ.Ε.ΕΠ.. Με απόφαση του Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., ρυθμίζεται κάθε θέμα σχετικό με τη διαδικασία τήρησης του Μ.Ε.ΕΠ., τα θέματα εγγραφής σε αυτό εξειδικευμένων επιχειρήσεων για ορισμένες υποκατηγορίες έργων ή εργασιών, τα θέματα τήρησης των λοιπών εκτός Μ.Ε.ΕΠ. μητρώων, των ορίων προϋπολογισμών τους, ο τρόπος αξιολόγησης τους καθώς και τα σχετικά για περιπτώσεις μικρών έργων την κατασκευή των οποίων μπορούν να αναλάβουν επιχειρήσεις που δεν είναι εγγεγραμμένες

στο ΜΕΕΠ.. Με απόφαση του Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. και προς υποβοήθηση της υπηρεσίας τήρησης του Μ.Ε.ΕΠ., για τον έλεγχο της ακρίβειας των οικονομικών στοιχείων των εργοληπτικών επιχειρήσεων και κάθε είδους τεχνικής βοήθειας, μπορεί να ανατίθενται καθήκοντα συμβούλου και τεχνικής βοήθειας σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα ή στο Ινστιτούτο Οικονομίας Κατασκευών (Ι.Ο.Κ.).

Στην 17^η παράγραφο καθορίζεται η καταληκτική ημερομηνία για την υποβολή αιτήσεων επανάκρισης των εργοληπτικών επιχειρήσεων στο ΜΕΕΠ (31/12/2001), είτε για αυτοτελή κατάταξη, είτε για κατάταξη διαμέσου συγχώνευσης. Στην τελευταία περίπτωση ορίζεται ότι οι μετασχηματισμοί των εργοληπτικών επιχειρήσεων Μ.Ε.ΕΠ. θα γίνουν με βάση τις διατάξεις παλαιότερων νόμων. Καθορίζονται οι κυρώσεις σε περιπτώσεις μη εμπρόθεσμης αίτησης, καθώς και η εντός τριμήνου απόφαση κατάταξης η οποία πρέπει να εκδίδεται από την υπηρεσία τήρησης του Μ.Ε.ΕΠ.. Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων μπορεί να δοθεί παράταση στην υποβολή αιτήσεων επανάκρισης, εφόσον διακριβωθεί ότι το ανωτέρω χρονικό διάστημα δεν είναι επαρκές για την ολοκλήρωση της διαδικασίας επανάκρισης των εργοληπτικών επιχειρήσεων Μ.Ε.ΕΠ.. οι διατάξεις του άρθρου αυτού εφαρμόζονται και επί αποσχίσεως-εισφοράς κατασκευαστικού κλάδου μεταξύ εργοληπτικών επιχειρήσεων Μ.Ε.ΕΠ..

Στην 18^η και 19^η παράγραφο ορίζονται οι επτά τάξεις της νέας διαβάθμισης και οι δύο ειδικές τάξεις για τις μικρές εργοληπτικές επιχειρήσεις, οι οποίες αντικαθιστούν τις υφιστάμενες τάξεις του Μ.Ε.ΕΠ.. Επίσης, ορίζονται οι βασικές κατηγορίες έργων (οδοποιίας, οικοδομικών, υδραυλικών, ηλεκτρομηχανολογικών, λιμενικών, βιομηχανικών και ενεργειακών), με βάση τις οποίες θα καταταχθούν οι εργοληπτικές επιχειρήσεις Μ.Ε.ΕΠ. που θα υποβάλλουν αίτηση. Δίνεται εξουσιοδότηση αναπροσδιορισμού του περιεχομένου των βασικών κατηγοριών έργων, με σκοπό την μεγαλύτερη εξειδίκευση τους, εφόσον αυτό απαιτηθεί, και της ρύθμισης των μεταβατικών ζητημάτων του ανωτέρω προσδιορισμού, με απόφαση του Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.. Ακόμη, καθορίζονται οι προϋποθέσεις με τις οποίες μπορούν να θεωρηθούν γενικές (δηλαδή την κατάταξη σε όλες τις κατηγορίες έργων) οι εργοληπτικές επιχειρήσεις Μ.Ε.ΕΠ. που θα καταταχθούν στις τάξεις 5^η και 6^η και θα έχουν δικαίωμα συμμετοχής σε διαγωνισμούς για το σύνολο των βασικών κατηγοριών

έργων, εφόσον όμως τηρούν τις ελάχιστες προϋποθέσεις του νόμου. Οι εργοληπτικές επιχειρήσεις που θα καταταχθούν στην 7^η τάξη θεωρούνται εξαρχής γενικές.

Στην 20^η παράγραφο καθορίζονται οι ελάχιστες προϋποθέσεις κατάταξης των επιχειρήσεων Μ.Ε.ΕΓΓ. στις τάξεις της νέας διαβάθμισης Α1, Α2 που έχουν θεσπιστεί για τις μικρές επιχειρήσεις δημοσίων έργων. Οι προϋποθέσεις αυτές αφορούν τη βασική στελέχωση τους από τεχνικούς εγγεγραμμένους στο Μ.Ε.Κ., ενώ για την κατάταξη τους δεν απαιτείται η εφαρμογή του Τύπου Κατάταξης.

Στην 21^η παράγραφο καθορίζονται οι ελάχιστες προϋποθέσεις, σε ότι αφορά την 1^η τάξη του Μ.Ε.ΕΓΓ.. Επιπλέον της ελάχιστης στελέχωσης με τεχνικούς εγγεγραμμένους στο Μ.Ε.Κ., απαιτείται η τήρηση ελάχιστων κεφαλαίων τοποθετημένων σε καταθέσεις τράπεζας, πριν τη υποβολή της αίτησης. Για την κατάταξη των εργοληπτικών επιχειρήσεων στην τάξη αυτή δεν απαιτείται η εφαρμογή του Τύπου Κατάταξης.

Στην 22^η παράγραφο καθορίζονται οι ελάχιστες προϋποθέσεις κατάταξης στη 2^η τάξη. Επιπλέον, της ελάχιστης στελέχωσης με τεχνικούς εγγεγραμμένους στο Μ.Ε.Κ., απαιτείται η τήρηση ελάχιστων κεφαλαίων τοποθετημένων σε καταθέσεις τράπεζας, πριν την υποβολή της αίτησης, καθώς και παγίων (ακινήτων, μηχανολογικού εξοπλισμού και μεταφορικών μέσων εκτός των επιβατικών αυτοκινήτων). Οι επιχειρήσεις της τάξης αυτής έχουν τη δυνατότητα επιλογής από τα ανωτέρω οριζόμενα πάγια, σε ότι αφορά την κάλυψη της υποχρέωσης τους για την τάξη αυτή. Για την κατάταξη των εργοληπτικών επιχειρήσεων της τάξης αυτής δεν απαιτείται η εφαρμογή του Τύπου Κατάταξης.

Στη 23^η παράγραφο καθορίζονται οι ελάχιστες προϋποθέσεις κατάταξης για την 3^η τάξη, **χωρίς τη χρήση του Τύπου Κατάταξης**. Μπορούν να εγγράφονται στην τάξη αυτή, νέες εργοληπτικές επιχειρήσεις και να κατατάσσονται επιχειρήσεις ήδη εγγεγραμμένες στο Μ.Ε.ΕΠ. τηρώντας όμως τις ελάχιστες προϋποθέσεις κατάταξης στην τάξη αυτή. Εκτός της ελάχιστης στελέχωσης τεχνικών εγγεγραμμένων στο Μ.Ε.Κ. και της τήρησης ελάχιστων ιδίων κεφαλαίων, απαιτείται ποσοστό των ιδίων κεφαλαίων της κάθε επιχείρησης να είναι τοποθετημένο σε πάγια (50%). Οι επιχειρήσεις της τάξης αυτής έχουν τη δυνατότητα επιλογής από τα ανωτέρω οριζόμενα πάγια, σε ότι αφορά την κάλυψη της υποχρέωσης τους για την τάξη αυτή. Ειδικά για τις εργοληπτικές επιχειρήσεις που είναι ήδη εγγεγραμμένες στο Μ.Ε.ΕΠ.,

απαιτείται και η τήρηση των οικονομικών δεικτών βιωσιμότητας, οι οποίοι απεικονίζουν την χρηματοδοτική τους διάρθρωση, στο χρονικό διάστημα που θα επιλέξουν να υποβάλουν αίτηση επανάκρισης.

Στην 24^η παράγραφο καθορίζεται η δυνατότητα κατάταξης νέων εργοληπτικών επιχειρήσεων στην 3^η τάξη, **με χρήση του Τύπου Κατάταξης**. Οι ελάχιστες προϋποθέσεις για την κατάταξη εργοληπτικής επιχείρησης στην τάξη αυτή είναι αντίστοιχες με αυτές της προηγούμενης παραγράφου, **εκτός** από τη βασική στελέχωση που είναι μειωμένη και δεν απαιτείται και η τήρηση δεικτών βιωσιμότητας.

Στη 25^η παράγραφο καθορίζονται οι ελάχιστες προϋποθέσεις για την απόκτηση πρόσθετης κατηγορίας έργων, πλην της βασικής, σε κάθε τάξη των τάξεων Α1, Α2, 1^{ης}, 2^{ης} και 3^{ης} της νέας διαβάθμισης του ΜΕΕΠ, η οποία εκτός της εμπειρίας απαιτεί και συμπληρωματική στελέχωση, που αφορά είτε νέα πρόσωπα, είτε τα ίδια πρόσωπα της βασικής στελέχωσης.

Στη 26^η παράγραφο καθορίζονται οι ελάχιστες προϋποθέσεις κατάταξης εργοληπτικών επιχειρήσεων στις τάξεις 4^η, 5^η, 6^η και αφορούν τη βασική και συμπληρωματική τους στελέχωση για κάθε πρόσθετη κατηγορία έργων ή τις περιπτώσεις στις οποίες οι επιχειρήσεις της 5^{ης} και της 6^{ης} τάξης γίνονται γενικές, την απαιτούμενη εμπειρία για την τριετία 1998, 1999 και 2000, την υποχρέωση διάθεσης ιδίων κεφαλαίων εκ των οποίων ποσοστό θα πρέπει να είναι τοποθετημένο σε ακίνητα, σε μηχανολογικό εξοπλισμό και σε μεταφορικά μέσα εκτός από επιβατικά αυτοκίνητα και την τήρηση των οικονομικών δεικτών βιωσιμότητας. Ειδικά για την 7^η τάξη, η οποία επίσης είναι γενική, απαιτείται υποχρέωση διάθεσης ιδίων κεφαλαίων εκ των οποίων ποσοστό θα πρέπει να είναι τοποθετημένο σε ακίνητα, σε μηχανολογικό εξοπλισμό και σε μεταφορικά μέσα εκτός από επιβατικά αυτοκίνητα και η τήρηση των οικονομικών δεικτών βιωσιμότητας. Επίσης είναι αυξημένη και η βασική και συμπληρωματική στελέχωση της τάξης αυτής, σε όλες τις κατηγορίες έργων. Τέλος, σε περιπτώσεις συγχωνεύσεων εργοληπτικών επιχειρήσεων Μ.Ε.ΕΠ. οι δείκτες βιωσιμότητας του νέου φορέα εξάγονται από τα οικονομικά μεγέθη της ενοποιημένης οικονομικής κατάστασης που καταρτίζεται και δημοσιεύεται από την επιχείρηση πριν από την υποβολή της αίτησης προς την υπηρεσίας τήρησης του Μ.Ε.ΕΠ..

Όλες αυτές οι προϋποθέσεις παρουσιάζονται συνοπτικά στον ακόλουθο

πίνακα:

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.1. Στελέχωση εργοληπτικών
επιχειρήσεων με μέλη Μ.Ε.Κ.

ΤΑΞΕΙΣ ΝΕΑΣ ΔΙΑΒΑΘΜΙΣΗΣ Μ.Ε.ΕΠ.	Μ.Ε.Κ. Δ-	Μ.Ε.Κ. Γ'	Μ.Ε.Κ. Β	Μ.Ε.Κ. Α
Α1 Ειδική τάξη				1
Α2 Ειδική τάξη			1	ή2
1 ^η Τάξη: Βασική στελέχωση ή εναλλακτικά		1	1 2	2
1 ^η Τάξη: Συμπληρωματική Στελέχωση*				+1
2 ^η Τάξη: Βασική στελέχωση ή εναλλακτικά ή εναλλακτικά	1	2 1	2	
2 ^η Τάξη: Συμπλ. Στελέχωση ή εναλλακτικά		+1	ή+2 ή+2	
3 ^η Τάξη: Βασική στελέχωση" ή εναλλακτικά ή εναλλακτικά	2 1	1 2	2	
3 ^η Τάξη: Βασική στελέχωση*" ή εναλλακτικά	2 1	2		
3 ^η Τάξη: Συμπλ. Στελέχωση ή εναλλακτικά	1	ή2 +2=4		
4 ^η Τάξη: Βασική κατηγ. έργων μέχρι 4 προσθ. κατηγ. για κάθε επιλ. κατηγ.	3 +2=5 +1=6	1		
5 ^η Τάξη: Βασική κατηγ. έργων μέχρι 4 προσθ. κατηγ. για κάθε επιλ. κατηγ.	3 +3=7 +1=8	1		
6 ^η Τάξη: Βασική κατηγ. έργων μέχρι 4 προσθ. κατηγ. για κάθε επιλ. κατηγ.	6 +4=10 +1=11	4		

Στην 27^η παράγραφο καθορίζεται ότι κάθε εργοληπτική επιχείρηση Μ.Ε.ΕΠ. που δεν τηρεί τους δείκτες βιωσιμότητας δεν μπορεί να καταταχθεί σε καμία τάξη και διαγράφεται από το Μ.Ε.ΕΠ..

Στη 28^η παράγραφο καθορίζεται η απαιτούμενη νομική μορφή των επιχειρήσεων που θα καταταχθούν στο ΜΕΕΠ, με βάση τη νέα διαβάθμιση του. Για επιχειρήσεις Α1, Α2, 1^{ης} και 2^{ης} τάξης η επιλογή της νομικής τους μορφής έγκαιρα σε αυτές, ενώ για τις τάξεις 3^η, 4^η, 5^η, 6^η και 7^η υπάρχει υποχρέωση νομικής μορφής ανωνύμου εταιρείας.

Στη 29^η παράγραφο παρατίθεται ο Τύπος Κατάταξης που θα χρησιμοποιηθεί στην επανάκριση των εργοληπτικών επιχειρήσεων Μ.Ε.ΕΠ.. Αποτελείται από τρία Τμήματα (Α, Β, Γ), εκ των οποίων το κάθε ένα αντιπροσωπεύει και μια διαφορετική παράμετρο αξιολόγησης. Το Τμήμα Α αξιολογεί την εμπειρία και τη δραστηριότητα της επιχείρησης στη διάρκεια των χρήσεων 1998, 1999 και 2000. Το Τμήμα Β αξιολογεί τη χρηματοδοτική διάρθρωση και την βιωσιμότητα της επιχείρησης, στη διάρκεια της χρήσης του 2000 ή εναλλακτικά την περίοδο, εντός του 2001, την οποία θα επιλέξει να κριθεί. Και τα δύο Τμήματα (Α και Β) αποτελούνται το καθένα από τρία κλάσματα, στα οποία η διαφορετική βαρύτητα με την οποία σταθμίζονται (α₁ x 60%, α₂ x 20%, α₃ x 20% και β₁ x 40%, β₂ x 30%, β₃ x 30%), αποτυπώνουν το βαθμό της συμμετοχής τους στον Τύπο Κατάταξης. Η επιπλέον στάθμιση των δύο Τμημάτων (Α x 70% και Β x 30%) του Τύπου Κατάταξης, αποτυπώνει την βαρύτητα που δίδεται μεταξύ της εμπειρίας και χρηματοδοτικής διάρθρωσης των επιχειρήσεων. Το Τμήμα Γ του Τύπου Κατάταξης αποτελεί τον Συντελεστή Κατάταξης κάθε εργοληπτικής επιχείρησης Μ.Ε.ΕΠ., διαφοροποιείται από τάξη σε τάξη και εξάγεται από την υφιστάμενη κατάταξη και τη δραστηριότητα της επιχείρησης, στη διάρκεια της τριετίας 1998-2000. Ο Συντελεστής Γ που θα αποκτηθεί από κάθε εργοληπτική επιχείρηση Μ.Ε.ΕΠ. χρησιμοποιείται είτε για την αυτοτελή της κατάταξη σε τάξη της νέας διαβάθμισης του Μ.Ε.ΕΠ., είτε για τη συμμετοχή της σε περιπτώσεις συγχωνεύσεων εργοληπτικών επιχειρήσεων ΜΕΕΠ.. Προσδιορίζεται ο αριθμητής α₁ του Τμήματος Α του Τύπου Κατάταξης που αφορά τον Κύκλο Εργασιών των εργοληπτικών επιχειρήσεων του Μ.Ε.ΕΠ., στη διάρκεια της τριετίας 1998 - 2000, για

δημόσια και ιδιωτικά έργα στην Ελλάδα και το εξωτερικό, για κοινοπραξίες και για υπεργολαβίες, καθώς και τα απαραίτητα στοιχεία πιστοποίησης τους, τα οποία υποβάλλονται στην υπηρεσία τήρησης του Μ.Ε.ΕΠ.. Προορίζεται ο αριθμητής α2 του Τμήματος Α του Τύπου Κατάταξης που αφορά Ίδια Κεφάλαια των εργοληπτικών επιχειρήσεων και καθορίζονται τα αφαιρετικά στοιχεία αυτών: Οφειλόμενο Κεφάλαιο, Ειδικά Αφορολόγητα Αποθεματικά Τεχνικών Επιχειρήσεων στο τμήμα αυτών που δεν έχει φορολογηθεί και τα ποσά προοριζόμενα για Αύξηση Μετοχικού Κεφαλαίου και τα απαραίτητα δικαιολογητικά απόδειξης τους. Τα μεγέθη αυτά προκύπτουν από την οικονομική κατάσταση του έτους 2000 ή από προσωρινή οικονομική κατάσταση που θα έχει δημοσιευτεί πιστοποιημένη από ορκωτό ελεγκτή, πριν την υποβολή αίτησης. Προσδιορίζεται ο αριθμητής α3 του Τμήματος Α του Τύπου Κατάταξης που αφορά τον τρόπο υπολογισμού της αξίας των παγίων στοιχείων της εργοληπτικής επιχείρησης, δηλαδή ακίνητα, κύριο και βοηθητικό μηχανολογικό εξοπλισμό και μεταφορικά μέσα, πλην επιβατικών αυτοκινήτων. Για τα ακίνητα δίνεται η δυνατότητα επιλογής της επιχείρησης, σε ότι αφορά τον προσδιορισμό της αξίας τους, με βάση τις ισχύουσες αντικειμενικές αξίες μετά από πιστοποίηση συμβολαιογράφου ή τις αξίες αυτών, όπως αυτές έχουν εγγραφεί στην οικονομική κατάσταση την οποία θα προσκομίσει η επιχείρηση στην υπηρεσία τήρησης του Μ.Ε.ΕΠ.. Για τον κύριο και βοηθητικό εξοπλισμό και τα μεταφορικά μέσα, εκτός από τα επιβατικά αυτοκίνητα, λαμβάνεται η αναπόσβεστη αξία αυτών, όπως αναγράφεται στην οικονομική κατάσταση της επιχείρησης για τη χρήση του 2000 ή την προσωρινή οικονομική κατάσταση η οποία δημοσιεύεται με πιστοποιητικό ορκωτού ελεγκτή πριν από την υποβολή της αίτησης, περιλαμβανομένου του εξοπλισμού που έχει αγοραστεί στη διάρκεια της χρήσης του 2001. Η συνολική αναπόσβεστη αξία των ανωτέρω παγίων, εκτός αυτών που έχουν αγοραστεί στη χρήση του 2001, προσαυξάνεται κατά 30%, χωρίς όμως η συνολική αξία να ξεπερνά την αξία κτήσης αυτού. Στα ανωτέρω πάγια προσμετρούνται και αυτά που ανήκουν στις κοινοπραξίες, κατά τα ποσοστά συμμετοχής των εργοληπτικών επιχειρήσεων ΜΕΕΠ σε αυτές, εφόσον δεν έχουν εισφερθεί από αυτές και υπολογίζονται και οι συμβάσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης που έχουν συναφθεί για το σύνολο των προαναφερομένων παγίων. Καθορίζονται οι παράμετροι που συνθέτουν το Τμήμα Β του Τύπου Κατάταξης, στο οποίο αποτυπώνεται η

χρηματοδοτική διάρθρωση κάθε κρινόμενη εργοληπτικής επιχείρησης Μ.Ε.ΕΠ.. Οι οικονομικές σχέσεις είναι τρεις (β_1 , β_2 , β_3), προέρχονται από την οικονομική κατάσταση έτους 2000 ή την προσωρινή οικονομική κατάσταση πριν την υποβολή αίτησης και αφορούν τα ίδια Κεφάλαια προς το Σύνολο Ενεργητικού, το Σύνολο Πάγιου Ενεργητικού αφαιρουμένων των Συμμετοχών προς το Σύνολο Πάγιου Ενεργητικού και του Συνόλου Κυκλοφορούντος Ενεργητικού αφαιρουμένων των Απαιτήσεων, που δεν έχουν τιμολογηθεί, προς το Σύνολο Κυκλοφορούντος Ενεργητικού. Με απόφαση του Υπουργού Π.Ε.Χ.Ω.Δ.Ε. καθορίζονται ο υπολογισμός των συμβάσεων χρηματοδοτικής μίσθωσης στον πάγιο εξοπλισμό και η εκτίμηση των ακινήτων των επιχειρήσεων σε περιοχές της επικράτειας όπου η αξία τους δεν προσδιορίζεται αντικειμενικά.

Στην 30^η παράγραφο προσδιορίζεται ο Συντελεστής Κατάταξης Γ του Τύπου Κατάταξης ο οποίος αφορά εργοληπτικές εταιρείες Μ.Ε.ΕΠ. των τάξεων Η', Ζ', ΣΤ', Ε' και Δ' κατ' εξαίρεση τις ατομικές επιχειρήσεις ή προσωπικές εταιρείες της υφιστάμενης Δ' τάξης. Το εύρος του Συντελεστή Γ σε κάθε τάξη, καθορίζεται από την υφιστάμενη κατάταξη που οι είχαν οι επιχειρήσεις αυτές στο Μ.Ε.ΕΠ.. Οι επιχειρήσεις αποκτούν Συντελεστή Γ στην αντίστοιχη τάξη της νέας και της παλαιάς διαβάθμισης, και μπορούν να τον χρησιμοποιήσουν για να καταταχθούν είτε αυτοτελώς, είτε μέσω συγχωνεύσεων, σε τάξη του Μ.Ε.ΕΠ., συγκεντρώνοντας την απαιτούμενη βαθμολογία. Για κάθε εργοληπτική επιχείρηση Μ.Ε.ΕΠ. ανεξάρτητα αν κατατάσσεται αυτοτελώς ή μέσω συγχώνευσης, ο Συντελεστής Γ αυτής καθορίζεται από το άθροισμα των Τμημάτων Α και Β του Τύπου Κατάταξης, περιλαμβανομένων και των σταθμίσεων αυτών ως:

$$(A \times 70\% + B \times 30\%),$$

στην αντίστοιχη τάξη του Μ.Ε.ΕΠ., που αφορά την αντιστοιχία των υφιστάμενων τάξεων με τη νέα διαβάθμιση. Ανάλογα με το άθροισμα των Τμημάτων Α και Β κάθε εργοληπτικής επιχείρησης Μ.Ε.ΕΠ. υπάρχουν δύο κλίμακες τιμών του Γ και σε κάθε μια αντιστοιχεί ένας Συντελεστής Κατάταξης Γ. Εξαίρεση αποτελεί η Δ' παλαιά τάξη Μ.Ε.ΕΠ. της οποίας ο Συντελεστής Κατάταξης Γ είναι ενιαίος ανεξάρτητα του αθροίσματος Α και Β. Επιπροσθέτως οι Δ' ατομικές επιχειρήσεις ή προσωπικές

εταιρείες που τηρούν Βιβλία και Στοιχεία Β' Κατηγορίας αποκτούν ενιαίο Συντελεστή Κατάταξης Γ, ο οποίος ισχύει μόνο για δημιουργία νέας επιχείρησης στην 3^η τάξη.

Στην 31^η παράγραφο προσδιορίζεται ο τρόπος υπολογισμού του Συντελεστή Κατάταξης Γ που αφορά τις συγχωνευμένες επιχειρήσεις Μ.Ε.ΕΠ. και προκύπτει από την άθροιση των επιμέρους Συντελεστών Γ κάθε μιας εξ αυτών, όπως καθορίζονται από την εφαρμογή της διαδικασίας της παραγράφου 30, αφού αναχθούν σε κλίμακα απομείωσης ανάλογα με τον αριθμό των συγχωνευμένων επιχειρήσεων. Το μέγιστο δυνατό σχήμα το οποίο μπορεί να προκύψει από συγχωνεύσεις ορίζεται σε επτά και άνω αυτού δε δίδεται δυνατότητα χρήσης Συντελεστή Κατάταξης Γ, ανεξάρτητα αν έχει αποκτηθεί με την προαναφερόμενη διαδικασία, αλλά μόνο των οικονομικών στοιχείων των επιπλέον των επτά εργοληπτικών επιχειρήσεων Μ.Ε.ΕΠ.. Η επιχείρηση που ζητά την κατάταξη, καθορίζει και τη σειρά των προς συγχώνευση επιχειρήσεων Μ.Ε.ΕΠ., ώστε να εφαρμοστεί η κλίμακα απομείωσης των Συντελεστών Γ αυτών.

Στη 32^η παράγραφο προσδιορίζεται ότι σε περιπτώσεις συγχωνεύσεων θα προσκομιστούν στην υπηρεσία τήρησης του Μ.Ε.ΕΠ., εκτός από την ενοποιημένη οικονομική κατάσταση των συγχωνευμένων επιχειρήσεων Μ.Ε.ΕΠ. και οι οικονομικές καταστάσεις του έτους 2000 ή οι προσωρινές οικονομικές καταστάσεις που έχουν εκδοθεί και δημοσιευτεί πιστοποιημένες από ορκωτό ελεγκτή πριν την υποβολή αίτησης και τα αντίστοιχα παραστατικά, ώστε να εξαχθεί αρχικά ο Συντελεστής Κατάταξης Γ εκάστης και να χρησιμοποιηθεί στον προσδιορισμό του Συντελεστή Κατάταξης Γ που θα χρησιμοποιηθεί στην κατάταξη του υπό συγχώνευση σχήματος.

Στην 33^η παράγραφο καθορίζονται οι παρονομαστές των κλασμάτων αϊ, α2, α3 που θα χρησιμοποιηθούν στο Τμήμα Α του Τύπου Κατάταξης, σε κάθε τάξη, και αφορούν Κύκλο Εργασιών, Ίδια Κεφάλαια και Πάγια (ακίνητα, μηχανήματα και μεταφορικά μέσα, πλην επιβατικών αυτοκινήτων). Τα ανωτέρω στοιχεία διαφοροποιούνται ανάλογα την τάξη και επιπροσθέτως τα Ίδια Κεφάλαια και τα Πάγια συνδέονται με τις ελάχιστες προϋποθέσεις κατάταξης στις τάξεις της νέας διαβάθμισης. Κατά την εφαρμογή του Τύπου Κατάταξης τα οικονομικά στοιχεία των κρινόμενων επιχειρήσεων, όπως αυτά προσδιορίστηκαν στην παράγραφο 29, αποτελούν τους αριθμητές των κλασμάτων του Τμήματος Α του Τύπου Κατάταξης

και τα μεγέθη της παραγράφου αυτής τους παρονομαστές. Σε περιπτώσεις συγχώνευσης επιχειρήσεων Μ.Ε.ΕΠ., για τον υπολογισμό των μεγεθών που θα χρησιμοποιηθούν στο Τμήμα Α σαν αριθμητές και στο Τμήμα Β του Τύπου Κατάταξης σαν παρονομαστές, χρησιμοποιείται η ενοποιημένη οικονομική κατάσταση που θα υποβληθεί στην υπηρεσία τήρησης του Μ.Ε.ΕΠ..

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.2. Μεγέθη
εφαρμογής του Τύπου Κατάταξης

ΤΑΞΕΙΣ	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ
	€	€
3 ^η Τάξη	2.641.233	733.678
4 ^η Τάξη	5.282.465	1.467.351
5 ^η Τάξη	14.673.514	4.402.054
6 ^η Τάξη	29.347.029	8.804.109
7 ^η Τάξη	176.082.172	88.041.086

Στην 34^η παράγραφο καθορίζεται η ελάχιστη βαθμολογία, η οποία απαιτείται για την κατάταξη μιας εργοληπτικής επιχείρησης Μ.Ε.ΕΠ. σε τάξη της νέας διαβάθμισης. Η βαθμολογία αυτή προκύπτει από την εφαρμογή του Τύπου Κατάταξης, διαφοροποιείται από τάξη σε τάξη της νέας διαβάθμισης και ισχύει για τις τάξεις 3^η, 4^η, 5^η, 6^η και 7^η. Στις υπόλοιπες τάξεις δεν χρειάζεται η εφαρμογή του Τύπου Κατάταξης και για τον λόγο αυτό δεν υπάρχει απαιτούμενη βαθμολογία. Η απαιτούμενη ελάχιστη βαθμολογία για την κατάταξη μιας εργοληπτικής επιχείρησης στην αντίστοιχη τάξη Μ.Ε.ΕΠ. έχει ως εξής:

- Για την 3^η τάξη 75 βαθμοί.
- Για την 4^η τάξη 120 βαθμοί.
- Για την 5^η τάξη 170 βαθμοί.
- Για την 6^η τάξη 250 βαθμοί.
- Για την 7^η τάξη 500 βαθμοί.

Στην 35^η παράγραφο καθορίζεται η αναλογία των υφιστάμενων τάξεων Μ.Ε.ΕΠ. με τη νέα διαβάθμιση και προσδιορίζεται η αντίστοιχη τάξη κάθε επιχείρησης Μ.Ε.ΕΠ. στη νέα διαβάθμιση. Η έννοια της αντίστοιχης τάξης σημαίνει απόκτηση δικαιώματος

αυτοτελούς κατάταξης των επιχειρήσεων Μ.Ε.ΕΠ. στη νέα διαβάθμιση, με ή χωρίς εφαρμογή του Τύπου Κατάταξης. Διευκρινίζεται ότι σε περιπτώσεις συγχωνεύσεων και για να μπορεί να καταταχθεί ένα σχήμα σε τάξη της νέας διαβάθμισης Μ.Ε.ΕΠ., απαιτείται τουλάχιστον μια από τις επιχειρήσεις που το συνθέτουν να έχει αντίστοιχη τάξη τη ζητούμενη. Τονίζεται ότι όπου σε διατάξεις άλλων νόμων, προεδρικών διαταγμάτων και υπουργικών αποφάσεων αναφέρεται κατάταξη επιχειρήσεων, με βάση τις παλαιές ισχύει η αντιστοίχιση της με τις τάξεις της νέας διαβάθμισης.

Στην 36^η, 37^η, και 38^η παράγραφο ορίζεται ότι από την αντιστοίχιση των παλαιών και νέων τάξεων του ΜΕΕΠ, εξαιρούνται οι συστάσεις νέων επιχειρήσεων για κατάταξη στις τάξεις Α2, 1^η, 2^η και 3^η με ή χωρίς εφαρμογή του Τύπου Κατάταξης. Στις ανωτέρω περιπτώσεις δεν απαιτείται η χρήση της αντίστοιχης τάξης, αλλά η τήρηση των ελάχιστων προϋποθέσεων κατάταξης, η απαιτούμενη νομική μορφή και σε περίπτωση χρήσης του Τύπου Κατάταξης η συγκέντρωση της απαιτούμενης βαθμολογίας. Οι επιχειρήσεις που θα συγχωνευτούν στις τάξεις 3^η, 4^η, 5^η, 6^η και 7^η με εφαρμογή του Τύπου Κατάταξης, δεν μπορούν να απέχουν μεταξύ τους περισσότερες από δύο τάξεις διαφορά, όπως αυτές ορίζονται από την προαναφερόμενη αντιστοίχιση παλαιάς και νέας διαβάθμισης, από την τάξη στην οποία ζητείται η κατάταξη και τουλάχιστον μια επιχείρηση πρέπει να έχει αντίστοιχη τάξη τη ζητούμενη προς κατάταξη. Στην περίπτωση που δεν είναι δυνατή κατάταξη στην αντίστοιχη τάξη, τότε η αιτούσα επιχείρηση μπορεί να δοκιμάσει να καταταχθεί σε κατώτερη τάξη από αυτήν, με χρήση των προϋποθέσεων που απαιτούνται για αυτήν. Σε όλες τις προαναφερόμενες περιπτώσεις ο Συντελεστής Γ εκάστης επιχείρησης, ο οποίος αποκτάται με τη διαδικασία που προαναφέρθηκε, την ακολουθεί στην οποιαδήποτε τάξη αυτή επιχείρηση να καταταχθεί με χρήση του Τύπου Κατάταξης.

Στην 39^η παράγραφο ορίζεται ότι οι εταιρείες Η' τάξης μπορούν να καταταχθούν στην 5η τάξη της νέας διαβάθμισης, χωρίς την εφαρμογή του Τύπου Κατάταξης, οι εταιρείες Ζ' τάξης στην 4^η τάξη, επίσης χωρίς την εφαρμογή του Τύπου Κατάταξης και οι εταιρείες ΣΤ' και Ε' στην 3^η τάξη της νέας διαβάθμισης, χωρίς την εφαρμογή του Τύπου Κατάταξης. Οι εταιρείες Δ' τάξης και οι ατομικές επιχειρήσεις ή προσωπικές εταιρείες Δ' τάξης που τηρούν βιβλία και στοιχεία Γ κατηγορίας μπορούν να καταταχθούν στην 3^η

τάξη, μόνο με την εφαρμογή του Τύπου Κατάταξης και εφόσον συγκεντρώνουν την απαιτούμενη βαθμολογία και τηρούν τις ελάχιστες προϋποθέσεις. Στην 40^η, 41^η, 42^η και 43^η παράγραφο καθορίζονται τα ανώτατα και κατώτατα όρια προϋπολογισμού έργων, τα οποία επιτρέπεται να αναλάβουν οι επιχειρήσεις που θα καταταχθούν στις τάξεις της νέας διαβάθμισης του Μ.Ε.ΕΠ.. Τα όρια αυτά αναγράφονται σε δραχμές και σε ευρώ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.3. Όρια προϋπολογισμού έργων ανά τάξη πτυχίου Μ.Ε.ΕΠ.

ΤΑΞΗ Μ.Ε.ΕΠ.	ΚΑΤΩΤΑΤΟ	ΑΝΩΤΑΤΟ ΟΡΙΟ
	€	€
A1 Τάξη		58.694
A2 Τάξη		234.776
1^η Τάξη		586.940
2^η Τάξη	146.735	1.173.881
3^η Τάξη	440.205	2.934.703
4^η Τάξη	1.173.881	5.869.406
5^η Τάξη	2.934.703	17.608.217
6^η Τάξη	8.804.109	35.216.434
7^η Τάξη	26.973.353	Δεν τίθεται

Προσδιορίζονται τα κατώτατα όρια διαγωνισμών στα οποία μπορούν αυτές να συμμετέχουν στο νομό της έδρας τους και σε ένα ακόμα νομό, τον οποίο θα δηλώσουν εξαρχής και θα ισχύει μέχρι την αναθεώρηση του πτυχίου τους. Για λόγους ενίσχυσης της εντοπιότητας δίδεται στις τάξεις του Μ.Ε.ΕΠ. η δυνατότητα συμμετοχής στο νομό έδρα τους και σε ένα ακόμα νομό, σε διαγωνισμούς με όριο χαμηλότερο από το κατώτατο που δικαιούνται, ενώ εξαιρούνται από αυτήν την περίπτωση οι εταιρείες της 7^{ης} τάξης. Καθορίζεται το καθεστώς των κοινοπραξιών αναβάθμισης των επιχειρήσεων Μ.Ε.ΕΠ., σε ότι αφορά τη διαφορά μεταξύ του ανώτατου ορίου της τάξης τους και της επόμενης. Με απόφαση του Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. μπορούν να επανακαθορίζονται τα ανώτατα και κατώτατα όρια συμμετοχής σε διαγωνισμούς και το όριο των κοινοπραξιών αναβάθμισης, εφόσον διαπιστωθεί υψηλός βαθμός συγκέντρωσης κύκλου εργασιών σε ορισμένες τάξεις, να διαπιστωθούν προβλήματα

στις δημοπρασίες λόγω μειωμένης ή υπερβολικά μεγάλης συμμετοχής εργοληπτικών επιχειρήσεων στις δημοπρασίες.

Στην 44^η παράγραφο καταργείται η υποβολή προσφορών με αντίγραφα βεβαιώσεων εγγραφής στο Μ.Ε.ΕΠ. στα μικρά έργα, των οποίων η προϋπολογιζόμενη αξία δεν υπερβαίνει το εκάστοτε οριζόμενο όριο. Διευκρινίζεται ότι για τη συμμετοχή σε διαγωνισμό θα προσκομίζεται το πρωτότυπο βεβαίωσης Μ.Ε.ΕΠ., με αυτοπρόσωπη παρουσία σε περίπτωση συμμετοχής ατομικής επιχείρησης, ο νόμιμος εκπρόσωπος ή εξουσιοδοτημένος εταίρος σε περίπτωση προσωπικής εταιρείας, εξουσιοδότηση μέλους του διοικητικού συμβουλίου σε περιπτώσεις συμμετοχής εταιρειών και ο ορισμένος εκπρόσωπος των κοινοπρακτούντων σε περίπτωση κοινοπραξίας.

Στην 45^η παράγραφο καθορίζεται το όριο του ανεκτέλεστου, το οποίο μπορεί να διατηρούν οι επιχειρήσεις Μ.Ε.ΕΠ. και αυτό εξαρτάται από την τάξη στην οποία θα καταταχθούν και το ανώτατο όριο συμμετοχής τους σε διαγωνισμούς. Μέχρι την 6^η τάξη ορίζεται το τριπλάσιο του ανώτατου ορίου της τάξης. Το ανώτατο όριο της 7^{ης} τάξης ορίζεται σαν το τετραπλάσιο του παρονομαστή του κλάσματος αΐ του Τμήματος Α του Τύπου Κατάταξης. Καθορίζονται οι κατηγορίες έργων στις οποίες υπολογίζεται το ανεκτέλεστο και εξαιρούνται τα συγχρηματοδοτούμενα και αυτοχρηματοδοτούμενα έργα.

Στην 46^η παράγραφο θεσπίζεται η Ενημερότητα Πτυχίου επιχειρήσεων Μ.Ε.ΕΠ., η οποία στοχεύει στα πλαίσια της απλούστευσης των διαδικασιών του δημόσιου τομέα, την καθιέρωση συστήματος ελέγχου του ανεκτέλεστου και της επιχειρηματικής συμπεριφοράς των επιχειρήσεων. Με τη χρήση της Ενημερότητας οι επιχειρήσεις θα μπορούν να λαμβάνουν μέρος σε διαγωνισμούς χωρίς να χρειάζεται να επανυποβάλουν τα ίδια δικαιολογητικά. Με απόφαση Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων θα καθοριστεί η διαδικασία και οι σχετικές λεπτομέρειες εφαρμογής της.

Άρθρο 5 (πρόσθετοι όροι για ενίσχυση της διαφάνειας και άλλες διατάξεις): στο άρθρο αυτό καθορίζεται σταθερή ημέρα και ώρα διεξαγωγής δημοπρασιών, για το σύνολο της επικράτειας, των κυρίων των έργων ή των φορέων κατασκευής. Η καθιέρωση της θα είναι υποχρεωτική για όλες τις δημόσιες υπηρεσίες, τον ευρύτερο δημόσιο τομέα και τους ΟΤΑ που δημοπρατούν δημόσια έργα, ώστε να εξασφαλίζεται

η πραγματική συμμετοχή των επιχειρήσεων για έργα που πράγματι επιδιώκουν να αναλάβουν. Καθιερώνεται η διαδικασία η οποία θα πρέπει να ακολουθείται κατά τη διενέργεια των διαγωνισμών (άνοιγμα των προσφορών αυθημερόν, αντίγραφα αυτών στις εργοληπτικές οργανώσεις, κλπ). Ακόμη, επισημαίνεται η χρήση αναλύσεων τιμών τελευταίου τριμήνου στις δημοπρασίες έργων και με απόφαση του Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. θα καθορίζεται ο τρόπος αναπροσαρμογής των τιμών μονάδας των αναλύσεων τιμών, με σκοπό την εναρμόνιση τους με τις σύγχρονες μεθόδους και τα μέσα εκτέλεσης των έργων. Επίσης, δίνεται η εξουσιοδότηση στον Υπουργό Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων για την καθιέρωση ενιαίου τύπου διακήρυξης δημοπρασίας ανάλογα με το σύστημα υποβολής προσφοράς. Κατόπιν, ορίζεται η δυνατότητα αντικατάστασης αυτοτελούς κατασκευής και η αναπροσαρμογή της σύμβασης και του εργολαβικού ανταλλάγματος. Καθορίζεται, με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, η χρήση του ειδικού λογαριασμού της Διεύθυνσης Μητρώων και Τεχνικών Επαγγελματιών, με σκοπό την υποβοήθηση του έργου της υπηρεσίας τήρησης του Μ.Ε.ΕΠ. και την κάλυψη δαπανών για ειδικούς συμβούλους που θα προσληφθούν για την παροχή τεχνικής βοήθειας στην υπηρεσία, για υπερωρίες, κλπ. Ακόμη, καθορίζεται ότι με απόφαση Υπουργών ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. Οικονομικών και Εσωτερικών, για τη διαδικασία καθορισμού των υπερωριακών αποδοχών κλπ, για Επιθεωρητές Δημοσίων Έργων, υπαλλήλων και συνταξιούχων και του προσωπικού που υπηρετεί στο Τμήμα Διοικητικής Στήριξης Επιθεώρησης Δημοσίων Έργων, κατά παρέκκλιση από κάθε γενική ή ειδική διάταξη. Οι παράγραφοι 7 έως 15 ρυθμίζουν εξειδικευμένα και διαδικαστικά ζητήματα.

Άρθρο 6 (ειδικές ρυθμίσεις για το Ινστιτούτο Οικονομίας Κατασκευών): στο έκτο άρθρο του παρόντος νόμου πραγματοποιούνται ορισμένες ρυθμίσεις για το Ινστιτούτο Οικονομίας των Κατασκευών (Ι.Ο.Κ.) (βλ. Κεφ.2.3 ή παράρτημα).

Άρθρο 7 (φορολογικά και αναπτυξιακά κίνητρα επιχειρήσεων Μ.Ε.ΕΠ.): Στο έβδομο άρθρο του παρόντος νόμου αναπτύσσονται τα φορολογικά και αναπτυξιακά κίνητρα για τον κλάδο κατασκευών, καθώς και άλλες διατάξεις, οι οποίες θα χρησιμοποιηθούν για την επανάκριση. Με τις ρυθμίσεις του παρόντος άρθρου θεσπίζεται η παροχή ειδικών κινήτρων εκσυγχρονισμού για τις εργοληπτικές Ανώνυμες Εταιρείες που προέρχονται από συγχώνευση. Τα κίνητρα αυτά δίδονται

κατά το πρώτο στάδιο λειτουργίας των εν λόγω εταιρειών μετά την ολοκλήρωση της συγχώνευσης, επανάκρισης και εγγραφής τους στο Μ.Ε.ΕΠ. και έχουν ως στόχο να ωθήσουν τις εργοληπτικές εταιρείες να συγχωνευθούν. Επίσης με τις προτεινόμενες ρυθμίσεις θεσπίζονται ειδικά κίνητρα για δημιουργία ειδικών κέντρων κοινής επιχειρηματικής δράσης από έξι (6) τουλάχιστον τεχνικές εταιρείες ορισμένων τάξεων τα οποία έχουν ως σκοπό την παροχή προς τους συμμετέχοντες (μετόχους) επιχειρηματικούς φορείς όλων των δυνατών υπηρεσιών επιχειρηματικής υποστήριξης όπως τράπεζα πληροφοριών, έρευνες αγοράς για υπηρεσίες των εταιρειών, συντονισμό ενεργειών για κοινές προμήθειες δομικών υλικών κλπ.. Καθορίζεται ότι οι εργοληπτικές επιχειρήσεις που λειτουργούν με τη μορφή Α.Ε. και προήλθαν από συγχώνευση είναι υπαγόμενες μόνο για τον εκσυγχρονισμό τους, μέσω αντικατάστασης παλαιών μηχανημάτων τους και λοιπού εξοπλισμού (πλην των μεταφορικών τους μέσων) που βρίσκονται σε λειτουργία, εγκατάστασης σύγχρονων συστημάτων μηχανοργάνωσης και δημιουργίας ειδικών εργαστηρίων ελέγχου και ποιότητας. Στην ίδια ρύθμιση, απαριθμούνται περιοριστικά οι ενισχυμένες δαπάνες στο πλαίσιο του προαναφερθέντος εκσυγχρονισμού. Επίσης, αναφέρεται η ρύθμιση που αφορά στον καθορισμό του είδους και του ύψους των ενισχύσεων των κέντρων Κοινής Επιχειρηματικής Δράσης των μεταποιητικών επιχειρήσεων. Ακολούθως, αναφέρεται η ρύθμιση που αφορά στον καθορισμό του είδους και του ύψους των ενισχύσεων των τεχνικών εταιρειών. Στη συνέχεια καθορίζονται οι βασικές αρχές της φορολογικής μεταρρύθμισης στον κλάδο κατασκευών, διαμέσου της φορολόγησης με βάση τις γενικές διατάξεις φορολογίας εισοδήματος.

Άρθρο 8 (μεταβατικές διατάξεις): στο άρθρο αυτό ορίζονται οι μεταβατικές διατάξεις του νόμου. Ορίζεται ότι από την έναρξη ισχύος του νόμου δεν γίνονται δεκτές αιτήσεις για εγγραφή στο Μ.Ε.ΕΠ., αλλά θα εξεταστούν και θα κριθούν όλες οι εκκρεμείς αιτήσεις των επιχειρήσεων για εγγραφή ή αναθεώρηση της εγγραφής τους, με βάση τις διατάξεις που ίσχυαν κατά το χρόνο της υποβολής τους. Επίσης, καθορίζονται τα δικαιώματα των επιχειρήσεων μέχρι τη χορήγηση της νέας βεβαίωσης εγγραφής στο Μ.Ε.ΕΠ., στην συμμετοχή τους σε δημοπρασίες ανάθεσης και σύμφωνα με τις προγενέστερες διατάξεις και τις βεβαιώσεις εγγραφής στο Μ.Ε.ΕΠ.. Ακόμη,

καθορίζονται οι δυνατότητες συμμετοχής στις διαδικασίες επιλογής αναδόχου επιχείρησης που προέρχεται από συγχώνευση επιχειρήσεων Μ.Ε.ΕΠ., μέχρι την κατάταξη της και επιχειρήσεων που συγχωνεύθηκαν αλλά δεν έχει ολοκληρωθεί η διαδικασία και έχουν ληφθεί οι αποφάσεις των γενικών συνελεύσεων για συγχώνευση ή έχουν καταρτισθεί σχετικές συμβάσεις συγχώνευσης. Και στις δύο περιπτώσεις δίδεται δικαίωμα διατήρησης των πτυχίων των εργοληπτικών επιχειρήσεων που συγχωνεύτηκαν, μέχρι την έκδοση του νέου πτυχίου. Επιπλέον, ορίζονται οι υποχρεώσεις των συγχωνευμένων επιχειρήσεων Μ.Ε.ΕΠ. που λειτουργούν με την νομική μορφή Α.Ε. ή Ε.Π.Ε. να γνωστοποιούν αμέσως στο Μ.Ε.ΕΠ. αποφάσεις γενικών συνελεύσεων τους για συγχώνευση. Για επιχειρήσεις άλλων νομικών μορφών η υποχρέωση ενημέρωσης του Μ.Ε.ΕΠ. αφορά τις συμβάσεις συγχώνευσης. Επίσης καθορίζονται οι περιπτώσεις εκκρεμών ανοιχτών ή κλειστών (με προεπιλογή) δημοπρασιών, στις οποίες έχουν υποβληθεί προσφορές από επιχειρήσεις πριν από τον «κρίσιμο χρόνο συγχώνευσης» και η διατήρηση της ισχύος τους και μετά την ολοκλήρωση της συγχώνευσης. Ορίζεται ότι σε περίπτωση εκκρεμών διαδικασιών επιλογής αναδόχων με προεπιλογή, στις οποίες πριν από τον «κρίσιμο χρόνο συγχώνευσης» έχουν υποβληθεί χωριστές αιτήσεις εκδήλωσης ενδιαφέροντος η συμμετοχή τους γίνεται δεκτή μόνο εφόσον στην κυρίως δημοπρασία υποβληθεί μία προσφορά. Δίδεται το δικαίωμα των μεταβολών στους προεπιλεγέντες, ενώ η αρμόδια αρχή έγκρισης του αποτελέσματος της δημοπρασίας μπορεί να αποφασίσει επανάληψη της αξιολόγησης εφόσον διαπίστωσα ανεπάρκεια των διαγωνιζομένων στο επίπεδο που προβλέπει η διακήρυξη. Ακόμη, καθορίζεται ότι σε περιπτώσεις που γίνεται χρήση των παλαιών βεβαιώσεων εγγραφής στο Μ.Ε.ΕΠ., εξακολουθούν να εφαρμόζονται οι διατάξεις που σχετίζονται με αυτές ως προς την ισχύ τους, την παράταση της ισχύος τους, τα όρια ανεκτέλεστου συμβάσεων και την συμμετοχή στις διαδικασίες επιλογής αναδόχων δημοσίων έργων. Τέλος, ορίζεται ότι οι διατάξεις του άρθρου 1 εφαρμόζονται και στις συμβάσεις έργων που καταρτίστηκαν πριν από την έναρξη ισχύος του και ότι η κατάργηση του συστήματος δημοπράτησης της παραγράφου 1 του άρθρου 2 του νόμου αυτού, θα εφαρμοστεί στις δημοπρασίες δημοσίων έργων με διακηρύξεις που θα δημοσιευθούν τουλάχιστον ένα μήνα μετά την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού.

Άρθρα 9 και 10 (καταργημένες διατάξεις και έναρξη ισχύος) : στα άρθρα αυτά ορίζονται καταργημένες διατάξεις οι οποίες αναφέρονται σε θέματα ρυθμιζόμενα από αυτό το νόμο και η ισχύς του νόμου, που αρχίζει από τη δημοσίευση του στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στις επιμέρους διατάξεις του.

5. ΝΟΜΟΣ 3263/2004

Το έτος 2004 συντάχθηκε και ψηφίστηκε από τη Βουλή ο Ν.3263/2004, ο οποίος ουσιαστικά επανάφερε την ανάδειξη αναδόχου με το μειοδοτικό σύστημα. Ωστόσο παρουσιάζονται αρκετές διαφορές σε σχέση με το νομοθετικό πλαίσιο πριν το Ν.2576/1998 (μαθηματικός τύπος). Τα κυριότερα στοιχεία του νόμου αυτού παρουσιάζονται σε αυτό το κεφάλαιο.

5.1. Σκοπιμότητα του Ν. 3263/2004 (όπως προκύπτει από την αιτιολογική έκθεση του σχεδίου νόμου).⁵

Στην εισαγωγή της αιτιολογικής έκθεσης τονίζεται ως βασικός στόχος της ανάθεσης δημοσίων έργων η βέλτιστη διαχείριση του δημοσίου χρήματος και η κατασκευή του καλύτερου δυνατού έργου στη μικρότερη δυνατή τιμή. Για την επίτευξη του στόχου αυτού προσδιορίζεται ως καθοριστικό μέσο ο υγιής και ανόθευτος ανταγωνισμός με δεδομένο το μεγάλο αριθμό των συμμετεχόντων.

Πιο συγκεκριμένα, γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στα προβλήματα που απορρέουν από την υπέρβαση του ανελαστικού κόστους του κάθε έργου (που εξαρτάται από διάφορους παράγοντες σχετικούς με τις πρώτες ύλες, τα μηχανήματα, τις αμοιβές των εργαζομένων κλπ, αλλά και από παράγοντες μοναδικούς για κάθε επιχείρηση όπως η οργανωτική της δομή, η χρηματοοικονομική της δυνατότητα κ.α.), προβλήματα που βαρύνουν την ίδια την κατασκευή του έργου. Τέτοια προβλήματα μπορεί να είναι η εγκατάλειψη του έργου από τον ανάδοχο, η κακότεχνη κατασκευή του ή η τελική ζημία του αναδόχου με παρεπόμενες συνέπειες την προσφυγή του αναδόχου σε μη νόμιμες οδούς για την αύξηση του εργολαβικού ανταλλάγματος (σύναψη συμπληρωματικών συμβάσεων χωρίς τις νόμιμες προϋποθέσεις, αλλαγή της εγκεκριμένης μελέτης χωρίς βάσιμο λόγο, κλπ).

Στη συνέχεια αναφέρονται ανεπιθύμητες καταστάσεις που παρατηρήθηκαν σε περιπτώσεις έργων με πολύ υψηλές εκπτώσεις (μέχρι και πάνω από 70% του

Αιτιολογική έκθεση του Σ.Ν. 3263/2004, Σ.Α.Τ.Ε.

προϋπολογισμού της υπηρεσίας) όταν ίσχυαν οι σχετικές διατάξεις του Ν. 1418/1984 για την ανάθεση του έργου στο μειοδότη, με κατάληξη την παραγωγή κακότεχνων έργων, τη νόθευση του ανταγωνισμού και τη διαφθορά του κρατικού μηχανισμού.

Ακολούθως, παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της εφαρμογής του Ν.2576/1998, ο οποίος, όπως προαναφέρθηκε, περιείχε διατάξεις που προέβλεπαν την ανάθεση του έργου όχι στην απολύτως χαμηλότερη προσφορά αλλά στη χαμηλότερη από αυτές που βρίσκονταν μέσα σε ένα περιθώριο παραδεκτών προσφορών. Ειδικότερα επισημαίνεται ότι η εφαρμογή του «μαθηματικού τύπου» οδήγησε καταρχήν στην εξαφάνιση του φαινόμενου των χαμηλών προσφορών αλλά και σε φαινόμενα συμπαιγνίας μεταξύ των επιχειρήσεων με σκοπό να κατευθύνουν το αποτέλεσμα της δημοπρασίας, με συνέπειες:

- Τη νόθευση του ανταγωνισμού.
- Την κατασκευή έργων χωρίς σοβαρά προβλήματα μεν από άποψη ποιότητας, αλλά με πολύ μεγάλο τίμημα για το δημόσιο.
- Τη μη έγκαιρη και αποτελεσματική απορρόφηση των κοινοτικών κονδυλίων, αφού η όλη διαδικασία του διαγωνισμού κατέστη ιδιαίτερα χρονοβόρα.
- Τις διαρκείς δικαστικές διαμάχες μεταξύ των διαγωνιζομένων.

Για την αντιμετώπιση αυτών των προβλημάτων εισηγήθηκε ο Ν.3263/2004, ο οποίος τροποποίησε το νομικό πλαίσιο με σκοπό να καταστήσει τη διαδικασία ανάδειξης του αναδόχου αξιόπιστη και ωφέλιμη για τον κύριο του έργου και να απεμπλέξει τα έργα από τις χρονοβόρες διαδικασίες. Συγκεκριμένα:

- Θεσπίστηκε η ανάθεση στον απόλυτο μειοδότη ώστε να λειτουργήσει ο ανταγωνισμός προς όφελος του κυρίου του έργου.
- Επισημαίνεται η επιτάχυνση της διαδικασίας ανάθεσης και η διεξαγωγή της με διαφάνεια και αντικειμενικότητα.
- Θεσπίστηκε χρονικό όριο για την περαίωση της διαδικασίας ανάθεσης, η υπέρβαση του οποίου δίνει τη δυνατότητα στον κύριο του έργου να επαναπροκηρύξει το έργο.

Παράλληλα τονίζεται η λήψη μέτρων για την αποτροπή των υπερβολικών εκπτώσεων. Τα κυριότερα από αυτά είναι:

- Ø Οι μεγάλες εγγυήσεις καλής εκτέλεσης σε περίπτωση υποβολής μεγάλων εκπτώσεων, με πρόβλεψη κατάπτωσης αυτών συνολικά ως ποινική ρήτρα σε ενδεχόμενη έκπτωση του αναδόχου.
- Ø Η αύξηση των ποινικών ρητρών εις βάρος του αναδόχου για την υπαίτια καθυστέρηση των εργασιών της εργολαβίας.
- Ø Η υποχρεωτική έκπτωση του αναδόχου αν συντρέχουν ορισμένες σοβαρές προϋποθέσεις, όπως η καθυστέρηση των εργασιών και παραβίαση των προθεσμιών και η εκτέλεση κακότεχνων εργασιών.

Αναφέρεται ακόμη η λήψη μιας σειράς άλλων συμπληρωματικών έργων εξυγιαντικών του συστήματος ανάθεσης και εκτέλεσης των έργων, όπως:

- Ο συστηματικός και οργανωμένος έλεγχος της ποιότητας των μελετών πριν την ανάθεση.
- Η σύνταξη και έγκριση ενιαίων τιμολογίων που θα χρησιμοποιούνται υποχρεωτικά από όλους τους φορείς που εκτελούν δημόσια έργα για την σύνταξη των προϋπολογισμών δημοπράτησης.
- Η απειλή πειθαρχικών μέτρων κατά των οργάνων που ασχολούνται με την εκτέλεση του έργου για μια σειρά από πράξεις και παραλείψεις τους ιδιαίτερα σημαντικές για την καλή διοίκηση του έργου.
- Αποκλείεται η εκχώρηση του εργολαβικού ανταλλάγματος σε τράπεζες. Η εκχώρηση αποβαίνει εις βάρος του έργου γιατί ο ανάδοχος χρησιμοποιεί κατά κανόνα το δάνειο που παίρνει με την εκχώρηση για άλλους σκοπούς του και όχι για το έργο.

5.2. Κύρια στοιχεία του Ν.3263/2004.⁶

Ο Ν.3263/2004 αποτελείται από 13 άρθρα. Από το πρώτο κιόλας άρθρο διαφαίνεται η πρόθεση για την ανάθεση του έργου στο μειοδότη. Ακολουθεί ανάλυση κατά άρθρο των κυριότερων διατάξεων του νόμου.

⁶ ΦΕΚ 179 (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ V)

Ø Άρθρο 1 (ανάδειξη αναδόχου εκτέλεσης των έργων): στο άρθρο αυτό τονίζεται ότι η ανάθεση της κατασκευής των δημόσιων έργων γίνεται υποχρεωτικά στην εργοληπτική επιχείρηση ή κοινοπραξία ή οποία προσέφερε τη χαμηλότερη τιμή υπό τον όρο ότι καλύπτει όλες τις νόμιμες προϋποθέσεις. Ακόμη προβλέπεται η προσκόμιση εκ μέρους της εργοληπτικής επιχείρησης συγκεκριμένων πιστοποιητικών και δικαιολογητικών συμμετοχής σε συγκεκριμένο χρονικό διάστημα (30 ημέρες). Κάθε παρέκκλιση της διαδικασίας αυτής οδηγεί στην εξέταση της ανάθεσης της κατασκευής στην αμέσως επόμενη, κατά σειρά μειοδοσίας, εργοληπτική επιχείρηση ή κοινοπραξία. Οι διατάξεις αυτές εφαρμόζονται υποχρεωτικά και στην περίπτωση διαγωνισμού μεταξύ περιορισμένου αριθμού επιχειρήσεων.

Ø Άρθρο 2 (έγκριση του αποτελέσματος της διαδικασίας): σύμφωνα με το άρθρο αυτό προβλέπεται ακύρωση της διαδικασίας ή και του αποτελέσματος της δημοπρασίας με αιτιολογημένη απόφαση της Προϊσταμένης Αρχής εφόσον συντρέχει έστω και μία από τις ακόλουθες περιπτώσεις:

- Παραβίαση των κείμενων διατάξεων ή των όρων της διακήρυξης οι οποίες επηρεάζουν το αποτέλεσμα της δημοπρασίας και δεν αποκαθίστανται αλλιώς παρά μόνο με ακύρωση του αποτελέσματος.
- Η οικονομική προσφορά του τελικού μειοδότη κρίνεται μη ικανοποιητική για τον κύριο του έργου, οπότε επαναλαμβάνεται ο διαγωνισμός και, αν δεν επιτευχθεί καλύτερη τιμή για τον κύριο του έργου, επακολουθεί νέα δημοπράτηση.
- Απουσία επαρκούς συναγωνισμού ή ύπαρξη βάσιμων ενδείξεων συνεννόησης των διαγωνιζομένων. Στην περίπτωση αυτή οι κριθέντες ως συνεννοημένοι αποκλείονται από τη διαδικασία και κινείται εναντίον τους η προβλεπόμενη πειθαρχική διαδικασία.

Ακόμη προβλέπεται μερική ακύρωση της διαδικασίας της δημοπρασίας ή αναμόρφωση του αποτελέσματος της, με αιτιολογημένη απόφαση της Προϊσταμένης Αρχής αν διαπιστωθούν λάθη ή παραλείψεις κατά τη διαδικασία του διαγωνισμού. Τέλος, αναφέρεται ότι η Προϊσταμένη Αρχή μπορεί με

αιτιολογημένη απόφαση της να ανακαλέσει τη διακήρυξη του διαγωνισμού σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας στις εξής περιπτώσεις:

- Αν δεν έχει πλέον ενδιαφέρον στην εκτέλεση του έργου.
- Αν επιθυμεί να δημοπρατήσει πάλι το έργο με τροποποίηση των αρχικών όρων.
- Αν επιθυμεί να κατασκευάσει το έργο με οποιοδήποτε άλλο νόμιμο τρόπο.

Ø Άρθρο 3 (διαδικασία κατάθεσης και εξέτασης προσφορών): στο άρθρο αυτό ρυθμίζονται τα διαδικαστικά θέματα που αφορούν στην υποβολή και το άνοιγμα των προσφορών, όπως:

- Μέρες και ώρες υποβολής προσφορών.
- Κατάθεση δικαιολογητικών συμμετοχής.
- Παραλαβή και εξέταση προσφορών στην ανοιχτή δημοπρασία από την επιτροπή διαγωνισμού.
- Έλεγχος νομιμοποίησης προσώπων.
- Έλεγχος δικαιολογητικών συμμετοχής.

Ø Άρθρο 4 (εγγυήσεις): στο άρθρο αυτό τροποποιείται σε μεγάλο βαθμό το καθεστώς της παροχής εγγυήσεων καλής εκτέλεσης (όπως επισημαίνεται στην αιτιολογική έκθεση). Πιο συγκεκριμένα:

- Η εγγύηση κατατίθεται κατά την υπογραφή της σύμβασης και το ύψος της ανέρχεται γενικά σε ποσοστό 5% του προϋπολογισμού της υπηρεσίας (σε ειδικές περιπτώσεις μεγαλύτερο, όχι όμως πάνω από 10%). Σε κάθε διακήρυξη ορίζεται όριο ποσοστού έκπτωσης πάνω από το οποίο ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να προσκομίζει πρόσθετη εγγύηση καλής εκτέλεσης ως εξής: i. Για τις πρώτες δέκα εκατοστιαίες μονάδες έκπτωσης, μετά το όριο που προαναφέρθηκε, μισή εκατοστιαία μονάδα εγγύησης για κάθε μονάδα έκπτωσης, ii. Για τις επόμενες δέκα εκατοστιαίες μονάδες έκπτωσης, μία μονάδα εγγύησης για κάθε μονάδα έκπτωσης, iii. Για τις επόμενες μονάδες έκπτωσης, μιάμιση μονάδα εγγύησης για κάθε μονάδα έκπτωσης μέχρι να συμπληρωθεί συνολικό ποσοστό εγγύησης 35% του προϋπολογισμού της υπηρεσίας.

- Ο ανάδοχος μπορεί να υποβάλλει αίτηση για επιστροφή της πρόσθετης εγγύησης αν δεν είναι δυνατή η έναρξη των εργασιών μετά την υπογραφή της σύμβασης για λόγους που αφορούν τον κύριο του έργου, η οποία εξετάζεται από την Προϊσταμένη Αρχή, αλλά υποχρεούται να την προσκομίσει εκ νέου όταν καταστεί δυνατή η έναρξη των εργασιών.
- Επίσης προβλέπεται κατάθεση συμπληρωματικής εγγύησης σε περίπτωση υπογραφής συμπληρωματικών συμβάσεων στα πλαίσια της αρχικής σύμβασης, το ποσοστό της οποίας υπολογίζεται στο ποσό της συμπληρωματικής σύμβασης και ισούται με το γενικό ποσοστό του 5%, στο οποίο προστίθεται το ήμισυ του ποσοστού πρόσθετης εγγύησης που ενδεχομένως προκύπτει.
- Οι εγγυήσεις παρέχονται με εγγυητικές επιστολές του Ταμείου Συντάξεων Μηχανικών Εργοληπτών Δημοσίων Έργων (Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε.) ή τραπεζών που λειτουργούν νόμιμα στην Ελλάδα ή οποιοδήποτε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.) ή του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (Ε.Ο.Χ.).
- Οι εγγυήσεις καταπίπτουν πάντοτε υπέρ του κυρίου του έργου και καλύπτουν την πλήρη εφαρμογή όλων των όρων της σύμβασης από τον ανάδοχο και κάθε απαίτηση του κυρίου απέναντι στον ανάδοχο.
- Η εγγύηση καλής εκτέλεσης συμπληρώνεται με κρατήσεις που γίνονται σε κάθε πληρωμή προς τον ανάδοχο, οι οποίες ανέρχονται σε 5% στην πιστοποιούμενη αξία των εργασιών και σε 10% στην αξία των υλικών που περιλαμβάνονται προσωρινά στην πιστοποίηση μέχρι να ενσωματωθούν στις εργασίες. Σε περίπτωση εγκεκριμένων επιμετρήσεων από την υπηρεσία οι εγγυήσεις αυτές περιορίζονται κατά 5% επί της αξίας των εργασιών που περιλαμβάνονται στις επιμετρήσεις αυτές.
- Η εγγύηση καλής εκτέλεσης μειώνεται αναλόγως με τη μείωση του συμβατικού ποσού σε περίπτωση μείωσης των εργασιών της σύμβασης.
- Η επιστροφή των τυχόν πρόσθετων εγγυήσεων γίνεται κατά ποσοστό 30%, αν έχουν ολοκληρωθεί και πιστοποιηθεί εργασίες που ανέρχονται σε ποσοστό 30% της αρχικής ή συμπληρωματικής σύμβασης, ενώ κάθε φορά που αυξάνονται οι εκτελεσθείσες και πιστοποιηθείσες εργασίες κατά 10 ποσοστιαίες μονάδες επιστρέφεται ανάλογο ποσοστό της. Με την έκδοση

βεβαίωσης περάτωσης του έργου επιστρέφεται στο σύνολο της. Το σύνολο της γενικής (όχι πρόσθετης) εγγύησης επιστρέφεται χωρίς καθυστέρηση μετά την οριστική παραλαβή και τη σύνταξη του τελικού λογαριασμού του έργου.

Ø Άρθρο 5 (ποινικές ρήτρες για παραβίαση προθεσμιών έργου): το άρθρο αυτό καθορίζει το καθεστώς των ποινικών ρητρών που προβλέπονται σε περίπτωση υπέρβασης με υπαιτιότητα του αναδόχου της συνολικής ή των τυχόν τμηματικών προθεσμιών κατασκευής του έργου. Η ρήτρες αυτές ορίζονται με τη σύμβαση και καταπίπτουν υπέρ του κυρίου του έργου. Η ποινική ρήτρα που επιβάλλεται στον ανάδοχο για κάθε ημέρα υπέρβασης της συνολικής προθεσμίας ορίζεται σε 15% της μέσης ημερήσιας αξίας του έργου και επιβάλλεται για αριθμό ημερών ίσο με το 20% της προβλεπόμενης από τη σύμβαση αρχικής συνολικής προθεσμίας. Για τις επόμενες ημέρες μέχρι ακόμα 15% της αρχικής συνολικής προθεσμίας η ποινική ρήτρα για κάθε ημέρα ορίζεται σε 20% της μέσης ημερήσιας αξίας του έργου (ως μέση ημερήσια αξία του έργου ορίζεται το ημερήσιο του συνολικού συμβατικού ποσού, αρχικού και τυχόν συμπληρωματικών, χωρίς αναθεώρηση και Φ.Π.Α. προς τη συνολική αξία του έργου). Ως άνω όριο για τις ποινικές ρήτρες για παραβίαση της συνολικής προθεσμίας τίθεται 6% του συνολικού συμβατικού ποσού.

Ø Άρθρο 6 (έκπτωση του αναδόχου): σύμφωνα με το άρθρο αυτό προβλέπεται η έκπτωση του αναδόχου αν συντρέχει μία από τις παρακάτω περιπτώσεις:

- Καθυστέρηση με υπαιτιότητα του πέραν του ενός μήνα της έναρξης των εργασιών ή της υποβολής του αναλυτικού χρονοδιαγράμματος σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στη σύμβαση.
- Υπέρβαση με υπαιτιότητα του πέραν του ενός μήνα του προβλεπόμενου στη σύμβαση χρόνου για την ολοκλήρωση της εργοταξιακής του ανάπτυξης.
- Υπέρβαση με υπαιτιότητα του πέραν των δύο μηνών έστω και μιας αποκλειστικής προθεσμίας του εγκεκριμένου χρονοδιαγράμματος με εξαίρεση την περίπτωση που έχουν εκτελεστεί εργασίες που αντιστοιχούν στο 80% του συμβατικού αντικειμένου, όπου μπορεί να δοθεί παράταση των προθεσμιών.
- Διαπίστωση κακοτεχνιών ή μη ανταπόκρισης των υλικών με τις προδιαγραφές.

- Επανειλημμένη παρέκκλιση από τα εγκεκριμένα σχέδια ή συστηματική παράλειψη της τήρησης των κανόνων ασφαλείας των εργαζομένων ή προστασίας του περιβάλλοντος.

Στην περίπτωση που προκύψει λόγος έκπτωσης, η Διευθύνουσα Υπηρεσία πρέπει να κοινοποιήσει στον ανάδοχο ειδική πρόσκληση, στην οποία θα αναφέρεται στις διατάξεις του άρθρου αυτού, ενώ παράλληλα πρέπει να περιγράψει επακριβώς τις ενέργειες ή εργασίες που πρέπει να εκτελέσει μέσα στην τασσόμενη προθεσμία. Αν παρέλθει αυτή η προθεσμία χωρίς ο ανάδοχος να έχει συμμορφωθεί κηρύσσεται έκπτωτος εντός 15 ημερών από την πάροδο της προθεσμίας.

Ο ανάδοχος έχει το δικαίωμα υποβολής ένστασης εντός συγκεκριμένης προθεσμίας, οπότε η συνέπειες της έκπτωσης αναστέλλονται μέχρι αυτή να οριστικοποιηθεί και ο ανάδοχος υποχρεούται να συνεχίσει τις εργασίες της εργολαβίας. Η ένσταση μπορεί να γίνει αποδεκτή ή απορριπτή κατόπιν αιτιολόγησης, μεταξύ δε των λόγων αποδοχής μπορεί να περιλαμβάνεται και η καταφανής βελτίωση του ρυθμού ή της ποιότητας των εκτελούμενων εργασιών. Η απόφαση επί της ένστασης πρέπει να κοινοποιηθεί εντός δύο μηνών. Σε διαφορετική περίπτωση κινείται πειθαρχική διαδικασία εναντίον των υπαιτίων υπαλλήλων και ο ανάδοχος υποχρεούται να διακόψει τις εργασίες, μέχρι να ληφθεί η τελική απόφαση. Εργασίες οι οποίες εκτελούνται κατά την περίοδο υποχρεωτικής διακοπής των εργασιών δεν πιστοποιούνται για πληρωμή.

Αν μετά την κήρυξη της έκπτωσης και πριν την οριστικοποίηση της ο ανάδοχος εξακολουθεί να παραμελεί τις υποχρεώσεις του με αποτέλεσμα να θέτει το έργο σε κίνδυνο, η Διευθύνουσα Υπηρεσία μπορεί να επέμβει και να εκτελέσει τις απαιτούμενες εργασίες σε βάρος και για λογαριασμό του αναδόχου. Το ίδιο συμβαίνει και μετά την οριστικοποίηση της έκπτωσης μέχρι τον καθορισμό του τρόπου εκτέλεσης των υπολειπομένων εργασιών. Οι εργασίες αυτές ανατίθενται είτε απευθείας σε άλλο εργολήπτη είτε με πρόχειρο διαγωνισμό είτε με αυτεπιστασία.

Μετά την οριστικοποίηση της έκπτωσης ο ανάδοχος αποβάλλεται από το έργο με εξαίρεση περιπτώσεις στις οποίες επιτρέπεται να συμπληρώσει ημιτελείς εργασίες ή να εκτελέσει εργασίες προς αποφυγή κινδύνου.

Κατά του οριστικά έκπτωτου αναδόχου επέρχονται οι εξής συνέπειες:

- Καταβάλλεται το αναπόσβεστο μέρος της προκαταβολής προσαυξημένο με τους νόμιμους τόκους στον κύριο του έργου με κατάπτωση του ανάλογου ποσού της αντίστοιχης εγγύησης.
- Καταπίπτει υπέρ του κυρίου του έργου ως ειδική ποινική ρήτρα το σύνολο των εγγυήσεων καλής εκτέλεσης.
- Καταπίπτει το σύνολο των ποινικών ρητρών που προβλέπονται για την υπέρβαση της συνολικής ή των τμηματικών προθεσμιών του έργου.

Η επιμέτρηση των εκτελεσθεισών εργασιών μπορεί να γίνει είτε από τον έκπτωτο ανάδοχο είτε από την ίδια την υπηρεσία είτε από ιδιώτη μηχανικό.

Κατόπιν της έκπτωσης καλείται ο επόμενος κατά σειρά μειοδότης του διαγωνισμού να αναλάβει το έργο ολοκλήρωσης της έκπτωτης εργολαβίας με τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις και βάση της προσφοράς που υπέβαλε στο διαγωνισμό. Αν ο μειοδότης δε δεχθεί την πρόταση σύναψης σύμβασης καλείται ο επόμενος κατά σειρά μειοδότης και σε περίπτωση άρνησης και αυτού η Προϊσταμένη Αρχή προσφεύγει είτε στην ανοιχτή δημοπρασία είτε στη διαδικασία με διαπραγμάτευση για την ανάδειξη αναδόχου.

Ø Άρθρο 7 (υπεργολαβία και κατασκευαστική κοινοπραξία, όρια ανεκτέλεστου τμήματος εργολαβιών): σύμφωνα με το άρθρο αυτό προϋπόθεση για τη σύναψη σύμβασης υπεργολαβίας είναι να διατηρεί ο ανάδοχος του έργου (μία εργοληπτική επιχείρηση ή κοινοπραξία) ποσοστό τουλάχιστον 70% του ποσού της σύμβασης. Αν ο ανάδοχος είναι κοινοπραξία πρέπει κάθε επιχείρηση της κοινοπραξίας να διατηρεί ελάχιστο ποσοστό συμμετοχής 15% εκτός αν η συμμετοχή στην αρχική κοινοπραξία ανέρχεται σε ποσοστό μικρότερο του 15%, οπότε το ποσοστό αυτό ισχύει ως ελάχιστο στην κοινοπραξία (25% για κοινοπραξία επιχειρήσεων της ίδιας κατηγορίας). Όσον αφορά τα ανεκτέλεστα, μπορεί να αναπροσαρμόζονται με υπουργική απόφαση.

Τέλος για τη συμμετοχή σε διαγωνισμούς δημόσιων έργων προβλέπεται χορήγηση στις εγγεγραμμένες στο Μ.Ε.ΕΠ. επιχειρήσεις «ενημερότητας πτυχίου», η οποία τις απαλλάσσει από την υποχρέωση να καταθέτουν τα επιμέρους δικαιολογητικά στους διαγωνισμούς.

- Ø Άρθρο 8 (ενιαία τιμολόγια, πρότυπα τεύχη διακηρύξεων και εντύπων προσφοράς): στο άρθρο αυτό προβλέπεται, με υπουργική απόφαση, έγκριση ή αναπροσαρμογή ενιαίων τιμολογίων εργασιών για όλα τα συστήματα υποβολής προσφοράς ανάλογα με την κατηγορία και το μέγεθος των έργων και με την προσβασιμότητα της περιοχής εκτέλεσής τους, τα οποία ισχύουν υποχρεωτικά για όλους τους φορείς που δημοπρατούν δημόσια έργα.
- Ø Άρθρο 9 (πειθαρχικές ευθύνες διοικητικών οργάνων): στο άρθρο αυτό ορίζονται τα πειθαρχικά αδικήματα των διοικητικών οργάνων ως εξής:

- Για τους επιβλέποντες του έργου: η υπαίτια καθυστέρηση στην ενημέρωση του Προϊσταμένου της Διευθύνουσας Υπηρεσίας σε περίπτωση παραβίασης του χρονοδιαγράμματος κατασκευής ή κατασκευής ελαττωματικών εργασιών ή ενσωμάτωση ελαττωματικών υλικών ή παράλειψη τήρησης των νόμιμων μέτρων ασφαλείας ή προστασίας του περιβάλλοντος.
- Για τον Προϊστάμενο της Διευθύνουσας Υπηρεσίας: η παράλειψη κίνησης και διεκπεραίωσης έκπτωσης του αναδόχου, ενώ συντρέχουν οι αναγκαίες προϋποθέσεις, η μη έγκαιρη έγκριση των επιμετρήσεων και των λογαριασμών του έργου και η χορήγηση εντολών για εκτέλεση εργασιών οι οποίες δεν προβλέπονται από την αρχική ή εγκεκριμένη συμπληρωματική σύμβαση.
- Για τον Προϊστάμενο και τα όργανα της Προϊσταμένης Αρχής: η μη έγκαιρη έγκριση των ανακεφαλαιωτικών πινάκων και των πρωτοκόλλων προσωρινής και οριστικής παραλαβής, χορήγηση παράτασης προθεσμίας χωρίς να υφίστανται οι νόμιμες προϋποθέσεις και η μη έκδοση απόφασης εντός της σχετικής δίμηνης προθεσμίας σε περίπτωση ένστασης του αναδόχου κατά απόφασης κήρυξης έκπτωσης.

Για τα αδικήματα αυτά, ο Υπουργός ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. ή το σχετικό αρμόδιο όργανο, είτε επιβάλλει πρόστιμο στους υπαίτιους είτε τους παραπέμπει στο οικείο πειθαρχικό όργανο για την επιβολή των σχετικών πειθαρχικών ποινών.

Ø Άρθρα 10, 11, 12 ,13: τα άρθρα αυτά περιέχουν διατάξεις σχετικές με την εκχώρηση του εργολαβικού ανταλλάγματος σε άλλους φορείς, διατάξεις που επιφέρουν εξειδικευμένες τροποποιήσεις σε άλλα νομικά κείμενα, μεταβατικές διατάξεις και διατάξεις για την έναρξη ισχύος του νόμου.

5.3. Θέσεις-προτάσεις του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος (Τ.Ε.Ε.) και εργοληπτικών φορέων επί του Ν.3263/2004. [5]

Στο κεφάλαιο αυτό παρατίθενται οι προτάσεις του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος (Τ.Ε.Ε.) και των εξής εργοληπτικών φορέων: Πανελλήνια Ένωση Διπλωματούχων Μηχανικών Εργοληπτών Δημοσίων Έργων (Π.Ε.Δ.Μ.Ε.Δ.Ε.), Πανελλήνια Ένωση Διπλωματούχων Μηχανολόγων Ηλεκτρολόγων Εργοληπτών Δημοσίων Έργων (Π.Ε.Δ.Μ.Η.Ε.Δ.Ε.), Πανελλήνια Ένωση Συνδέσμων Εργοληπτών Δημοσίων Έργων (Π.Ε.Σ.Ε.Δ.Ε.), Σύνδεσμος Ανώνυμων Τεχνικών Εταιριών (Σ.Α.Τ.Ε.), Σύνδεσμος Τεχνικών Εταιριών Ανωτέρων Τάξεων (Σ.Τ.Ε.Α.Τ.), Πανελλήνια Ομοσπονδία Ενώσεων Μηχανικών Δημοσίων Υπαλλήλων Διπλωματούχων Ανωτάτων Σχολών (Π.Ο. Ε.Μ.Δ.Υ.Δ.Α.Σ.) και Σύλλογος Πολιτικών Μηχανικών Ελλάδας (Σ.Π.Μ.Ε.).

5.3.1 .Οι θέσεις και οι προτάσεις της Π.Ε.Δ.Μ.Ε.Δ.Ε.

Η Π.Ε.Δ.Μ.Ε.Δ.Ε. τάχθηκε εξ αρχής κατά του νέου νόμου και υπέρ της διατήρησης του Ν.2576/1998 με τροποποιήσεις. Πιο συγκεκριμένα: Δεν συμφωνεί με την πλήρη κατάργηση του μαθηματικού τύπου, ιδίως για τα έργα κάτω του πεδίου εφαρμογής της κοινοτικής νομοθεσίας. Ακόμη, χαρακτηρίζει περιττή τη διάταξη που προβλέπει την εκ νέου προσκόμιση των δικαιολογητικών συμμετοχής στο διαγωνισμό μετά τον έλεγχο νομιμότητας και πριν τη σύναψη της σύμβασης, καθώς και υποκειμενική την εξέταση των δικαιολογητικών αυτών αφού δεν ξεκαθαρίζεται ποιο όργανο είναι αρμόδιο για αυτή (άρθρο 1).

Θεωρεί ότι οι διατάξεις σχετικά με την ακύρωση της δημοπρασίας λόγω ενδείξεων συνεννόησης των διαγωνιζομένων ενέχει στοιχεία υποκειμενικότητας και δίνει το δικαίωμα στην Προϊσταμένη Αρχή να επαναλάβει τη δημοπρασία χωρίς να δώσει λόγο παρά μόνο για το ότι η προσφορά είναι ασύμφορη. Επίσης, χαρακτηρίζει καταχρηστική τη διάταξη που ουσιαστικά δίνει μεγάλη εξουσία στην Προϊσταμένη Αρχή για την ανάκληση της διακήρυξης του διαγωνισμού (άρθρο 2).

Στο σχέδιο νόμου προβλεπόταν διεξαγωγή της ανοιχτής δημοπρασίας και της φάσης υποβολής προσφορών στη δημοπρασία με προεπιλογή οποιαδήποτε εργάσιμη ημέρα πλην της Παρασκευής, ενώ στο τελικό κείμενο όπως δημοσιεύτηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως Δευτέρα και Πέμπτη. Η Π.Ε.Δ.Μ.Ε.Δ.Ε. διατυπώνει ως πάγιο αίτημα τη διεξαγωγή των δημοπρασιών μία ημέρα την εβδομάδα, ώστε να μην πλήττονται οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις από τις συνεχείς μετακινήσεις, την αύξηση εξόδων κλπ (άρθρο 3).

Διαφωνεί με την επιβολή πρόσθετων εγγυήσεων καλής εκτέλεσης γιατί θεωρεί τα ποσοστά αυτών δυσβάσταχτα για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις που δεν έχουν διαθέσιμα στις τράπεζες ή που δεν έχουν τη δυνατότητα έκδοσης εγγυητικών επιστολών από τράπεζες. Επισημαίνει, ακόμη, ότι δεν αναφέρεται τίποτα για τις συνέπειες που πρέπει να έχει ο κύριος του έργου, όταν με υπαιτιότητα του δεν είναι δυνατή η έναρξη των εργασιών. Τέλος διαφωνεί με τη διάταξη που προβλέπει κατάπτωση της εγγυητικής επιστολής πριν την εκδίκαση της ένστασης (άρθρο 4).

Χαρακτηρίζει αυστηρή τη διάταξη που προβλέπει ανάκληση των ποινικών ρητρών μόνο για υπέρβαση των ενδεικτικών προθεσμιών και όχι και των αποκλειστικών τμηματικών προθεσμιών, ενώ τονίζει ότι δεν αναφέρεται τίποτα για την περίπτωση υπέρβασης των προθεσμιών με υπαιτιότητα του κύριου του έργου (άρθρο 5).

Θεωρεί υψηλό το ποσοστό του 80% του συνολικού συμβατικού ποσού που απαιτείται να έχει εκτελέσει ο ανάδοχος, ώστε να λάβει παράταση των προθεσμιών. Διαφωνεί με την προθεσμία των 30 ημερών για την εκτέλεση εργασιών ή ενεργειών από τον ανάδοχο αν υφίσταται λόγος έκπτωσης, την οποία θεωρεί μικρή. Τέλος, παρατηρεί σύγκρουση αρμοδιοτήτων μεταξύ της Διευθύνουσας Υπηρεσίας και της Προϊσταμένης Αρχής σχετικά με την εκτέλεση των εργασιών του έκπτωτου αναδόχου με κίνδυνο να μην πληρωθεί τις εργασίες

που ήδη εκτέλεσε και εκτελεί ο εργολήπτης που έχει επιλέξει η Διευθύνουσα Υπηρεσία (άρθρο 6).

Διαφωνεί με τα οριζόμενα ποσοστά εκτέλεσης του αναδόχου, τόσο στην υπερβολαβία, όσο και στην κατασκευαστική κοινοπραξία (άρθρο 7).

5.3.2. Οι θέσεις και οι προτάσεις της Π.Ε.Δ.Μ.Η.Ε.Δ.Ε.

Στο ίδιο πνεύμα με την Π.Ε.Δ.Μ.Η.Ε.Δ.Ε. κινείται και η Π.Ε.Δ.Μ.Η.Ε.Δ.Ε., η οποία πιστεύει ότι με το νόμο αυτό δημιουργούνται ιδιαίτερα δυσμενείς συνθήκες για τις εργοληπτικές επιχειρήσεις και επιπλέον με τις καταχρηστικές υπερεξουσίες που δίνονται σε ένα πρόσωπο υπάρχει ο κίνδυνος ανάπτυξης φαινόμενων διαπλοκής. Πιο συγκεκριμένα:

- Ø Τάσσεται υπέρ της διατήρησης του Ν.2576/1998 στα «μικρά έργα» (6.000.000 € και κάτω) με βελτιώσεις, ενώ για τα υπόλοιπα υπέρ της εφαρμογής των διατάξεων του άρθρου 1 (άρθρο 1).
- Ø Κρίνει ασαφή τον όρο «μη ικανοποιητική» οικονομική προσφορά και προτείνει τον ορισμό ενός κάτω ορίου για την παραπάνω προσφορά. Επίσης, θεωρεί τις προβλεπόμενες για τους «συνεννοηθέντες» ποινές επαχθείς και καταχρηστικές, ειδικά όταν δεν μπορεί αποδειχθεί νόθευση του αποτελέσματος του διαγωνισμού. Τέλος, θεωρεί ότι δίνονται υπερεξουσίες στην Προϊσταμένη Αρχή, αφού η τελευταία δύναται να αναδείξει τον «επιθυμητό» σε αυτή ανάδοχο (άρθρο 2).
- Ø Προτείνει την γραπτή γνωστοποίηση του αποτελέσματος του διαγωνισμού στους διαγωνιζόμενους προς όφελος της διαφάνειας. Ακόμη για τον έλεγχο της εξέλιξης των διαδικασιών και προς αποφυγή τυχόν καταστρατηγήσεων προτείνει να δίνονται φωτοαντίγραφα των οικονομικών προσφορών στους ορισμένους εκπροσώπους των εργοληπτικών οργανώσεων. Επιπλέον, για τη διευκόλυνση των ατομικών εργοληπτικών επιχειρήσεων στη διεκπεραίωση των πολλαπλών υποχρεώσεων τους προτείνει την κατάθεση φακέλων προσφορών για τις επιχειρήσεις αυτές από άτομα εξουσιοδοτημένα, όπως γίνεται και για τις εταιρίες (άρθρο 3).

- Ø Διακρίνει ότι τα άρθρα, τα σχετικά με τις εγγυήσεις, τις ποινικές ρήτρες και την έκπτωση του αναδόχου, είναι πολύ σκληρά και εμπαθή για τους αντισυμβαλλόμενους του Δημοσίου και αφήνουν τις επιχειρήσεις απροστάτευτες απέναντι στην αυθαιρεσία της Διοίκησης, ενώ τονίζει ότι δεν μπορούν να εδραιωθούν και να οικοδομηθούν τα θεμέλια ενός συστήματος δημοπράτησης με διατάξεις αστυνομικού χαρακτήρα (άρθρα 4,5,6).
- Ø Χαρακτηρίζει ως επιπλέον γραφειοκρατική διαδικασία την χορήγηση «ενημερότητας πτυχίου», για το μεγάλο πλήθος των μικρών εργοληπτικών επιχειρήσεων, ενώ ταυτόχρονα προσθέτει έξοδα και φόρτο εργασίας για την οικεία υπηρεσία του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.. Ακόμη, προτείνει την ελάττωση του ποσοστού συμμετοχής που διατηρεί ο ανάδοχος σε περίπτωση σύστασης κατασκευαστικής κοινοπραξίας από 70% στο 50%. Τέλος υποστηρίζει ότι τα πρότυπα των τευχών δημοπράτησης θα πρέπει να αναγράφουν ακριβώς τα απαιτούμενα δικαιολογητικά συμμετοχής (άρθρο 7).
- Ø Θεωρεί ότι δημιουργούνται παρενέργειες στο κόστος διάθεσης των τευχών δημοπράτησης που οφείλονται κυρίως στο υπερβολικό τίμημα διάθεσης των τευχών και στην υποχρεωτική λήψη όλου του πακέτου των τευχών για να υπάρχει δυνατότητα συμμετοχής (άρθρο 8).

5.3.3.0ι θέσεις και οι προτάσεις της Π.Ε.Σ.Ε.Δ.Ε.

Η Π.Ε.Σ.Ε.Δ.Ε. χαρακτηρίζει αποσπασματικό το νόμο και παραθέτει μια σειρά σκέψεων και πιθανών λύσεων που θα μπορούσαν να τον βελτιώσουν. Πιο συγκεκριμένα:

- Ø Προτείνει την κατάργηση της δεύτερης παραγράφου του πρώτου άρθρου, διότι όπως υποστηρίζει με την κατάπτωση της εγγύησης συμμετοχής και με την επιβολή πειθαρχικών κυρώσεων δημιουργούνται συνθήκες συνεννόησης μεταξύ των πρώτων κατά σειρά μειοδοτών. Προτείνει το χρονικό το διάστημα εντός του οποίου πρέπει να έχει υπογραφεί η σύμβαση να αυξηθεί στους τρεις μήνες, και αν παρέλθει άπρακτο να μπορεί η υπηρεσία να ζητήσει εκ νέου τα δικαιολογητικά

συμμετοχής χωρίς όμως την πρόβλεψη κυρώσεων σε βάρος του αναδόχου σε περίπτωση που δεν μπορεί να τα προσκομίσει (άρθρο 1).

- Ø Εισηγείται σε περίπτωσης του διαγωνισμού λόγω μη ικανοποιητικού αποτελέσματος να μην μπορεί η δημοπρατούσα αρχή να κατακυρώσει το έργο σε μεταγενέστερο διαγωνισμό σε διαγωνιζόμενο που θα προσφέρει το ίδιο ή μικρότερο ποσοστό έκπτωσης. Ακόμη διαφωνεί με το ενδεχόμενο κατάπτωσης της εγγυητικής επιστολής συμμετοχής και την επιβολή πειθαρχικών κυρώσεων βάσει και μόνο ενδείξεων και όχι τελεσίδικης δικαστικής απόφασης, σχετικά με το ζήτημα της συνεννόησης. Τέλος δηλώνεται η προτίμηση για πλήρη απάλειψη της τέταρτης παραγράφου ή έστω τροποποίηση της (άρθρο 2).
- Ø Διατυπώνει γενικότερες επιφυλάξεις ως προς το ύψος των πρόσθετων εγγυήσεων, το ρυθμό αύξησης τους και κυρίως το τελικό ανώτατο όριο του 35% που από αρκετές επιχειρήσεις κρίνεται αρκετά υψηλό. Εκφράζει ανησυχίες για τις συνέπειες στον κατασκευαστικό κλάδο που θα έχει ο αυξημένος, λόγω υψηλών εγγυήσεων, ρόλος του τραπεζικού συστήματος καθώς και τα ενδεχόμενα προβλήματα νόθευσης του ανταγωνισμού λόγω των τεράστιων διαφορών μεταξύ των εργοληπτικών επιχειρήσεων σχετικά με την εγγυοληπτική τους ικανότητα, (άρθρο 4)
- Ø Προτείνει εναλλακτικές λύσεις για τη δυνατότητα κήρυξης της έκπτωσης, χωρίς άκαμπτες νομοθετικές επιταγές και αυστηρές πειθαρχικές κυρώσεις με επαναφορά της αρχικής διάταξης. Για την περίπτωση έργων Ο.Τ.Α.. Επίσης, εισηγείται την κατάργηση της διάταξης για την κατάπτωση των ποινικών ρητρών για τμηματικές προθεσμίες, (άρθρο 6).
- Ø Διακρίνει ότι για τα ζητήματα των κατασκευαστικών κοινοπραξιών και των υπεργολαβιών πρέπει να υπάρχει ενιαία ρύθμιση και όχι δύο παράλληλα ισχύουσες συμπληρωματικές ρυθμίσεις, που είναι βέβαιο ότι θα αποτελέσουν αιτία ερμηνευτικών προβλημάτων (άρθρο 7).
- Ø Ζητεί την τροποποίηση της δεύτερης παραγράφου του άρθρου 9, ώστε πειθαρχικό αδίκημα να αποτελεί η **μη αιτιολογημένη** παραβίαση του χρονοδιαγράμματος εκ μέρους του αναδόχου. Επίσης, αξιώνει αποζημίωση στον ανάδοχο εάν παράλειψη

οφειλόμενης ενέργειας εκ μέρους του φορέα κατασκευής ή του κυρίου του έργου του προξένησε ζημιά (άρθρο 9).

5.3.4.0ι θέσεις και οι προτάσεις του Σ.Α.Τ.Ε.

Ο Σ.Α.Τ.Ε. παρατηρεί ότι εφόσον ο Ν. 3263/2004 αποτελεί αυτοτελές νομοθέτημα θα έπρεπε να έχει δοθεί ιδιαίτερη προσοχή σε ενδεχόμενες επικαλύψεις και ερμηνευτικά προβλήματα που μπορεί να ανακύψουν από την παράλληλη ισχύ άλλων νομικών κειμένων. Ακόμη, παρατηρεί τα εξής:

- ∅ Διαφωνεί με την προσκόμιση εκ νέου όλων των δικαιολογητικών συμμετοχής και μάλιστα επικαιροποιημένων κατά την κατάρτιση της σύμβασης. Επίσης θεωρεί υπερβολικά αυστηρή τη διάταξη περί κατάπτωσης της εγγυητικής επιστολής συμμετοχής και κίνησης της διαδικασίας πειθαρχικής δίωξης για τον ανάδοχο εκείνο που για κάποιο λόγο δε θα κατορθώσει κατά το χρόνο υπογραφής της σύμβασης να έχει συγκεντρώσει την πλήρη σειρά όλων των δικαιολογητικών συμμετοχής (άρθρο 1).
- ∅ Διατυπώνει επιφυλάξεις όσον αφορά τη δυνατότητα της Προϊσταμένης Αρχής για την ανάκληση της τελικής κατακυρωτικής πράξης του διαγωνισμού και θεωρεί τη διάταξη αυτή υπερβολική. Ακόμη, διαφωνεί με την κίνηση πειθαρχικής διαδικασίας κατά των διαγωνιζομένων σε περίπτωση συνεννόησης τους επί τη βάση και μόνο σοβαρών ενδείξεων και θεωρεί ότι αντίκειται στη βασική αρχή του Δικαίου δηλαδή της επιβολής της κύρωσης βάσει αποδεδειγμένης και όχι πιθανολογούμενης, έστω και σοβαρά, ενοχής. Επιπροσθέτως, πιστεύει ότι ανακύπτουν σοβαρά προβλήματα από τη δυνατότητα ακύρωσης της δημοπρασίας λόγω μη ικανοποιητικού αποτελέσματος. Αναφέρει συγκεκριμένα ότι η πρακτική αυτή ακολουθήθηκε και στο παρελθόν, όπου οι αναθέτουσες αρχές επικαλούνταν τη διάταξη αυτή για να ακυρώνουν δημοπρασίες όταν δεν τους ήταν αρεστός ο ανάδοχος ή όταν ήθελαν να μεθοδεύσουν την απευθείας ανάθεση του έργου. Ακόμη χαρακτηρίζει προσχηματική τη διάταξη περί υποχρέωσης αιτιολόγησης της απόφασης ανάκλησης της διακήρυξης του διαγωνισμού σε οποιοδήποτε στάδιο της δημοπρασίας από την Προϊσταμένη Αρχή, αν δεν έχει ενδιαφέρον πλέον στην

εκτέλεση του έργου ή προκειμένου να δημοπρατήσει πάλι το έργο με τροποποιημένους όρους. Πιστεύει ότι η διάταξη αυτή δίνει τη δυνατότητα στην Προϊσταμένη Αρχή να ακυρώνει το διαγωνισμό όποτε δεν της είναι αρεστό το αποτέλεσμα (άρθρο 2).

- Ø Παρατηρεί ότι ο στόχος της διάταξης που καθιστά απαράδεκτη την προσφορά, όταν δεν έχει υποβληθεί κάποιο από τα πιστοποιητικά που προβλέπονται στη διακήρυξη, είναι η χειραγώγηση του διαγωνισμού, αφού έχει παρατηρηθεί, ιδιαίτερα σε έργα Ο.Τ.Α., να ζητούνται ασυνήθιστα πιστοποιητικά. Ακόμη, τάσσεται υπέρ της αποσφράγισης όλων των προσφορών, έγκυρων και άκυρων, καθιστώντας τους διαγωνισμούς πιο διαφανείς, ενώ διατυπώνει επιφυλάξεις όσον αφορά τη φύλαξη των προσφορών που έχουν μεν αποσφραγιστεί, όμως δεν έχουν ελεγχθεί κατά την ημέρα διεξαγωγής της δημοπρασίας (άρθρο 3).
- Ø Όπως και η Π.Ε.Σ.Ε.Δ.Ε. διατυπώνει γενικότερες επιφυλάξεις ως προς το ύψος των πρόσθετων εγγυήσεων, το ρυθμό αύξησης τους και κυρίως το τελικό ανώτατο όριο του 35% που από αρκετές επιχειρήσεις κρίνεται αρκετά υψηλό. Εκφράζει ανησυχίες για τις συνέπειες στον κατασκευαστικό κλάδο που θα έχει ο αυξημένος, λόγω υψηλών εγγυήσεων, ρόλος του τραπεζικού συστήματος καθώς και τα ενδεχόμενα προβλήματα νόθευσης του ανταγωνισμού λόγω των τεράστιων διαφορών μεταξύ των εργοληπτικών επιχειρήσεων σχετικά με την εγγυοληπτική τους ικανότητα. Ακόμη διαφωνεί με τον ορισμό του ορίου της έκπτωσης πέραν του οποίου θα απαιτούνται πρόσθετες εγγυήσεις από τη διακήρυξη, δηλαδή από την δημοπρατούσα αρχή, διότι θεωρεί ότι η διάταξη αυτή θα δίνει τη δυνατότητα στις αναθέτουσες αρχές να χειραγωγούν τους διαγωνισμούς, ενδεχομένως σε συμπαιγνία με συγκεκριμένους διαγωνιζόμενους (άρθρο 4).
- Ø Θέτει τους προβληματισμούς του όσον αφορά το καθεστώς των εκπτώσεων και πιο συγκεκριμένα εκτιμά ότι θα αυξηθεί σημαντικά και πέραν πάσης λογικής ο αριθμός των κηρυσσόμενων εκπτώσεων αφού οι προϊστάμενοι των διευθυνουσών υπηρεσιών θα εκδίδουν για το παραμικρό αποφάσεις έκπτωσης, μόνο και μόνο για να αποποιηθούν τις τυχόν δικές τους ευθύνες και να αποφύγουν την κίνηση πειθαρχικών κυρώσεων εναντίον τους. Επίσης, θεωρεί το όριο των 30 ημερών για τη συμμόρφωση του αναδόχου αυθαίρετο και σε

πολλές περιπτώσεις μη υλοποιήσιμο γιατί δε θα ανταποκρίνεται στα πραγματικά δεδομένα του έργου, και χαρακτηρίζει άδικο να φέρει ο ανάδοχος τις συνέπειες της αδράνειας της Προϊσταμένης Αρχής, ειδικά όταν έχει επιδείξει στο μεταξύ διάθεση αποκατάστασης των «κακώς κειμένων». Ακόμη, χαρακτηρίζει ιδιαίτερα αυστηρή την περίπτωση β) της δέκατης παραγράφου όπου αναφέρεται ότι θα καταπίπτει το σύνολο της εγγύησης καλής εκτέλεσης ασχέτως του ποσοστού του έργου που έχει κατασκευαστεί και προβληματίζεται όσον αφορά την περίπτωση γ) της ίδιας παραγράφου για την κατάπτωση των ποινικών ρητρών για την υπέρβαση των τμηματικών προθεσμιών και όχι μόνο της συνολικής (άρθρο 6).

- Ø Επισημαίνει ότι ο περιορισμός του ποσοστού την υπεργολαβίας στο 30% από το ισχύον 70% και η στέρηση του αναδόχου από την πιστοποίηση εμπειρίας για το υπεργολαβικώς ανατιθέμενο τμήμα του έργου θα περιορίσουν δραστικά τον αριθμό και το ύψος των υπεργολαβικών συμβάσεων, αναγνωρίζοντας ότι προφανώς αυτός είναι στόχος του νομοθέτη. Ωστόσο, τάσσεται υπέρ του θεσμού της υπεργολαβίας αφού θεωρεί ότι έδωσε δουλειά σε πολλές μικρομεσαίες επιχειρήσεις και ουσιαστικά λειτούργησε σαν μηχανισμός κατανομής εργασίας και διασποράς των έργων, ενώ δεν χαρακτηρίζει ορθή την άποψη ότι ο ανάδοχος δεν αποκτά εμπειρία από την κατασκευή των τμημάτων που έχει αναθέσει υπεργολαβικώς, αφού η επίβλεψη του συνόλου του έργου και η γενική ευθύνη για την εκτέλεση του παραμένει σε αυτόν. Ακόμη, χαρακτηρίζει αντιφατική τη διάταξη για το ελάχιστο ποσοστό συμμετοχής σε κοινοπραξία (15%) όσον αφορά την ένταξη νέων μελών στην κοινοπραξία. Επισημαίνει ότι το ελάχιστο ποσοστό συμμετοχής κάθε μιας των επιχειρήσεων ίδιας κατηγορίας σε κατασκευαστική κοινοπραξία (25%) δεν προσδιορίζεται, αν αναφέρεται σε περίπτωση σύνθετων έργων με περισσότερες κατηγορίες εργασιών, στον προϋπολογισμό της κατηγορίας ή στο συνολικό προϋπολογισμό του έργου (άρθρο 7).
- Ø Υποστηρίζει τις διατάξεις σχετικά με την υποχρεωτική υιοθέτηση για όλες τις δημοπρατούσες αρχές ενιαίων τιμολογίων και ενιαίων πρότυπων τευχών διακηρύξεων (άρθρο 8).
- Ø Θεωρεί ότι το σύστημα των πειθαρχικών ευθυνών της διοίκησης, όπως διαμορφώνεται με το σχετικό άρθρο, δημιουργεί ένα άκαμπτο και ανελαστικό

καθεστώς το οποίο αφαιρεί από τις αρμόδιες αρχές την όποια ευχέρεια επιλογών έχουν για τη λήψη των κατάλληλων μέτρων προς όφελος του έργου (άρθρο 9).

5.3.5.Οι θέσεις και οι προτάσεις του Σ.Τ.Ε.Α.Τ.

Ο Σ.Τ.Ε.Α.Τ. θεωρεί ότι ο νόμος παρουσιάζει σοβαρά προβλήματα λειτουργικότητας με κύριο χαρακτηριστικό την «τιμωρία» και την «απειλή» του κατασκευαστή, χωρίς να υπάρχουν τα αντίστοιχα μέτρα πρόληψης («σωστές μελέτες», «σωστά τιμολόγια» κλπ) για τη θέσπιση μειοδοτικού συστήματος ανάδειξης αναδόχου. Ουσιαστικά έτσι, υποστηρίζει, η αμφοτεροβαρής σύμβαση για την εκτέλεση ενός δημόσιου έργου μετατρέπεται σε ετεροβαρή με τον κατασκευαστή όχι μόνο να επωμίζεται τα πάντα, αλλά και να βρίσκεται σε μόνιμη αμφισβήτηση, απειλή και εξάρτηση από τις διαθέσεις της διοίκησης και των τραπεζών. Ακόμη επισημαίνει ότι καλείται ο κατασκευαστής να καλύψει τα κενά και τις αδυναμίες της διοίκησης με επιβάρυνση του κόστους των έργων, η οποία προφανώς μετακυλιέται τελικά στον χρήστη και να συναρτά την επιχειρηματική του δραστηριότητα από τις διαθέσεις των τραπεζών, λόγω του πρωτοφανούς ύψους των εγγυητικών επιστολών. Πιο συγκεκριμένα:

- Ø Χαρακτηρίζει επαχθή την ποινή της κατάπτωσης της εγγυητικής επιστολής σε περίπτωση που υπάρχουν μόνο σοβαρές ενδείξεις συνεννόησης, αφού εναπόκειται στον ανθρώπινο παράγοντα να κρίνει ένα τόσο σοβαρό θέμα, επί του οποίου θα έπρεπε να αποφαινούνται δικαστικά όργανα. Επίσης, διαφωνεί με τη διάταξη τη σχετική με την ανάκληση της διακήρυξης του διαγωνισμού ελλείψει ενδιαφέροντος της Προϊσταμένης Αρχής, αφού θεωρεί ότι της δίνει τη δυνατότητα να ακυρώνει το διαγωνισμό αυθαίρετα (άρθρο 2).
- Ø Θεωρεί πρωτοφανές μεγάλο το ύψος των εγγυήσεων καλής εκτέλεσης, ενώ επισημαίνει ότι αφού ο καθορισμός του ορίου της έκπτωσης πέραν του οποίου θα ζητούνται πρόσθετες εγγυήσεις γίνεται από τη διακήρυξη, δηλαδή από τη δημοπρατούσα αρχή, δημιουργούνται συνθήκες πιθανής εύνοιας και συνεννοήσεων με συγκεκριμένους διαγωνιζόμενους, (άρθρο 4).

- Ø Χαρακτηρίζει υπερβολικό το ύψος των ποινικών ρητρών λόγω καθυστερήσεων και παράλληλα αναφέρει ότι η λειτουργία της διευθύνουσας υπηρεσίας μπορεί να είναι καταχρηστική, ειδικά όταν δύσκολα ομολογούνται οι ευθύνες της (άρθρο 5).
- Ø Χαρακτηρίζει απαράδεκτη τη διάταξη τη σχετική με την έκπτωση του αναδόχου λόγω παραβίασης ενδεικτικών προθεσμιών. Ακόμη, ζητεί την ματαίωση της έκπτωσης αν η Προϊσταμένη Αρχή δεν εκδώσει απόφαση εντός της σχετικής δίμηνης προθεσμίας. Τέλος, διαφωνεί με την, σε περίπτωση έκπτωσης, κατάπτωση όλων των εγγυητικών επιστολών και επιβολή όλων των ποινικών ρητρών, αφού θεωρεί ότι ο κύριος του έργου εισπράττει έτσι από τον ανάδοχο εγγυήσεις και ποινικές ρήτρες ενδεχομένως πολλαπλάσιες του επιπλέον κόστους του υπόλοιπου έργου (άρθρο 6).
- Ø Επισημαίνει ότι πρέπει να αυξηθεί το ποσοστό υπεργολαβίας σε τουλάχιστον 50%, ώστε να δίνεται η δυνατότητα χρησιμοποίησης του αντίστοιχου τζίρου, και μάλιστα από τις μικρότερες επιχειρήσεις, στις κρίσεις του πτυχίου τους. Τέλος, τονίζει την ανάγκη οριοθέτησης του δικαιώματος του εκάστοτε υπουργού να καθορίζει το ανεκτέλεστο (άρθρο 7).

5.3.6.Οι θέσεις και οι προτάσεις της Π.Ο. Ε.Μ.Δ.Υ.Δ.Α.Σ.

Η Π.Ο. Ε.Μ.Δ.Υ.Δ.Α.Σ. υποστηρίζει ότι καλώς σταμάτησε η εφαρμογή της μεθόδου του «μαθηματικού τύπου», αφού περιόρισε σημαντικά το μέγεθος των εκπτώσεων, δημιούργησε όμως μια νέα σειρά παρενεργειών, στρεβλώσεων και διαφάνειας καταλήγοντας στην πράξη ως σύστημα χειρότερο της προηγούμενης διαδικασίας. Τονίζει παράλληλα ότι σκοπός του νόμου πρέπει να είναι η λήψη προληπτικών και όχι κατασταλτικών μέτρων χωρίς να ξαναγυρίσουμε στις μεγάλες εκπτώσεις, με τις γνωστές ολέθριες συνέπειες.

Κατά την Π.Ο. Ε.Μ.Δ.Υ.Δ.Α.Σ. η επιλογή του αναδόχου πρέπει να είναι μονοσήμαντη και δεν θα πρέπει σε καμία περίπτωση να υπεισέρχονται υποκειμενικοί παράγοντες και «αιτιολογήσεις», δηλαδή διαβλητές κρίσεις και διαδικασίες. Τάσσεται υπέρ της ανάθεσης του έργου στο μειοδότη, το σύστημα όμως θα πρέπει να έχει τις

απαραίτητες δικλείδες ασφαλείας, ώστε οι εκπτώσεις που προκύπτουν να μην απέχουν του πραγματικού κόστους του έργου. Πιο συγκεκριμένα:

- Ø Επισημαίνει την ανάγκη διευκρίνισης της σημασίας του όρου «επικαιροποιημένα δικαιολογητικά συμμετοχής» που πρέπει να προσκομιστούν πριν την υπογραφή της σύμβασης, ενώ έχουν κατατεθεί κατά τη διάρκεια του διαγωνισμού (άρθρο 1).
- Ø Διαφωνεί με την ακύρωση του αποτελέσματος της δημοπρασίας με σοβαρές μόνο ενδείξεις για τη συνεννόηση των διαγωνιζομένων, γιατί πιστεύει ότι με τον τρόπο αυτό πιθανών ανοίγει ο δρόμος για κατευθυνόμενη ανάθεση (άρθρο 2).
- Ø Θεωρεί θετικό το μέτρο της προσκόμισης πρόσθετης εγγύησης καλής εκτέλεσης ως ισχυρό αντικίνητρο στις παράλογες εκπτώσεις, προκειμένου όμως να ισχύσει πρέπει πριν, να γίνει η επικαιροποίηση των τιμολογίων, των κοστολογίων και των τεχνικών προδιαγραφών. Ακόμη όσον αφορά τα ενιαία τιμολόγια τάσσεται υπέρ της θεσμοθέτησης τους ανά κατηγορία έργων λαμβανομένης υπόψη της ιδιομορφίας του ελλαδικού χώρου. Τέλος, υποστηρίζει ότι δε θα πρέπει να επιστρέφεται το σύνολο της πρόσθετης εγγύησης καλής εκτέλεσης μετά την έκδοση της βεβαίωσης περάτωσης (άρθρο 4).
- Ø Υποστηρίζει ότι η έκδοση νέων τιμολογίων δεν πρέπει να είναι δυνητική, αλλά υποχρεωτική (άρθρο 8).
- Ø Υποστηρίζει ότι οι διατάξεις για τις πειθαρχικές ευθύνες των διοικητικών οργάνων είναι αυστηρές, ειδικά για όργανα που υπηρετούν σε υποβαθμισμένες υπηρεσίες με ελλιπή στελέχωση και υλικοτεχνική υποδομή που θα βρίσκονται υπόλογοι απέναντι σε πολιτικούς προϊσταμένους, οι οποίοι εύκολα θα ασκούν πιέσεις επισείοντας κάθε φορά τις πειθαρχικές διώξεις (άρθρο 9).

5.3.7.Οι θέσεις και οι προτάσεις του Σ.Π.Μ.Ε.

Ο Σ.Π.Μ.Ε. χαρακτηρίζει θετικό το νέο θεσμικό πλαίσιο για τη μειοδοσία στα δημόσια έργα. Θεωρεί ότι η εφαρμογή του θα διευκολύνει την απεμπλοκή πολλών μεγάλων δημόσιων έργων που χρηματοδοτούνται από το Γ' ΚΠΣ. Τάσσεται υπέρ της θεσμοθέτησης αντικειμενικού συστήματος ανακήρυξης αναδόχου χωρίς υποκειμενικά στοιχεία όπως η αιτιολόγηση των προσφορών που ίσχυσε στο παρελθόν.

Χαρακτηρίζει διάτρητο και αναποτελεσματικό το «μαθηματικό τύπο» επιλογής των αναδόχων στην παραγωγή δημοσίων έργων, αφού διαπιστώνει συμπτώματα εκ προοιμίου ανάθεσης στα μεγάλα έργα όπου κυριαρχούν ολιγοπωλιακές συνθήκες μεταξύ των εργοληπτικών επιχειρήσεων και δυσανάλογα αυξημένο κόστος συμμετοχής στις δημοπρασίες στα μικρά έργα.

Κατά τον Σ.Π.Μ.Ε. με το νέο νόμο ικανοποιείται η απαίτηση για την κατάργηση του «μαθηματικού τύπου» με την ανάθεση στον απόλυτο μειοδότη με παράλληλο εκσυγχρονισμό όλου του θεσμικού πλαισίου εκτέλεσης και δημοπράτησης των δημοσίων έργων.

5.3.8.01 θέσεις και οι προτάσεις του Τ.Ε.Ε.

Το Τ.Ε.Ε. επισημαίνει ότι παρά τις αλληπάλληλες νομοθετικές ρυθμίσεις της τελευταίας τριακονταπενταετίας ο όρος που σταθερά χαρακτηρίζει το σύστημα παραγωγής των δημοσίων έργων στην Ελλάδα είναι η παθογένεια, τα κύρια αίτια της οποίας είναι:

- Αντιπαραγωγική δημόσια διοίκηση.
- Μελέτες που δεν υλοποιούνται.
- Πλασματικοί προϋπολογισμοί.
- Προδιαγραφές-κοστολόγια-τιμολόγια που ή καθυστερεί ανεπίτρεπτα η σύνταξη του ή εφαρμόζονται χωρίς να έχουν επαφή με τα πραγματικά δεδομένα.
- Έλεγχος ποιότητας-έλεγχος υλικών (κυρίως στην πηγή)-συντήρηση έργων που αναβαθμίζονται, αλλά σε μη αντιστοιχία με τις σύγχρονες απαιτήσεις.
- Μη εφαρμόσιμο σύστημα προσδιορισμού ευθυνών και καθορισμού ποινών.
- Διαρκής σύγκρουση ή διαπλοκή συμφερόντων, παρεμβάσεων και αλληλοαναίρεσης μεθοδεύσεων, μεταξύ πολιτικής εξουσίας και του κυρίου του έργου, δημόσιας διοίκησης και διευθύνουσας και επιβλέπουσας αρχής του έργου και αναδόχων κατασκευαστών του έργου.

Το Τ.Ε.Ε. υποστηρίζει ότι τα έργα πρέπει να ανατίθενται στην επιχείρηση που δίνει τη χαμηλότερη προσφορά παράλληλα με τη θεσμοθέτηση ή υλοποίηση μιας σειράς προϋποθέσεων που μπορούν να κλιμακώνονται χρονικά.

Το Τ.Ε.Ε. ουδέποτε υπερασπίστηκε στο «μαθηματικό τύπο» τον οποίο χαρακτηρίζει στατιστικά ευάλωτη ως μέθοδο, ενώ παράλληλα τονίζει ότι η επιλογή του αναδόχου δεν εξαρτιόταν από τον προσδιορισμό του προσφερόμενου τμήματος σε ένα εύλογο όριο σε σχέση με το πραγματικό κόστος. Ακόμη πιστεύει ότι σε όλο το φάσμα των έργων οδήγησε σε διεργασίες με κύρια αποτελέσματα ιδιαίτερα χαμηλές εκπτώσεις σε έργα μεγάλου προϋπολογισμού.

Παρ' όλα αυτά επισημαίνει το μεγάλο αριθμό εργοληπτών και τη βαρύτητα των εργοληπτικών ενώσεων που υποστηρίζουν το «μαθηματικό τύπο», αποδέχεται τις τις επιφυλάξεις που συνοδεύουν αυτόν τον προβληματισμό για το πότε και πώς θα προχωρήσουν μέτρα που θα άρουν την παθογένεια του συστήματος και θα δημιουργήσουν συνθήκες ομαλότερης λειτουργίας του συστήματος λειτουργίας της μειοδοσίας. Επίσης αναγνωρίζει ότι η μετάβαση από το σύστημα του «μαθηματικού τύπου» στο σύστημα της απόλυτης μειοδοσίας θα δημιουργήσει έντονους κλυδωνισμούς σε μια αγορά που φαινομενικά δείχνει ότι έχει ισορροπήσει και θα προκαλέσει έντονο εργασιακό πρόβλημα σε κατόχους πτυχίων ατομικών εργοληπτικών επιχειρήσεων, μετόχους και υπαλλήλους εταιριών που είχαν ωθηθεί σε επαγγελματικές επιλογές από την εφαρμογή ενός συστήματος που νομοθετήθηκε και στηρίχθηκε από το κράτος, σε γνώση του οποίου λειτουργούσε σε μεγάλη έκταση αναδιανεμητικά, σε πλαίσια παραοικονομίας και σε βάρος του τελικού κόστους του έργου.

Προσδίδει στο σύστημα της μειοδοσίας το πλεονέκτημα ότι είναι απλό, αντικειμενικό και μονοσήμαντο και ότι υπό όρους μπορεί να είναι δίκαιο και να διασφαλίζει το δημόσιο συμφέρον, αναγνωρίζει όμως ότι συνοδεύεται από το μεγάλο πρόβλημα του ελέγχου του ύψους των εκπτώσεων στις υποβαλλόμενες προσφορές.

Υποστηρίζει ότι η ένταση και αύξηση των προβλεπόμενων ποινών δεν οδηγεί ασφαλέστερα στο επιδιωκόμενο αποτέλεσμα, ιδίως αν αυτές έχουν εξοντωτικό χαρακτήρα. Οι κυρώσεις πρέπει να επιβάλλονται με εγγυήσεις ότι δεν θα είναι αυθαίρετες και δε θα λειτουργούν ως μέσο άσκησης εκβιασμών και σύναψης συναλλαγών.

Ειδικά όσον αφορά το θεσμικό πλαίσιο των μελετών, υπογραμμίζει ότι αυτό οφείλει να προσδιορίζει το σύνολο των διαδικασιών μέχρι την τελική παραλαβή και

χαρακτηρίζει απαράδεκτο να προκηρύσσονται έργα χωρίς να υπάρχει οριστική μελέτη ή μελέτη εφαρμογής, χωρίς να έχουν εξασφαλιστεί οι αναγκαίες πιστώσεις και ό,τι άλλο διασφαλίζει την άμεση εγκατάσταση του αναδόχου και την απρόσκοπτη κατασκευή.

Όσον αφορά το Ν. 3263/2004 κάνει τις εξής παρατηρήσεις:

- Ø Τονίζει την ανάγκη να ληφθεί μέριμνα για τον έλεγχο ομαλότητας των προσφορών με πρόβλεψη των κατηγοριών των έργων και το είδος των δημοπρασιών στις οποίες οι προσφορές θα υποβάλλονται στον έλεγχο αυτό καθώς και τα κριτήρια της ομαλότητας. Ακόμη, υποστηρίζει ότι η κύρωση της κατάπτωσης της εγγυητικής επιστολής συμμετοχής και οι πειθαρχικές κυρώσεις πρέπει να γίνονται μόνο στις περιπτώσεις στις οποίες η παράλειψη επανυποβολής οφείλεται σε υπαιτιότητα (δόλο ή αμέλεια) του υποψηφίου αναδόχου, καθώς και ότι θα πρέπει να υπάρχει πρόβλεψη μη απαίτησης επανυποβολής των δικαιολογητικών, αν εκείνα που κατατέθηκαν για τη συμμετοχή στο διαγωνισμό εξακολουθούν να ισχύουν. Τέλος, διακρίνει κίνδυνο υποκειμενικής ερμηνείας σχετικά με το πότε θεωρείται ότι εκλείπουν οι προϋποθέσεις υπό τις οποίες γίνεται δεκτή στο διαγωνισμό η αναδειχθείσα ως ανάδοχος επιχείρηση ή κοινοπραξία (άρθρο 1).
- Ø Χαρακτηρίζει σκόπιμο τον ορισμό ενός χρονικού σημείου πέραν του οποίου δε θα μπορεί να γίνεται ανάκληση της κατακυρωτικής απόφασης, σε περίπτωση που διαπιστωθεί συνεννόηση των διαγωνιζομένων. Επίσης, για την περίπτωση αυτή τονίζει την ανάγκη:
 - γνωμοδότησης του Συμβουλίου Δημοσίων Έργων ή του Τεχνικού Συμβουλίου Έργων ως προϋπόθεση για την κατάπτωση της εγγυητικής επιστολής συμμετοχής.
 - ειδικής ρύθμισης της ένδικης διαδικασίας προσβολής της απόφασης κατάπτωσης που θα πρέπει να ολοκληρώνεται μέσα στη διάρκεια ισχύος της εγγυητικής επιστολής.
 - πρόβλεψης αυστηρών κυρώσεων πέραν της κατάπτωσης της εγγυητικής επιστολής για την αποδεδειγμένη συμπαιγνία και της διαδικασίας επιβολής τους.

Επίσης, υποστηρίζει ότι δε θα πρέπει να κατακυρώνεται το έργο, σε περίπτωση επανάληψης της δημοπρασίας που το αποτέλεσμα της ακυρώθηκε επειδή οι προσφορές κρίθηκαν μη ικανοποιητικές, στον ίδιο ή άλλο μειοδότη αν δεν προσφερθεί μεγαλύτερη έκπτωση. Τέλος, τάσσεται υπέρ της κατάργησης της διάταξης για την επιβάρυνση του αναδόχου με τα έξοδα των εκ του νόμου απαραίτητων δημοσιεύσεων της διακήρυξης της δημοπρασίας (άρθρο 2).

- Ø Υποστηρίζει τη συμμετοχή ενός εκπροσώπου του Τ.Ε.Ε. στην Επιτροπή Διαγωνισμού (άρθρο 3).
- Ø Τάσσεται υπέρ της μείωσης του ανώτατου ορίου για την εγγύηση καλής εκτέλεσης από 35% σε 20% και γενικότερα μείωσης στο εύλογο μέτρο των εγγυήσεων και υπέρ του καθορισμού του ποσοστού έκπτωσης, άνω του οποίου απαιτούνται πρόσθετες εγγυήσεις, ανά είδος και κατηγορία έργων και ανά γεωγραφική περιοχή με βάση τα διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία. Τέλος, χαρακτηρίζει σκόπιμο να προβλεφθεί γνώμη του Συμβουλίου Δημοσίων Έργων για την κατάπτωση της εγγύησης καλής εκτέλεσης, σε περίπτωση που έχει ασκηθεί ένσταση από τον ανάδοχο (άρθρο 4).
- Ø Επισημαίνει ότι το ύψος των ποινικών ρητρών λόγω καθυστερήσεων είναι μεγάλο σε σχέση με τη ζημία του δημοσίου και τάσσεται υπέρ του περιορισμού αυτών (άρθρο 5).
- Ø Θεωρεί ότι όροι που επιτρέπουν υποκειμενική ερμηνεία των διατάξεων των σχετικών με την εκτέλεση «κατά σύστημα κακότεχνων εργασιών» και με την «επανελημμένη παρέκκλιση από τα εγκεκριμένα σχέδια» πρέπει να είναι πιο αντικειμενικά διατυπωμένοι, ενδεχομένως και ποσοτικοποιημένοι ως ποσοστό επί του έργου. Ακόμη, υποστηρίζει ότι η προθεσμία εκτέλεσης των εργασιών μετά την ειδική πρόσκληση, όταν υφίσταται λόγος έκπτωσης, θα έπρεπε να είναι το πολύ όσο ορίζει το χρονοδιάγραμμα για τις συγκεκριμένες εργασίες. Επίσης, ζητεί την ματαίωση της έκπτωσης αν η Προϊσταμένη Αρχή δεν εκδώσει απόφαση εντός της σχετικής δέμηνης προθεσμίας. Διαφωνεί με την περίπτωση της δέκατης παραγράφου. Τέλος, για την περίπτωση της ίδιας παραγράφου σημειώνει ότι δεν μπορεί να συντρέχουν ταυτόχρονα οι καταπτώσεις του συνόλου των ποινικών

ρητρών και για τη συνολική προθεσμία και για τις τμηματικές προθεσμίες (άρθρο 6).

- Ø Προτείνει το όριο της υπεργολαβίας να τεθεί στο 50% και διαφωνεί με την αναπροσαρμογή των ορίων του ανεκτέλεστου με απλή υπουργική απόφαση, αφού τα θεωρεί μέσο άσκησης μεσοπρόθεσμης πολιτικής και βασικό στοιχείο που προσδιορίζει επιλογές των εργοληπτικών επιχειρήσεων (άρθρο 7).

6. ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ (Ε.Ε.) ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ

6.1. Νομικές πράξεις-όργανα-νομοθετικές διαδικασίες της Ε.Ε.

6.1.1. Νομικές πράξεις της Ε.Ε.

Τα κοινοτικά όργανα έχουν για την εκπλήρωση των καθηκόντων τους κατά περίπτωση στη διάθεση τους τις ακόλουθες νομικές πράξεις, που προβλέπονται στις κοινοτικές συνθήκες:

- **Κανονισμοί:** είναι δεσμευτικοί κανόνες δικαίου. Η ισχύς τους είναι καθολική και άμεση. Εφαρμόζονται δηλαδή σε όλα τα κράτη-μέλη ενιαία και απόλυτα χωρίς να χρειάζεται να μετατραπούν πρώτα σε εθνικό δίκαιο. Στην ουσία πρόκειται για νόμους, οι οποίοι όμως δεν χαρακτηρίζονται έτσι, επειδή δεν εκδίδονται αυτόβουλα από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και δημιουργείται ένα τυπικό κώλυμα. Αρμόδια όργανα για τη θέσπιση τους είναι το «Συμβούλιο» και η «Επιτροπή». Ακόμη σε περιπτώσεις μερικής ή ολικής ακύρωσης ενός κανονισμού, οι συνέπειες από την εφαρμογή του παραμένουν συχνά ισχυρές.
- **Οδηγίες:** είναι επίσης δεσμευτικές για τα κράτη-μέλη, όσον αφορά το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα, αλλά η επιλογή των μέσων εφαρμογής τους επαφίεται σ' αυτά. Στην πράξη, είναι αναγκαία στις περισσότερες περιπτώσεις η θέσπιση διατάξεων ενσωμάτωσης τους στις εθνικές νομοθεσίες, με όποια μορφή κρίνει κατάλληλη το κράτος-μέλος. Αυτό είναι ένα σημαντικό σημείο, επειδή στους τομείς που επηρεάζονται από μια οδηγία, πρέπει εκτός από την ίδια την οδηγία, να λαμβάνεται υπόψη και η εκάστοτε εθνική νομοθεσία.
- **Αποφάσεις:** είναι δεσμευτικές για όλους εκείνους προς τους οποίους απευθύνονται. Δεν απαιτείται θέσπιση ενσωμάτωσης τους στις εθνικές νομοθεσίες. Αποδέκτης μιας απόφασης μπορεί να είναι είτε ένα κράτος-μέλος είτε ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο εγκατεστημένο στην Κοινότητα. Οι αποφάσεις είναι συνήθως πράξεις διοικητικού χαρακτήρα, που εφαρμόζουν το κοινοτικό δίκαιο.

- **Συστάσεις:** είναι πράξεις του Συμβουλίου ή της Επιτροπής. Δεν συνιστούν κανόνα δικαίου. Ως εκ τούτου δεν είναι δεσμευτικές και δεν υπόκεινται στον έλεγχο του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου. Βασικός σκοπός της σύστασης είναι η διαμόρφωση ορισμένης συμπεριφοράς ή ενέργειας από τον αποδέκτη της, ανεξάρτητα από το αν αυτός είναι κράτος-μέλος είτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο.

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο έχει αποφανθεί ότι οι διατάξεις της οδηγίας και της απόφασης παράγουν άμεσα αποτελέσματα στις σχέσεις ανάμεσα στα κράτη-μέλη και τους υπηκόους τους. Για το λόγο αυτό επιτρέπεται στους τελευταίους να προσφεύγουν στα δικαστήρια για την αναγνώριση δικαιωμάτων που απορρέουν από αυτές.

6.1.2. Όργανα της Ε.Ε.

Η θεσμική δομή της Ε.Ε. είναι ενιαία και εκφράζεται με τα ακόλουθα θεσμικά όργανα (αναφέρονται τα κυριότερα):

- **Επιτροπή:** έχει εκτελεστικές και διοικητικές αρμοδιότητες. Με δική της πρωτοβουλία ή εντολή του Συμβουλίου καταρτίζει προτάσεις και τις υποβάλλει σ' αυτό. Επίσης, έχει τη δυνατότητα έκδοσης νομοθετικών πράξεων για τις οποίες όμως απαιτείται η έγκριση του Συμβουλίου. Είναι υπεύθυνη για τη σωστή εφαρμογή των κοινοτικών συνθηκών και πράξεων, με δυνατότητα παραπομπής θεμάτων στο δικαστήριο. Τέλος διαδραματίζει ρόλο μεσολαβητή μεταξύ κρατών-μελών.
- **Ευρωπαϊκό Συμβούλιο:** αποτελείται από τους αρχηγούς των κυβερνήσεων των κρατών-μελών και τον πρόεδρο της Επιτροπής. Καθορίζει τις βασικές πολιτικές κατευθύνσεις και εξετάζει τα επίκαιρα διεθνή προβλήματα.
- **Συμβούλιο:** εκπροσωπούνται οι κυβερνήσεις των κρατών-μελών. Κανονικά, χωρίς να είναι απαραίτητο, αντιπρόσωποι είναι οι αρμόδιοι υπουργοί ή υφυπουργοί για τα διάφορα θέματα. Η ψηφοφορία γίνεται με τον κανόνα της απλής πλειοψηφίας, όπου δεν προβλέπεται το αντίθετο. Συνήθως, όμως, εφαρμόζεται μια «ειδική» πλειοψηφία, που επιτρέπει στα μεγαλύτερα κράτη-μέλη μεγαλύτερη επιρροή. Ειδικά για ζητήματα μεγάλης σημασίας, που θίγουν συμφέροντα ενός ή περισσοτέρων εταίρων, το Συμβούλιο προσπαθεί να βρει λύση αποδεκτή από όλα τα κράτη-μέλη.

- **Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο:** εκλέγεται με άμεση καθολική ψηφοφορία από τους πολίτες των κρατών-μελών. Η εξουσία που ασκεί δεν είναι αντίστοιχη με την εξουσία ενός πραγματικού κοινοβουλίου, όπως αυτό λειτουργεί στα δημοκρατικά κοινοβουλευτικά πολιτεύματα. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο δεν εκλέγει κυβέρνηση, αφού στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα δεν υπάρχει κυβέρνηση με τη συνηθισμένη έννοια. Η Επιτροπή υποχρεούται να λογοδοτεί στο Κοινοβούλιο, να του υποβάλλει ετήσια έκθεση, ακόμη και να εξαναγκαστεί απ' αυτό σε παραίτηση μετά από σχετική πρόταση μομφής. Το Συμβούλιο οφείλει να συμβουλευτεί το Κοινοβούλιο για όλα τα σημαντικά θέματα, χωρίς ωστόσο οι εν λόγω διαβουλεύσεις να είναι δεσμευτικές, για όλο το φάσμα της εξουσίας λήψεως αποφάσεων.
- **Ευρωπαϊκό Δικαστήριο:** συντάθηκε για τη διαφύλαξη της έννομης κοινοτικής τάξης. Η ύπαρξη του ήταν εξ' αρχής απαραίτητη, διότι αν οι κοινοί κανόνες ενέπιπταν στον έλεγχο των εθνικών δικαστηρίων, θα ερμηνευόταν με διαφορετικό τρόπο από κράτος σε κράτος.

6.1.3. Νομοθετικές διαδικασίες της Ε.Ε..

Η Επιτροπή καταρτίζει με δική της πρωτοβουλία μία πρόταση και την υποβάλλει στο Συμβούλιο. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με τη συνδρομή επικουρικών οργάνων εξετάζουν και σχολιάζουν την πρόταση. Το Συμβούλιο εγκρίνει την πρόταση, που γίνεται έτσι κοινοτικό δίκαιο (σε ορισμένες περιπτώσεις την εξουσία αυτή μπορεί να ασκήσει και η Επιτροπή).

6.2. Οριοθέτηση του κοινοτικού δικαίου σε σχέση με το εθνικό.

Με την ίδρυση της Κοινότητας τα κράτη-μέλη περιόρισαν τη νομοθετική τους εξουσία και δημιούργησαν έτσι ένα αυτοτελές δίκαιο που είναι υποχρεωτικό για τους υπηκόους τους. Το κοινοτικό δίκαιο, παρ' όλη την αυτοτέλεια του απέναντι στην έννομη τάξη των κρατών-μελών δεν θεωρείται ότι υπερισχύει των επιμέρους εθνικών

δικαίων. Στην πραγματικότητα το κοινοτικό δίκαιο και το δίκαιο των κρατών-μελών είναι αλληλένδετα και βρίσκονται σε αμοιβαία εξάρτηση.

Η πρώτη παράμετρος της προαναφερθείσας σχέσης εξάρτησης είναι η σύμπραξη και η αλληλοβοήθεια των δικαίων. Προκειμένου η κοινοτική έννομη τάξη να εκπληρώσει τους στόχους που επιδιώκονται με την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, χρειάζεται το υπόβαθρο του εθνικού δικαίου. Αυτό φαίνεται καθαρά στην περίπτωση της οδηγίας αφού ο τρόπος πραγματοποίησης του σκοπού της εξαρτάται από το εθνικό δίκαιο.

Μια δεύτερη παράμετρος είναι η σύγκρουση στην οποία οδηγούνται αρκετά συχνά και αναπόφευκτα το κοινοτικό με το εθνικό δίκαιο. Αυτό συμβαίνει όταν μία διάταξη του κοινοτικού δικαίου, που θεμελιώνει άμεσα δικαιώματα και υποχρεώσεις για τους πολίτες της Ε.Ε., έρχεται σε αντίθεση με κάποιον εθνικό νόμο. Η σύγκρουση αυτή εκδηλώνεται είτε με την άμεση εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου, είτε με την υπεροχή του έναντι του αντίθετου εθνικού. Η υπεροχή του κοινοτικού έναντι του εθνικού δικαίου εμφανίζεται στις περιπτώσεις που διαπιστώνονται αντιθέσεις μεταξύ τους. Προκειμένου να διευθετηθεί αυτό το πρόβλημα, πρέπει ένα από τα δύο δίκαια να υποχωρήσει. Στο γραπτό κοινοτικό δίκαιο δεν υπάρχει ρητή ρύθμιση του ζητήματος. Σε καμία κοινοτική συνθήκη δεν αναφέρεται κατηγορηματικά ότι το κοινοτικό υπερισχύει του εθνικού δικαίου.

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο με αφορμή την εκδίκαση σχετικής υπόθεσης, διατύπωσε κάποιες διαπιστώσεις που είναι αντιπροσωπευτικές για τις περιπτώσεις αντίθεσης των δικαίων. Θεωρεί ότι τα κράτη μεταβίβασαν κυριαρχικά δικαιώματα στην κοινότητα και αυτό δεν μπορούν να το ακυρώσουν με μεταγενέστερη απόφαση. Ακόμη, ότι αποτελεί αρχή της συνθήκης, πως κανένα κράτος-μέλος δε μπορεί να προσβάλλει την ιδιορρυθμία του κοινοτικού δικαίου η οποία συνίσταται στο ότι ισχύει ενιαία και πλήρως σε όλη την κοινότητα. Από αυτές τις διαπιστώσεις κρίνεται ότι τεκμαίρεται, πως το κοινοτικό δίκαιο που θεσπίστηκε βάσει των εξουσιών που παρέχουν οι συνθήκες, υπερέχει κάθε αντίθετης ρύθμισης των κρατών μελών.

6.3. Νομοθεσία Ε.Ε. σχετικά με τις δημόσιες συμβάσεις έργων.

Στη Συνθήκη της Ρώμης της 25^η Μαρτίου 1957 δεν ορίζεται κανένας ειδικός κανόνας για τις δημόσιες συμβάσεις. Διατυπώνονται ωστόσο τέσσερις αρχές, που πρέπει να εφαρμόζονται γενικά σε όλες τις δημόσιες συμβάσεις ανεξαρτήτως ύψους ποσού και αναφέρονται στην:

- απαγόρευση κάθε διάκρισης λόγω ιθαγένειας (άρθρο 7).
- ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων (άρθρο 30 και επόμενα).
- ελευθερία εγκατάστασης (άρθρο 52 και επόμενα).
- ελεύθερη κυκλοφορία των υπηρεσιών (άρθρο 59 και επόμενα).

Οι αρχές αυτές απαγορεύουν βέβαια ορισμένες καταχρηστικές πρακτικές, δεν επιβάλλουν όμως καμία θετική υποχρέωση για την εξασφάλιση διαφάνειας και θεμιτού ανταγωνισμού στις διαδικασίες σύναψης των δημοσίων συμβάσεων. Για το λόγο αυτό κατέστη αναγκαίο να αναληφθεί νομοθετική πρωτοβουλία σε επίπεδο κοινοτικών οδηγιών, για να δοθεί διέξοδος στα προβλήματα που παρουσιάζονται στις δημόσιες συμβάσεις και έχουν σχέση με την:

- Ø εξασφάλιση καλύτερης δυνατής πληροφόρησης, προκειμένου οι επιχειρήσεις να έχουν τη δυνατότητα να προετοιμάζουν σωστά τις προσφορές τους, ώστε να ανταποκρίνονται στις θεμιτές ανάγκες των δημοσίων αρχών (ως πελατών).
- Ø εξασφάλιση καλύτερης δυνατής διαφάνειας των συμβάσεων, ώστε οι διαδικασίες που ακολουθούν οι δημόσιες αρχές να είναι ισόρροπες στο σύνολο της κοινότητας.
- Ø προοδευτική μεταβολή της συμπεριφοράς των δημοσίων αρχών.

Σημειώνεται, ότι ο στόχος των κοινοτικών οδηγιών που εκδόθηκαν ή εκδίδονται μ' αυτό το πνεύμα, δεν είναι εναρμόνιση του συνόλου των εθνικών κανόνων που ρυθμίζουν τα της σύμβασης δημοσίων συμβάσεων, αλλά απλώς ο συντονισμός των εθνικών διαδικασιών σύναψης των συμβάσεων με τη θέσπιση ενός ελάχιστου επιπέδου κοινών κανόνων για τις συμβάσεις, που η αξία τους είναι ίση ή μεγαλύτερη από ένα ορισμένο όριο.

Η Κοινότητα στις προσπάθειες της για απελευθέρωση των συμβάσεων δημοσίων έργων και δημιουργία κοινών διαδικαστικών κανόνων μέσα στα κοινοτικά όρια, εξέδωσε κατά καιρούς σειρά νομικών πράξεων. Οι πρώτες οδηγίες στην κατεύθυνση

αυτή χρονολογούνται από τις αρχές της δεκαετίας του εβδομήντα (71/304/ΕΟΚ. 71/305/ΕΟΚ) και ακολουθούν οι 78/669/ΕΟΚ, 89/440/ΕΟΚ στα τέλη της δεκαετίας του ογδόντα. Η προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις των παραπάνω οδηγιών έγινε με την έκδοση του Π.Δ. 23/93.

Με την οδηγία 93/37/ΕΟΚ αντικαθίστανται όλες οι προηγούμενες οδηγίες και οι διατάξεις τους κωδικοποιούνται σ' ένα ενιαίο κείμενο. Το σύνολο των κοινοτικών ρυθμίσεων, που σχετίζονται με τις δημόσιες συμβάσεις έργων, περιέχεται επομένως στην οδηγία αυτή, που παρουσιάζεται στη συνέχεια συνοπτικά κατά τα κύρια σημεία της.

Για την ολοκλήρωση του νομοθετικού πλαισίου για τις δημόσιες συμβάσεις γίνεται ακόμη περιληπτική παρουσίαση του Ν.2522/97 και της οδηγίας 89/665/ΕΟΚ, που αναφέρονται στη δικαστική προστασία κατά το στάδιο που προηγείται της σύναψης συμβάσεων δημοσίων έργων και στο σύστημα ελέγχου από την κοινότητα της εφαρμογής των ανωτέρω οδηγιών.

6.3.1. Οδηγία 93/37 ΕΟΚ για τις συμβάσεις δημοσίων έργων.

6.3.1.1. Γενικές διατάξεις (άρθρα 1-9)

Ορισμοί για τους σκοπούς της οδηγίας 93/37/ΕΟΚ:

Έργο: είναι το αποτέλεσμα ενός συνόλου οικοδομικών εργασιών ή εργασιών πολιτικού μηχανικού που προορίζεται να πληροί αυτό καθαυτό μια οικονομική ή τεχνική λειτουργία.

Συμβάσεις δημοσίων έργων: είναι οι συμβάσεις εξ επαχθούς αιτίας (δηλαδή έναντι κάποιου ανταλλάγματος), οι οποίες συνάπτονται εγγράφως μεταξύ αφ' ενός μιας αναθέτουσας αρχής και αφ' ετέρου ενός εργολήπτη και έχουν ως αντικείμενο: είτε μόνο την εκτέλεση ή την εκτέλεση και τη μελέτη:

- Ø οικοδομικών έργων ή έργων πολιτικού μηχανικού που περιλαμβάνονται στο παράρτημα ΙΙ της οδηγίας, ή
- Ø ενός έργου σύμφωνα με τον παραπάνω ορισμό.

∅ είτε ακόμη την πραγματοποίηση με οποιαδήποτε μέσα ενός έργου το οποίο ανταποκρίνεται στις επακριβώς αναφερόμενες από την αναθέτουσα αρχή ανάγκες. Αναθέτουσες **αρχές**: σύμφωνα με την οδηγία είναι:

- το κράτος.
- οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης.
- οι οργανισμοί δημοσίου δικαίου.
- οι ενώσεις που συγκροτούνται από έναν ή περισσότερους από τους προαναφερόμενους οργανισμούς-τοπικής αυτοδιοίκησης ή οργανισμούς δημοσίου δικαίου.

Οργανισμός δημοσίου δικαίου: θεωρείται κάθε οργανισμός με τα παρακάτω χαρακτηριστικά:

∅ δημιουργήθηκε ειδικά, για να ικανοποιήσει ανάγκες γενικού συμφέροντος που δεν έχουν βιομηχανικό ή εμπορικό χαρακτήρα.

∅ έχει νομική προσωπικότητα και του οποίου, διαζευτικά:

- 1) οι δραστηριότητες χρηματοδοτούνται κυρίως από το κράτος, τις τοπικές αρχές ή άλλους οργανισμούς δημοσίου δικαίου.
- 2) η διαχείριση υπόκειται σε έλεγχο από το κράτος ή τους οργανισμούς αυτούς.
- 3) το όργανο διοίκησης, διεύθυνσης ή εποπτείας αποτελείται από μέλη κατά το ήμισυ διορισμένα από το κράτος, τις τοπικές αρχές ή άλλους οργανισμούς.

Σε ότι αφορά την Ελλάδα οργανισμοί δημοσίου δικαίου είναι τα λοιπά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου των οποίων οι συμβάσεις δημοσίων έργων υπόκεινται στον έλεγχο του κράτους.

Σύμβαση παραχώρησης δημοσίων έργων: είναι σύμβαση που έχει τα ίδια χαρακτηριστικά με τις συμβάσεις δημοσίων έργων, με τη διαφορά ότι το εργολαβικό αντάλλαγμα συνίσταται:

- ✓ είτε μόνο στο δικαίωμα εκμετάλλευσης του έργου
- ✓ είτε στο δικαίωμα αυτό σε συνδυασμό με την καταβολή κάποιας αμοιβής. Π.χ. γέφυρες, σήραγγες, δρόμοι, αεροδρόμια κλπ με παραχώρηση του δικαιώματος εκμετάλλευσης για ορισμένο χρονικό διάστημα ή και καταβολή συμπληρωματικά κάποιου τμήματος.

Ανοιχτές δημοπρασίες: είναι οι εθνικές διαδικασίες στα πλαίσια των οποίων όλοι οι ενδιαφερόμενοι εργολήπτες μπορούν να υποβάλλουν προσφορά.

Κλειστές δημοπρασίες: είναι οι εθνικές διαδικασίες στα πλαίσια των οποίων μόνο εργολήπτες που έχουν προεπιλεγεί και προσκληθεί από την αναθέτουσα αρχή μπορούν να υποβάλλουν προσφορά.

Διαδικασίες με διαπραγμάτευση: είναι οι εθνικές διαδικασίες στα πλαίσια των οποίων η αναθέτουσα αρχή προσφεύγει στους εργολήπτες της επιλογής της και διαπραγματεύεται τους όρους της σύμβασης με έναν ή περισσότερους απ' αυτούς.

Δικαιούχος εργολήπτης: μπορεί να είναι ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο καθώς επίσης και μια κοινοπραξία εργοληπτών.

Προσφέρων εργολήπτης: ο εργολήπτης που έχει υποβάλλει προσφορά.

Υποψήφιος εργολήπτης: ο εργολήπτης που έχει ζητήσει να του αποσταλεί πρόσκληση σε διαδικασία κλειστή ή σε διαδικασία με διαπραγμάτευση.

Η οδηγία 93/37/ΕΟΚ εφαρμόζεται στις ακόλουθες περιπτώσεις συμβάσεων δημοσίων έργων, έτσι όπως καθορίζονται σ' αυτή και που η αξία τους υπερβαίνει ένα κατώτερο υποχρεωτικό ποσοτικό όριο:

- Ø **Συμβάσεις δημοσίων έργων:** η οδηγία εφαρμόζεται σε όλες τις συμβάσεις δημοσίων έργων, που η αξία τους (χωρίς Φ.Π.Α.), είναι ίση ή μεγαλύτερη από το ποσό των 6.000.000 € (στην αξία ενός έργου προσμετράται και η προϋπολογιζόμενη αξία των υλικών που χρειάζονται για την εκτέλεση του. ακόμη και εκείνων που ενδεχομένως παρέχει η ίδια η αναθέτουσα αρχή στον εργολήπτη).
- Ø **Επιδοτούμενες συμβάσεις έργων:** στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας εμπίπτουν και οι συμβάσεις έργων που επιχορηγούνται άμεσα από το κράτος σε ποσοστό μεγαλύτερο του 50% της συνολικής αξίας τους.
- Ø **Συμβάσεις παραχώρησης δημοσίων έργων:** όπως ορίζονται παραπάνω, με τη διευκρίνιση ότι σ' αυτές δεν εφαρμόζεται ολόκληρη η οδηγία, αλλά μόνον ορισμένοι κανόνες δημοσιότητας.
- Ø **Συμβάσεις υπεργολαβίας:** είναι συμβάσεις, που συνάπτουν οι ανάδοχοι παραχώρησης στα πλαίσια μιας σύμβασης παραχώρησης δημοσίου έργου. Οι ανάδοχοι παραχώρησης, μετά τη σύναψη της σύμβασης παραχώρησης δημοσίου έργου, μπορούν να συνάψουν συμβάσεις υπεργολαβίας με τρίτους. Αυτές οι νέες

συμβάσεις υπεργολαβίας υπόκεινται στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας. Διακρίνονται δύο διαφορετικές περιπτώσεις:

- εάν ο ανάδοχος σύμβασης παραχώρησης **είναι αναθέτουσα αρχή** κατά την έννοια της οδηγίας, τότε εφαρμόζεται σε όλες τις συμβάσεις έργων, που πρόκειται να συνάψει με υπεργολαβία το σύνολο των κανόνων της οδηγίας.
- εάν ο ανάδοχος σύμβασης παραχώρησης **δεν είναι αναθέτουσα αρχή**, τότε οι συμβάσεις έργων που πρόκειται να συνάψει με τρίτους εφαρμόζεται καθεστώς παρόμοιο με εκείνο που προβλέπεται για το στάδιο της σύναψης της σύμβασης παραχώρησης (δηλ. Μόνο ορισμένοι κανόνες δημοσιότητας).

Η οδηγία (άρθρα 4 και 5) **δεν εφαρμόζεται** στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- ∅ Στις συμβάσεις έργων που έχουν χαρακτηριστεί απόρρητες ή η εκτέλεση τους πρέπει να συνοδεύεται από ιδιαίτερα μέτρα ασφαλείας σύμφωνα με τις νομοθετικές, κανονιστικές ή διοικητικές διατάξεις που ισχύουν στο εκάστοτε κράτος-μέλος ή όταν το απαιτεί η προστασία ουσιωδών συμφερόντων του κράτους-μέλους.
- ∅ Στις συμβάσεις δημοσίων έργων, που διέπονται από διαφορετικούς διαδικαστικούς κανόνες και συνάπτονται δυνάμει:
 - Διεθνούς συμφωνίας, που έχει συναφθεί σύμφωνα με τη συνθήκη μεταξύ ενός κράτους-μέλους και μιας ή περισσότερων τρίτων χωρών και που αφορά εργασίες για την πραγματοποίηση ή την εκμετάλλευση ενός έργου από κοινού από τα υπογράφοντα κράτη.
 - Διεθνούς συμφωνίας της οποίας η σύναψη συνδέεται με τη στάθμευση στρατιωτικών δυνάμεων και αφορά επιχειρήσεις κράτους-μέλους ή τρίτης χώρας.
 - Ειδικής διαδικασίας διεθνούς οργανισμού.

Διαδικασίες σύναψης συμβάσεων (άρθρο 7): οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να επιλέξουν μία από τις τρεις ακόλουθες διαδικασίες για τη σύναψη συμβάσεων:

- **Ανοιχτή διαδικασία**, όπου όλοι οι ενδιαφερόμενοι εργολήπτες μπορούν να υποβάλουν προσφορά.
- **Κλειστή διαδικασία**, όπου μπορούν να υποβάλλουν προσφορά μόνο οι εργολήπτες οι οποίοι έχουν προσκληθεί από την αναθέτουσα αρχή.

- **Διαδικασία με διαπραγμάτευση**, όπου η αναθέτουσα αρχή απευθύνεται σε εργολήπτες της επιλογής της και διαπραγματεύεται τους όρους της σύμβασης με έναν ή περισσότερους από αυτούς. Η διαδικασία εφαρμόζεται μόνο σε ειδικές περιπτώσεις που αναφέρονται περιοριστικά στην οδηγία. Υπάρχουν δύο τύποι διαδικασίας με διαπραγμάτευση:
 - Η διαδικασία με διαπραγμάτευση **με δημοσίευση** προκήρυξης στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.
 - Η διαδικασία με διαπραγμάτευση **χωρίς δημοσίευση** προκήρυξης.

Οι αναθέτουσες αρχές είναι κατά κανόνα υποχρεωμένες να ακολουθούν μία από τις δύο πρώτες διαδικασίες, όταν θέλουν να αναθέσουν μία σύμβαση έργου, ενώ η Τρίτη επιλέγεται υπό προϋποθέσεις μόνο σε συγκεκριμένες περιπτώσεις, που αναφέρονται ρητά στην οδηγία.

Ειδικά μέσα ελέγχου εφαρμογής της οδηγίας (άρθρο 8). Η αναθέτουσα αρχή είναι υποχρεωμένη μέσα σε 15 ημέρες από την παραλαβή της αίτησης να γνωστοποιήσει σε κάθε αποκλεισθέντα υποψήφιο ή προσφέροντα, που υποβάλλει σχετική αίτηση, τους λόγους απόρριψης της υποψηφιότητας ή της προσφοράς του (στην περίπτωση υποβολής προσφοράς γνωστοποιεί και την επωνυμία του αναδόχου).

Ακόμη γνωστοποιεί στους ως άνω, που υποβάλλουν σχετική αίτηση, τους λόγους που τελικά αποφάσισε να μη συνάψει τη σύμβαση ή ν' αρχίσει ξανά από την αρχή τη διαδικασία. Πληροφορεί επίσης την Υπηρεσία Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για την απόφαση της αυτή. Επιπλέον, η αναθέτουσα αρχή οφείλει να συντάσσει ένα πρακτικό για κάθε σύμβαση που συνάπτει. Το πρακτικό αυτό περιλαμβάνει κατ' ελάχιστο ορισμένα συγκεκριμένα στο άρθρο καθοριζόμενα στοιχεία και αποστέλλεται στην Επιτροπή αν αυτή το ζητήσει.

Με τα παραπάνω μέσα ελέγχου επιτυγχάνεται μεγαλύτερη διαφάνεια κατά την ανάθεση συμβάσεων δημοσίων έργων και δίνεται η δυνατότητα στους υποψηφίους ή προσφέροντες να ελέγχουν τις αποφάσεις των αναθετουσών αρχών. **Ειδικές διαδικασίες σύναψης συμβάσεων** (άρθρο 9). Καθορίζονται για τις περιπτώσεις συμβάσεων μελέτης κατασκευής οικισμών κοινωνικού χαρακτήρα, διότι λόγω της σπουδαιότητάς τους, του πολύπλοκου της κατασκευής και της προβλεπόμενης διάρκειας των έργων, απαιτείται για τη σύνταξη των μελετών ευθύς

εξαρχής στενή συνεργασία στο πλαίσιο μιας ομάδας από εκπρόσωπους της αναθέτουσας αρχής, εμπειρογνώμονες και τον εργολήπτη που θα αναλάβει την εκτέλεση του έργου.

Ακολουθώντας την ειδική αυτή διαδικασία αναθέτουσες αρχές, οφείλουν να περιλάβουν στην προκήρυξη του διαγωνισμού την κατά το δυνατό ακριβέστερη περιγραφή του έργου, ώστε να μπορούν οι ενδιαφερόμενοι εργολήπτες να διαμορφώσουν σαφή αντίληψη του μελετώμενου έργου. Επιπλέον οφείλουν να εφαρμόσουν τους κοινούς κανόνες δημοσιότητας που καθορίζει η οδηγία για την κλειστή διαδικασία καθώς εκείνους με τα κριτήρια ποιοτικής επιλογής των υποψηφίων.

6.3.1.2. Κοινοί κανόνες στον τεχνικό τομέα (άρθρο 10)

Οι τεχνικές προδιαγραφές στα πλαίσια της οδηγίας, πρέπει να εμφανίζονται στα κείμενα γενικού περιεχομένου ή στα τεύχη δημοπράτησης κάθε σύμβασης. Με την επιφύλαξη των εθνικών τεχνικών κανόνων αναγκαστικού δικαίου, εφόσον οι κανόνες αυτοί συμβιβάζονται με το κοινοτικό δίκαιο, οι τεχνικές προδιαγραφές καθορίζονται από τις αναθέτουσες αρχές με παραπομπή, είτε:

- στα εθνικά πρότυπα, που μεταφέρουν τα αντίστοιχα ευρωπαϊκά.
- σε ευρωπαϊκές τεχνικές εγκρίσεις.
- σε κοινές τεχνικές περιγραφές.

Η χρήση τεχνικών κανόνων και προδιαγραφών στις διαδικασίες ανάθεσης συμβάσεων κατασκευής δημοσίων έργων από τις αναθέτουσες αρχές είναι υποχρεωτική. Για να μπορεί να επιτευχθεί υγιής ανταγωνισμός, θα πρέπει οι πληροφορίες που περιέχονται στις προκηρύξεις, να επιτρέπουν στους εργολήπτες της Κοινότητας να διαμορφώσουν σαφή αντίληψη για τα έργα που προκηρύσσονται και να γνωρίζουν εκ των προτέρων τους όρους του διαγωνισμού.

6. 3. 1.3. Κοινός κανόνας δημοσιότητας (άρθρα 11-17)

Με στόχο τη διαφάνεια κατά τις διαδικασίες ανάθεσης συμβάσεων δημοσίων έργων καθορίζεται διαδικασία δημοσιότητας των προκηρύξεων της Ε.Ε. στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Οι προκηρύξεις συντάσσονται σύμφωνα με τα υποδείγματα τα οποία προβλέπονται από την κοινοτική οδηγία, είναι κοινά για όλα τα κράτη-μέλη και πρέπει να περιέχουν όλα τα πληροφοριακά στοιχεία τα οποία απαιτούνται από αυτά.

Οι αναθέτουσες αρχές υποχρεώνονται (άρθρο 11) να τηρούν τα ακόλουθα στάδια ενημέρωσης:

- ▼ **Ενδεικτική προκήρυξη:** ανακοίνωση της πρόθεσης σύναψης σύμβασης για έργα που η αξία τους υπερβαίνει τα 6.000.000 € (χωρίς Φ.Π.Α.). σκοπός είναι, η έγκαιρη ενημέρωση των ενδιαφερόμενων επιχειρήσεων για τις συμβάσεις που πρόκειται να ανατεθούν. Η ενδεικτική προκήρυξη δημοσιεύεται αναλυτικά σε όλες τις επίσημες γλώσσες των Κοινοτήτων (αυθεντικό θεωρείται όμως μόνο το κείμενο της γλώσσας του πρωτοτύπου). Εφόσον έχει προηγηθεί ενδεικτική προκήρυξη επιτρέπεται η σύντμηση της προθεσμίας παραλαβής των προσφορών από 52 σε 36 ημέρες (από την ημερομηνία της προκήρυξης σύναψης της σύμβασης).
- ▼ **Προκήρυξη για τη σύναψη σύμβασης:** οι προκηρύξεις αυτές είναι ανάλογες με τη διαδικασία που προβλέπεται να ακολουθηθεί:

- Ανοιχτή, κλειστή ή διαδικασία με διαπραγματεύσεις.
- Διαδικασία σύμβασης παραχώρησης (ειδική προκήρυξη).

Συντάσσονται σύμφωνα με τα υποδείγματα της οδηγίας και δημοσιεύονται τη στιγμή που αρχίζει πραγματικά η διαδικασία ανάθεσης/σύναψης της σύμβασης. Οι αναθέτουσες αρχές και η Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων έχουν από κοινού την ευθύνη δημοσίευσης των προκηρύξεων. Οι πρώτες αποστέλλουν τις προκηρύξεις στην δεύτερη το ταχύτερο δυνατόν και αυτή τις δημοσιεύει:

- στο Συμπλήρωμα της Επίσημης Εφημερίδας των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και
- στην Τράπεζα δεδομένων TED (ηλεκτρονική μορφή του της προηγούμενης).

Οι προκηρύξεις πρέπει να είναι πλήρεις, σαφείς και σύντομες. Η έκταση μιας προκήρυξης δεν πρέπει να υπερβαίνει τη μία σελίδα της Επίσημης Εφημερίδας, δηλαδή 650 λέξεις περίπου. Η δημοσίευση καθώς και η μετάφραση των προκηρύξεων στις επίσημες γλώσσες των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων γίνεται με έξοδα των Κοινοτήτων.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ 93/37/ΕΟΚ

ΟΡΙΣΜΟΣ ΟΡΙΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΩΝ

Στο παράρτημα ΙΙΙ της οδηγίας δίνονται για ορισμένες τεχνικές προδιαγραφές οι παρακάτω ορισμοί:

- **τεχνικές προδιαγραφές:** είναι όλες οι τεχνικές απαιτήσεις που περιέχονται κυρίως στις συγγραφές υποχρεώσεων και καθορίζουν τα απαιτούμενα χαρακτηριστικά μιας εργασίας, ενός υλικού, ενός προϊόντος ή μιας προμήθειας ειδών και οι οποίες επιτρέπουν τον αντικειμενικό προσδιορισμό μιας εργασίας, ενός υλικού, ενός προϊόντος ή μιας προμήθειας ειδών, έτσι ώστε να ανταποκρίνονται στη χρήση για την οποία προσδιορίζονται από την αναθέτουσα αρχή. Τα χαρακτηριστικά αυτά περιλαμβάνουν τα επίπεδα ποιότητας ή απόδοσης, την ασφάλεια, τις διαστάσεις καθώς και τις απαιτήσεις που ισχύουν για το υλικό, το προϊόν ή την προμήθεια ειδών όσον αφορά το σύστημα εξασφάλισης της ποιότητας, την ορολογία, τα σύμβολα, τις δοκιμές και μεθόδους δοκιμών, τη συσκευασία, τη σήμανση και τις ετικέτες.

Περιλαμβάνουν ακόμη τους κανόνες σχεδιασμού και του υπολογισμού του έργου, τους όρους δοκιμής, ελέγχου και παραλαβής των έργων καθώς και τις κατασκευαστικές τεχνικές ή μεθόδους και κάθε άλλο όρο τεχνικού χαρακτήρα, που η αναθέτουσα αρχή είναι σε θέση να καθορίσει μέσω γενικών ή ειδικών κανονιστικών διατάξεων, σχετικά με τα ολοκληρωθέντα έργα καθώς και με τα υλικά ή τα στοιχεία που αποτελούν τα έργα αυτά.

- **Πρότυπα:** είναι οι τεχνικές προδιαγραφές που έχουν εγκριθεί από κάποιο αναγνωρισμένο οργανισμό κανονιστικών αρμοδιοτήτων, με σκοπό την

επαναλαμβανόμενη ή συνεχή εφαρμογή, η τήρηση όμως της οποίας κατ' αρχήν δεν είναι υποχρεωτική.

- **Ευρωπαϊκά πρότυπα:** είναι τα πρότυπα που έχουν εγκριθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή τυποποίησης (CEN) ή από την ευρωπαϊκή επιτροπή ηλεκτροτεχνικής τυποποίησης (CENELEC) ως «ευρωπαϊκά πρότυπα (EN)» ή "κείμενα εναρμόνισης (HD)» σύμφωνα με τους κοινούς κανόνες των οργανισμών αυτών.
- **Ευρωπαϊκή τεχνική έγκριση:** είναι η ευνοϊκή τεχνική εκτίμηση της καταλληλότητας ενός προϊόντος για χρήση με γνώμονα την ικανοποίηση των βασικών απαιτήσεων για τις κατασκευές και με βάση τα εγγενή χαρακτηριστικά του προϊόντος και τους τιθέμενους όρους εφαρμογής και χρήσης του. Η ευρωπαϊκή έγκριση χορηγείται από τον οργανισμό, που είναι αναγνωρισμένος για το σκοπό αυτό από το κράτος μέλος.
- **Κοινές τεχνικές προδιαγραφές:** είναι οι τεχνικές προδιαγραφές που έχουν εκπονηθεί σύμφωνα με μια διαδικασία αναγνωρισμένη από τα κράτη-μέλη και έχουν δημοσιευτεί στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.
- **Ουσιώδεις απαιτήσεις:** είναι οι απαιτήσεις σχετικά με την ασφάλεια, την υγεία και ορισμένους άλλους τομείς γενικού συμφέροντος, στις οποίες πρέπει να ανταποκρίνονται τα έργα.

Συναφώς οι αναθέτουσες αρχές πρέπει να λαμβάνουν υπόψη γενικά τα εξής: 1) Οι τεχνικές προδιαγραφές πρέπει να αναφέρονται στα κείμενα γενικού περιεχομένου ή στα τεύχη δημοπράτησης. Δεν πρέπει να γίνεται αναφορά σε εθνικές προδιαγραφές που δε συμβιβάζονται με το κοινοτικό δίκαιο. 2) Με την επιφύλαξη των εθνικών τεχνικών κανόνων αναγκαστικού δικαίου και μόνο εφόσον αυτοί οι εθνικοί κανόνες συμβιβάζονται με το κοινοτικό δίκαιο, οι αναθέτουσες αρχές υποχρεούνται να καθορίζουν τις τεχνικές προδιαγραφές της σύμβασης παραπέμποντας είτε σε εθνικά πρότυπα που μεταφέρουν αντίστοιχα ευρωπαϊκά είτε σε ευρωπαϊκές τεχνικές εγκρίσεις είτε ακόμη σε κοινές τεχνικές προδιαγραφές. 3) Απαγορεύεται η αναφορά σε τεχνικές προδιαγραφές, που μνημονεύουν προϊόντα συγκεκριμένης τεχνικής ή προέλευσης ή ιδιαίτερες μεθόδους που έχουν ως

αποτέλεσμα να ευνοούν ή να αποκλείουν θερισμένες επιχειρήσεις, εκτός εάν οι προδιαγραφές αυτές δικαιολογούνται από το κείμενο της σύμβασης. Ακόμη και η αναφορά σε σήματα, διπλώματα ευρεσιτεχνίας, τύπους ορισμένης καταγωγής ή προέλευσης (π.χ. τσιμέντο ελληνικού τύπου).4)Επιτρέπεται η ως άνω αναφορά, υπό την προϋπόθεση ότι θα συνοδεύεται υποχρεωτικά υπό την υπόμνηση «ή ισοδύναμου», όταν η αναθέτουσα αρχή αδυνατεί να περιγράψει το αντικείμενο της σύμβασης παραπέμποντας σε τεχνικές προδιαγραφές, που είναι ανακριβείς και κατανοητές από όλους τους ενδιαφερόμενους. Μια αναθέτουσα αρχή μπορεί να παρεκκλίνει από τον παραπάνω τρόπο προσδιορισμού των τεχνικών προδιαγραφών στις εξής περιπτώσεις:

- ∅ Εάν τα προσόντα, οι ευρωπαϊκές τεχνικές εγκρίσεις ή οι κοινές τεχνικές προδιαγραφές δεν περιλαμβάνουν καμία διάταξη ως προς την εξακρίβωση της καταλληλότητας ενός προϊόντος ή εάν δεν υπάρχουν τεχνικά μέσα, για να εξακριβωθεί η συμφωνία του προϊόντος μετά παραπάνω πρότυπα και τις τεχνικές προδιαγραφές.
- ∅ Εάν η χρήση τους υποχρέωνε την αναθέτουσα αρχή να χρησιμοποιήσει προϊόντα ή υλικά ακατάλληλα για τις ήδη εν χρήσει εγκαταστάσεις της ή που θα συνεπάγονταν δυσανάλογα έξοδα ή δυσανάλογες τεχνικές δυσκολίες. Εντούτοις η παρέκκλιση αυτή (από τους ευρωπαϊκούς τεχνικούς κανόνες) επιτρέπεται μόνο με την προοπτική ότι το κυρίως έργο θα συμμορφωθεί σε ορισμένο χρονικό διάστημα στους ευρωπαϊκούς κανόνες.
- ∅ Εάν το συγκεκριμένο έργο αποτελεί πραγματική καινοτομία, έτσι ώστε η προσφυγή στους υπάρχοντες κοινοτικούς κανόνες θα ήταν ακατάλληλη.

Στην περίπτωση που δεν υπάρχουν ευρωπαϊκά πρότυπα, ευρωπαϊκές τεχνικές εγκρίσεις ή κοινές τεχνικές προδιαγραφές οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να παραπέμπουν:

- στις εθνικές τεχνικές προδιαγραφές, που αναγνωρίζονται ως σύμφωνες προς τις ουσιώδεις απαιτήσεις, που απαριθμούνται στις κοινοτικές οδηγίες τις σχετικές με την τεχνική εναρμόνιση και κυρίως σύμφωνα με τις διαδικασίες που προβλέπει η οδηγία 89/106/ΕΟΚ, που αφορά τα δομικά υλικά. Για να θεωρηθεί ότι ένα προϊόν

συμφωνεί με τις απαιτήσεις μιας τεχνικής προδιαγραφής, τίθενται στην οδηγία αυτή οι εξής βασικές απαιτήσεις:

- 1) μηχανική αντοχή και ασφάλεια
- 2) πυρασφάλεια
- 3) υγιεινή, υγεία, περιβάλλον
- 4) ασφάλεια χρήσης
- 5) προστασία κατά του θορύβου και
- 6) εξοικονόμηση ενέργειας και συγκράτηση θερμότητας.

- στις εθνικές τεχνικές προδιαγραφές, όσον αφορά τη μελέτη, τον υπολογισμό και την εκτέλεση των έργων καθώς και τη χρησιμοποίηση προϊόντων.

- σε άλλα έγγραφα τα οποία πρέπει να είναι κατά σειρά προτίμησης:

- a) εθνικά πρότυπα, που ισχύουν κατ' εφαρμογή των αντίστοιχων διεθνών προτύπων και έχουν εγκριθεί από τη χώρα της αναθέτουσας αρχής.

- β) άλλα πρότυπα και εθνικές τεχνικές εγκρίσεις της χώρας της αναθέτουσας αρχής.

- γ) οποιοδήποτε άλλο πρότυπο.

Ανακοίνωση αποτελέσματος της προκήρυξης: οι αναθέτουσες αρχές έχουν υποχρέωση να γνωστοποιούν τα αποτελέσματα των διαγωνισμών (συναφθείσες συμβάσεις) με ανακοίνωση που δημοσιεύεται στα παραπάνω επίσημα μέσα ενημέρωσης, εντός τακτής προθεσμίας, σύμφωνα με σχετικό υπόδειγμα της οδηγίας.

Ελάχιστες προθεσμίες (άρθρα 12-16): οι ελάχιστες προθεσμίες, που πρέπει να τηρούνται στα διάφορα στάδια του διαγωνισμού, εξαρτώνται από την εκάστοτε επιλεγόμενη διαδικασία και έχουν ως εξής:

- **Ανοικτή διαδικασία:** η ελάχιστη προθεσμία για την παραλαβή των προσφορών είναι 52 ημέρες από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης για δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Η προθεσμία αυτή μπορεί να μειωθεί στις 36 ημέρες, εάν έχει προηγηθεί η δημοσίευση της ενδεικτικής προκήρυξης στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Κλειστή διαδικασία ή διαδικασία με διαπραγμάτευση: οι αναθέτουσες αρχές πρέπει να αποστέλλουν την πρόσκληση για υποβολή προσφοράς ταυτόχρονα και

εγγράφως σε όλους τους επιλεγέντες υποψηφίους. Η πρόσκληση αυτή πρέπει να συνοδεύεται από τη συγγραφή υποχρεώσεων και τα συμπληρωματικά στοιχεία. Η προθεσμία παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής δεν μπορεί να είναι μικρότερη των 37 ημερών από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης (σε επείγουσες περιπτώσεις επιτρέπεται μείωση της στις 15 ημέρες).

Οι αιτήσεις συμμετοχής επιτρέπεται να υποβάλλονται με οποιοδήποτε μέσο, δηλ. με επιστολή, τηλεγράφημα, τέλεξ, φαξ ή τηλεφώνημα. Οι τελευταίες περιπτώσεις όμως πρέπει να επιβεβαιώνονται με επιστολή, που πρέπει να αποστέλλεται πριν από την εκπνοή της προθεσμίας.

Ειδικά στην περίπτωση της κλειστής διαδικασίας, η προθεσμία παραλαβής των προσφορών μετά από την αποστολή των προσκλήσεων δεν μπορεί να είναι μικρότερη των 40 ημερών.(στην περίπτωση που έχει προηγηθεί δημοσίευση ενδεικτικής προκήρυξης, η προθεσμία αυτή μπορεί να μειωθεί σε 26 ημέρες). Οι προθεσμίες αυτές μπορούν να παρατεθούν, εάν για τη σύνταξη των προσφορών, πρέπει να προηγηθεί επιτόπια επίσκεψη στον τόπο των έργων, ή επιτόπια εξέταση των εγγράφων που προσαρτώνται στη συγγραφή υποχρεώσεων. Σε επείγουσες περιπτώσεις, η προθεσμία παραλαβής των προσφορών δεν μπορεί να είναι μικρότερη των 10 ημερών από την ημερομηνία της πρόσκλησης.

■ Με σύμβαση παραχώρησης: στην περίπτωση που για την ανάθεση έργου ακολουθείται η διαδικασία της παραχώρησης, η προθεσμία δεν μπορεί να είναι μικρότερη των 52 ημερών από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης.

Στην περίπτωση που οι ανάδοχοι παραχώρησης δημοσίων έργων (εάν δεν είναι οι ίδιοι αναθέτουσες αρχές) θέλουν να συνάψουν υπεργολαβικές συμβάσεις έργων με τρίτους, η προθεσμία παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής, που μπορούν να ορίσουν, δεν μπορεί να είναι μικρότερη των 37 ημερών από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης, ενώ η προθεσμία παραλαβής των προσφορών δεν μπορεί να είναι μικρότερη από 40 ημέρες από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης ή της πρόσκλησης για την υποβολή προσφορών.

Ο υπολογισμός των προθεσμιών για την παραλαβή των προσφορών ή των αιτήσεων συμμετοχής γίνεται σύμφωνα με προγενέστερο Κανονισμό του

Συμβουλίου. Οι προθεσμίες περιλαμβάνουν τις αργίες, τα Σάββατα και τις Κυριακές, εκτός αν αυτές εξαιρούνται ρητά, ή οι προθεσμίες προσδιορίζονται σε εργάσιμες ημέρες. Ως εργάσιμες ημέρες νοούνται όλες οι ημέρες εκτός από τις αργίες, τις Κυριακές και τα Σάββατα. Ως αργίες νοούνται όλες οι ημέρες που προβλέπονται ως αργίες στο κράτος-μέλος ή στο όργανο των Κοινοτήτων, όπου πρόκειται να λάβει χώρα μία πράξη.

6.3.1.4. Κοινοί κανόνες συμμετοχής (άρθρα 18-32).

Κεφάλαιο 1. - Γενικές διατάξεις (άρθρα 18-23)

Όταν η ανάθεση του έργου γίνεται με βάση το κριτήριο της πλέον συμφέρουσας - από οικονομική άποψη- προσφοράς, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να λαμβάνουν υπόψη τις εναλλακτικές προσφορές που υποβάλλουν οι προσφέροντες, εφόσον οι προσφορές αυτές ανταποκρίνονται στις ελάχιστες καθορισμένες απαιτήσεις. Στις συγγραφές υποχρεώσεων αναφέρονται οι ελάχιστες απαιτήσεις, που πρέπει να πληρούν οι εναλλακτικές προσφορές, καθώς και ο τρόπος υποβολής τους (άρθρο 19).

Στη συγγραφή υποχρεώσεων η αναθέτουσα αρχή μπορεί να ζητήσει από τον προσφέροντα, να της ανακοινώσει στην προσφορά του, το τμήμα της σύμβασης που ενδεχομένως προτίθεται να αναθέσει υπεργολαβικά σε τρίτους (άρθρο 20).

Στο άρθρο 21 καθορίζεται ότι στις διαδικασίες ανάθεσης μιας σύμβασης έργου επιτρέπεται η συμμετοχή κοινοπραξιών, χωρίς να υποχρεούνται εκ των προτέρων να λάβουν μία καθορισμένη νομική μορφή. Η επιλεγείσα κοινοπραξία μπορεί ωστόσο να υποχρεωθεί να το πράξει, όταν της ανατεθεί το έργο.

Στις κλειστές διαδικασίες και στις διαδικασίες με διαπραγμάτευση οι αναθέτουσες αρχές επιλέγουν τους υποψήφιους, που θα κληθούν να υποβάλουν προσφορά ή να διαπραγματευθούν, ανάμεσα σε αυτούς που έχουν εκδηλώσει ενδιαφέρον για τη σύμβαση (μετά τη δημοσίευση της σχετικής προκήρυξης) και πληρούν τα ποιοτικά κριτήρια επιλογής (άρθρο 22).

Ο αριθμός των υποψηφίων που εκάστοτε καλούνται να υποβάλουν προσφορά, πρέπει να επαρκεί, ώστε να εξασφαλίζονται συνθήκες πραγματικού ανταγωνισμού:

- ∅ Στην κλειστή διαδικασία τα όρια καθορίζονται σε συνάρτηση με τη φύση του έργου (από 5 μέχρι 20).
- ∅ Στη διαδικασία με διαπραγμάτευση κατ' ελάχιστο τρεις, εφόσον υπάρχει επαρκής αριθμός καταλλήλων υποψηφίων.

Συνθήκες εργασίας στους τόπους εκτέλεσης των έργων: Τα συναφή θέματα ρυθμίζονται στο άρθρο 23. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί ή είναι δυνατό να υποχρεωθεί από ένα κράτος-μέλος, να αναφέρει στη συγγραφή υποχρεώσεων τις αρμόδιες αρχές για πληροφορίες, σχετικά με τις συνθήκες εργασίας που ισχύουν στο κράτος-μέλος στην περιοχή ή στην τοποθεσία όπου πρόκειται να εκτελεστεί το έργο και πρέπει να εφαρμοσθούν στο εργοτάξιο κατά την περίοδο εκτέλεσης της σύμβασης.

Από την πλευρά της, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να ζητήσει από τους προσφέροντες ή τους συμμετέχοντες στη διαδικασία του διαγωνισμού να αναφέρουν, ότι κατά την προετοιμασία της προσφοράς τους έλαβαν υπόψη τις υποχρεώσεις περί συνθηκών εργασίας που ισχύουν στον τόπο εκτέλεσης των έργων.

Κεφάλαιο 2. Κριτήρια ποιοτικής επιλογής (άρθρα 24-29)

Κάθε εργολήπτης μπορεί να αποκλεισθεί από τη συμμετοχή σε διαγωνισμό δημοσίου έργου (άρθρο 24) μόνο όταν:

1. βρίσκεται σε κατάσταση πτώχευσης, εκκαθάρισης, παύσης εργασιών, αναγκαστικής διαχείρισης ή πτωχευτικού συμβιβασμού ή σε οποιαδήποτε άλλη ανάλογη κατάσταση που προβλέπεται από τις εθνικές νομοθεσίες.
2. έχει κινηθεί εναντίον του διαδικασία κήρυξης πτώχευσης, εκκαθάρισης, αναγκαστικής διαχείρισης, πτωχευτικού συμβιβασμού, ή οποιαδήποτε παρόμοια διαδικασία, που προβλέπεται από τις εθνικές νομοθεσίες.
3. έχει καταδικασθεί για αδίκημα που αφορά την επαγγελματική του διαγωγή με απόφαση η οποία έχει ισχύ δεδικασμένου.
4. έχει διαπράξει σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα που αποδεδειγμένα

διαπιστώθηκε, με οποιοδήποτε μέσο μπορούν να διαθέσουν οι αναθέτουσες αρχές.

5. δεν έχει εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του όσον αφορά την πληρωμή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης σύμφωνα με τη νομοθεσία της χώρας όπου είναι εγκατεστημένος, ή με τη νομοθεσία της χώρας της αναθέτουσας αρχής.
6. δεν έχει εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του σχετικά με την πληρωμή των φόρων σύμφωνα με τη νομοθεσία της χώρας όπου είναι εγκατεστημένος ή με τη νομοθεσία της χώρας της αναθέτουσας αρχής.
7. είναι ένοχος σημαντικής ψευδούς δηλώσεως σχετικά με τις παραπάνω πληροφορίες που απαιτούνται από την αναθέτουσα αρχή.

Τα αποδεικτικά μέσα που μπορούν να ζητηθούν από τους υποψηφίους ορίζονται σαφώς στην οδηγία και δεν αφήνονται στη διακριτική ευχέρεια των αναθετουσών αρχών. Ακόμη καθορίζεται ανάλογα με την ακολουθούμενη διαδικασία, πότε ελέγχεται η πληρότητα και το περιεχόμενο των ζητούμενων στοιχείων.

Μετά τον έλεγχο των περιπτώσεων αποκλεισμού των υποψηφίων από τη συμμετοχή σε διαγωνισμό, για όσους υποψηφίους παραμένουν στις διαδικασίες, ακολουθούν οι έλεγχοι της:

- επαγγελματικής ικανότητας (άρθρο 25).
- χρηματοδοτικής- και οικονομικής ικανότητας (άρθρο 26).
- τεχνικής ικανότητας (άρθρο 27).

Η επαγγελματική ικανότητα αποδεικνύεται με απόδειξη της εγγραφής του υποψηφίου στο επαγγελματικό μητρώο της χώρας εγκατάστασης του (στην Ελλάδα στο Μητρώο Εργοληπτικών Επιχειρήσεων - ΜΕΕΠ του ΥΠΕΧΩΔΕ).

Η χρηματοδοτική και η οικονομική ικανότητα των υποψηφίων μπορεί να αποδειχθεί με ένα από τα παρακάτω δικαιολογητικά:

- Με κατάλληλες τραπεζικές βεβαιώσεις.
- Με ισολογισμούς ή αποσπάσματα ισολογισμών της επιχείρησης, στην περίπτωση που σύμφωνα με τη νομοθεσία της χώρας όπου είναι εγκατεστημένη η επιχείρηση υπάρχει υποχρέωση δημοσίευσης των

ισολογισμών.

- Με δήλωση για το συνολικό ύψος του κύκλου εργασιών της επιχείρησης καθώς και για το συνολικό ύψος του κύκλου εργασιών της κατά την τελευταία τριετία.

Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να ζητήσει και άλλα αποδεικτικά στοιχεία εκτός από τα παραπάνω, αρκεί να σχετίζονται με τον επιδιωκόμενο στόχο και να μην εισάγουν διακρίσεις. Στην περίπτωση που ένας εργολήπτης για βάσιμο λόγο δεν μπορεί να προσκομίσει τα αιτούμενα δικαιολογητικά, πρέπει να αποδείξει τη χρηματοδοτική και οικονομική του ικανότητα με οποιοδήποτε άλλο έγγραφο στοιχείο που οι αναθέτουσες αρχές κρίνουν αποδεκτό. Η τεχνική ικανότητα των εργοληπτών αποδεικνύεται με τα εξής δικαιολογητικά:

- τίτλους σπουδών και επαγγελματικών προσόντων του εργολήπτη ή και των στελεχών της επιχείρησης και ιδίως του ή των υπευθύνων για την εκτέλεση των έργων.
- κατάλογο των εκτελεσθέντων έργων κατά την τελευταία πενταετία, ο οποίος πρέπει να συνοδεύεται από πιστοποιητικά καλής εκτελέσεως των σημαντικότερων έργων.
- δήλωση για τα τεχνικά μέσα και το μηχανικό και τεχνικό εξοπλισμό που διαθέτει ο εργολήπτης για την εκτέλεση των έργων.
- δήλωση για το μέσο ετήσιο εργατοϋπαλληλικό δυναμικό και για τον αριθμό των στελεχών της επιχείρησης κατά την τελευταία τριετία.
- δήλωση για το τεχνικό προσωπικό ή για τις τεχνικές υπηρεσίες που θα διαθέσει ο εργολήπτης για την εκτέλεση του έργου, ανεξάρτητα αν ανήκουν ή όχι στην επιχείρηση.

Κράτη-μέλη που διαθέτουν επίσημους καταλόγους αναγνωρισμένων εργοληπτών πρέπει να τους εναρμονίσουν με τις διατάξεις της Οδηγίας σχετικά με τα κριτήρια ποιοτικής επιλογής των υποψηφίων. Η οδηγία θέτει ιδιαίτερους κανόνες για τον τρόπο που τα κράτη-μέλη πρέπει να καταρτίζουν και να διαχειρίζονται τους επίσημους αυτούς καταλόγους. Ο εργολήπτης που είναι εγγεγραμμένος σε έναν τέτοιο κατάλογο, μπορεί να χρησιμοποιήσει την εγγραφή του αυτή, για να αποδείξει ότι

πληροί κάποια από τα παραπάνω κριτήρια. Οι πληροφορίες που συνάγονται από τον κατάλογο αυτό δεν χωρούν αμφισβήτηση.

Κεφάλαιο 3. Κριτήρια για την ανάθεση του έργου (άρθρα 30-32)

Τα κριτήρια βάσει των οποίων οι αναθέτουσες αρχές αναθέτουν τα δημόσια έργα, είναι είτε η πλέον:

- χαμηλότερη προσφορά (χαμηλότερη τιμή).
- συμφέρουσα προσφορά (από οικονομική άποψη).

Η εφαρμογή του δεύτερου κριτηρίου είναι πιο δύσκολη. Στην Οδηγία καθορίζονται ορισμένα στοιχεία που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για τον προσδιορισμό της πιο συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς, τα οποία πρέπει να αναφέρονται και στην προκήρυξη.

Στις περιπτώσεις που η ανάθεση της σύμβασης γίνεται με βάση το κριτήριο της πιο συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να λαμβάνουν υπόψη τους τις εναλλακτικές προσφορές που υποβάλλουν οι προσφέροντες, με την προϋπόθεση ότι είναι σύμφωνες με τις εκ των προτέρων καθορισμένες ελάχιστες απαιτήσεις.

Εάν οι προσφορές που έχουν υποβληθεί είναι ασυνήθιστα χαμηλές σε σχέση με τις προβλεπόμενες εργασίες, η αναθέτουσα αρχή πριν τις απορρίψει πρέπει να ζητήσει από τον προσφέροντα εγγράφως διευκρινίσεις, για τα διάφορα στοιχεία της προσφοράς του σχετικά με την οικονομία που επιτυγχάνεται χάρη στη μέθοδο κατασκευής ή στις τεχνικές λύσεις που έχουν επιλεγεί ή στις εξαιρετικά ευνοϊκές συνθήκες κάτω από τις οποίες ο προσφέρων προτίθεται να κατασκευάσει το έργο και να επαληθεύσει τα στοιχεία αυτά λαμβάνοντας υπόψη την σχετική αιτιολόγηση.

Εάν τα έγγραφα στοιχεία της σύμβασης προβλέπουν ανάθεση της σύμβασης στον προσφέροντα την πιο-συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά, τότε η αναθέτουσα αρχή είναι υποχρεωμένη να τεκμηριώσει στην Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων την απόρριψη των προσφορών τις οποίες κρίνει υπερβολικά χαμηλές.

6.3.1.5. Τελικές διατάξεις (άρθρα 33-37).

Δεν γίνεται στη θέση αυτή ειδικότερη αναφορά στις επιμέρους διατάξεις των άρθρων 33-37, διότι αυτές αφορούν γενικές ρυθμίσεις, που έχουν εφαρμογή στο σύνολο της οδηγίας. Ο άμεσα ενδιαφερόμενος, μπορεί να ανατρέξει στο πρωτότυπο κείμενο.

6.3.2. Δικαστική προστασία των συμβάσεων.

6.3.2.1. Γενικά.

Ο Νόμος 2522/97, διαρθρωμένος σύμφωνα με την Οδηγία 89/665 ΕΟΚ, αναφέρεται στη δικαστική προστασία κατά το στάδιο που προηγείται της σύναψης σύμβασης:

- δημοσίων έργων και
- κρατικών προμηθειών και υπηρεσιών.

Ειδικότερα στα δημόσια έργα, με το νόμο αυτό επιλύονται οι διαφορές:

1. που προκύπτουν κατά τις διάφορες διαδικαστικές φάσεις πριν από τη σύναψη της σύμβασης. Η σύναψη συντελείται με την κοινοποίηση στον ανάδοχο της απόφασης κατακύρωσης.
2. που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 93/37, ΕΟΚ, ή στις διατάξεις, με τις οποίες η οδηγία αυτή έχει μεταφερθεί την εσωτερική έννομη τάξη.
3. που προκύπτουν από πράξεις ή παραλείψεις οι οποίες εκδίδονται ή συντελούνται μετά την έναρξη ισχύος του νόμου (01.11.97).

Συμβάσεις που εξαιρούνται του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας 93/37 ΕΟΚ:

1. Έργα προϋπολογισμού μικρότερου των 5.000.000 €
2. Έργα στους τομείς ύδατος, ενέργειας, μεταφορών και επικοινωνιών.
3. Έργα που για διάφορες αιτίες έχουν χαρακτηριστεί απόρρητα.

Κάθε εργολήπτης που ενδιαφέρεται για την ανάληψη ενός δημοσίου έργου, έχει δικαίωμα δικαστικής προστασίας, αν κρίνει ότι από την αναθέτουσα αρχή, είτε:

✓ έχει υποστεί ή πρόκειται να υποστεί ζημία, λόγω μη εφαρμογής ή εσφαλμένης ερμηνείας της νομοθεσίας,

✓ έχει διαπιστώσει παράβαση της κοινοτικής ή και της εσωτερικής νομοθεσίας, οπότε νομιμοποιείται να ζητήσει:

1) προσωρινή δικαστική προστασία.

2) ακύρωση ή αναγνώριση ως άκυρης της παράνομης πράξης.

3) επιδίκαση αποζημίωσης.

Η επίλυση των διαφορών γίνεται κατά βάση με τις ισχύουσες εθνικές διατάξεις, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στον παρόντα νόμο.

6.3.2.2. Προσωρινή δικαστική προστασία

Προσωρινή δικαστική προστασία μπορεί να ζητείται από κάθε νομιμοποιούμενο ενδιαφερόμενο, προκειμένου:

- να αρθεί κάποια παράβαση που πιθανόν έγινε, ή
- για να αποτραπεί περαιτέρω ζημία στα συμφέροντα του.

Από τη στιγμή που ο ενδιαφερόμενος λάβει γνώση της παράνομης πράξης ή παράλειψης, εάν αποφασίσει να, ασκήσει προσφυγή, οφείλει να το πράξει μέσα σε διάστημα πέντε (5) ημερών. Η προσφυγή κατατίθεται στην Αναθέτουσα Αρχή και πρέπει να περιλαμβάνει όλες τις νομικές και πραγματικές αιτιάσεις που υποστηρίζουν το αίτημα του. Αυτός που προσφεύγει, υποχρεούται να το γνωστοποιήσει ο ίδιος ή μέσω του εκπροσώπου ή αντικλήτου του στον θιγόμενο από την ολική ή μερική παραδοχή της.

Η αναθέτουσα αρχή οφείλει να αποφανθεί περί του βάσιμου ή μη της ασκηθείσας προσφυγής μέσα σε δέκα (10) ημέρες. Αν η προσφυγή κριθεί βάσιμη, λαμβάνονται τα απαιτούμενα μέτρα για τη διόρθωση ή συμπλήρωση της παράνομης πράξης ή παράλειψης. Αν η παραπάνω προθεσμία παρέλθει άπρακτη, αυτόματα στοιχειοθετείται η απόρριψη της προσφυγής. Οι παραπάνω διατάξεις δεν θίγουν τα ρυθμιζόμενα της κείμενης νομοθεσίας περί διοικητικών προσφυγών κατά τη διεξαγωγή δημοσίων διαγωνισμών.

Η επόμενη ενέργεια του ενδιαφερομένου, είναι η αίτηση ασφαλιστικών μέτρων. Αυτή κατατίθεται στο αρμόδιο δικαστήριο το αργότερο δέκα (10) ημέρες μετά την απόρριψη της προσφυγής είτε αυτή εκφράστηκε ρητά είτε σιωπηρά. Οι αιτιάσεις της αίτησης ασφαλιστικών μέτρων επιβάλλεται να είναι ίδιες με αυτές της προσφυγής. Η προθεσμία άσκησης της προσφυγής, η άσκηση αυτής, αλλά και η προθεσμία για την άσκηση ασφαλιστικών μέτρων, αποτελούν κώλυμα για τη σύναψη της σύμβασης.

Η ημερομηνία και ώρα εκδίκασης της αίτησης καθώς και η προθεσμία κλήτευσης ορίζονται από τον αρμόδιο για την εκδίκαση της αίτησης δικαστή, εντός 15 ημερών από την κατάθεση της αίτησης. Η προθεσμία κλήτευσης πρέπει να απέχει τουλάχιστον 10 ημέρες από την ημερομηνία εκδίκασης, προκειμένου να προετοιμαστεί κατάλληλα ο θιγόμενος από την εκδίκαση την αίτησης. Η κλήση κοινοποιείται στην αναθέτουσα αρχή, κατά της οποίας ασκείται η προσφυγή, αλλά και προς κάθε τρίτο ενδιαφερόμενο του οποίου την κλήτευση κρίνει ο δικαστής ως απαραίτητη. Υπεύθυνος για την κοινοποίηση είναι ο αιτών. Οι διάδικοι πρέπει, όπως είναι ευνόητο, να προσκομίσουν κατά την εκδίκαση της αίτησης όλα τα αποδεικτικά στοιχεία, έγγραφα ή μη, που έχουν στη διάθεση τους. Όμως, παρέμβαση μπορεί να υπάρξει και από οποιονδήποτε τρίτο κρίνει ότι επηρεάζονται τα συμφέροντα του. Η άσκηση ασφαλιστικών μέτρων δημιουργεί κώλυμα για τη σύναψη της σύμβασης. Ειδικότερα, μετά την κατάθεση της αίτησης και την κλήση της αναθέτουσας αρχής, ο αρμόδιος δικαστής μπορεί να εκδώσει προσωρινή διαταγή, η οποία να περιέχει τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν ως την έκδοση της απόφασης. Η διαταγή, ύστερα από σχετικό αίτημα της αναθέτουσας αρχής, μπορεί να ανακληθεί είτε από το δικαστή που την εξέδωσε είτε από το δικαστήριο που πρόκειται να δικάσει την αίτηση ασφαλιστικών μέτρων και αφού κληθεί προηγουμένως (εντός 24 ωρών) ο αιτών προς ακρόαση

Όταν το δικαστήριο κρίνει πως υπάρχει σοβαρή πιθανότητα παράβασης του κοινοτικού ή εθνικού δικαίου και ως εκ τούτου αναγκαία τη λήψη μέτρων, προκειμένου να αρθούν τα δυσμενή από την παράβαση αποτελέσματα ή να αποτραπεί η ζημία στα συμφέροντα του αιτούντος, κάνει δεκτή την αίτηση των ασφαλιστικών μέτρων. Αντιθέτως την απορρίπτει, αν κρίνει ότι οι αρνητικές συνέπειες παραδοχής της θα είναι πιο σοβαρές για το δημόσιο συμφέρον από την

ωφέλεια του αιτούντος. Επισημαίνεται ότι, η απόρριψη της αίτησης για οποιονδήποτε λόγο δε θίγει άλλα δικαιώματα του αιτούντος.

Αν η αίτηση γίνει δεκτή, το δικαστήριο διατάζει την εφαρμογή των κατάλληλων ασφαλιστικών μέτρων. Σε αυτή του την απόφαση δεν περιορίζεται από τις προτάσεις των διαδίκων, αλλά ενεργεί σύμφωνα με την κρίση του. Μπορεί να διατάξει την αναστολή της ισχύος όρων της διακήρυξης, των τευχών δημοπράτησης και οποιουδήποτε άλλου εγγράφου σχετικού με τη διεξαγωγή του διαγωνισμού, την αναστολή εκτέλεσης οποιαδήποτε πράξης της αναθέτουσας αρχής, την απαγόρευση νομικών ή υλικών ενεργειών, την εκτέλεση των απαραίτητων θετικών πράξεων, όπως η διατήρηση εγγράφων και άλλων στοιχείων, καθώς και την αναστολή σύναψης της σύμβασης. Η απόφαση της αίτησης ασφαλιστικών μέτρων πρέπει να εκδοθεί το αργότερο 15 ημέρες μετά την εκδίκαση.

Πρέπει να σημειωθεί, ότι η αίτηση ασφαλιστικών μέτρων δεν εξαρτάται ούτε από την αίτηση ακύρωσης, ούτε από την κυρία αγωγή. Η προθεσμία άσκησης των ενδίκων μέσων διακόπτεται με την κατάθεση της αίτησης ασφαλιστικών μέτρων και αρχίζει με τη δημοσίευση της σχετικής απόφασης. Ο αιτών, υπέρ του οποίου ελήφθη ασφαλιστικό μέτρο, πρέπει το αργότερο 30 ημέρες μετά την έκδοση της απόφασης, να ασκήσει ή την αίτηση ακύρωσης ή την κύρια αγωγή. Σε διαφορετική περίπτωση, το ασφαλιστικό μέτρο θα σταματήσει να ισχύει. Η δικάσιμος για την εκδίκαση των ενδίκων μέσων, πρέπει να οριστεί το αργότερο τρεις (3) μήνες μετά την κατάθεση του δικογράφου.

6.3.2.2. Ακύρωση- η αναγνώριση της ακυρότητας

Αν ο ενδιαφερόμενος διαπιστώσει, ότι κάποια πράξη ή παράλειψη της αναθέτουσας αρχής παραβιάζει κανόνα του εσωτερικού ή κοινοτικού δικαίου, διατηρεί το δικαίωμα να ζητήσει την ακύρωση ή την αναγνώριση ως άκυρης της πράξης, όσον αφορά στη διαδικασία που προηγείται της σύναψης συμβάσεως. Ειδικότερα, δικαιούται να ζητήσει, την ακύρωση ή την αναγνώριση της ακυρότητας όρου που περιέχεται στη διακήρυξη, στα τεύχη δημοπράτησης ή σε άλλο έγγραφο σχετικά με

τη διαδικασία του διαγωνισμού και αναφέρεται σε τεχνικές οικονομικές και χρηματοδοτικές προδιαγραφές, καθώς και των πράξεων αποκλεισμού από τη συμμετοχή στο διαγωνισμό, αξιολόγηση προσφορών και κατοχύρωσης του αποτελέσματος του διαγωνισμού.

Η ακύρωση ή η αναγνώριση της ακυρότητας πράξης ή παράλειψης της αναθέτουσας αρχής, πρέπει να αποφασιστεί από το δικαστήριο πριν τη σύναψη σχετικής σύμβασης προκειμένου να τεθεί εν ισχύ. Η μοναδική περίπτωση να θιγεί σύμβαση, αν αυτό δε γίνει, είναι να είχε προηγηθεί της σύναψης αναστολή της διαδικασίας κατοχύρωσης του διαγωνισμού με απόφαση ασφαλιστικών μέτρων ή με προσωρινή διαταγή. Τότε, ο ενδιαφερόμενος διατηρεί το δικαίωμα του προς αξίωση αποζημίωσης.

6.3.2.3. Αξίωση αποζημίωσης.

Αν κάποιος ενδιαφερόμενος αποκλειστεί από τη συμμετοχή ή την ανάθεση δημοσίου έργου κατά παράβαση του εθνικού ή του κοινοτικού δικαίου, έχει το δικαίωμα να ζητήσει αποζημίωση από την αναθέτουσα αρχή. Οι διαδικασίες στις οποίες πρέπει να προβεί, καθώς και οι παράμετροι της αποζημίωσης (ύψος ποσού, χρόνος αποζημίωσης κ.ά.) ρυθμίζονται με βάση την εθνική νομοθεσία και συγκεκριμένα τις διατάξεις των άρθρων 197 και 198 του Αστικού Κώδικα. Οι διατάξεις που αναφέρονται κατά της αξίωσης για αποζημίωση δεν εφαρμόζονται.

Απαραίτητη προϋπόθεση για την επιδίκαση αποζημίωσης αποτελεί όπως είναι ευνόητο, η προηγούμενη ακύρωση ή αναγνώριση της παράνομης πράξης ή παράλειψης από το αρμόδιο δικαστήριο. Η αγωγή αποζημίωσης μπορεί να εκδικαστεί μαζί με την αγωγή αναγνώρισης της ακυρότητας. Η εκτέλεση της χρηματικής απαίτησης έναντι του δημοσίου ή νομικών προσώπων που έχουν τα διαδικαστικά του προνόμια, μπορεί να γίνει μετά από προθεσμία 3 μηνών από την επίδοση μέσω δικαστικού επιμελητή της σχετικής αίτησης, προς καταβολή του ποσού, που έχει επιδικασθεί.

6.3.3. Σύστημα ελέγχου δημοσίων συμβάσεων με κοινοτική χρηματοδότηση.

Αναφέρθηκε σε άλλη θέση (άρθρο 8 της Οδηγίας 93/37), η διαδικασία ελέγχου, που ασκεί η Ευρωπαϊκή Κοινότητα όσον αφορά στην εφαρμογή των κοινοτικών οδηγιών κατά τη σύναψη συμβάσεων, δημοσίων έργων. Ειδικότερα όμως για τα δημόσια έργα που εκτελούνται στα πλαίσια της πραγματοποίησης σχεδίων και προγραμμάτων με κοινοτικές χρηματοδοτήσεις, έχει καθιερωθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση ένα ιδιαίτερο σύστημα ελέγχου, που περιέχεται στην Ανακοίνωση C(88)2510.

Η αρμόδια Ευρωπαϊκή Επιτροπή προχώρησε στην ενέργεια αυτή έχοντας διαπιστώσει ότι συχνά κατά τη σύναψη των δημοσίων συμβάσεων που χρηματοδοτούνται από την Κοινότητα δεν τηρούνται οι διατάξεις του κοινοτικού δίκαιου (παράγραφος 1).

Οι σημαντικότερες παραβάσεις που παρατηρούνται, είναι:

- η σύναψη συμβάσεων χωρίς προηγούμενη δημοσίευση της προκήρυξης στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.
- η κατά κατάχρηση κατάτμηση των έργων προκειμένου να μην εφαρμοστούν οι οδηγίες.
- η σύναψη συμβάσεων καταχρηστικά, με απ' ευθείας ανάθεση.

Ως βασικές αρχές του συστήματος ελέγχου καθιερώνονται (παράγραφος 3):

- ✓ ο έλεγχος της τήρησης των κοινοτικών διατάξεων πρέπει να είναι ισόρροπος. Περιλαμβάνει τόσο τις δημόσιες συμβάσεις που εκτελούνται με κοινοτική χρηματοδότηση, αλλά και εκείνες (τελευταία με έμφαση) που δεν χρηματοδοτούνται.
- ✓ ο έλεγχος ανατίθεται όχι μόνο στην Επιτροπή αλλά εξίσου και στις εθνικές αρχές. Τα λειτουργικά προγράμματα που εκτελούνται με κοινοτική συνδρομή, προκειμένου να υλοποιηθεί ένα σύνολο επενδύσεων, διευθύνονται από τις αρμόδιες εθνικές αρχές. Κατά συνέπεια, επιβάλλεται αποκεντρωμένος έλεγχος στην τήρηση των διατάξεων.
- ✓ η πληροφόρηση και η ευαισθητοποίηση των δικαιούχων θεωρούνται βασικές προϋποθέσεις για τον τερματισμό των παραβάσεων. Επειδή οι ισχύουσες

διατάξεις επιδέχονται συχνά διάφορες ερμηνείες, η σχετική με την κοινοτική νομοθεσία ενημέρωση αποτελεί προτεραιότητα της Επιτροπής.

▼ κατ' έτος δημοσίευση των αποτελεσμάτων του ελέγχου καθώς και της μεθόδου που έχει χρησιμοποιηθεί.

Το σύστημα ελέγχου περιλαμβάνει δράσεις, με στόχο την ταυτόχρονη προειδοποίηση των δικαιούχων σχετικά με τις υποχρεώσεις που αναλαμβάνουν όταν δέχονται κοινοτική συνδρομή, μεταξύ άλλων και το να διευκολύνουν τους ελέγχους των συμβάσεων (παράγραφος 4).

Οι προληπτικές ενέργειες προς όφελος των δικαιούχων περιλαμβάνουν(παράγραφος 5):

- πληροφόρηση σχετικά με την κοινοτική νομοθεσία.
- ευαισθητοποίηση σχετικά με τα κυρίως χρησιμοποιούμενα μέσα ελέγχου:

1. ερωτηματολόγιο δημόσιες συμβάσεις
2. έντυπο αίτησης πληρωμής.

Όλο το σύστημα ελέγχου, βασίζεται στη συμπλήρωση ενός ερωτηματολογίου από τους φορείς που ζητούν κοινοτική χρηματοδότηση. Στόχος του είναι:

- να κατευθύνει όσους ζητούν κοινοτική χρηματοδότηση, να συνάπτουν τις συμβάσεις τους τηρώντας τις διατάξεις της κοινοτικής νομοθεσίας,
- να επιτρέπει στις εθνικές αρχές και στην Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων να επαληθεύουν αν πράγματι εφαρμόζονται οι ως άνω διατάξεις.

Η συμπλήρωση των ερωτηματολογίων, επιβάλλεται για έργα των οποίων ο προϋπολογισμός υπερβαίνει το όριο των πέντε εκατομμυρίων (5.000.000) €. Στην περίπτωση της κατάμησης έργου, πρέπει να συμπληρώνονται ερωτηματολόγια για τα επί μέρους τμήματα εφόσον η συνολική αξία του έργου υπερβαίνει το προαναφερόμενο ποσό.

Τα ερωτηματολόγια, ύστερα από τη συμπλήρωσή τους από μέρος των προς χρηματοδότηση φορέων, αποστέλλονται στις εθνικές αρχές. Αυτές με τη σειρά τους, τα διαβιβάζουν στην Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Αυτό μπορεί να γίνει τη στιγμή υποβολής της αίτησης:

- . συνδρομής, αν οι συμβάσεις έχουν ήδη συναφθεί τη στιγμή της προετοιμασίας της αίτησης.
- . πληρωμής, αν έχουν συναφθεί όλες οι συμβάσεις.
- . πληρωμής κάποιου ποσού, σε κάθε περίπτωση.

Είναι ευνόητο, ότι οι πληρωμές αναστέλλονται, αν δεν συμπληρωθεί το ερωτηματολόγιο. Προηγουμένως όμως, δίνεται η δυνατότητα στον ενδιαφερόμενο φορέα να υποβάλλει τις παρατηρήσεις του. Κρίνεται σκόπιμο, οι απαντήσεις που δίνονται στο ερωτηματολόγιο και στο έντυπο αίτησης πληρωμής να εξετάζονται από τις εθνικές αρχές. Αν η εξέταση είναι ουσιαστική και γίνεται έγκαιρα, επιταχύνονται οι διαδικασίες πληρωμής για το σχέδιο ή το πρόγραμμα. Ακολούθως η Επιτροπή επαληθεύει τις δημοσιεύσεις των προκηρύξεων των συμβάσεων στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Με τον τρόπο αυτό, μπορεί να γίνονται οι πληρωμές μέσω του ταμείου ή του χρηματοδοτικού μέσου της Κοινότητας χωρίς να υπάρχει κάποιο κώλυμα.

Αν βεβαιωθούν παραβάσεις κατά τη σύναψη συμβάσεων που χρηματοδοτούνται από την Κοινότητα, η επέμβαση της Επιτροπής είναι άμεση. Μπορεί να:

- απορρίψει την αίτηση συνδρομής να
- αναστείλει τις πληρωμές, ακόμη και να
- απαιτήσει την επιστροφή πιστώσεων, που έχει ήδη χορηγήσει.

7. ΣΧΟΛΙΑ-ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ-ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Όπως αναφέρθηκε στην εισαγωγή, το θεσμικό πλαίσιο κατασκευής δημοσίων έργων καλείται να εξασφαλίσει:

- τη σωστή σχεδίαση και εκτέλεση των δημοσίων έργων, ώστε να καθίστανται λειτουργικά, ασφαλή και να εξυπηρετούν το κοινωνικό σύνολο.
- τη βέλτιστη ποιότητα σχεδιασμού και κατασκευής των έργων.
- τον ομαλό και υγιή ανταγωνισμό μεταξύ των εργοληπτικών επιχειρήσεων.
- την οικονομική βιωσιμότητα του δημοσίου τομέα, σε μακροχρόνια κλίμακα, δεδομένου ότι μεγάλα χρηματικά ποσά δαπανώνται για την κατασκευή σύγχρονων και αποδοτικών έργων.
- τη συμβολή των δημοσίων έργων στην αναπτυξιακή πορεία της χώρας και στην αύξηση των θέσεων απασχόλησης.
- την όσο το δυνατόν συντομότερη περάτωση των έργων ώστε να χρησιμοποιηθούν από το κοινωνικό σύνολο.
- επιτάχυνση των διαδικασιών σχετιζόμενων με γραφειοκρατικά και δικαστικά θέματα που προκαλούν καθυστερήσεις, χωρίς να θίγονται τα συμβαλλόμενα μέρη (επιχειρήσεις, δημόσιοι φορείς).

Παρόλα αυτά συνήθως κάθε νόμος που θεσπίζεται προσανατολίζεται στενά στην αποκατάσταση των εκάστοτε «κακώς κειμένων», προσεγγίζοντας τελικά το όλο θέμα μονόπλευρα, χωρίς να υπάρχει ουσιαστική μέριμνα για τη βελτίωση και αναβάθμιση άλλων παραμέτρων του συστήματος παραγωγής δημοσίων έργων. Αυτό γίνεται φανερό από το γεγονός ότι τον πρώτο καιρό εφαρμογής του κάθε νόμου επιτυγχάνονται οι βασικοί του στόχοι, με την πάροδο όμως του χρόνου διαμορφώνονται συχνά ανεπιθύμητες καταστάσεις. Ακόμη, επισημαίνεται ότι από τη συχνή και ριζική αλλαγή καθοριστικών διατάξεων προκύπτουν προβλήματα αβεβαιότητας για το μέλλον στους φορείς που συμμετέχουν στο σύστημα παραγωγής δημοσίων έργων.

Ο **Ν. 1418/1984** αποτέλεσε και αποτελεί, μαζί με το **Π.Δ. 609/1985**, τη βάση του θεσμικού πλαισίου κατασκευής δημοσίων έργων. Χαρακτηρίζεται ως ιδιαίτερα θετική

η ρύθμιση όλων σχεδόν των ζητημάτων που αφορούν στα δημόσια έργα από ένα ενιαίο νόμο, καταργώντας ουσιαστικά την αλληλεπικαλυπτόμενη πολυνομία που επικρατούσε μέχρι τότε. Πιο συγκεκριμένα, μέτρα όπως η εφαρμογή του νόμου σε όλο το φάσμα του δημόσιου τομέα και στους Ο.Τ.Α., η καθιέρωση ανώτατου ορίου στην υπέρβαση του συμβατικού προϋπολογισμού των έργων, ο συσχετισμός των πληρωμών με το χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης, η δημιουργία του Ινστιτούτου Οικονομίας των Κατασκευών (Ι.Ο.Κ.) και άλλων θεσμών και η καθιέρωση ενιαίων προδιαγραφών των εργασιών και υλικών και η εποπτεία για την εφαρμογή τους συνέβαλαν στη διαμόρφωση σταθερού νομοθετικού πλαισίου, δεδομένου ότι εφαρμόζονται μέχρι και σήμερα αυτούσια ή μερικώς τροποποιημένα. Ακόμη τονίζεται η θέσπιση του κοινωνικού ελέγχου στα δημόσια έργα.

Παρ' όλα αυτά το μειοδοτικό σύστημα ανάθεσης, που ίσχυε πριν και μετά τον Ν. 1418/1984, οδήγησε στην εμφάνιση ιδιαίτερα υψηλών εκπτώσεων με δυσμενέστερες επιπτώσεις τόσο στην ποιότητα όσο και στους προϋπολογισμούς των έργων. Επίσης, εμφανίστηκαν συμπτώματα μικρής απορρόφησης των ευρωπαϊκών κονδυλίων, αφού στα Α' και Β' Κ.Π.Σ. προβλεπόταν επιστροφή των κονδυλίων που είχαν χορηγηθεί για έργα που ολοκληρώνονταν με συμπληρωματικές συμβάσεις.

Ο **Ν. 2576/1998** έδωσε λύση στο πρόβλημα των υψηλών εκπτώσεων, αλλάζοντας εκ βάθρων τη διαδικασία ανάθεσης των έργων. Ο αποκλεισμός των υπερβολικά χαμηλών και υψηλών προσφορών οριοθέτησε ένα πεδίο επιτεύξιμων από οικονομοτεχνική άποψη προσφορών από τις οποίες επιλεγόταν η χαμηλότερη προκειμένου να εξασφαλιστεί το κριτήριο του δημοσίου συμφέροντος.

Ωστόσο, η εφαρμογή του «μαθηματικού τύπου» σε περίπτωση μικρού αριθμού προσφορών (μέχρι 13 και εφόσον προηγήθηκε συνεννόηση των 12) έδωσε τη δυνατότητα «ελέγχου» του αποτελέσματος προκαλώντας μακρόχρονες δικαστικές διαμάχες με σοβαρές συνέπειες στην απορροφητικότητα κοινοτικών κονδυλίων για τα έργα αυτά.

Ο **Ν. 2940/2001** αναδιάρθρωσε πλήρως τον κλάδο των εργοληπτικών επιχειρήσεων. Σκοπός του ήταν η δημιουργία ανταγωνιστικών επιχειρηματικών μονάδων παρέχοντας κίνητρα για συγχωνεύσεις μικρών επιχειρήσεων για τη δημιουργία ισχυρών σχημάτων. Πολύ θετική κρίνεται η εισαγωγή του θεσμού της

υπεργολαβίας, αφού έδωσε τη δυνατότητα στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις να αναλαμβάνουν την εκτέλεση τμημάτων έργων συμμετέχοντας έτσι και αυτές στο σύστημα παραγωγής μεσαίων ή και μεγάλων δημοσίων έργων. Ακόμη, οι διατάξεις για τη σύσταση κατασκευαστικών κοινοπραξιών συνέβαλαν στην κατασκευή μεγάλων έργων από ισχυρούς ομίλους και στην ουσιαστική αναβάθμιση της τεχνογνωσίας.

Σε περιόδους, όμως, φθίνουσας κατασκευαστικής δραστηριότητας προκύπτουν σοβαροί κίνδυνοι για την οικονομική βιωσιμότητα των επιχειρήσεων, δεδομένου ότι για να συμβαδίσουν με τις επιταγές του νόμου πραγματοποιούν μεγάλα οργανωτικά και οικονομικά «ανοίγματα».

Ο **N. 3263/2004** επανέφερε το μειοδοτικό σύστημα στους διαγωνισμούς που οδήγησε στην επιλογή της πλέον συμφέρουσας για το δημόσιο προσφοράς, δεδομένου ότι αρκετές φορές οι προσφορές που ανεδείχθησαν μέσω του «μαθηματικού τύπου» κρίθηκαν υψηλές, σε περίπτωση μικρής συμμετοχής και συνεννόησης των εργολάβων.

Για τον περιορισμό των υψηλών εκπτώσεων ο νόμος προβλέπει ένα ιδιαίτερα αυστηρό καθεστώς για τις εγγυήσεις και την έκπτωση του αναδόχου. Οι εγγυήσεις καλής εκτέλεσης που απαιτούνται επιβαρύνουν σε μεγάλο βαθμό τις μικρές και τις μεσαίες εργοληπτικές επιχειρήσεις, ιδίως σε περιόδους έλλειψης ρευστότητας στην αγορά, εξαρτώντας τις οικονομικά από τις τράπεζες. Οι διατάξεις για την έκπτωση του αναδόχου δίνουν μεγάλες εξουσίες στις υπηρεσίες και τους προϊσταμένους τους, γεγονός που αναπόφευκτα προκαλεί φαινόμενα αυθαιρεσίας και συναλλαγής, όπως επισημαίνουν οι εργοληπτικοί φορείς.

Επισημαίνεται, πάντως, ότι κανένας νόμος δεν μπορεί να αποτρέψει το ενδεχόμενο της συνεννόησης των εργοληπτικών επιχειρήσεων γενικά, έστω και αν προβλέπει αυστηρές διατάξεις, αφού αυτή δεν μπορεί να αποδειχθεί με στοιχεία.

Η κοινοτική νομοθεσία μέσω των οδηγιών (κυρίως της 93/37/ΕΟΚ) θέτει κάποιους όρους και συνθήκες δεσμευτικούς μεν για την εφαρμογή τους αλλά ελαστικούς για τα μέσα εφαρμογής τους. Για έργα που χρηματοδοτούνται από την Ε.Ε. κρίνεται αναγκαίο να εναρμονίζεται η εθνική νομοθεσία με τις οδηγίες αυτές, αφού τα κοινοτικά κονδύλια είναι ιδιαίτερα σημαντικά για την ανάπτυξη της χώρας.

Από την ανωτέρω ανάλυση απορρέουν τα εξής συμπεράσματα:

∅ Για την αντιμετώπιση του συνόλου των προβλημάτων των δημοσίων έργων απαιτείται ένα θεσμικό πλαίσιο που δε θα προβάλλει ως μονόδρομο ένα συγκεκριμένο σύστημα ανάθεσης και θα περιλαμβάνει διατάξεις για:

- Μελέτη.
- Εξασφάλιση χρηματοδότησης.
- Διαδικασία δημοπράτησης.
- Επίβλεψη.
- Κατασκευή.
- Παραλαβή και χρήση.

Με την αξιοποίηση όσο το δυνατόν περισσότερων παραμέτρων μπορεί να εφαρμόζεται ένα σύστημα ανάθεσης για κάποιες κατηγορίες έργων. Οι παράμετροι αυτές μπορεί να είναι ο προϋπολογισμός του έργου, το πλήθος των εργοληπτικών επιχειρήσεων που καταθέτουν προσφορές, η γεωγραφική θέση του έργου, η εκ των προτέρων εκτίμηση του ενδεχομένου σύναψης συμπληρωματικών συμβάσεων και λήψη των σχετικών μέτρων κλπ.

∅ Η εμπλοκή του ανθρώπινου παράγοντα στη διαδικασία αναπόφευκτα γεννά φαινόμενα αυθαιρεσίας και διαφθοράς. Απαιτείται, λοιπόν, μηχανοργάνωση των μέσων διεκπεραίωσης των διαδικασιών και περιορισμός της γραφειοκρατίας, χωρίς να θίγονται τα συμβαλλόμενα μέρη. Με τον τρόπο αυτό, θα επιτευχθεί παράλληλα η αύξηση της απορροφητικότητας των κονδυλίων που δαπανώνται για δημόσια έργα.

∅ Η από μέρους της πολιτείας παροχή κινήτρων στις επιχειρήσεις κρίνεται σκόπιμη για τη ουσιαστική ανάπτυξη του κατασκευαστικού κλάδου και τη συνεχή αναβάθμιση των επιχειρήσεων όλων των τάξεων.

∅ Η διατύπωση των διατάξεων στους νόμους πρέπει να είναι ρητή και να μην επιδέχεται καμία διαφορετική ερμηνεία. Αυτό θα συμβάλλει στη μείωση των χρονοβόρων δικαστικών διαμαχών.

∅ Η αξιοποίηση της εμπειρίας των εργοληπτικών επιχειρήσεων θα συνδράμει ουσιαστικά στην αύξηση της ποιότητας κατασκευής των έργων, αρκεί αυτή να αποτιμάται με διαφανή, αντικειμενικά και αξιόπιστα κριτήρια.

- Ø Η συχνή αλλαγή των βασικών αξόνων κάθε θεσμικού πλαισίου στερεί από τους φορείς κατασκευής και τις εργοληπτικές επιχειρήσεις τη δυνατότητα γενικότερου σχεδιασμού και προγραμματισμού.
- Ø Πρέπει να συντάσσονται ολοκληρωμένες πρότυπες τεχνικές προδιαγραφές κατασκευής.

Ειδικότερα, για τον ισχύοντα νόμο (Ν. 3263/2004) προτείνονται τα εξής:

- 1) Τα ενιαία τιμολόγια πρέπει να είναι επικαιροποιημένα και αναλυτικά και όχι περιγραφικά όπως έχουν δημοσιευθεί.
- 2) Για να καταπολεμηθούν οι υψηλές εκπτώσεις θεσπίστηκαν οι πρόσθετες εγγυήσεις, οι οποίες όμως έχουν άνω όριο 35%. Αυτό σημαίνει ότι μία έκπτωση της τάξης του 40% και άλλη μία της τάξης του 80% απαιτούν ίδια εγγύηση καλής εκτέλεσης. Για την αντιμετώπιση της δυσλειτουργίας αυτής θα μπορούσε, είτε να μη τεθεί άνω όριο είτε να κλιμακώνονται οι πρόσθετες εγγυήσεις από πάνω προς τα κάτω και ενδεχομένως να τεθεί κάτω όριο.

Πρέπει να γίνει σαφής οριοθέτηση των αρμοδιοτήτων και άμεση και αντικειμενική απόδοση ευθυνών στα όργανα της δημόσιας διοίκησης.

- Ø Οι διατάξεις για την έκπτωση κρίνονται πολύ αυστηρές. Θα έπρεπε να είναι πιο ελαστικές, δεδομένου ότι μετά την ολοκλήρωση της έκπτωσης το έργο ανατίθεται στον επόμενο κατά σειρά μειοδότη, ώστε να μην μπορούν τα όργανα της διοίκησης να «επιλέξουν» τον τελικό ανάδοχο.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Κουκιάδης Δ. Ιωάννης (1986), **"Παραδόσεις στοιχείων δικαίου και τεχνικής νομοθεσίας"**, Εκδόσεις Σάκκουλα.
2. Χατζηχαλκιάς Ζ. (1989), **"Δημόσια Έργα"**, Εκδόσεις ΙΩΝ.
3. Καραβή Έφη, Μεντή Φιλιώ, Αστεριού Έλενα (2004), **"Δημόσια Έργα"**, Εκδόσεις Σάκκουλα.
4. «Ενημερωτικό Δελτίο» Τ.Ε.Ε. (Μάιος 2001).
5. Περιοδικό «Η Κατασκευή» (Ιούλιος-Αύγουστος 2004).
6. Internet